Esaias Tegnér

Esaias Tegnérs samlade dikter I. 1798-1808

Tegnérsamfundet. C W K Gleerup. Lund 1964.

– *Läs mer om verket här*

Det avbildade exemplaret tillhör Göteborgs universitetsbibliotek.

Verket är upphovsrättsskyddat. Får inte spridas eller förändras. Får inte utnyttjas kommersiellt.

Ytterligare information om upphovsrätt för detta verk finns hos Litteraturbanken:
https://lb.se/författare/TegnérE/titlar/SamladeDikter1/faksimil?om-boken

Permanent länk (URN):
https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:lb-lb126528-faksimil

GÖTEBORGS UNIVERSITETSBIBLIOTEK
1041057319

BIBLIOTEK·GÖTEBORGS·UNIVERSITETS·

Allmänna Sektionen

Hc 5821 : 1
Ej hemlån

hc 5821

ESAIAS TEGNÉRS SAMLADE DIKTER

UTGIVNA AV TEGNÉRSAMFUNDET

FÖRSTA DELEN

ESAIAS TEGNÉRS
SAMLADE DIKTER

ESAIAS TEGNÉRS SAMLADE DIKTER

UTGIVNA AV
TEGNÉRSAMFUNDET

I. 1798—1808

REDIGERAD AV FREDRIK BÖÖK

CWK GLEERUP LUND

Utgiven med bidrag av
Humanistiska Forskningsrådet

Medarbetare i del 1:
Åke K. G. Lundquist

LUND 1964
Bröderna Ekstrands Tryckeri AB

[Till Christofer Myhrman den 13 december 1798] 1
Vid Tidningen om Bonapartes Död 3
Vid tidningen om Bonapartes återkomst från Egypten 8
[Apostrof till Kant] 10
Til Conductören Herr Christian Lundberg och Demoiselle Gustava Carolina Centerwall, den 22 Martii 1801 11
Ur Bref til Y— 13
Til P. Ekströmer vid min afres[a] från Lund d. 2. Junii 1801 16
Ur Bref til A M T 17
Til T-g. Efter Voltaires Le Pour & le Contre 18
Til *** 19
Til Fröken C. L. H. Leyonhufvud på dess födelsedag d. 17. Julii 1801 20
"Hos blomman, sådd i dälden där" 23
Til M. B. A- 24
Til M: B: A. (som begärt versar för två äplen, inslutna i dess halsduk) 25
Til den samma (i anledning af föreg.) 26
Til Mamsell P- i M B As namn, med en Portefeuille, som hon förlorat på vad 28
Til — — — 29
Til Gumman *** 30
Ur Bref Til H- 31
Ur Bref til T---r 32
Ur et Bref til W- 34
"Må af förtjenster och dygder" 35
Varia 36
Öfver Lifvets Plågor och Tröst 37
Til den Trolösa 45
[Martin Luther] 46
"Lät Narren fritt" 48
[Fadersnamnet] 50

Elegi vid en Brors Död 51
"Dig, dig min Lyra sjunga borde" 58
Fragmentet 59
[På fru A. M. B. Myhrmans födelsedag den 9 september 1802] 65
Till A. M. G. Myhrman 66
Till Fru Anna M. Myhrman 67
Til[l] Fru Myhrman vid Nyåret 1803 69
Till en aflägsen Älskarinna, vid Nyåret 1803 72
Till A. 75
Till AMGM. 77
Blommerna till A- 78
Till Choræus, i anledning af hans predikan om Trösten öfver misslyckade mödor 79
På Gustaf Myhrmans Födelsedag 80
"Det ges ännu en tröst" 81
På en Mors Födelsedag 82
Ungdomen 84
"Fridens Genier" 92
Den Vise 94
"Det var ej längesen en tid" 101
"Om i lifvets bägar" 102
"Ren som bläddror bort" 104
Till Mamsell Maja Lovisa Kjellin, vid hennes Bröllopp 105
Fru Myhrman 108
Eva Chr. Myhrman 109
Anna M G Myhrman 110
"Goda Mor" 111
"Är det ej ljuft" 113
"Hvad? älskar jag dig icke mer?" 114
Vid Akademi Sekreterskan, Fru Anna Christina Wåhlins Graf, Den 9 Mars 1804 115
Till Anna Myhrman 118
Öfver Gustafva Westers Död 121
Till min Hembygd 123
Till Herr Christofer Myhrman, Brukspatron 126
[I en minnesbok vid Trollhättan] 131
Eskulap 132
Förvillelsen. Ode 134

Vid Bryggaren Anders Påhlssons Enda Dotters Anna Maria Påhlssons Graf den 14 Dec. 1804 138
Altarena (till Laura) 142
Jean Jacques Rousseau 144
[Vid prinsessan Amalia Maria Charlottas födelse] 145
Vid Konungens Tro-Man, Direktören och Handlanden uti Landskrona, Herr Eric Gjörloffs Begrafning, den 15 Mars 1805 146
"O! om du ömt" 149
Långfredagen. Fragment 150
Till Drottningen (i Presten *** namn) 152
Ynglingens Sotsäng, eller Lifvet och Döden 154
Kulturen 160
"Hvadan kring Bältens strand" 169
"Må du ej förskräckas" 170
Till min älskade Anna, på hennes 20. födelsedag den 12. Septr 1805 171
Elden. Ode 173
Lifvet 176
Kronos Söner 178
Vid Prosten och Kyrkoherden, uti Norrhviddinge och Dagstorps Församlingar, Högärevördige och Höglärde Magister Herr Mauritz Kahls Begrafning, Den 20. December 1805 181
Till en Far, som inom 3:ne veckor förlorat sina tre Barn 184
[Med en julklapp] 186
Klosterruinerna 187
Förlofvade och Gifte 190
Jorden och Årstiderna 192
"Drakar vake öfver skatten" 194
Öfver Kornetten, Välborne Herr Eberhard Rosenblads död 195
Nelson och Pitt 200
England och Frankrike 202
På Fru Direktörskan Hedvig Aulins begrafnings-dag den 25 April 1806 206
Tålamodet och Hoppet. I anledning af ett Chor i Herders Entfesselter Prometheus 208
Till A—n 210

Försonligheten. Ode 212
På Eva Myhrmans Bröllopsdag 219
C. A. Tiliander 222
Vid Filosofie Magistern Carl Wilhelm Gestrichs Begrafning Den 23 december 1806 225
Herkules (på Nyåret) 227
Till Hennes Majestät Drottningen På Dorotheas Dag Den 6 Februari 1807 228
På Hennes Kongl. Majestäts Drottningens Höga Födelsedag Den 12 Mars 1807 230
[I en stambok] 232
L. P. Munthe 233
Resignationen 238
Gåta (af Schiller) 243
Till Fruntimmerna vid Magister-Promotion 1808 244
Längtan (Ideen utaf Schiller) 246
De fåfänga Orden (efter Schiller) 248
Till en Yngling 250
Det Eviga 252
De tre Bröderna 254
Tornväktarn 261
KrigsSång för Landtvärnet af W. Tellus 262
[I album på Löberöd] 267
Kommentar 269
Tillägg 338
"Säg, dina puffar, dina kragar" 338

[TILL CHRISTOFER MYHRMAN

den 13 december 1798]

Ren tidens hvälfning återförde
För mig det sälla ögonblick —
Det ögonblick mitt hjerta rörde,
Som rätt til all min dyrkan fick.

Snart skulle första tändningen
Af *Myhrmans* dag vår glädje lifva
Och snart den djupa bägaren
Långt sorgen från vårt hjerta drifva,

Då hastigt, för vårt öga skymd,
Han flyr och andra vänner följer.
Så Solen sig i molnens rymd
För våra häpna blickar döljer.

Hvi flyr du? rör dig då ej mer
Den suck vi för din välgång sända?
Mån du en bifallsblick ej ger
Åt detta rökvärk vi dig tända?

Nej kom, du, som vår vällust var,
Kom åter i vårt sköt tilbaka!
Ack! återkom, som Vän och *Maka:*
Ack! kom som skyddare och *Far!*

Om ock på Nova Zemblas strand
Du ginge at din åsyn dölja,
Om ock uti det sälla land,
Som sköljs af Pactols gyldne bölja:

Du likväl skall det offer vinna
Utaf min själ du städse vann —
Min dyrkan skall dig altid finna,
När ögat dig ej finna kan.

VID TIDNINGEN OM BONAPARTES DÖD*

Dårars och Tyranners här
Nu Er fröjd kring jorden skallen!
Glädjens! fasans stund är när!
Glädjens! Bonaparte är fallen!

Frihet! quäf din suck ej mer!
Folkslag! Sorgens stämma höjen
I Despoters järn-ok ner
Åter Eder skulldra böjen!

Ja, då i Silfverflor, ur molnen mild och fri
Sig Cynthia höjer där, den sorgsna aftontimma,
Då, svept i dödens skrud, jag ser bland nattens dimma,
Din vålnad susande i vinden mig förbi —
Tag helga Skugga, då den sång min Luta höjer,
Tag då den djupa suck jag åt Ditt minne ger:
Se nöjd den enkla krans jag kring Din Urna böjer,
Den tår som störtar nu på Sorgens Harpa ner. —

Väckt af de stormars gny, som hväste
Och detta Vapnens Brak, och dessa Åskors Brand
Du stridde för Ditt Fosterland:

* Det var vid det tillfället, då alla Tidningar upfylltes med fallska berättelser om Bonapartes död, som man skänkte detta svaga offer åt den store mannens Minne, hvars förtjenster en Efterverld mera lifligt skall sakna och beundra, än jag förmått tekna dem — Författ: anmärk.

Och Segren med en blodig hand
Sin Lager på Din Hjessa fäste.

Ja, det var Du hvars arm i farans mulna dar
En vacklande Coloss med mod och vishet stödde:
Som vidt det Folkets lof kring Europa bar,
Till Frihetens triumf, som stridde djerft och blödde:
I blomman af Din vår med viggen i Din hand
Som verldens tacksamhet och verldens undran väckte,
Och segrens rop från Tiberns strand
Till Slätterna kring Sejnen sträckte.

Mot den flod som störtade
Beaulieu! fåfängt Du Dig ställde.
För Italiens Segrare
Wurmser! ner Ditt svärd Du fällde;—
Hjeltens lof i Minnets famn
Molnens Grannar, Alper, bären!
Efterverlden I hans namn
Pass af Tyrol, värdigt lären!

Framkallad ur den natt af glömska där Du låg
Du evigt skall, Arcole, bland tidens häfder nämnas.
Ja, vist Du Hjeltens mod och Hjeltens ära såg —
Men, Frihet, ack at Du så grymt, så grymt skall hämnas!

Segrens Lager Han förstod
Utan segrarns Högmod skära.
Lodi! vittna om hans mod,
Vittna, Formio, om Hans ära.

Hon så sann, så hög hans barm
Eldade på stridens bana:
Fäste döden vid hans arm,
Fäste Segren vid hans fana.

Men hvad är Ryktets lof, hvad jordens undran värd,
Hvad dessa Bragders tal, som gny omkring mitt öra,
Om för en slagen hop, om för en trampad verld
Du endast viste Dig att lysa och förstöra:
Om blott med Själens mod, om blott med Snillets drag
Din styrka jorden Du, ej dina dygder, lärde,
Och om med storheten af Dina företag
Du verldens häpnad förr, än Hennes tack begärde.
Dig, som Naturens röst ur Nattens dolda famn
Med Snillets Gudamagt och ryktets tjusning väckte!
Ve Dig, Olycklige! Ve minnet af ditt namn
Om blott en blodad verld dig fruktans Lager räckte:
Om åt Din grymhet Du gaf Bröders blod til rof
Om Du med Segrens rätt, i bojor smidde jorden.
Yfs, krönt af lyckans hand, bli en förGudad bof,
Mitt Slägtes plågoris, mitt Slägtes dyrkan vorden.
Men misstro dock den Stod, som fruktan reste blott,
Den Stod som nu ditt hopp med minnets bländverk tjusar;
Men räds en dag en hand, som drar af dina brott
Den mantel smickret gaf, och våldets Stoder grusar —
Ja, räds, ja räds en röst, som fråga skall en gång
*Ej: — var Hans lycka hög — men: — var Hans afsigt vrång?
Som, högt förkunnande de brott Tyrannen närde
Skall ge åt dygdens Son det lof Han ej begärde.

Hon höjes, Bonaparte! Gläds trygg och nöjd Du gått,
At vården af Ditt Namn åt Hennes dom få gifva.
Det lof hon egnar Dig skall icke Snillets blott
Det menskligheten ock, det dygdens ock skall blifva.
Mer för den sanna dygd, den ädla Frihet, varm
Än för utaf et namn det bländande och höga
Du lyft för Bröders rätt och ära, dödens arm

* Mitt vördnadsvärda Publicum!
at mena väl och vara dum
ju största värde för Dig äger. *Kellgren.*

Med Lagren i din skrud och tåren i ditt öga.
Emot en bifallsblick af menskligheten skänkt
Den dyrkans skråll du bytt, som dårens afvund väckte,
Och, segrens krans ännu ned mot din Hjessa sänkt,
Tog Du den enkla palm som fridens händer räckte.

I ditt lif en Ärestod
Sig Naturen resa ville.
Vishet gaf hon til ditt mod
Dygder gaf Hon til ditt Snille.

Lutan vid hans Urnas grus,
Galliens Barder, klaga låten!
Gråten Snillen, Edert ljus,
Fransmän, Eder ära gråten!

Du, som hans dyrkan värd i Dina armar slöt
Den Hjelte som Du så Din trohet värdig rönte
Hvars glädje i hans Själ en helig vällust gjöt,
Hvars ömhet honom ljuft för dagens mödor lönte,
Gråt, sorgsna Maka, Gråt! — Ej mer, ej mer den tår
Skall kyssas bort af Dig, som Hjeltens kinder brände.
De skola mer af Dig ej vårdas, dessa sår
Som prydde Hjeltens barm då han från striden vände.
Gråt, Galliens Andromaque, Gråt! ack hans sorgsna hamn
Skall för Din syn likväl för evigt ej försvinna,
Bland Hjeltars högre Chor, i Änglars glada famn,
Skall rörd hans Skugga Du en gång dock återfinna.
Där skall Camillus sjelf hans dygd sin undran ge
Där Cato flyga skall med vällust til hans möte
Och mot sin like Scipio le
Och Brutus störta tjust uti sin älsklings sköte.
Och I, som bländade en stund utaf det ljus
Hvars första strålar I kring verldens öken spriden,
Förtjenen, sansade från yrslan af Ert rus,

En krans af Frihetens och Ryktets händer vriden.
Må Fransmän, til Ert lof i minnets häfder än
En tacksam Efterverld blott denna Runa skåda:
*"Där föddes Bonaparte, där föddes Friheten
"Och Hjeltar värdige at danas af dem båda.

Men, Du deras Fosterland!
Hvem skall nu Din vigge hvässa?
Fallen är på Nilens strand
Han, med åskan i sin hand,
Han med Lagren kring sin hjessa.

Af hvad arm nu mägtig nog
Skall Du, Unga Frihet! stödas?
Hydrans hufvun, som Han slog
Hundrafalt ren återfödas.

Tucktad förr af Hjeltens hand
Mot sitt Rof Despoten smilar.
Knyter åter nya band,
Hvässer åter nya pilar.

Men gläds ej, svage, än. — Från fallna Ekens stam
Orkanen trotsande, en Telning sig skall resa,
Från Hjeltens stoft en dag en Hämnare gå fram
Fullbordande ännu hans ära — och Er nesa.

---

*Bonaparte var, som bekant är, ej född i Frankrike, utan på Corsica. Man har trott att detta fel ursäktes genom den så kallade Licentia Poëtica, h. e. privilegium at rimma lögn och non-sens opåtalt.

VID TIDNINGEN OM BONAPARTES ÅTERKOMST FRÅN EGYPTEN

Nej, det är ej en dröm, som smickrar och bedrar,
Den glädje, som min själ, min höjda själ nu känner.
Nej än för jordens lugn ett medel öfrigt var
Och ännu var en sällhet quar
För snillets och förtjenstens vänner.
Nyss utaf ödet följdt, med fasan i sin famn
Det häpna ryktet till oss länder
Och återbär från Nilens stränder
Blott Bonaparte ditt fall och glansen af ditt namn.
Och jag begret den man, som verldens undran födde,
Jag, äfven jag en sång åt hjeltens dygder gaf,
Jag, äfven jag uppå hans graf
En blomma ibland lagren strödde.
Och nu från dödens land hur återkallas han?
Sen med sitt namn han gått en annan verld att fylla
Skall än en gång hans fanor hylla
Den verldsdel, hvaraf nyss han sig begråten fann?
Så då till höjden af sin ära
Alcides en rival på jorden mer ej fick
Han går att ock sitt namn till dödens riken bära
Och bandt Cerber — och återgick
Att jorden nya storverk lära.
Var helsad glädjens dag, ren ur sin dvala ryckt
Uppväcks det hjeltemod, som skall på döden vinna,

Och redan segren spänt sin flygt
Att odödlighetens fotspår hinna.
Men är då segrens hopp, det enda hopp du ger?
Är det blott åskans vigg du kommer för att hvässa?
Skall än uti sitt blod Europa digna ner
Och trycka gråtande en lager på din hjessa?
I hjeltens, ärans glans, skall menskan tillbe än
Blott glansen af det stål, som henne genombårar.
Och ljuset, lugnet, sällheten
Är det då blott en dröm, som verldens öga dårar,
Och skall hon evigt köpa den
För millioners blod och tårar.
O Du som lika rättvist bär
Den lager segraren och den som snillet kröner,
Hvars namn så stort bland ryktets söner,
Dock större ibland dygdens är.
Med hoppets suck, som halft förquäfves,
Hör menskligheten rädd anropar ren ditt namn!
Se friden räcker dig sin famn
Ej van att räcka den förgäfves!

Vid foten af den ärestod,
Som verlden reste åt ditt mod,
Skall hjelplös, i sitt blod, hon digna?
Och ryktet har en röst det fått
Din storhet att förguda blott
Och ingen för att den välsigna?
Gå, åter är det Du, som verlden lugna skall
Känn tyngden af den pligt ditt namn dig föreskrifver,
Men också känn den lön det dina dygder gifver
Och bli dig värdig eller fall.

[APOSTROF TILL KANT]

Förnuftets Criticus, Du som i våra dagar
Med Metaphysisk hand har gett det nya lagar;
Som, för at tro dig sjelf, har sagt all ting så sannt
Af tusen dömd, förstådd af tio, — store Kant!
Din blick, har man mig sagt, Naturen genomtränger.
Väl — lyft den slöja upp som för mitt öga hänger.
Det väsen uti mig som tänker och begär
Ack värdes säga mig hur det beskaffadt är.
Hur där begreppen väcks, hur känslorna uprinna;
Vis mig förnuftets gång, vis mig dess verkningslag.
Säg, dessa föremål som mina sinnen finna
Äro de utom mig? äro de blott mitt Jag?
Hvi et min vällust gör, och hvi gör et min plåga?
Vis mig den dolda kraft som Bildningsgåfvan för;
Vis mig den krets hvari sig oförvillad rör
Af Kunskap och Begär den dubbla själ-förmåga.
Hur spännes tankens flygt? hur tändes snillets låga?.
Säg orsaken til alt! — Men hvad, Du svarar ej?
Locke kände icke den; Du känner henne? — Nej. —

TIL CONDUCTÖREN HERR CHRISTIAN LUNDBERG OCH DEMOISELLE GUSTAVA CAROLINA CENTERWALL,

den 22 Martii 1801

Med hjertats röst jag hälsar Eder
I unga, lyckeliga två,
Med hvars föreningsfest en högtidsfest skall få
Den känsla som I dyrken så.
I lyden hennes bud: Er sällhet hon bereder
I tron på kärleken: han är ej otacksam,
Och glad i dag han Eder leder
Til Hymens sökta altar fram.

Harmonien all sällhet våller,
Hennes kraft naturen rör:
Himlarne hon sammanhåller,
Stjernan i sin ban hon för.
Alla våldets hinder bryter
Hennes ljufva allmagtshand;
Med sympatiskt sammanband
Hjerta hon vid hjerta knyter.
All ting lyssnar till dess röst,
All ting lyder dess förmåga;
Hon och dygden i Ert bröst
Tändt i dag sin sköna låga. —

Så värd at lifvas utaf den
Så för dess ömma nöjen danad
Följ, unga Sköna! följ den väg, af henne banad,
Till glädjen och till sällheten.
Må Ni dess hela värde röja.
Man har dess flygtighet fördömt:
Men trogen skall hos Er hon dröja.
Det är för Er, som hon har gömt
Det sällhets mått, som få ha tömt.
Hos Er, hos Er, sin gördel Fröja
Och Amor sina vingar glömt.

Ack afvundsvärde Vän! njut Du den fulla lycka,
At mot Dit rörda hjerta trycka
Det ljufva föremål, Din ömhet valde sig.
Gläds — hon är öm, är god, är trogen — alt för Dig:
För Dig i hennes spår, de blyga gracer följa:
För dig föds rosen på dess kind:
För Dig lyfts denna barm, Behagen vårdslöst hölja
— Så lyftes källans silfverbölja
Lätt gungad af en västanvind.

Men då I båda härifrån
Till en Arcadisk sällhet gån;
Uti det lugn, dit Eder förer
Den tysta ljufva kärleken,
Mins, at hvart ögonblick, I undanstjälen den,
Hvart enda ögonblick tillhörer
Det lugna minnet af en Vän.

UR BREF TIL Y--

Nog, och för mycket kände jag
De ljufva, älskansvärda drag
Af godhet och af ömt behag
Som måla Eder själ och först med den försvinna;
Men at mig — äfven mig — ej fullt förgäten finna,
Men at Er sköna hand en rad mig skulle ge
Det jag ej mera väntade,
Hvad hopp min yrsla också väckte
Än at en vacker dag bredvid mig Fröja se
Som mig sin hand at kyssa räckte.

— — — — —

På afstånd ren förfärligtvis
Sig ter för mig den precipice
För den jag går at störtas neder
Men ödet som mitt fall bereder
Har vägen dit med blommor täckt:
Jag känner hur hvart steg mig mot dess afgrund leder
Men sluter ögat til, och vandrar oförskräckt.

— — — — —

Med värma känner jag min sällhet och min smärta:
Men denna värma mig förtär
Och sällheten flyr bort, med lugnet, för mitt hjerta.
Det är en himmelsk konst som tålamodet lär.
Och strör för sorgens dömda vänner

Kring öknens nakenhet en blomma här och där;
Det är en him[m]elsk konst: — jag vid mitt hjärta svär
At Ni, allenast Ni, den känner.

— — — — —

Nej, Ni behöfver mer ej höra
Hvad känslor rasa i mitt bröst
Mot deras våld hvad är Förnuftets röst
Som fåfängt hviskar i mit öra?
Hvad emot dem de bud af klokheten
Som jag ej tyder men dock gillar än?
Och för min dårskap hvad kan Ni mer göra
Än at förlåta och beklaga den?

— — — — —

Den tröst at klaga få skall det den enda blifva
Et blidkadt öde åt mig ger?
O det är dock en tröst när det får ske för Er
Er godhet kunde dock en mera ljuf mig gifva.
Er godhet! ack, men jag bör jag väl hoppas den?
Långt från mig, falska hopp! — för länge du mig dårar.
Mitt hjärta blef ej gordt at äga sällheten;
Ni känner ej dess qual, Ni ser ej mina tårar.

— — — — —

Hvem hälst — beklagom den — hvem hälst et hjärta äger
För lugnets, vänskapens och sorgens känslor gordt
Om han en skönhet ser, och dyrkar den, och säger
"Jag älskar Er", och blind ej fyllest öfverväger
At ej af henne sedd sitt qual han gråta bordt:
Och hör så af dess mun: "Ni härmar känslans tårar
"På tungan smickret bor, och sveket i Er barm:" —
O känner han ej då hur honom dubbelt sårar
En olönt ömhets qual, en gäckad känslas harm,
Och dolken vridas om hans bröst som genombårar? —

— — — — —

Här är en enslig dal i somarns slöja grön
Kringfamnad af den mörka lunden
Så tyst, så melancholiskt skön
Som i Poëtens själ är känslan, midnattsstunden.
Uti dess svala famn en källa sväller opp
Och gjuter där, i slingrigt lopp
Sitt silfver bullrande på sanden.
En blomma eller två halft dröjda i sin knopp
Stå där med blygt behag och spegla sig vid stranden.
Dit går jag mången gång, då längs med bergens topp
Jag strålen slinta ser och purpra aftonranden.
Där gömd för dagens blick jag möter glädjen än
Och dricker nöjd Er skål, at dränka dagens smärta,
I vatten det är sant, — men klart som himmelen,
Men friskt som hälsans Gud och rent — som Edert hjärta.

TIL P. EKSTRÖMER

vid min afres[a] från Lund d. 2. Junii 1801

Som utaf Nordans flägt från späda grenen föres
Den sköna blommans pragt, af löfvens skuggor döljd
Så glädjens korta vår af tidens hand förstöres
Och sorgen står oss när i åldrens isar höljd.

I Labyrintisk cirkel-villa
Kringhvälfver tanklöst, grymt vårt blinda Ödes lopp;
Förgäfves klage vi: et ljuft, bedrägligt hopp
Oss smeker lismande för at vår klagan stilla.

Med aldrig hvilad flygt vi jaga sällheten.
O hvarför söka den på Indiens vilda stränder?
Mins at Du ägde dock i mera kända länder
Ibland en lycklig stund och framför alt en Vän.

Vi se hvarann i dag: mitt hjerta hoppas föga
At ödet än en gång den glädjen ger åt mig.
Men tåren sväller i mitt öga
Mins, Ekströmer, en dag, o mins — det var för dig!

UR BREF TIL A M T

O vis mig ej förnuftets dager
Dess ljusning hatar jag: hur den mig grymt betager
Inbillningens behag och hoppets Gudalån —
Om det min vällust gör, hvad gör om det bedrager?
En dröm är sällheten, hvi väcka mig därfrån?

— — — — —

Var billig och var god: sin rätt har vänskapen.
Är jag ej mera värd at äga den af Eder?
Räds hennes röst en dag kan kalla hämnden neder
Och ångren hviska tyst: Gråt, han var värdig den!

— — — — —

När i natt vi fara
Längs med tidens ström
Hvad är lifvet? bara
En förgänglig dröm
Dröm[m]en snart försvinner
Natten flyr med den
Och en dag uprinner
Skön som himmelen.

— — — — —

När det bedragna hoppet quäljer
När såret bränner i vår barm,
Den visast är som tystnan väljer,
Och alt för stolt at klaga, sväljer
Ned sina tårar — och sin harm.

TIL T—G

Efter Voltaires Le Pour & le Contre

Tolk af den milda fridens lära
Tolk utaf dygdernas, jag hälsar dig min Vän!
Hur ljuft är detta namn! Du känner Vänskapen;
Hon lifvets vällust gör, men Saningen dess ära.
Gå Du med värdigt mod at hennes fackla bära.
Men hindren visligt förut kän.
Uppå ditt hufvud först Förnuftets hjelm du spänne
Vet stålklädd i din väg står jättlik Fördomen.
Med den Du strida skall. — Ej hat, ej hämnd vi känne
Ej våld, ej list, ej brott som icke föds af den
All Dårskaps Mor är hon. Var klok, och hata henne
I trotts af offer, smör, likstoder, tionden.
Med vishet förekom den sena Ångrens smärta
För dygden, Saningen var verksam i din krets.
Var trygg mot Dårens hat, mot Smädelsen tilfreds
Med några klokas lof och lugnet i ditt hjerta.

TIL ***

Pour nos Poëtes & nos coeurs
Madame, quel bonheur extrême
Quand vous allez vous faire vous-même
La dixieme des doctes soeurs
Etant des Graces la quatrieme.

*TIL FRÖKEN C. L. H. LEYONHUFVUD PÅ DESS FÖDELSEDAG D. 17. JULII 1801

Uppå den dag den Hoppets Gud
Och känslans och naturens bud
En högtid för vårt hjerta göra,
Lät, Syster, lät ditt sinne röra
Den suck som lyfter våra bröst:
Det är af oss ej smickrets röst,
Det är blott glädjens Du skall höra.
Han lifvar början af din vår,
Och i det lugn där den förgår
Än sig Bekymren icke sprida
Än Sorgen inga törnen sår.
Ren i din barndoms glada år
Den blyga Oskulds Gracer vrida
En krans at kröna dina hår.
Hvad för din sällhet återstår
Du äger at af hoppet bida,
Som fäster glädjen vid din sida
Och nöjena i dina spår.

Med tacksamhet njut då den sällhet Himlen gifvit.
En flygtig blick får den som blott är lyckans vän:
Men den vårt bifall får som henne värdig blifvit.
Den fäster hennes gunst som vet förtjäna den:

---

* Παε βεγηραν [På begäran] i dess syskons namn.

Du följ den väg til sällheten,
Som dig Naturen föreskrifvit.
Förgäfves hon på dig sin rikdom partiskt slöst
Om du ej går dess bud at höra,
Om du ej lyder hennes röst
I dygdens varning i ditt öra,
I dygdens känslor i ditt bröst.
Var dygdig och var god, för at dig lycklig göra:
Talangen ryckte ger, men dygden blott ger tröst,
Behagen undran få, men Godheten vet röra.
En Gud oss Nöjet gaf at trösta lifvets dar:
Vet det med måttans sansning smaka
Om dig dess yttre flärd bedrar,
Du skall dock äga det uti ditt hjerta quar:
Men först för dina pligter vaka
Och när du fyllt dem, njut den sällhet lugnet har.

Den första ibland dem, den gladt med Dig vi dela,
Oss alla lika dyr, oss alla lika stor
Är vördnan för en Far och ömhet för en Mor
Och fasan för det brott emot dess bud at fela.
Med ömhet våra dagars lopp
Är vårdadt utaf dem med godhetens förmåga.
Dess fruckter väntande, de skydda blommans knopp,
Och forskande med oro fråga:
"Säg, lönar du vår vård? Säg, fyller du vårt hopp?"

O ja, en dag du skall det fylla:
Den lönta mödans fröjd står åter för dem än:
Med egna dygders rätt du skall bereda den;
Och glansen af din dag förgylla
Af deras afton skymningen.

Men än står åter för vårt sinne
En tröst som det dig värdig fann,

Et sätt som fästa dagens minne
Med minnet af vår ömhet kan.
Med denna suck vårt hjerta sänder
At himlen för din sällhet be,
Tag, Syster, tag, af våra händer
De offer* vi dig glade ge.
Må de ditt hjerta fyllest säga
Af våra känslor saningen.
I dem vår ömhet igenkän;
Och finn dig lycklig, at den äga,
Och stolt, at du förtjente den!

* Man offrade ordentel. på et altar.

"HOS BLOMMAN, SÅDD I DÄLDEN DÄR"

Hos blomman, sådd i dälden där
En flygtig fägring blott berömmes.
Hon ingen högre lott begär.
Blott för minuten skön hon är,
Och njutes då, och sen förglöm[m]es.
Sitt hela värde, sitt behag
Hon äger för en enda dag,
Och vissnar om hon längre gömmes.
Och Vandrarn ser den snart, et fallnadt gräs-strå blott,
Och åt dess svaghet ler, och ömkar hennes lott;
Af honom rättvist hon fördömes:
Men tänk hvad harm likväl för den som henne sådt!

TIL M. B. A-

Aux Muses Angloises quand vous daignez
En les embellisant de vous joindre vous-même
Moi, qui toujours les estimois assez
Des ce jour-là en vous les admire & les aime.

TIL M: B: A.

(*som begärt versar för två äpplen, inslutna i dess halsduk*)

Tack skall Ni för de bägge ha:
Tro aldrig de af mig bli glömda.
Hvad kunde jag väl häldre ta
Än de två runda piecerna
Inom Er halsduk varsamt gömda?

TIL DEN SAMMA

(i anledning af föreg.)

Uti min hjertans ruelse
Jag härigenom har den äran
At be Er om förlåtelse
För synder efterföljande:
Först at jag rimmat på begäran:
(Den synden var den svåraste)
Sen at jag utan at begrunda
De vådeliga följderne
Två vackra äplen prisade:
Sist, at i min vilfarelse
Jag fräckt och gudlöst trott mig se
At dessa bägge voro runda.
Jag fasan af mitt brott nu ser
Och i min ånger lofvar Er
At hädanefter ständigt blunda
För alt hvad par och rundt sig ter,
Och skrifva versar ingalunda
Om äplen eller Damer mer.

Blott än et ord, om Er behagar.
Historien har Er kanske sagt
Hvad äplen förr åvägabragt,
Och hur, midt bland Olympens pragt
Et dylikt där, i fordna dagar

Til en stor träta grunden lagt.
Den ilskna Tvedrägtens Gudinna
(Som Ni af Er Homér kan se)
En dag et äple kastade
Med påskrift: "til den vackraste".
Minerva, Juno, Venus brinna
Af lust at ha det, alla tre,
Men som blott en det kunde vinna
Så fordrades en Domare
Man kom at den på jorden finna
Och Paris, som blef därtil vald
Gaf Venus priset, troligt mera
Än blott med tack, därför betald.
Men hvad jag ville observera
Och hvarför blott jag nämnt det här
Det är, at om Ni varit där
De vunnit äplet ingendera.

TIL MAMSELL P- I MBA^{S} NAMN, MED EN PORTEFEUILLE, SOM HON FÖRLORAT PÅ VAD

Hvad jag dig länge skyldig blifvit
Min dröjda hand dig ändtlig ger.
Förlåt åt ödets skick at jag ej gifver mer,
Förlåt åt vänskapen at jag ej förr det gifvit.
Uti den glada byggd, så saknad utaf mig
Där du dig lycklig ser, må det dit hjerta röra,
Och ännu minnet återföra
Utaf en vän som älskar dig. — —
Ack! då bland dolda djup oss ödets hvirfvel jagar,
Där hoppet sviker oss, där Nöjet oss bedrar
Väl den som för sin tröst et älskadt hjerta har
Förljufvande dess mulna dar
Med vänskapens och lugnets lagar.
Se där min tröst, min vän. — Hvad hälst mig ödet spar
Jag dock ej på dess hårdhet klagar
Så länge blott för mig din ömhet än är quar
Med minnet af de glada dagar
Då jämte dig jag lycklig var.

TIL---

Min vän, med klokhet skatta lär
Hvad Du med lyckan får, hvad Du med henne mister.
Vår sällhet blott en bubbla är.
Med tusen faror och besvär
Cabaler, ränker, krig och tvister
Vi blåsa henne upp, likt barn, i luftens spher
I tusen färgor bryts hon där
Men bäst dess glans vårt högmod när
En fläckt sig höjer — bubblan brister.

TIL GUMMAN ***

— — — — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — — —

Må hvem som vill och kan af flärdens glans bedragen
Den skönhet söka blott en flygtig ungdom ter.
Mån våren höstens fruckter ger?
Och blomman i sin knopp är hon väl älskvärd mer
Än blomman, frodigt närd, och vicklad ut för dagen?
För min del älskar jag de mognade Behagen
Och gläds att finna dem hos Er.

Se ut på våra fält, där unga rosen står:
Mot hvarje fjärils kyss sin öpna barm hon sträcker.
Hur oanständigt hon hos alla kärlek väcker!
Och huru rättvist hon förtal och afund får!
Jag älskar Nässlan mer. — Hur ärbar och beskedlig
Hon ingens afund gör och ingens lof begär!
Hvar sommarns sprätt mot henne fredlig
Och hvar förfallen ros mot henne vänlig är.
Den dyrkan hon ej eftertragtar
Som, skriker smädelsen, som hon platt ej kan få
Men jag — tror at hon blott föragtar.
Af ingen frestad sjelf hon ingen fresta må:
Trygg mot förförelsen: — Er skönhet likaså.
Det är en åldrig skatt som ingen Drake vagtar
Men som är säker nog ändå.

— — — — — — — — — — — — — — — —

UR BREF TIL H-

— — — — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — — —

Tro ej det stora namn af skald jag fräck begärde.
Rimslut och Poësie — se där, min Vän, två ting
Som tidigt nog jag skilja lärde.
På rimmets vingar lätt min tanka sväfvar kring
De versar som jag gör mig kosta ingen ting
Och altså jämt hvad de ä' värde.

— — — — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — — —

Du vet hur fordomdags en djerf Titanisk tropp
Uppstapplat Pelion på branterna af Ossa
At til Olympen hinna opp;
Men åskan lyftes at dem krossa
Och offer föllo de för sitt förmätna hopp.
Brant som Olympus är nog Pinden:
Men jag vill ackta mig at bli en ny Titan.
I dälden vid dess fot jag stakat ut min ban.
Min Ringhet där vid skuggan van
Af blyga rosor krönt och smekt af Västanvinden,
I underdånighet ger toppens lagrar F—n.
Med fräckhet har man nog at snillets ära yrka;
Det fordras något mer at henne verkligt få.
Vis den som söker at förstå
Om, som hon högmod gett, Naturen ock gett styrka.
Men hvad de Vise äro få!

— — — — — — — — — — — — — — — —

UR BREF TIL T---R

Ve den sitt kalla hjerta sluter
För all den pragt Naturen ter,
Hvars matta, ledsna själ förskjuter
Den dolda tröst dess skönhet ger,
Och ej mot Vårens fägring ler
Och icke som[m]arns vällust njuter,
Och ej med rörda blickar ser
Hur skönt ur målnen droppvis gjuter
Den rika höstens hopp sig ner!

I tanklöst lugn af lifvets korta stunder
De flästa lyckligt nog kanske förgå,
Då för sitt hopp man söker inga grunder
Och säges tro hvad man ej tänker på.
Men dvalans lugn är kort och varar föga;
Snart Tviflets Furia väcker dig, och ger
En brand åt dig, at du det mörker ser,
Som hotar dig och tynger på ditt öga.
Och då med fasa väckas i ditt bröst
Förnuftets forskning och ditt hjertas röst
Som bjuda Dig den dolda san[n]ing leta:
Och Du med oro följer Tänkarns spår
Och frågar forskande hvad Du *kan veta?*
Hvad Du *bör göra?* Hvad Du *hoppas får?*

Men från den Tafla nu du demonstrerar på
Vet at två skilda vägar gå
En til Parnassen, en til Hospitalet,
Och tro mig mellan dessa två
Förbannadt vådeligt är valet.
Den förra okänd, lång och svår
Besökt utaf det minsta talet
Mörk och ej banad stort bland mödans tistlar går.
Den andra kungsväg är, och bred, at ej genera
De lärda resande som plä den frequentera.
I systematiskt raseri
Med hvirflar i sin flygt och flere i sin hjerna
De mäta den, och rasta gärna
I Quadratura Circuli. - - -
Jag vet du älska skall den förra vägen mera
Och välja den, och snart af valet hedrad bli,
Men skratta ej åt den som väljer ingendera.

UR ET BREF TIL W-

— — — — — — — — — —
— — — — — — — — — —
Ty alt sen Midas, stackars fan,
Gaf stora priset åt Gud Pan
Apollo och hans rara söner
Fly thronens krets och hofvets pragt,
Där gärna man förenta röner
Bror Midas öron med hans magt. - -
Jag vet Horatier och Maroner
Uti Cæsarers hof man fann,
Där ofta skaldens rökverk brann
För många Kungliga Personer,
Som sofvo sött på sina troner.
Men också observeras bör
Att de beständigt haft derför
Sina anständiga pensioner.
Här är det icke som i Rom.
Uti vår svenska fattigdom
I våra Riksgäldsbundna länder,
På mat och ära lika tom
Fåfängt en skald med fulla händer
Ger dygder åt Hans Majestät,
Som blott til luxen räknar det
Och honom genast ryggen vänder.
— — — — — — — — — —
— — — — — — — — — —

"MÅ AF FÖRTJENSTER OCH DYGDER"

Må af förtjenster och dygder han full
Tryggad mot ångrens sent straffande smärta
Äga at ge Eder bättre än gull
Äga et hjerta!

— — — — —

Han som halft skördad i vårdagens knopp
Tröttad af bojan, blott helig för slafven
Nalkas med brådstört och flämtande lopp
Hvilan och grafven.

VARIA

Med häpen blick jag står och ser längs tidens ström
Mitt öga ej dess slut och ej dess början räcker:
Vårt lif framhvälfver där, en flygtig, villsam dröm:
En sömn är Döden ju: han oss ur drömmen väcker?

— — — — —

En Guddom, Juno lik, såg fordom Ixion
Han såg den vinka sig, han sig den famna tyckte:
Ack blott en bild af moln han til sitt hjerta tryckte.
En luftbild Sällheten, och jag — är Ixions son.

ÖFVER LIFVETS PLÅGOR OCH TRÖST

On a besoin d'un Dieu qui parle au genre humain.
Il n'appartient qu'à lui d'expliquer son ouvrage,
De consoler le foible & d'eclairer le sage.

VOLTAIRE

Du Ödets slaf, som dömts at lida,
Ur Intets sälla stillhet ryckt
At fram mot grafvens afgrund skrida
Med bojan på din skullra tryckt:
Då Ödets järn-hand dig förtrycker,
Då qualens Furier tränga dig,
Vid stormens ras och lyckans nycker,
Den suck som plågan från dig rycker
Quäf, quäf den djupt, och lid, och tig.

Utaf en hand som viggen slungar
Vid klippan Prometheiskt smidd,
Vid denna dag som blixten ljungar
Höj ögat öfver öknens vidd.
Där se de Myriader tåga
Den mörka stig, mot grafven vänd,
Med hvar sitt fyllda mått af plåga,
Och djupet öpnadt för de låga,
Och åskan för de högre tänd.

Den Stores och den Ringes lycka
Se där en magt som lika gör

Ge hvar och en sin slaf at trycka,
Och sin tyran at bäfva för.
Se straffet grymt, fast rättvist, skrifvet
I hjärtats djup för hvarje brott,
Och brotten födda hop med lifvet —
Och nöjet, at ge ångren, gifvet,
Och hoppet, at bedraga blott.

Hur Plågan all naturen väcker
Mot dig, olycklige, til krig!
Med smittans gift din barm hon räcker,
Med hungren tär hon långsamt dig.
Ur Ætnas gap hon döden ryter;
Hon skakar jordens sköt, som bar
De slott hon i ruiner byter:
Och, förd på stormen, nederbryter
Den hydda dygdens fristad var.

Hvart stånd, hvar ålder lika gifver
Den Hecatomb dess altar får.
Behofvens barn hon trogen blifver
Och flyger i Monarchens spår.
Hon lifvets morgon tyst förgiftar
Uti begärens skepnad klädd:
Hon mödan och bekymren stiftar
För styrkans dar — och qualen skiftar
Ut kring den matta åldrens bädd.

Om du af Himlen fått et hjärta,
För dina likars kärlek gordt,
Du tror at tröst mot lifvets smärta
Utaf en vän du finna bordt.
Gå, lugn vid stormerna och slagen,
Och dröm dig lycklig vid dess barm:
Men räds at snart ur villan tagen

Du röner, sårad och bedragen,
En trolöst gäckad ömhets harm. — —

Hör, Rycktets silfver-stämma ljuder,
Den ädles lydnad evigt värd:
De högre dygders lag hon bjuder,
Och lönen af en gagnad verld.
I evig glans dess lager brinner:
Djerft hastar snillet dina spår.
Ditt öga stigens brant ej finner,
Men mäter blott, om snart du hinner
Den åsk-fjäll där dess tempel står.

Väl, du hann dit: — Men säg, belöner
Dess höjd de spillda mödors dar?
Mån nog för sig ditt hjärta röner
Hvad för ditt högmod fyllest var?
O! sällhet gaf ej Rycktets dager,
O! Minnets hopp var tomt på tröst.
Ditt afstånd ej min syn bedrager:
Ser jag ej törnet i din lager?
Ser jag ej såret i ditt bröst? — — —

Gå, tingens dolda väsen spana,
Let stränderna af tidens haf,
Bind viggens flygt, mät stjernans bana,
Klyf strålens udd, väg luften af:
Från helgedomen af naturen
Ryck slöjan bort, forsk hvart dess bud,
Hvar verknings-lag för kreaturen,
Och kän dig deras Herre buren,
Och i ditt välde kän en Gud.

Gud, verldars Gud, din magt alt röjer,
Alt lika hög och underbar:

Den storm som Oceaner höjer,
Den tysta suck mitt hjerta drar.
Han hvilkens vink det Hela manat
Ur Chaos, och gort Chaos sjelft,
Han äfven känslans irrväg banat,
Och samma hand som krypet danat
Det stjernbesådda fästet hvälft.

Ack ja, han tänder solars skara:
Ack ja, han penslar blommans drag.
Hans storhet verldarna förklara,
Men olycksfull och svag är jag.
Då sorgerna min lefnad störa
Hur sku' min tröst de under bli
Min häpnad, ej min sällhet, göra?
Mot nödens suck uti mitt öra
Hvad gör mig spherers harmonie? - - -

Den bild vår åtrå fåfängt retar
Af sällhet, nekt åt smärtans däld,
Vid hoppets dag vår blick den letar
Mot dödens land med bäfvan ställd.
I, som för jordens blinda slägten
Tron skänkt åt Eder sanings bloss
I Vise! som dess rätt förfägten,
Mån för en bättre verld I mägten
Te hoppets säkra grund åt oss?

O flärd af vishet som Er dårar!
O svaghet af Er läras tröst!
Hon torkar icke sorgens tårar,
Hon tystar icke tviflets röst.
Det ryter: "För en kraft som tömmes
"Se alt, förgänglighetens lån.
"Tror du at ensam du förglömmes?

”Och lagen hvartil stjernan dömmes
”Hvad friar grandet därifrån?”

”Af all Naturen som vi känne
”Lydt är Nödvändighetens tvång:
”Din vanmagt tror sig trotsa henne
”I dina ödens bundna gång.
”Då hennes våld din svaghet sporde,
”Ditt högmod, städs med den i strid
”Tror blindt at dig hon vörda borde,
”Och at du sjelf den kädjan gorde
”Som, länk för länk, du vandrar vid.”

”Til grafvens evigt slutna slöja
”Med facklor se de Vise gå,
”At med de bilder dig förnöja,
”Som skuggan sprider däruppå:
”Men nattens chaos-bölja sköljer
”Den rymd som sträckes innanför;
”Och hvem kom från de djup hon höljer,
”Som sade dig hvad där fördöljer
”Den förlåt du ej lyfta tör?”

Ja, kän det, rymden af det höga
För våra fikna blickar göms:
Den natt som tynger på vårt öga
Ur ödets urna evigt töms.
Sin flygt förnuftet fåfängt spänner,
Och, villadt i en okänd rymd,
Sin vanmagt svindlande bekänner,
Och för den stolta Vishets vänner
Blir sanings dag bland dimmor skymd. - - -

Ur djupet utaf villans töken
Hvad Guddom räcker facklan där,

Hvars dag så trygg för tviflets spöken
Så rik på tröst för hjärtat är?
Hon kommer för det bröst som blöder,
Och himlen för hon i sin famn:
Och fäster lugnet, som hon föder
Med band af dygden, den hon stöder,
Och Religion är hennes namn.

Ja, det är hon som lifvet hämnar
För qualen som det täres af:
Dess moderliga hand som jämnar
Hvad lyckans blindhet ojämnt gaf:
Som brottets höjda son fördömmer
Til straffet, närdt i egen barm,
Och åt den dygd som stoftet gömmer
Hvars offer Minnets röst förglömmer
Ger lönen för föracktets harm.

Det är dess dag, af dåren hädad,
Som ter en Gud, för verlden gömd.
Dess styrsel, okänd eller smädad,
Dess dyrkan, vanställd eller glömd:
En Gud som straffets åska skakar
Uti en verld som fjärran är,
Där för den trycktas rätt han vakar:
Och då han hämnden sjelf försakar
Oss äfven at förlåta lär. — — —

Hvad är som tröstar dina dagar,
Du som föracktar henne än,
Då städs du trött och gäckad jagar
Phantomen utaf sällheten?
Skryt, skryt ej blind at du den funnit
I sinlig njutning, djuriskt nöjd;
Räds at du endast ångren vunnit,

Som följer nöjet, som försvunnit
Med dina nötta sinnens fröjd.

Må ske, mot ödets oförrätter
Och villans och begärens blygd
Ditt dårligt trygga högmod sätter
Blott ståten af den Stoiska dygd.
Men då passionen våldsamt ryter,
Och plågan födes, evigt ny,
Hvad är den dygd hvarmed du skryter?
Et strå som stormens vrede bryter,
En suck ibland Volcaners gny.

Förgäfves du på brister klagar
Du tror du i naturen fann.
Det är en Gud som skref dess lagar,
Och blott en Gud dem tyda kan.
Han som det stora hjulet vänder
Af verldens lopp, förklare den:
Och Religionens dag han tänder
At leda dina svaga händer,
Som famla efter saningen. — — —

Ljus i den natt som höljer verlden,
Lugn i den sanne Vises bröst,
Skydd emot dårskapen och flärden,
I villan dag, i plågan tröst,
Religion! då nöjets hopp mig dårar,
Vid jämrens rop och nödens slag,
Du bryter smärtans udd, som sårar,
Och räknar mina tysta tårar
At vedergälla dem en dag. — —

Volcaners brak och åskans dunder!
De vilseförda solars fall!

Systemet skakadt i dess grunder!
Och dödens rop och dommens knall!
Naturens sista stund sig röjer,
Löst är det band den sammanhöll:
Men i din famn jag frälst mig höjer,
Och lugn min sänkta blick fördröjer
På gruset af den verld som föll.

TIL DEN TROLÖSA

— — — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — —

(*Slutet*)

Det svallar — Evighetens haf;
Ljuft honom dånet är däraf.
Men vet han ej sin tro förlåter
På branten af den kalla graf:
Han Er en gång sin kärlek gaf,
Och hvad han gaf tar han ej åter.
Han dödens våld den undanstjäl,
Och än vid hoppet om Ert väl
Af glädje och förtjusning gråter. —

Men ur den hvila Natten ger
Om åskan någon gång Er väcker,
Och Ni en blodig vålnad ser,
Som tyst det rifna bröstet ter,
Och hemskt den matta handen sträcker,
Och skakar dolken öfver Er;
Och far så med en blixt tilbaka
Längst bort i midnattsmolnets famn: —
Bjud spöket ej i himlens namn
At Er förskräckta syn försaka,
Och väck ej på Er sälla maka
Och blif ej rädd: — — det är min hamn!

[MARTIN LUTHER]

I, som med snillets Kraft en vådlig rätt han fått
At jorden Eder storhet lära!
(Kraft til Trajani dygd som kraft til Cromwells brott)
O! då en häpen verld I med Er storhet gått
Ej at förlyckliga, men endast at förfära:
Hur osäll är Er lott! Hur blir Er dyrkan kort!
Er lefnad ångren skall förtära,
Och Efterverldens ljus med harm skall ljunga bort
Den tomma skuggbild af Er ära.
Men I, som med Ert mod länt folken Eder dygd,
Gen ljus åt villans barn, åt den förtryckte skygd
Och söken blott det lof som jordens väl bereder!
Ert hjerta lugnet har, Ert namn välsignelsen
Af jorden, undervist och lycklig gord af Eder:
Och stoden, hvilken höjd för dess Tyrann, bryts neder
Står fast, Norrstjärnan lik, för dess Välgjärningsmän.

Dig, Luther! först bland dem vi fira:
Dit bröst mot vantrons våld Du til en förmur satt:
Du bröt med mägtig hand dess spira,
Och drog ur sexton seclers natt
En fläckad Religion den först Du gått at rena,
Och lärde, lyst af den, det enkla, lätta sätt,
At med förnuftet den förena.
Du tolkat bägges bud, Du hämnat bägges rätt,
Och ägde snille, dygd och mod för dem allena.

Tag Du det stora namn af mänskligheten Vän:
Du uplyst och Du skyddat den
Emot den Furie-flock, som for at den föröda;
Och bland et tacksamt folk ditt minne lefver än
I frukterna utaf din möda.

"LÄT NARREN FRITT"

Lät Narren fritt ett lof af större Narrar vinna.
Men Ni som vandrar tryggt den sanna Vishets stråt
Och hatar dårskapen, ser den och ler deråt
Hur spindelfint också man må den sammanspinna,
Tror Ni, Philosophiens men ock förnuftets Vän!
Tror Ni at Meniskan skall ständigt vräkt sig finna
Kring villans ocean, som höljs af skymningen
Och ingen dag hon se, och ingen hamn hon hinna?
Men evigt i den bild hon tog för San[n]ingen
Omfamna, Ixion lik, et moln för en Gudinna?
Nej; — sen af hvad man sökt, man funnit ingen ting
Och af förvillelsen fått svärma cirkeln kring;
Sen många tidehvarf, som vårt, hopflicka hunnit
Och åter rifva opp hvad hälst förvändt man tänkt;
Sen nya dårskaper de gamla undanträngt
Och tankegyckleriet än mången lära skänkt
Der man med klarhet alt, blott ej det rätta, funnit;
Sen Sanning ofta än synts flyckta af och ann
Undan Systemers mängd som ramlat på hvarann:
Och ännu mången gång i Vishetslärarns riken
Förnuftet gett med harm plats för Metaphysiken;
Då skall, må ske, en dag, en ändtlig mognad verld
Af evig irring trött, af sin förnedring lärd
Se, i den trånga krets af hvad hon sjelf erfarit
Sin sista kunskap stängd, som det dess första varit;

Och af en vishets bud, mer nyttig och mer sann
Hon veta, ändtlig klok, at alt ej vetas kan.
— — — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — —
Så uti vishet sjelf, liksom i alt, vi finne
En gräns hvars stängsels tvång den kloke vörda bör.
Det retar dåren blott, som med förmätet sinne
Ses koxa i den rymd som sträckes utanför.
För medelmåttan född han snillets örnflygt apar
Af hopens undran stolt, som på hans skyfärd gapar.
Högt ur vår synkrets lyft han i en Fichtisk dröm
Med sjelfkärt välbehag bland Ætherns tomhet dväljes,
Och bygger et system, likt bubblan på en ström
Som glänser emot skyn och straxt af vågen sväljes.
Djup Tänkare, stor Lärd, om blott han konsten fann
At sina gåtor hop med spindeltrådar länka,
Och grundligt meningslöst hvar vriden slutsats dränka
I lärda Termers svall som undra på hvarann.
Af alt uti sin flygt han blott för jorden fasar
Men villans labyrinth med trygghet genomrasar;
Ser ingen lyckta tänd, får ingen ledtråd fatt
Bland sina hvirfvelsprång och sina gåtors natt.

[FADERSNAMNET]

O Far! hvars trogna hand ej för min ungdom mer.
Bland änglars högre chor o hör med fröjdadt sinne
Vid åsyn af ditt namn den suck mitt hjerta ger!
Och sänk välsignande ditt fadersöga ner
Uppå den enkla rad jag helgar åt ditt minne!

Från ljusets sälla höjd, se, Faderliga Hamn,
Se mina trötta fjät bland lifvets branter snafva!
Och öppna, öppna snart din glädjefylda famn
För en olycklig son, som gråter at ej hafva
Ditt sinneslugn, din dygd, din styrka med ditt namn.

ELEGI VID EN BRORS DÖD

Rätt mången präktig ros blomstrar, i dalen gömd,
Och gjuter sin balsamlukt i den öde rymden.

SILFVERSTOLPE

Redan mot sin thron uppå det höga
Nattens vinge spännt sin mörka flygt.
I dess lugn Naturen hvilar tryggt;
Men du hvilar ej, förgråtna öga!
Men du blöder under nya sår,
Trötta hjerta! — Lugnet flyr dig åter,
Glädjen, hoppet, trösten mig förlåter,
Sorgen, ensamt sorgen öfrig står,
Står här, stödd emot min bädd och gråter.
Lutan, vårdslöst rörd i mörkrets famn
Suckar, darrande, min Broders namn!
Gud! min Broders! — sorgligt ljufva minne
I min qvalda barm förevigadt!
Kom att skaka än en gång mitt sinne!
Skynda, skynda, stig ur Urnans natt,
Hamn af dödens rof, som dväljs derinne!

Ha! — Du kommer Broderliga hamn!
Kring din fot se midnattsmolnen svalla.
Kommer du att mig till glädjen kalla?
Kommer du att tryckas i min famn? —
O! ett fåfängt hopp mitt hjerta tjusar.

Vålnan tyst förbi i vinden susar,
Vinkar, ler och kallar tyst mitt namn.

Så för evigt ifrån stoftets stränder
Är du skördad i din sommardag! —
Sent mot brottet, sent mot flärden vänder
Dödens nötta lia sina slag;
Dygden tidigt är dess offer blifven,
Eller gråter, qvald och öfvergifven.

O hur hennes tårar du förtjent!
Hur ditt ädla hjerta lyst och tändt
Af en stråle från Gudomligheten,
Mindre pligten, än behofvet kännt
Af rättvisan och välgörenheten!
Hvarje likes svaghet, som du gret,
Blott din ömhet, ej ditt högmod, ökte,
Och för dig med dygden nöjd, du sökte
Allas väl och ingens tacksamhet.

Pligterna utaf ditt kall och lifvet
Gladt du fyllde, utan tvångets band,
Och Religionens fackla i din hand
Var ej villans bloss, åt tviflet gifvet,
Var ej vantrons, var ej fasans brand;
Men ett ljus, som gaf i lugna bygder
Lif och värma åt de glömda dygder.

Full af vördnad för förnuftets rätt,
Värd den högre vishet, som du lärde,
Klok, fördragsam, rättvis, du begärde
Icke likheten i tänkesätt,
Men blott likheten i hjertats värde;
Röjande att nitet, som du bar,
Dygdens ifver, icke Dogmens var.

Född att gagna med de ljus, dig prydde,
Utan trötthet, utan skryt, du gick
Att dem öka — För din segerblick
Skuggans mörker vek och villan flydde.
Och snart för ditt öga sanningen
Steg ur molnet blottad — Med förtjusning
Följde du dess sökta stråles ljusning,
Och var ledd, men var ej stolt af den.

I hvart hjerta, med hvad gudavälde
Sjönk hvar helig lärdom från din mund!
I hvad öfverjordiskt ljus du ställde
Religions och vishetens förbund,
Mödans lopp af hoppets glans kringstråladt,
Godhet, saktmod, alla dygders frid; —
Ack! — och ensam sjelf ej såg dervid
Att det var din egen bild du målat!
Lik en salig, lärande från skyn,
Stod du der, och från din höjd, för andra
Viste vägen du var van att vandra,
Dygdens härold, och dess eftersyn!

O hur rent, hur ädelt var ditt hjerta!
Stundom svagt kanske, men alltid godt,
Evigt stängdt för dårskaper och brott,
Evigt öppet för hvar likes smärta.
Friden, måttan, sanningens begär,
Nit för rätt, för ljus, för menskligheten
Hat mot skrytet, flärden, tanklösheten,
Bodde gömda i sitt tempel der.

Solen lik, som fast hon icke blänker,
Värmer skörden dock från molnens famn,
Var din dygd ej priset för ett namn
Ofta köpt med lågheter och ränker.

Sprida ville du kring dina fjät
Snillets nyttor, icke snillets ära;
Var för blyg, att ryktets lof begära,
Och för stolt, att ej förtjena det.

Så uti den krets dig Himlen unnat,
Var du verksam, var du nöjd med den;
Och deruppe pröfvar Domaren,
Hvad man velat, icke hvad man kunnat.
Han, den glömda dygds värderingsman,
Som mot lyckans prål skall rättvist sätta
Allt det sanna, goda, ädla, rätta,
Som du sökte, fast ej alltid fann.

Dock — ock du var tadlets offer vorden,
Men förlåtande du log deråt;
Ty förtjensten utan ytans stråt
Vandrar okänd främling här på jorden.
Dessa seder, enkla som din dygd,
Denna lugna blick, der tanken bodde —
Flärden studsade dervid, och trodde
Se sin tomhet röjd, med vaknad blygd.

O! fram mot all nyttig kunskaps tempel
Vid din hand, hur troget leddes jag!
Åt hvar lärdom gaf din vishet dag,
Gaf ditt varma hjerta känslans stämpel;
Värde fick den utaf ditt exempel,
Och utaf ditt milda vett, behag.
Redan då utaf din sköna låga
Föll en gnista ned och värmde mig;
Och min själ, som ville känna sig,
Hördes då, som nu, med bäfvan fråga:
”Skall jag, skall jag blifva värdig dig?”

Ack! hur hoppades mitt qvalda hjerta
Att snart tryckt emot din famn på nytt
Återfinna lugnet, fjerran flyddt
För passionen, känd med tidig smärta.
Hur jag gladdes att få af dig än
Lära mången dygd att osedd dyrka,
Och bredvid dig, med mer mognad styrka
Mäta rymderna af sanningen! —
Nu — hur grymt jag hoppet gäckadt röner!
Urnan skakades — din timma slog;
Och jag gret ej vid din dödsbädd — tog
Ej emot den sista suck du drog,
Din välsignelse och dina böner!

Sörjda Broder, lärare och vän,
Vän af dygden, vän af visheten,
Fåfängt, fåfängt du dig kalla låter.
Dödens midnatt kyler ren ditt bröst.
Släckt din blick, förstummad är din röst.
Grafven ej sin vundna gäst ger åter,
Och jag ensam, jag förlorad gråter! —

Nu — hvad tröst du lemnat oss igen! —
Denna Maka, som af blixten slagen,
Denna späda* hvilkens öga än
Slumrar, stängdt för tårarna och dagen!
Denna Son, hvars vår du gläddes af
Ren i hoppet att till dygder öfva,
Och som nu — I Öden, som oss pröfva! —
Leker sorglös på sin faders graf!

Lek ej, yngling! — Det är törnets taggar,
Som stå opp för dina första fjät.

* En dotter, född efter faderns död.

Det är sorgen som din barndom vaggar.
Åt dig sjelf dig ödet öfverlät;
Upp, o yngling, hämna dig på det!
Hämna dig med dygder i ditt sinne.
Se, till dygder hvilka skäl du har:
Mödans skola, öfvergifna dar,
Moderns tårar och din faders minne!
Låt dem amma dig till redlig man.
Gif, som han det gjorde, hvar du kan,
Ljus åt villan, skygd åt den förtryckte,
Nit för värdet utaf menniskan:
Upp! blif stor, blif ädel, liksom han
För din dygd och ej för dygdens rykte!

Och på vårens dag, af stormar full,
Om en pligt, en sanning af dig glömdes
För ett nöjes, för ett lofords skull:
Gå tillbaka till den helga mull,
Der hans ben välsignades och gömdes:
Stå der: skälf af ånger och af blygd,
Och vänd om till sanning och till dygd!

Hamn af Bror, af Far, af Son, af Maka!
Om från himlars rättvist vundna ro
Någon gång din tanke sänks tillbaka
Till den jord som sorgerna bebo:
Om ditt öga än i stoftet känner
Dem här nere du din ömhet gaf,
Och ser syskon, maka, mor och vänner
Spridda der i tårar kring din graf; —
Skall utaf den sällhet du erfarit
Det ej bli den högsta för din dygd,
Att, som Engel, blifva deras skygd,
Hvilkas vällust du, som menska varit? —

Höljdt i mörker hvälfver tidens lopp,
Och en qvalfull, nattlig dröm är lifvet.
Natten flyr — och, krönande vårt hopp,
Strålar Evighetens morgon opp
Med sitt lugn, åt dygden endast gifvet.
Der, o Broder! stämmes Englars röst,
Svallar Sferers sång omkring mitt öra:
Englars, Sferers sång skall jag ej höra,
Tryckt i hänryckt glädje till ditt bröst.

"DIG, DIG MIN LYRA SJUNGA BORDE"

Dig, dig min Lyra sjunga borde
Men ack, dess sång är ovärd dig
För skön att sjungas utaf mig
För älskansvärd, för lyckelig
Dig himlen, goda flicka, gorde.

Nej, tro mig det är icke jag
Hvars svaga hand skall konsten hinna
Att måla dig med sanna drag
Dig bild af kärlekens Gudinna
Dig Syster af de tre Behag.

FRAGMENTET

Jag gick häromdagen, som jag ofta plägar gå, i tankarna; det vill säga, med ögonen i gatan och sinnet långt från vår snöda verld, upp i firmamentet på jagt efter meter och rim: då en väderhvirfvel plötsligen lyfte upp för mina fötter ett stycke nersmutsadt papper. Nu har jag, från längre tid tillbaka, en synnerligen ömhet för sådana der pappersbitar; ty det har ofta händt mig att i dem igenfinna mina bästa poëmer, oder, fabler, elegier och brudskrifter. Sen nemligen dessa under sin resa till odödligheten passerat från tryckeriet nu till krämarboden, nu till sockerbagarn, nu till de skönas hårlockar, har ej sällan händt att jag återfunnit dem på gatan, upptagit och förbarmat mig öfver den återfundna sonen. Hvem vet, tänkte jag, om du ej här återfinner din sista Elegi; jag tog upp papperet och började läsa; men till min förundran fann jag det vara af en annan författare, tilläfventyrs likså lycklig som jag. Det var skrifvit i gamla karakterer. Välann, tänkte jag, kanske gör jag här en upptäkt i antiquiteterna. Jag stoppade papperet i min ficka, gick hem, torkade det för kakelugnen, och läste ehuru med möda följande:

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Der lefde på den tiden en flicka, vacker och blomstrande som en Majdag, ung som Hebe, liflig och spelande som en Västanvind. Hennes förstånd var bildadt och hennes själ öppen, känslofull och god. Allt detta viste snart sin vederbörliga effekt. Tillbedjare trängdes omkring henne, liksom rimsnidare kring

en prispenning.* De gjorde till hennes ära baler der man dansade intill blodspottning och vers der man gäspade intill snarkning; nersnöade henne med sockerstrutar och julklappar; försäkrade henne väl tusende gånger att hon var en Engel, en blomma, en stenklyfta, ett tigerhjerta, jemte dylika artigheter; suckade, jämrade sig, sörjde sig till döds väl tio gånger om dagen; med mera dylikt som hörde till den tidens kurtis. Hon kunde ej heller vara känslolös för en så rar tillgifvenhet. Det gjorde henne ondt att icke kunna göra dem alla lyckliga; men hon ville åtminstone vara rättvis i sitt val. Hon beramade alltså ett offenteligt** möte med alla sina kurtisörer, der hvar och en af dem borde uppge sina förtjenster och göra dem gällande. Hon skulle då afkunna domen; och från den var ej att vädja.

De täflande inställde sig på utsatt dag. De befunnos vara 3 stycken Köpmän, 1 stycke BruksPatron, 2 stycken Sekterare, en Doktor, och slutligen en skägglös Magister, hvars handtverk var att skrifva i rim all den dumhet han tänkt på prosa. De andra som hade mindre hopp eller mindre envishet, sen deras kärleks evighet efter dar lupit till ända, gingo bort att kasta ankar i en annan hamn der frequensen var mindre. — Den unga BruksPatronen öppnade riksdagen med följande patetiska oration:

Jag begär icke någon ny ynnest: jag återfordrar endast den jag haft. Edra anspråk, mina Herrar, må vara hvilka som helst; mina äro likväl de äldsta och böra derför utan motsägelse vara de mest gällande. Hvem bördar min jord, sen jag tagit fasta derpå.*** Eller skall jag tvista med andra om min egendom? Det är väl sant att jag icke varit så till punkt och pricka trogen; men har icke äfven hennes hjerta deserterat? Och som man försäkrat mig *har jag flere lika bröder, fast icke så kända, och tanken är som*

* Jag slutar af denna liknelse att fragmentet ej måtte varit skrifvit i våra dagar.

** Huru oförskämdt! Liksom hon skulle haft några andra än offenteliga!

*** Den gode BruksPatronen tyckes ha förglömt att fruntimmer ej räknas till fastigheter tvertom räknade den grundlärde Biskop Emporagius dem till Lösöron.

gerningen. Hvad mina förtjenster angår, så vill jag ej utbreda mig deröfver; dels efter ämnet i sanning kunde synas något inskränkt; dels vet jag också icke, sen jag sagt att jag är BruksPatron, hvad förtjenster som kunna fattas mig. För öfrigt säger man väl att jag är understundom litet dum; men hvem ser icke, att om så är, det sker af lutter godhet.

Turen att tala kom nu till den ena af Sektererna. Han var, till profession, Notarius i ett StenKollegium och som det syntes admirabelt tjenlig att en dag bli bland dess Ledamöter. För öfrigt syntes han modest som en Nunna; men könet hos hvilket han i allmänhet stod mycket väl, måtte ha sett litet djupare in i hemligheten. Efter en sirlig bugning, hof han upp sina röst, talade och sade:

Jag vill icke skryta af något visadt företräde, någon njuten ynnest. Sådant vore, om icke falskt, åtminstone opolitiskt. Jag hoppas ha nog förtjenster för att ej behöfva åberopa mig en svaghet. I sig sjelf hvem kan vara mera modest, förnuftig, mera stilla, mera höflig än jag? Hvem hatar mer än jag eget beröm? Hvem tiger i ett sällskap med större grace än jag? *Dessutom har jag eget bruk* och jag skulle få två om jag får en fru. Om min capacité som Brukskarl hoppas jag inga fruntimmer tvifla, åtminstone inga som känna mig. Jag är icke sipp oftare än jag vet det kläder mig. Skulle jag för öfrigt behöfva någon annans förord, hoppas jag det bästa af Kammarjungfruns rekommendation. Jag är viss att hon för vederbörande och i vederbörande mål kan vittna till min fördel. Jag hoppas den skönas förstånd är för upplyst för att länge kunna balancera i sitt val.

Det samma hoppas också jag, inföll hastigt den andra Sekterarn, Kunglig nemligen. Med denna titel belönades på den tiden hvar och en som upphört att gagna staten med renskrifning. Det samma hoppas också jag, sade han. Till en del har hon redan också visat detta. Icke blott Dunamn och Dukyssar, kärlekens vanliga förelöpare, ha gett mig rätt att hoppas framför andra; men hvad som är själen af kurtisen, smältningsugnen der den rätta kärleken beredes, vår tids yppersta uppfinning,

valsen, mina Herrar, valsen. Hvar och en känner min talang häri; och den sköna har också utmärkt den samma, och valsar blott med mig, så ofta jag är närvarande. Nu, mina Herrar hvem som sett vår intima förening och vårt ömsesidiga nöje vid detta anständiga tidsfördrif, måste vara bra fånig eller bra egenkär för att vilja göra mig företrädet stridigt. Jag har för öfrigt nyligen sluppit en älskarinna och måste således välja en ny, för att ha något att sysselsätta mig med, i synnerhet sen jag ej vidare kan roa mig med Svarta Katten, som allt för ohöfligt krafsat mig. Hvad verlden säger om mig, att jag är indolent, håglös, duglös, att ingen ting blir af mig, med mera sådant; hvem finner ej att allt det är af ren afund? Man kan ej excellera mer än i en vettenskap; och, som jag sagt, är valsen min. Det andra är också af mindre betydenhet.

Jag må skratta åt detta skryt, svarade den ene af Köpmännen, under det han gjorde en stor piruett. Jag vill icke neka valsens förträfflighet, visst icke; men den är ändå blott ett kapitel af den stora vettenskap, hvars alla delar jag omfattar. Hvar och en har sin förtjenst och min ligger ostridigt i fötterna. Jag tror ej det skall vara att mycket upphöja den, då jag säger att han uppväger den som Herrerna samtelige ha i sina hufvun. Dessutom är min talang att dansa ej min enda; jag förenar dermed ännu den att sno rep, hvilken jag äfven hoppas bör komma i konsideration, och vid frågan om kollision kunna sättas emot talangen att sno vers, eller någon annan sådan. Det är väl för öfrigt sant att den sköna redan en gång förut visat mig sin attention genom en korg; men hvem vet ej att det är i kärlek som i handelsvägen. En eller två korgar, en eller två bankerutter äro begge lika nyttiga, de förra till ett lyckligt äktenskap, de sednare till en välförvärfd förmögenhet. —

Må hvem som kan, började den andra Handelsmannen, skryta med sina egenskaper; det är icke min sak. Ingen har kanske dansat mera med den sköna än jag. Men hvad pretensjon kan jag dra deraf. Tvertom erkänner jag min andeliga fattigdom. Den som sig förnedrar han skall varda upphöjd, heter det.

Det är således ej från mig sjelf jag vill hämta mina anspråk; men ifrån Sockerboden. Lägg på en våg, m. H. ert förstånd, edra kunskaper, edra talanger, alla Edra påstådda förtjenster; och på den andra mina konfektstrutar. Hvem skulle frukta för utgången, då ett fruntimmer håller vigterna! På hvad sätt skulle hon ersätta mig mitt namnam, annorlunda än genom sitt hjerta etc. Blott på sådant vis kunna Debit och Credit gå temmeligen jemt opp. Hon är för rättvis för att vilja bli mig något skyldig.

Hvilken oartighet, invände den tredje af Handelsmännen, att anse fruntimrens hjertan som en handelsvara, fal för några lumpna sockerstrutar. Jag känner bättre könets värde. Det är ej genom en särskilt bagatell, det är genom samlingen af bagateller, genom användandet af kurtisen i sin vidd som de låta fånga sina hjertan med hvad deraf följer. Det är allmänt erkändt att denna vettenskap sällan kan till någon fullkomlighet ägas af andra än dem som, uppfödda i hufvudstaden, ha från barndomen haft tillfälle att öfva sig på en gång i teori och praktik. Jag har ägt denna förmån; och jag hoppas att välsignade frukter äfven skola ha försports deraf. Hvad nöjen kan jag dessutom ej erbjuda min tillkommande fru genom blotta vistandet i hufvudstaden; bland hvilka det förnämsta dock tyckes vara att jag sjelf är borta på handelsresor större delen af året. En större artighet kan väl icke en Man visa sin kära hälft. Jag känner med ett ord konsten att lefva, och förmodar ej att af landtbor se mig beröfvadt det sköna priset. —

Ordningen kom nu til Eskulapi son, styfson nemligen. Det var en löjlig figur, låg till kropp och själ. Hans färg liknade, bränvinsfnasen oberäknade, fullkomligen kopparormens, och i de vinda ögonen lurade lömskhet och förtal. Hans tal var ungefär af följande innehåll:

Jag är en ålderstigen man, och hvar och en vet att jag grånat med heder. Dertillmed är jag fattig; hvaraf följer att jag måste gifta mig med en flicka som kan ha den glädjen att försörja mig och vårda min ålderdoms skröplighet. Er ömhet för nödlidande, min Dame, gör att jag framför alla andra pullor väljer

Er. Jag vet att malisen har ganska mycket att tala på mig; man säger att mitt hjärta är en pillerburk, att mina kärleksbref blifva bara recepter, och min tillkom[m]ande K. Maka en beständig vårdslösad patient o. s. v. Men hvad oskuld är det som man ej förtalar? Det är väl sant att min kropp har föga rekommenderande, och min själ ännu mindre; men när man endast undantar dessa två omständigheter, så ser hvar och en att jag är en älskansvärd och hederlig karl. Belöna alltså min enträgenhet med Er hand; och hela verlden skall intyga att Ni, lik Gud, ej haft afseende på Personen. —

Slutligen skulle vår stackars Magister tala; men antingen det nu skedde af blyghet, eller af stolthet, eller af hvad orsak som helst, — så iagttog han den fullkomligaste och vältaligaste tystnad. Troligast är, att han vid sina Medtäflares så många och så ypperliga förtjenster, gett allt hopp förloradt.

Yttersta Domen förestod alltså. Den sköna vinkade till tystnad. Alla tego. Hopp och fruktan bäfvade växelvis genom hvart hjerta då hon öppnade sina vackra läppar för att yttra följande

— — — — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Så långt räckte Fragmentet. Man föreställe sig min nyfikenhet att få se det återstående; men all min möda har ända hittills varit förgäfves.

En anmärkning som jag gjort under läsandet häraf vill jag icke förtiga. Det har här och där nästan synts mig som författaren haft till afsigt att göra narr af samtelige Pretendenterna. Jag vet att det finnas vissa elaka menniskor som häri finna en syndig och okristlig förnöjelse. Hade jag kunnat bli öfvertygad härom, skulle jag genast kastat fragmentet i brasan. Men om detta varit hans afsigt så vet jag ej hvarför Mag. kunnat slippa för så godt köp, som likväl för att dömma efter en sednare erfarenhet måste varit den löjligaste personnagen bland dem alla. Sannolikt har alltsam[m]an verkeligen så tilldragit sig; och några fritänkare vilja till och med påstå att sådant skulle kunna passeras ännu i dessa yttersta tiderna; det Gud dock nådeligen afvände! ! !

[PÅ FRU A. M. B. MYHRMANS FÖDELSEDAG

den 9 september 1802]

Besjungom glädjen utaf dagen
Och Anna som oss skänker den;
Ej hon, den yngsta af Behagen,
Men hon, Behagens Mor och Vän.

Till höjden af lycksaligheten
Skall hon sig rättvist lyftad se
Och blodets rätt och tacksamheten
Åt henne lika offer ge.

Den sällhet skall hon länge smaka
Som blef dess ädla hjertas rätt
I kärlek af en älskad maka
I vördnad af en talrik ätt.

Sent skall hon bortom grafven finna
En fröjd mer värdig hennes själ,
Och stundom honom sig påminna,
Som rimmar platt, men menar väl.

TILL A. M. G. MYHRMAN

Mild och skön som sommardagen,
Njut Er korta ungdoms vår
Som vid Edra sjutton år
Fäster glädjen och behagen.

Än bekymmerslös och glad
Lik en dans Er dag försvinner;
Öfverallt Ni nöjet finner,
Till och med i Filipsstad.

Men en tid skall existera,
Då toilett, kurtis och dans,
Då all Fänadsmarknans glans
Ger Er inga nöjen mera.

Det är tiden, påstår man,
För den långa ledsnans smärta;
Väl Er då om Edert hjerta
Än en sällhet öfrig fann.

Om ej någon dårskaps minne
Någon pligt, föraktligt kränkt,
Något offer, flärden skänkt,
Faller tungt på Edert sinne.

Varningen som jag Er ger
Må Ni den ej sällsam tycka
Tro mig, glädjen af Er lycka
Tillhör icke ensamt Er.

TILL FRU ANNA M. MYHRMAN

O Ni af stoftets barn den värdaste som fanns
Att ha till arf och tröst hvad grafven bärgas låter
Af den försvundna vän som Ni med mig begråter.
Se här ett öfrigt blad utaf den offerkrans
Han gaf åt saningen, han gaf åt dygders glans.
Med saknadens och minnets smärta
Igenkän deruppå den sköna stämpeln tryckt
Utaf hans känslas lif, hans ljusa tankes flygt,
Hans nit för himlens lof, hans fromma, ädla hjerta.
Kän denna läkedom hans lära innebär
Mot törnet af det sår som fräter lifvets öden.
Se denna lugna väg, den visa väg han lär
(Den väg han vandrat sjelf) till dygderna — och döden.
Ack! ej för stoftet född, men född för himmelen,
En brottslig, oren jord han skyndat att förlåta,
På den han utaf sig blott lemnar oss igen
Sitt minne, för att det begråta
Sin eftersyn, att följa den. —

Men saknans lugna sorg hvaraf Ert hjerta räcktes
O vänd den någon gång ifrån den Bror som dog
Till den som pröfvat lifvet nog
För sorgerna hvartill det väcktes.
Vänd tanken då på mig, hvars dar af mörker täcktes
Liksom på stjernans sken, som matt i quällen tänds

Den sorgsna skådarns öga vänds
Från glansen af den sol som värmde, log och släcktes.

Och om en dag och snart min önskan himlen hörer
Och fäller telningen som blott för stormen gror,
Och sedan någon gång Er förer
Till den förgätna mull hvari min aska bor;
Då vakne sorgen i Ert sinne,
Då säg, med känslor af en Mor:
"Förglömmom blott hans fel; gen tårar åt hans minne;
"Han var den Ädles Vän, dess Lärjunge, dess Bror."

TIL[L] FRU MYHRMAN

vid Nyåret 1803

Säg oss, Du som kallas af vårt hopp:
Unga År, hvad lott du oss bereder?
Säg, hvad offer i ditt hvirfvellopp
Skall du dra till långa hvilan neder?

Skörda, skörda der de mogna brott,
Hämna der en villad oskulds tårar;
Ryck Tyrannen från sitt marmorslott,
Och från flärdens sus dess druckna dårar.

Sopa bort i svallet af din ström
Villans bördor ifrån tryckta bygder;
Och ur gyllne händer rättvis töm
Ljus och sällhet kring de blyga dygder.

Ser Du der med länge vunnen rätt
Någon Moder deras krona bära
Och ge mera åt en talrik ätt
Deras eftersyn än deras lära;

Ser du henne, ej af verlden röjd,
Hjelp och tröst omkring sin bana sprida,
Göra leende, med ödet nöjd,
Andra lyckliga, sjelf dömd att lida;

Ofta misskänd, alltid lika god,
Ser du henne lugnt och värdigt sätta
Emot plågan, dygdens tålamod,
Emot Tadlet, känslan af det rätta;

Ser Du skymten i dess hjerta tänd
Midt i stoftets natt af himlaljuset,
Och dess lugna blick med längtan vänd
Mot de bättre bygder ofvan gruset;

Ser Du denna, År som föds i dag,
(Och hur lätt hon ifrån hopen kännes!)
Och Du vill ett offer, o så tag,
Tag min sällhet och blott skona hennes!

Goda Moder, kän igen din bild,
Känn igen det hjerta som dig vördar,
Der du sådde, vårdande och mild,
Frön till mången stundad sällhets skördar.

Kanske fåfängt; kanske deras brådd
Ödets stormar skola grymt förhärja,
Och mitt hjerta af den rika sådd
Endast, endast saknans tistlar bärga.

Hon som ärft ditt hjerta med ditt namn,
Skall förrn årets cirkel är förleden
Kanske lemna, sliten ur min famn,
Mig allena på den långa heden.

Jag är osäll då! — Hvad är det mer? —
Qualet släcks en gång i Stygens källa.
Gå, jag är ej osäll, om jag ser
Dem jag älskade och älskar, sälla.

Blin det, blin det! Och om ständigt än
Glädjen för min famn här undansluppe,
Väl — en dag med Er jag finner den
På den stora högtiden deruppe.

TILL EN AFLÄGSEN ÄLSKARINNA,

vid Nyåret 1803

Det sjunker oss undan, det slutande år,
Likt böljan den kommande böljorna gömma;
Och än häller Tiden på urnan, och går
Å nyo ett solhvarf att tömma.

Var helsadt o Nyår! — För sorgernas jord
Hur blodig var hittills den ban du beträder.
Med mörker och plågor, med villor och mord
Hon tecknades af dina Fäder.

Och du för vår sällhet hvad lofvar du mer?
Säg, för du åt jorden ej sorgspelet åter
Af brottet hvars fräckhet belönas och ler
Af dygden som trampas och gråter?

Bär icke du äfven i straffande hand
Qual som du skall så öfver slottet och kojan?
Åt villan triumftåg kring suckande land?
Åt sanningen hatet och bojan?

Sitt gamla lopp framhvälfver seklernas ström,
Och än är du, mensklighet, otröstad vorden.
Som dimmor för blixten försvinner vår dröm
Om sällare dagar för jorden.

Med mordisk, med långsamt förkrossande hand,
Se Lidandet fattar det gränslösa hela;
Vi också, min Laura, två stoft deribland
Vi ock skola plågorna dela.

Oss, oss skiljer Fördomen. — Kärlekens bloss
Ser hon ej mot lyckans föraktliga glitter.
Blott svagt lyst af hoppet och stum, mellan oss
Den gråtande Saknaden sitter.

Förgäfves tätt intill hvarandra vi lagt
Två lågande hjertan, (förenta så sällan)
Kanske lägger Tiden med afundsjuk makt
Sin iskalla hand dem emellan.

Kanske skall det år som i dag rinner opp
Och läser din bild i mitt klappande hjerta
Se der, jemte den, förrn det kringhvälft sitt lopp
Den dårades, bortglömdes smärta.

Kanske ej så fjerran är målet mig satt
Der allt, äfven dig, detta hjerta skall glömma;
Och mullen som bär mig i dag, i sin natt
Den hvilande ynglingen gömma.

Kanske hon som lärde oss godhet och dygd
Vår Moder och SkyddsGud snart stoftet förlåter
Och lemnar i villans och plågornas bygd
Oss irrande fremlingar, åter.

O Aningar, Budskap af ödenas Lag!
Må endast af mig dessa tårar I prässa;
Och gjuten, om I skolen fyllas en dag
Er storm endast öfver min hjessa.

Men skone han, Laura, din leende stig!
Men före dig sällhet den kommande Tiden.
Och Oskuldens SkyddsEngel sväfve kring dig
Kring dig vake Lugnet och Friden.

Må Dygderna kröna din blommiga vår
Och lefvande trohet bo djupt i ditt sköte
Och Visheten lysa den bana du går
Till glädjens och nöjenas möte.

Mig, mig följer Sorgen med vingade fjät,
Och hinner, och vräker sin skullra på slafvens
Och lugnet flyr — Men en gång återger det
O Laura din famn — eller grafvens.

TILL A.

O Du hvars gudabild mitt hjerta evigt bär,
Du som på jorden ren en himmel åt mig gifver!
Jag ser dig icke nu — välan, till dig jag skrifver;
Min enda känsla du, min enda tanke, är.
Fritt må poëtens barm med evig oro nära
Af ärelystnan tänd ett fräjdadt namns begär;
Din ömhet söker jag, den blott; och finner der
Min sällhet och mitt lugn, mitt rykte och min ära.
Som dimman flyckta syns för soln som höjer sig,
Så flyckta vid din blick de qual min själ betunga;
Och glad välsignar jag den Gud som gaf åt mig
En lyra — blott att dig besjunga,
Ett hjerta, blott att älska dig.

Tro mig, min Anna, tro, den lyckliga minuten
Jag hör utaf din mun den trohet du mig svär,
Jag ser din sköna själ, uti ditt öga gjuten,
Och känner, känner djupt hur ömt jag älskad är;
Då, då tro ej jag byta ville
Hvad lyckan äger högst mot mina ödens skick
Då tro mig osäll om jag fick
Mot dina kyssar, Voltaires snille
Och spirans glans emot din blick.
O när, gudomeliga Quinna,
O när skall jag den dagen hinna

Då ändtlig fri från tvångets harm
Jag trycker dig som min för evigt till min barm
Och går att hos en Maka finna
De nöjen som ej ges utaf en älskarinna? —

Min fröjd är hoppets blott. Jag är dock säll deraf;
Men om du kan mig grymt bedraga
Men om du glömma kan den trohet du mig gaf,
Då — jag ej klaga skall, ej hämnas, men blott taga
Mitt hjertas lugn igen i lugnet af min graf.

Och nu — hör du min Ed: Om, goda, ljufva Anna,
Om nånsin detta bröst så djupt förgäter sig
Att ha en känsla blott som icke älskar dig,
Då störte blixten mot min panna,
Då öppnes afgrunden för mig!

TILL A M G M.

Se här en ros för dig, min Anna, plockad;
Det vårens dotter är, ur drifvan lockad
Af solens blick och västans ljumma vind.
När du den ser lär hon ren vissnad vara;
Men trösta dig: det skett af afund bara
Till syskonen som blomma på din kind.

Inför din fot en annan skulle bringa
En offergärd af titlar, stå̊t och gull.
Ack blott en barm af trogen kärlek full
Men guld och skatter har jag inga.
Försmå̊ likväl ej detta ringa
Om ej för gåfvans, dock för gifvarns skull.

Hur ringa gåfvan är, likväl jag vill bekänna
Att ej så̊ gratis just jag hoppas skänka den;
Ty blommor väntar jag en dag af dig igen
Men märk — ej brutna ren och vissnade som denna.

Och dock — om hoppet mig bedrar
Om ödet dömde mina dar
Att bli på̊ tröst och sällhet tomma:
Sen du uti en annans famn
Förglömt min kärlek och mitt namn,
Se dock en gång på̊ denna blomma;
Och mins att han som henne gifvit har,
Utaf ditt hjerta en gång älskad var.

BLOMMERNA

till A—

Betrackta blommorna på stängeln der
Dem sommarns sol i sina färgor klär!
Hvad lof, hvad dyrkan för i dag tillhör dem.
Men segerns tid hur kort för dem hon är!
En dag dem föder och en natt förstör dem.
För många af Ert kön de kunde bli
En trogen spegel som dem känna lärde
Att om en längre dyrkan de begärde
För höstens il och nätters härjning fri,
Så vinns den endast med det hjertats värde
Som, tro mig, de ej alla ha som Ni.
Ack! blott hos Er är Amor utan vingar
Och varför? Jo, allt mera dag från dag
Vår dyrkan Ni och vår beundran tvingar
Med lika rätt af känslor och behag.
Och när Er skönhets sommar är förliden
Och kransen han med blommig stolthet bar
Har hunnit plundras af Er man och tiden
Så blir dock evigt hjertats skönhet quar.

TILL CHORÆUS,

i anledning af hans predikan om Trösten öfver misslyckade mödor

O ja, hon är dock sann, hon är dock skön, den tröst
Du vist mot ödets nyck, mot svikna mödors smärta,
Den tröst af sanningen som hviskar i vårt bröst:
"Var nöjd: Du har din dygd och lugnet af ditt hjerta."
Skön är hon, dubbelt skön förkunnad af din röst.
Från Sions, från Parnassens klinter
Du nedsteg i vår dal, med facklan i din hand
Att lysa, vid dess gudabrand
Oss genom plågans labyrinter
Till hoppets rikdom här, och bortom grafvens rand
Till lugnare och bättre land.
Djupt i vår själ din stämma slinter
Nu ljuf som vårens fläkt, nu stark som dundrets slag
Ger Religionen kraft, ger Dogmen sjelf behag,
Och smälter liknöjdhetens vinter
I vår förtjusta barm, till känslans sommardag.
Far fort ett börjadt namn till Minnets höjder bära
Ställdt midt emellan glansens ära
Af Ehrensvärds ärestod och religionens bloss;
Och tjusa medlertid som förr, här nere, oss
Än med din Lyras slag och än med himlens lära.

Men om åt Vänskapen Du ger
En timma då och då från mödan undanstulen,
Skänk en minut deraf — mitt hjerta derom ber —
Att lysa opp min dag, så ödslig och så mulen.

PÅ GUSTAF MYHRMANS FÖDELSEDAG

Till hvad för nytta kunnat vara
Att en sekter blef född, min vän,
Jag ofta önskat att förklara,
Men aldrig rätt begripit än;
Men när man punsch oss derför ger,
Hvem är som då ej nyttan ser?

Hvad skäl för oss att gratulera!
Hur mycket bättre tar det lag
Uti kansliet att kopiera
Än uti Poësien som jag.
Du skrifver af, jag skrifver hop.
Hvem af oss kommer mest i rop?

Snart kunglig fullmakt uppå fickan:
Lön, som går till bevillning åt,
Ackord om tjensten och om flickan,
Gnabb, hushållsgräl och barndomsgråt.
Och slutlig kröning, kära Du,
Af lifsens krona och din fru.

Se der den lott åt våra dagar
En lycklig stjernas gunst beskär:
En bål af tårar ödet lagar,
Men vi ha en af arack här.
I väntan låt oss tömma den!
Din lyckas skål, vår Bror och vän!

”DET GES ÄNNU EN TRÖST”

— — — — — — — — — — — — — —

Det ges ännu en tröst som mildrar våra öden
Då glädjen sviker oss, då tömd är hoppets skatt
En enda säker tröst mot plågorna och nöden.
Uppå en stormig dag, du följer, lugna Natt!
Välsignom detta mål, vår lefnad föresatt;
Ett sekel Plågan är, ett ögonblick är Döden.

PÅ EN MORS FÖDELSEDAG

Chor

Åter ett hvarf af din lifstråd är spunnit
Moder, hvars lifstråd blir alltid för kort.
Sjungom! — Af lifvet år sorgerna vunnit,
Glädjen sekunder, och de blixtra bort.

Ena Dottren

Lär mig som Du att mot stormerna bygga
Vishetens, dygdernas varande skjul.
Sen må mig lyckan försmå eller skygga
Lugn slumrar jag på dess hvälfvande hjul.

Andra Dottern

Höghetens, ärans och rikdomens lotter
Ile mot fåfängans längtande famn:
Kalla från himmelen ned åt din dotter
Endast ditt hjerta som redan ditt namn.

Den förra

Må våra tacksamma omsorger fylla
Måttet af glädjen som rättvist dig skänks

Den andra

Måtte vår stigande middag förgylla
Skymningen utaf din afton som sänks.

Chor

Maka och vänner och döttrar och söner
Kalla din sällhet med samlade ljud:
Hoppet på vingar af lågande böner
Stiger från gruset opp, stiger till Gud.

Fader hvars allmaktsvink verldsödet formar,
Hör ock de bedjande stoftbarnens röst:
Quäf kring dess hjessa de växande stormar,
Mogna den lofvade skörd åt dess höst.

Låt henne bära på hvittnande lockar
Kransen af åldrade dygdernas frid
Och mången ros som vår tacksamhet plockar,
Fästas än ofta, lik denna, dervid.

Låt henne te, efter grånade vanan,
Bilden af himmelens godhet i sin
Och kalla sent ifrån saknande banan
Vandrarn till lönande härberget in.

Kring lifvets rymd dansar furieringen
Utaf Bekymren, med blödande spår.
Skrämmom dem bort, fattom glasen och klingen:
Moder din varande sällhet — och vår.

UNGDOMEN

Förmätna Ungdom, gå igen
att söka dina pligters bana.
SILVERSTOLPE

Tiden ilar. — Ren uti dess ström
Ligga bakom dig din barndoms stunder,
Liksom bilder af en morgondröm
Som dig vaggat till Elyseums lunder.

Tiden ilar. — Lik en Fröja ren
Stiger opp din Ungdom ur dess bölja,
Ler mot dig och skakar glädjens sken
Bland de dimmor som din framtid hölja.

"Kom, min vän, och låt oss följas åt,
Vinkar hon dig till, och räcker handen,
"Låt oss följas på den glada stråt
"Dit bort till de undersköna landen."

För din blick den nya verldens rymd
Uti glans af morgonrodnan simmar:
Himlens spegel af ett moln ej skymd,
Böljan lugn och gömda stormens timmar.

Fröjd och oskuld ännu i förbund:
Glädjens länk af ingen ånger skuren,
Blott en munter lek är lifvets stund,
Och din sköna leksyster, Naturen.

För dig grönska fälten, solen ler
Leker bäcken, kläds i skugga dalen,
Doftar blomman, droppar skörden ner,
Suckar dufvan, spelar näktergalen.

Hos dig vaknar ljuf Begärens tropp,
Ofödd slumrar ännu deras smärta;
Nya sinnens flod, som quäller opp,
Gungar nöjet blott in i ditt hjerta.

I hvar ådra dansar bloden varm,
Kinden blommar: — Helsan, åtrån, nöjet
Svälla trängtande din fulla barm;
Eld i ögat, och på läppen löjet.

På din panna Sorglösheten står,
Lif och styrka i hvar muskel spritter;
Rösten höjd ett glädtigt samljud slår
Med sefirens sus och skogens quitter.

Foten, kysst af blomster, halkar lätt
Framåt, yr af banans fröjd och loppets;
I ditt sinne rår, på växladt sätt,
Ögonblickets tjusning eller hoppets.

Tanken, spelande som vinden röjd,
Fladdrar mellan rosor, fjärilvingad;
Nu vid glada verkligheten dröjd,
Nu i diktens vida lustpark svingad.

Åtrån högljudd, eftertanken stum;
Kraft att trotsa, mod att allting våga;
För Inbillningen Elyseum;
Lugn för Minnet och för Känslan låga.

Plågan lätt på själens yta tryckt
Flyktar, liksom vindens spår i sanden;
Sorglöst fram med skarans svallning ryckt
Ler du, blind för djupet, glad åt stranden.

Blomman prålar uti vårens glans,
Tisteln ligger gömd ännu af tingen;
Lifvet synes dig en syskondans;
Ingen Broder stänger du ur ringen.

Flärden, sveket, oförrätters harm
Sympatiens stämma än ej jäfva;
Likars glädje lefver i din barm,
Likars qual uti ditt hjerta bäfva.

Känslans första, vällustfulla tår
Kommer, darrande, att kinden skölja;
Vänskap delar dina lätta sår,
Kärlek tvättar dem i Letens bölja.

Der, lyft täcket från din framtid opp.
Se hvad fröjd åt din förhoppning länad.
Styrkan, mognad, stöder der ditt lopp,
Lyckan väntar på dig der, förtjenad.

Strida skall du der för rätt och godt,
Lysa villan, hotad oskuld rädda;
Mödans mål, fast höjdt i skyn, bli nåddt,
Och vid det din hvila Äran bädda.

Svaghet skall du skydda, våldet slå,
Återge den skörd som sveket röfvat;
Bröders tack förtjena, men försmå,
Nöjd med minnet af den dygd du öfvat.

Retelsen uti din förväg satt
Sjunka, djupt föraktad, vid ditt möte;
Sanning öppna dig sin gömda skatt;
Lugn och vishet blomma i ditt sköte.

Brott och flärd skall darra vid ditt namn,
Tadlet fly dig, Rättvisan dig kröna;
Och en dag en Makas hulda famn
Dessa dygder som hon väckt, belöna.

Glada söners oskuld, vänners tro,
Teckna dina dagar, saligt flydda;
Frid från himlen stiga ner och bo
I din lyckliga och gömda hydda.

Och den lugna blick du skickar än
På det stundande och flydda loppet,
Skall se Minnet som en gången vän,
Och begära intet mer af Hoppet.

Så emot ett bättre fosterland
Skall du, lycklig fremling, ostörd vandra;
Ge åt Dygderna din ena hand,
Och åt Nöjet, ångerfritt, den andra.

Sakta, Yngling! — Banan är så hal
Öfver Nöjets skimrande kristaller.
Sakta! — Afgrunden af ångerns qual
Gapar vid din sida om du faller.

Gjorda om ditt bröst med ålderns is,
Bädda molnet på din ljusa panna:
Blif af glädjen, ej af skadan, vis.
Yngling, fallet väntar på dig — stanna!

Men du hör ej — Hvirfveln för dig bort —
Skranket brutit! — Ha! hvad fröjd derutom!
"Skyndom, Bröder! — Nöjets dag är kort,
Natten ilar mot oss: — Bröder, njutom!"

Far då, galna Yngling! Le och njut,
Tänk hvar blommas brytning strafflöst vågad:
Dansa banan framåt — Vid dess slut
Väntar Vämjelsen, med kalken rågad.

Drick den då, och se dig om, och skälf,
Se, som Furier, vid din sida vandra
Förebråelsen utaf dig sjelf
Och föraktet, rättvist skänkt, af andra.

Se framför dig! — Hvilken syn du har!
Långa öcknen naken, vild och härjad.
Ingen kraft att njuta sommarns dar,
Ingen skörd för ålderns vinter bergad.

Fegt förgätna pligters hämderöst,
Falska nöjens ångerfyllda minne,
Saknans gnagorm lindad kring ditt bröst,
Ledsnans tomhet i ditt slappa sinne;

Der ditt hopp! — O i din oskulds dröm
Var det sådan sig din framtid tedde,
Der i dans till sällhet och beröm
Dygd och Nöje systerligt dig ledde?

Nu — hvar äro dessa dygders rön
Hvaraf Tadlets rop låg öfverröstadt?
Denna quäll på mödans dag så skön?
Detta lugn af fyllda pligter tröstadt?

Minnets skatt hopspard för lifvets höst,
Hoppets fyllnadsstund, så skön att bida;
Fridens högtid i ditt eget bröst,
Allmän aktning lägrad vid din sida;

Äran, gagnet af din fosterbygd,
Hedersglansen kring din faders hjessa
Spridd utaf din gyllne vårdags dygd; —
Säg mig, Yngling, säg hvar äro dessa? —

Säg, betalte yrslan som dig tjust
Ångerns straffqual, ledsnans, äckelns, blygdens?
Gåfvo, gåfvo, dina sinnens lust
Några högre njutningar än dygdens?

Sade ingen oro, då din flygt
Dansade som bäst med blixtens snällhet,
Att hvar nöjets blomma till dig ryckt
Stal ett hopp från frukten af din sällhet?

Och ju djupare med hvar minut
Bägarn utaf njutningen du tömde
Drack du ej allt mera, ren förut
Smaken af den galla bottnen gömde?

Njut att stärkas, är Naturens lag,
Ej att njuta endast. — Dygd är möda. —
Odla vis dess fält på vårens dag,
Eller tänk ej hösten ger dess gröda.

Gif ej nöjet blomman af ditt lif:
Du är skyldig den åt fosterbygden.
Känslans första eld ej flärden gif:
Yngling, du är skyldig den åt dygden.

Låt din morgon, ock på glömskans stig,
Lysa pligters vård och hjertats heder,
Eller rys! skall aftonsoln för dig
Gå bland fjällar utaf åskmoln neder.

Böj ej feg för maktens öfvermod,
För förtjensten böj, din fria panna;
Gif för lyckan krafter, snille, mod;
Lyckan sjelf för pligten och det sanna.

Mot förtrycket dygdens styrka sätt,
Dygdens lugn emot förtalets gåta;
Vänta sannings dag, för att få rätt;
Vänta hämdens dag, — att få förlåta.

Skilj ej fegt, vid offren som du gör,
Hvad för dygd, från hvad för sällhet vinnes;
Och bli priset som du strider för,
Icke andras bifall, men ditt sinnes.

Då, låt haglet dina skördar slå
Stormen gny omkring dig, åskan bullra;
Lik Alcides skall du orörd stå
Lugn med sorgens Atlas på din skullra.

Någon dag skall välta bördan ner,
Någon himmel skall ock dig belöna;
Ej i stoftets bygd, måske. — Hvad mer? —
Äro stjernans bygder mindre sköna? —

O min Aura, skall min vårdags lopp
Af ditt öga afskys eller gillas?
Af den eld som i min barm går opp
Skall jag lysas, eller skall jag villas?

Skall jag offra, för en stund af flärd
Känd med yrsla, följd af evig ånger,
Tilfridsställelsen att bli dig värd?
Dygdens tro, dig svuren tusen gånger?

Skall jag, rodnande vid Edra namn
Afskydd af mig sjelf, med rättvis smärta
Släpa, krossad, mot din stängda famn
Blott ett villadt och föraktadt hjerta?

Eller skall jag, i Passionens natt
Ljuset af din bild, än tryggad, följa?
Som af stjernan, högst i Norden satt,
Seglarn lyses öfver nattens bölja?

Skall jag, vändande från hafvets dån,
Dygdens fundna perla uti handen,
Se dig himmelsk, redan långt ifrån
Le emot mig på den lugna stranden?

Skall det stiga ändtlig då, mitt hopp
Uppfyldt, ur min mulna morgons dimma?
Och den glans som lyst min middag opp
Hvila ännu på min aftontimma?

Och sist, ledd af dig vid grafvens brädd,
Skall jag le emot dess öppna sköte,
Liksom solen ler mot böljans bädd
Der hon slumrar, morgonen till möte?

Tiden ilar. — Lik en Fröja ren
Stiger opp min Ungdom ur dess bölja:
Må hon leda mig vid dygdens sken,
Eller djupt i grafvens natt mig hölja!

"FRIDENS GENIER"

Fridens Genier kring om dess baner
Dansa gladt, som bygdens barn bland skörden.
Mellan tårar hennes öga ler
Som en vårsol mellan nederbörden.

— — — — — — — — — — — —

Lasta stormens vingar med ditt namn
Spänn för din triumfvagn hundra kungar.
Du kan rodna i din storhets famn
Som ej gagnar jorden, men betungar.

Trotsa, Vise, Ödets kedja bryt
Quäd ditt Bjarkamal, bland ormar bäddad:
Utan godhet är din styrka skryt
Och din hågkomst blott åt hatet räddad.

O hvad är den himmelshöjda Byst,
Lögnerna i Katakomben skurna
Mot en tår af Saknan som står tyst
Stödd i dalen vid den Godes urna?

— — — — — — — — — — — —

Ök med hatets ej din bördas vigt
Dröj med bröders ock din glädjes snällhet.
Menska, rättvis var — det är din pligt
Menniska, var god — det är din sällhet.

”Otacksamhet” — Fruktar Du derför?
Väl — blif gömd för dem Du gjorde sälla,
Som den flod Egypten fruktbart gör
Gömmer än bland öknerna sin källa.

— — — — — — — — — — — —

Templets förlåt remnar — Dimmans bygd
Klarnar, vidgad, till ett högre rike.
Menskor sucka: O farväl vårt skygd!
Englar svara: Välkommen vår like.

— — — — — — — — — — — —

Oförrättad lyser Dygden mer,
Offrens möda hennes kraft uppkallar:
Böljan, fri, i mullen sjunker ner,
Trängd i rännan hon mot himlen svallar.

— — — — — — — — — — — —

Om ett ljus, en sällhet af Dig vanns
Tacka Himlen: dela med dig skatten:
Liksom Månen med sin länta glans
Stiger tacksam opp att lysa natten.

DEN VISE

Sub pedibusque videt nubes & sidera Daphnis.
VIRGILIUS

Hvarför darrar du, min svaga like,
Svälld och sänkt, likt böljan, för hvar fläkt?
Du dock Kung i varelsernas rike,
Du med sjelfva himlen dock i slägt!
Skall det intet, som du kallar lycka,
Blind uti sin ynnest som sitt hot,
Skiftvis bädda molnet för din fot,
Och i stoft din stolta hjessa trycka?
Blott ett kastadt spån på slumpens elf,
Allt af andra, intet af dig sjelf?

Se Tyrannen. Hvilken skock af trälar
Vid hans blodsbud bäfvar stum och lyss.
Nu en blink — han sjelf i stoftet krälar,
Trampad af den hop han tryckte nyss.
Skåda hjelten — Hundra stoder resa
Högt i skyn hans ära, svept i blod.
Se! ett Zama ger åt segrarns mod
Knappt en öcken der för flyktens nesa;
Och det höga spöket af hans namn
Sjunker, likt en dunst, i jordens famn.

Dock — bli höjden vådlig, blott den gode
Bodde trygg i sökta skuggans sköt,

Blott hans hydda fri från stormen stode,
Och hans skördar intet hagel bröt.
Fåfängt — Ock hans gömma räcka qvalen.
Slumpen tar allt hvad dess gåfva var.
Döden slår hvad lyckan lemnat qvar.
Vexlingen når höjderna, når dalen;
Och hvart hälst vi skåda, ödets slaf
Sitter gråtande på hoppets graf.

Till hvad motsats är då menskan buren?
Är dess sjungna storhet icke hel?
Der — Guds afbild, Kronan i Naturen,
Der — en boll för lyckans gyckelspel!
Höjs då ingen mäktig hand, som formar
Sjelf sin lott, i trots af lyckan säll?
Sträckes intet bröst af klippans häll
Emot störtningen af ödets stormar:
Bröst, när verldar hvälfvas, fast och lugnt,
Solen likt, i fästets medelpunkt? —

Jo, de finnas dessa stora själar
Hvilkas namn till motvigt dock bestämdt
Mot den hop, som inför lyckan krälar,
Håller menskovärdets vågskål jemt.
Jo, en dygd — sig jorden deraf hedre —
Finnes dock, som står, lik Alpens topp,
Öfver molnens regioner opp,
Öfver stormens ras, som gnyr dernedre:
Lugn, sublim, af ingen fruktan tärd,
Än på gruset af en störtad verld.

Var mig helsad, tingens Kung, du Vise!
Himlens bild på stoftets ringhet tryckt!
Jorden dig försmäde eller prise:
Hopens domssorl räcker ej din flygt.

Hög som stjernan, bofast uti Norden,
Pligten lyser för din fot — du går
Obekymrad om för dina spår
Öppnas Eden eller remnar jorden:
Klippan bommar till din väg: — välan:
Ej din pligt kan brytas — klippan kan.

Låt den svaga nöjets älskling fira
Blott en dygd, som utan offer vans,
Glädjens leksyster, hvars sköra spira
Lyds blott då hon vinkar oss till dans.
Se begären lifvets spel regera.
Välj, var deras herre eller gäck.
Lika vindar i Ulyssis säck
Ge de skeppsbrott, när ej stängda mera.
Brottets thron är i den svages barm,
Och Egiden vill en mäktig arm.

Hvarje dygd, som blott med nöjet födes,
Skrämmes snart af plågan bort igen.
Men som himlen uppå Atlas, stödes
På sin fasta dygd den Vise än.
Öfver äran, makten, rikedomen
På en höjd, som stjernehvalfvet brant,
Står dess tempel, stöddt på rätt och sant.
Offra, menska — eller helgedomen
Stänges — Offer vill den dygd der bor.
Lugn dess dotter, möda är dess mor.

Med en styrka undan ödet räddad,
I triumf han släpar sina qval.
Nordens hjelte lik, bland ormar bäddad,
Qväder han ännu sitt Bjarkamal.
Från vårt grus hans fria tanke ilar.
Öfver skyar stiger klippan så:

Kring dess slagna sidor åskor gå,
Evigt solsken på dess hjessa hvilar.
Frukta kan han — men blott för ett brott.
Hoppas kan han — men på himlen blott.

Ej går han att inför verlden bära
Prålet af en dygd från känslor ren.
Djupt förhatlig är dess döda lära,
Kallt, som Månens, är dess länta sken,
Menskligheten vän, dess lott dig sårar.
Af din dygd ej endast stark, men god,
Egna plågor du med tystnans mod,
Andras möter du med hjelp och tårar.
Himlen strålar i den Vises tår,
Som en vårsol mellan skurar står.

Opp till maktens höjder honom lyfta
Att med stormarna och åskan bo.
Smickret, flärden till hans hjerta syfta,
Menskligheten blott ger han sin tro.
Ser sin sällhet endast i det helas,
Dess i ljus och frid och sanning blott:
Och när hvar sin rätt beskyddad fått
Harmas ej att blott hans egen felas:
Utan klagan, lönt som Belisär,
Tyngst af bördor, sjelfva hatets, bär.

Växer skuggan kring hans låga boning,
Dväljs han nöjd uti dess gömda famn,
Glad att ge, till afundens försoning,
Intet mer än drömmen af ett namn.
Mången telning går han der att amma,
Som skall skugga andra åldrar blott:
Och förnöjd allenast han gjort godt
Ångrar ej, om han gjort otacksamma.

Vill det rätta, sorglös om dess lön,
Och tror dygden, äfven straffad, skön.

Sanning, Eko från en Gud, som talar,
Lugn i dygdens, storm i brottets bröst!
Dina tordön i tyrannens salar,
I förtryckets tjäll bär han din tröst.
Tingens ordning för din gudastämpel.
Solar flamma i din facklas glans.
Din förgömda gång är Sferers dans,
Fästet och den Vises bröst ditt tempel.
Vid ditt ljus han synar grafvens land,
Och slår spiran utur ödets hand.

Fins hon, denna storhet som jag målar?
Är hon svärmarns drömbild, och ej mer?
Flärdens slappa syn ej tål dess strålar:
Tvifla[r]ns starke ande dem beler.
Du som menskans högre krafter glömde,
Ger din feghet då åt dygden band?
Gå — vrid svärdet utur Vasas hand,
Krossa bägarn, som Sokrater tömde:
Tysta häfderna, släck minnets glans; —
Och skrik sen att denna dygd ej fans!

Der du står bland häfdernas ruiner
Jättevålnad, o hvem är du då?
Minnets fackla kring din hjessa skiner,
Sekler böja knä för dig — och gå.
Du är Cato! — Från din punkt ej rubbad
Står du inför verldens segrare.
Hell dig, menskovärdets hämnare,
Dygdens Riddare, af döden dubbad! —
Mot hans bröst hvälf härar, verldar hvälf.
Hvad har Cato emot dem? — sig sjelf.

Och hur mången Regulus, som glömdes
Emot en, på ryktets höjder ställd!
Huru mången vis, som ej berömdes,
Känd och jordad i sin trånga däld!
Yngling! kanske hvilar här i skygden
Af de multna trän, en dygdig man.
Kom och känn att stor är menniskan,
Stor igenom visheten och dygden. —
Himlens arfving, glömda dygd, din hamn
Bjuder vördnad än ur grafvens famn.

Höga känsla utaf menskans värde,
Hvad är jordens son förutan dig?
Blott en klump, som grafvens svalg förtärde,
Sen den styckats af begärens krig.
Spindelväfnad är hans vishetslära,
Grusets barn hans tanke, djerfvast höjd:
Kropp hans plåga, skugga blott hans fröjd,
Stoft hans gyldne slott och vind hans ära:
För det väl hans åtrå honom lög,
Jorden är för låg, och skyn för hög.

Stormarna omkring hans hjessa vaka,
Fremling sitter han på lifvets ö.
Hvart han ser, framför sig och tillbaka,
Svallar, okänd, Evighetens sjö.
Dimmor hvila kring dess fjerran stränder,
Dunkelt anade af hjertats hopp.
Men din hand ur natten räckes opp,
Och en lyseld öfver djupet tänder.
Själen, höjd från grusets region,
Ser sin vagga i den Högstes thron.

Tiden, grånande, sin ban fullbordar
Tills han målet för sin ringdans ser.

Skörden utaf solar och af jordar
Mejas, mogen, af hans lia ner.
Allt är rof utaf förgängligheten,
Tomt står rummet der Naturen var.
Menskan blott är än densamma qvar,
Hennes tanke fyller Evigheten.
Uti Kaos' natt ej lif, ej ljud,
Intet, intet, utom hon — och Gud!

"DET VAR EJ LÄNGESEN EN TID"

Det var ej längesen en tid
Då jag af Er mig älskad trodde
Då lugn, lycksalighet och frid
Uti mitt tjusta hjerta bodde;
Då än Ni ingen frucktan bar
För denna hand som jag Er räckte,
Och hvarje ställe der jag var
Ej ännu Eder afsky väckte.

Men tiden ändras, som hon går
Och hastande i hennes spår
Sitt slut a[ck] allt för hastigt nådde
Den evighet af sälla år
Som mig Er ömhet förespådde;
Och der förr endast kärlek rådde
Nu blott försigtigheten rår. —

Ja, denna barm jag trodde br[inna]
Af evig [låga, är nu] kall;
Och jorden [— —] mera finna
En ömhet som ej skall försvinna
En ed som icke brytas skall.
Mitt hopp är tömdt, min fröjd är [all]
Och - - sjelf var endast qui[nna.]

"OM I LIFVETS BÄGAR"

Om i lifvets bägar galla droppas
Låt mig tänka: läkdom göms deri:
När jag njuter låt mig tacksam bli,
När jag lider låt mig hoppas.

Ljusets seger, fridens, menskligheten
Låt mig söka, ock med sårad hand:
Skrifva hämdens fordringar i sand
Och i marmor Tacksamhetens.

Låt mig ge till bröde[r]s väl, men dölja
Hvarje öfrig skärf mig lyckan gaf:
Liksom ådran, gömd i mullens graf
Skattar tyst till källans bölja.

I som förr min svaghet tryggad gjorden
Må jag ge igen Er vård åt Er
Liksom skyn i vårregn återger
Dunsterna hon drog från jorden.

Må jag få en maka och en hydda
Och en graf i egna bygders famn
Och ge en gång åt en son mitt namn
Icke åt en stod att skydda.

— — — — — — — — — — —

Och om stormen rycker från mig stafven,
Tålamodets staf, om Hoppets frö
Tvinas uppå lifvets strand och dö
Låt mig så dem uti grafven.

Först derborta på den andra stranden
Bryts det bref som jag förseglad bär,
Och jag vet, at min bestämning der
Skrefs utaf den gode anden.

"REN SOM BLÄDDROR BORT"

Ren som bläddror bort med strömmens vräkning
En och tjugo somrar af mitt lif
sjunkit hän med tiden. — Öde, gif
gif mig din förmyndarräkning!

Ack! en faders stoft, en moders tårar,
var den arfslott, som min barndom fick.
Ensam re'n det dömda rof jag gick
för förförare och dårar.

Kom så mig förlåtne att beskydda
Kom välgörarn, skickad som från skyn,
Böd åt mig till dygd sin eftersyn
Böd till fristad mig sin hydda.

TILL MAMSELL MAJA LOVISA KJELLIN,

*vid hennes Bröllopp**

Från Himlen stiger Hymen ned
Med facklan tänd som Edert öga,
Och bär förtjust Er trohetsed
Från altarfoten till det höga.
Hvad bifalls, hvad förtjusnings-chor
Från alla sidor Er kringhvärfva!
När Kärlek ropar: se min Mor,
Så ropar Vishet: se Minerva.
Stum sväljer Afund ner sitt knot,
Förtalet för en stund sig tvingar,
Och biter tyst sin tungas hot;
Då Amor fängslad vid Er fot
Er offrar vördsamt sina vingar.
Det Skönas känsla, i Er barm
Så manligt sann, så quinnligt varm,
Och dessa Nöjen som sig sansa,
Och dessa Gratier Snillet gett,

---

* Författaren som frånvarande ej kan ha den lyckan att precist känna brölloppsdagen, hasarderar likväl, i förtröstan på sin välmening, att kanske komma i otid. — Om han för öfrigt får bifoga en anhållan med detta lappri, blir den endast, att det ej måtte göras allmänt; icke derför att han fruktar anseendet af platt poët — han är från längre tid van dervid — men endast för att ej ge vissa personer som roa sig att leka boll med hans rykte, ny anledning till gissningar, misstydningar och orättvisor.

Det visa Löjet, Smak och Vett
Som Genier kring Er brudstol dansa.

Gå då med dem och lycklig blif
Le åt den harm som Ilskan känner
Och mot dess bröst tillbakadrif
Det skott hon hemligt mot Er spänner:
En himmel åt Er Maka gif
Och då och då, utaf Ert lif
Jemväl en stund åt Edra vänner
Att muntra glädjens tidsfördrif
Och mildra plågans sår, som bränner.
Ack ja, det bränner — visa mig
Ett namn som någon gång berömdes,
Hur djupt, hur blygsamt än det gömdes
Som ej med Tadlet låg i krig,
Som ej af hopens vrånghet dömdes.
Hvad öfrig tröst vid hviskningen
Ifrån förtalet, smädelsen,
Vid ropen ifrån Hat och Dårar,
Om ej de Ädlas billighet,
Om sjelfva Vänskapen ej vet
Att torka någon gång de tårar
De bittra tårar harmen gret? — —
O då försåtligt Tadlet rifver
Min barm, och, nedrigt skarpsynt, går
Att leta opp min barndoms spår
Sen ej min ungdom fyllest gifver
Hvad för dess ilskna hämd förslår:
Då med sitt gift det går att svärta
Ett lif som blott vill gömma sig
Och uti bröst som älska mig
Vill väcka misstrons, ångerns smärta:
Förringar om ett lof jag fick,
Ser gränslöst högmod i min blick,

Ser otacksamhet i mitt hjerta; —
Lär då, o lär då, åt min barm
Den svåra konst att tyst förakta
Och känslan af en rättvis harm
I såradt sköte instängd vakta.
Lär mig, ej trotsig och ej skrämd,
Hvar orättvisa lugnt fördraga;
Ej hatfull nog att söka hämd,
Ej veklig nog att mig beklaga;
Och bida trygg en stund, bestämd
Att Oskulden, som Ilskan, daga
Och tills hon kommer, tröstfullt röjd,
Strö mildt ibland en ros för stegen
Utaf min gång, bland törnen böjd;
Och, öfver pöbeldomen höjd
Lär åt min själ att hvila, nöjd
Med vettets aktning — och Er egen.

FRU MYHRMAN

Du som med kärlig vård oss mötte i din bygd
Tag, med det nya år, vår tack med fröjdadt sinne;
Och tillåt våra namn få växa i ditt minne
Som dalens blomster uti Ekens skygd.
Och liksom strålens ljus en stilla morgonstund
Kringfar den vinterliga lund
Och klär i glans dess silfverkrönta toppar;
Så Tiden klä i glans för Dig
Din vinter, sående din stig
Med minnets frukter och med hoppets knoppar.

Ödmjukast
af
Fadder och Tave Strübing

EVA CHR. MYHRMAN

Jag vet att jalusien (tyvärr) och afundsnitet
Ha klandrat och kanske med fog
Att framför alla mig Ni till Er fästman tog;
Ty, såsom fästman är mitt hjerta väl stort nog,
Men ack! det andra är för litet.
Och detta andra, (hur fatalt!)
Är, såsom man för mig har talt,
Just hufvudsaken dock för hvem som vill ta Maka.
Men vänta blott till dess jag får
På ryggen än en sex, sju år
Och senor här och der och skägg uppå min haka;
Och Amor som på skämt som barn Er vård blott fick
Fullvuxen vaknar opp vid Edra Gracers blick
Och fordrar allvarsamt af dem sin rätt tillbaka.

Landskr. d. 25 Dec. Tave St.

ANNA M G MYHRMAN

Vildt växer opp ett träd bland skjulen utaf skogen,
För dagens blickar gömdt, förgätet i sin dal.
Först efter femton år dess frukt kan väntas mogen.
Er hand dock vårdar det så god, så öm, så trogen
Till undran för en hvar och tröst för min rival.

Fadder Strübing

"GODA MOR"

Goda Mor med fröjdadt öra
Hör en hälsning af min sång
O! hvem vet när än en gång
Du skall henne återhöra.
Nyss vi sett ur Tidens haf
Tyst det nya år sig höja
Men förrn loppet fyllts deraf
O hvem vet väl på hvars graf
Sorgens stumma blick skall dröja.

Mörk, min Mor, är dödens stråt,
Rysligt långa hvilans läger
Fastän plågan följt det åt
Lifvet dock sitt värde äger
Äger värde ock för mig.
Fåfängt öfver mina dagar
Sorgens dimmor skocka sig;
Hoppet deras midnatt dagar;
Ack! dess ljus som fjerran röjs
Dock min trötta fot ledsagar,
Hämmar denna tår, som höjs
Tröstar detta bröst som klagar.

Detta hopp, hvem tände det?
Hvem mig denna tröst beredde?
Moder, det var Du, som ledde

Mot min famn en dotters fjät,
Du som gaf dess själ ett värde,
Bild af him[m]elen — och dig.
Lärde henne älska mig
Flärden henne hata lärde;
Lärde henne hvilket pris
Hon på lyckan sätta borde,
Henne känslofull och vis
Öm och god och trogen gjorde.

"ÄR DET EJ LJUFT"

Är det ej ljuft (jag frågar Er?)
Att lik det bloss från himlen ler
På en gång värma och förblända;
Att med hvart ord, hvar blick man ger,
Slå tadlets hundra ormar ner
Och hundra hjertans kärlek tända;
Som Pallas vis, som Fröja skön
Att se sig för sitt eget kön,
En prydnad och en afund vara;
Och af det andra, hvart man går
Dra, segrande, i sina spår
Ett släp af Celadoners skara? —
Men sen till detta mål man kom
Af Gracerna och Nöjet hägnad
Säg är det ej rätt trögt tvärtom
Att höra stundom talas om
En dyrkan åt sig sjelf ej egnad;
Att få, som stundom plägar ske
En älskares förtroende
Af trohets eder sig ej gifna;
Af suckar sig ej ämnade,
Af kärleksbref till sig ej skrifna?

"HVAD? ÄLSKAR JAG DIG ICKE MER?"

Hvad? älskar jag dig icke mer?
I mina eder, mina tårar
Du då blott svek och låghet ser?
Hur grymt, hur orättvist Du sårar
Det hjertas rätt som dig tillber!
Nej — — nej, hör upp att gäcka
Den känsla som dig förr var kär.
Tro ej, jag mig förnedra lär
Med brutna löftens blygd att fläcka
Det bröst som du din trohet svär.
Du älskad var, du älskad är.
Och innan dödens köld fått räcka
Mitt hjerta, ingen magt kan släcka
Den låga som Du tände der.

Blott, Anna, ännu några dagar
Och du ser ej din älskling mer,
Den ödet nu ifrån dig jagar
Och kanske mer ej återger.
Hör då hans sorgsna röst som klagar,
Hör då den sista bön han ber.
Blif åter hvad du fordom blifvit
Kränk ej den själ som känner sig
Slut åter såret som du rifvit.
Gör rätt åt kärleken och mig.
Och kän det hjerta jag dig gifvit
[Det br]öst, som evigt älskar dig.

VID AKADEMI SEKRETERSKAN, FRU ANNA CHRISTINA WÅHLINS GRAF,

Den 9 Mars 1804

Menska! glöm ej bort din ärfda lott.
Skymta för dig sällheten och friden,
Tänk ej att dem fästa. — Plågan blott
Följer troget dina spår, som tiden.

Vandrar vid din sida någon vän,
Tröstar sorgens, lifvar glädjens dagar:
Se dig om: — I mullen gömmes den,
Döf som klippan för din röst, som klagar.

Utur molnet af din skumma blick
Regnar tåren, fåfängt dämd i loppet.
Minnet vet blott glädjen som förgick,
Och i grafven mognar för dig Hoppet.

Sorgen, tyst, din hjessa snöar ner;
Under årens börda sviktar stafven.
Ingen stjerna i din skymning mer,
Ingen hand, som leder dig till grafven.

Kring den fallna står de spädas tropp
Blek, som Sippan, trånande om våren;
Hoppas på att Mamma vaknar opp,
Och sjelf undrar på den kända tåren.

Undra icke. — Ock en fremlings tår
Gjuts med Edra. — Ryktet skallar åter
Blott den Höges lof. — Vid denna bår
Tiger Ryktet. — Ja, men Saknan gråter.

Gråter Dygden, utan anspråk närd;
Godhet, skön som hennes bild i dikten:
Tidens odling, utan Tidens flärd:
Trohet ej af nycken, men af pligten.

Lugnet, fliten följde hennes steg
Tysta, som en vårvinds öfver dalen;
Vishet gillade dem, Tadlet teg,
Och i vännens sköte söfdes qvalen.

Liksom Gudens bild, med andakt röjd,
Kallar, tigande, till dygd i Templet,
Lärde hon den fyllda pligtens fröjd
Ej med skrytets rop, men med exemplet.

Förde friden hvar en tvedrägt fans,
Förde lif till nöjet, tröst till nöden.
Viste höstens frukt i sommarns glans
Ännu blommande, för hvem? — för döden.

Skördad är hon. — Maka, gråter Du?
Hennes bilder växa vid din sida.
Lär dem att en sällhet göms ännu,
Hög som Himlen, i den konst att lida.

Pligtens röst ur grafven, heligt skön
Ljuder. — Dygder dem en Ynglings sinne
Kanske vägrat åt en Moders bön,
Ger det, bäfvande, en Moders minne.

Äfven Sorgen samlar dig en skatt.
Ock af törnet växer för dig stödet.
Mörk, som klar, ditt väl vill Himlen. — Natt
Lyst af ingen stjerna, hvälfs kring Ödet.

Börja mot dess dom ej dårens tvist.
För att uppgå, sjönk den glob som brunnit.
Jorden sörje. — Jorden henne mist.
Himlen glädjes. — Himlen henne vunnit.

TILL ANNA MYHRMAN

Molnen ha smält.
Våren, ur slumret väckt,
kring våra fält
släpar sin rosendrägt:
Ve mig! mitt glödande hjerta
svalkas ej, svalkas ej af dess fläckt.

Dansande möt
honom, du sälla tropp!
för dig han gjöt
sorlande källans lopp,
stämde han foglernas sånger,
öppnade rodnande blommans knopp.

Men ej åt mig
susar hans vinge tröst,
stormernas krig
tiger ej i mitt bröst.
Glädjens vissnade blomma
slumrar för mig i evig höst.

Svigtande böjs
hoppets rö, halft förstörd
växande höjs
saknadens tistelskörd
högt klagar rösten af minnet,
fjerran från lyckliga dagar hörd.

Anna! dess röst
klagar hon ock hos dig?
säg, i ditt bröst
isar ej glömskan sig?
Offrar i nattens tystnad
du äfven saknadens suck åt mig?

O! Häfs din barm
lik min, än troget öm?
flödar än varm
der mina lågors ström?
Gråter du mina tårar?
Drömmer du mina känslors dröm?

Och jordens trakt,
se'n du är från mig skild,
hvart du ger akt
står hon ej öde, vild?
Grafvens öcken, befolkad
endast utaf din älsklings bild.

Fåfängt ändå,
fåfängt naturens hand
mellan oss två
sträckte sitt rosenband;
fåfängt allt — ödets isbarm
värmes ej opp af vår sköna brand.

Suckande vind,
far till min Anna, far!
Kyss hennes kind,
hviska så: "lycklig var!
"Kanske den kommande våren
"ser af din älskling blott stoftet quar".

Hvad är det mer?
Der bortom grafvens rand
vårsolen ler
öfver ett bättre land.
Välkommen efter mig, Anna!
döden löser ej våra band.

ÖFVER GUSTAFVA WESTERS DÖD*

Sakta, Systrar! Ner med kransen
Glädjens krans ur Edra hår.
Sakta! foten midt i dansen
Stapplar på Gustafvas bår.

Bäst i yran våra öden
Som en Wienervals förfly
Bjuder oss till långdans Döden,
Och han tar ej mot refy.

I som lifvets spel regeren
Gudar! hvarför då i dag
Tog Benrangelskavaljeren
Bästa flickan i vårt lag?

I dess själ, vårt samquäms ära
Dygdens, lugnets, vettets vän
Månn ej Englar blifvit kära
Och så enleverat den?

Hur hon tynar bort! Hur plågan
Hennes bädd med tistlar strör.
Uti ögat slocknar lågan
Uppå kinden rosen dör.

* I hennes vänners namn.

Blomman lik på trampad stängel
Sänker hon sitt hufvud ner
Och som Tålamodets Engel
Mot oss än i döden ler.

Borta är hon — se ur ringen
Gråtögd hvarje tärna går.
Ingen ser Gustafva — ingen
Mer ett bref från henne får.

Tom står hennes stol i salen.
Orörd ligger hennes bok.
Quar ibland oss sitta Qualen
Sitta Sorgerna i dok.

O hvem skall oss mera lära
Denna konst som hennes var
Att så tålig plågans bära
Och så tacksam glädjens dar?

Hvar fins mer ett hjerta troget
Såsom hennes, utan lön?
Hvar ett vett så blygt, fast moget?
Hvar en dygd så gömd, fast skön?

Slumrerskan ej vaknar åter.
Till den graf dit hon gått ner
Vandrar Visheten och gråter,
Vandrar Dårskapen och ler.

Låt sin dotter himlen hafva.
Jorden var ej värd den mer.
Se dock ner på oss, Gustafva,
Se på våra tårar ner!

TILL MIN HEMBYGD

Du som min barndom gaf din omsorg och din stämpel,
Ditt minne växer än, o Hembygd, i mitt bröst.
Mitt öra längtar än till dina Echos röst,
Och fjerran dyrkar jag ditt skogbevuxna Tempel
Der du bland klippor reser opp din bild
Gigantiskt dristig och poëtiskt vild.

Hur kraftigt hvarje drag din enkla skönhet talar!
Hvar tanke i ditt sköt blir, som din himmel, klar.
I dina forssars fall den vilda Styrkan far,
Och Friden vandrar tyst i dina dunkla dalar:
Då dina fjäll, bland himlar stigna opp
En krans af stjernor fläta kring sin topp.

Så var den glömda bygd, som födde Ossians yra.
Med Guden i sitt bröst, med vinden i sitt hår
Han stod på klippans spets, och sjöng. — Försvundna år
Som hamnar stego opp att dansa kring hans Lyra:
Fram genom Sekler kom hans gudasång
Med dufvans enfald och med dundrets gång.

Hur ljuf din Sommar är! På en gång Jette vorden
Han stiger blomsterkrönt ur Isars vagga opp:
På en gång knopp och frukt han sållar i sitt lopp,
Och rundar i ett drag hvart ax som kröner jorden:
Då dagen sjelf, med Skördarn i förbund,
Stjäl hälften bort utaf sin hvilas stund.

Skön är din Vinter sjelf. Jag såg, jag såg ju Hjelten.
En drifva i sitt skägg, en tallkrans kring sitt hår
Han far, och silfverkorn kring dina lundar sår,
Och med förfrusen hand strör liljor öfver fälten:
På böljan, nyss i krig mot klippans brant,
Han lägger tungt sin sköld af Diamant.

Hvad fröjd min barndom fann bland dina frusna fjällar!
Då än på skidors längd, som flög på drifvans bryn
Ifrån dess spets vår tropp nedstörte, som från skyn,
Än for på skor af stål att rita böljans hällar:
Omkring oss Vintern, Våren på vår kind,
Med bröst af oskuld, och med fot af vind.

Hur skön jag Månen såg i Vinternatten tåga!
Hans strålar slumrade bland drifvors bädd. — Med hast
Kom Nordan. — Klippan skalf, sjön soptes, stammen brast,
Och norrsken fräste ner från himmelen i låga:
Och skogens Rå, med natten vaknad opp,
Stod i ett yrmoln uppå fjällens topp.

Mer mild din Sommarnatt går att vår syn förnöja.
Af bygdens lek ett skall förföljer hennes spår:
Ett perleregn af dagg hon vrider ur sitt hår,
Och stjernor slockna tidt på hennes ljusblå slöja
Då skrämd och snar sin tysta vagn hon styr
Emellan dag som skymnar och som gryr.

I aldrig vissnad prakt sig dina lundar sira.
Med en Tiår af moln, som spetsas mer och mer
Står jordens årsbarn, Furn, som från din höjd går ner
Att resa herrskande bland böljors skum sin spira;
Ej speglad mer i Insjöns lugn, hvars brädd
Är i en gördel utaf klippor klädd.

Dig, som min Hembygd ger så rikt åt mödans händer,
Tyranners burna skräck och åldrig frihets värn,
Förgömda Klippans son, jag helsar dig, o Jern!
Som förr med hämden gick att stycka Latiens länder:
I flygten slog dess Örnars legion
Och satte Nordens berg till verldens thron.

Stig tryggadt opp i dag bland palmerna af friden
Der folken darrande dig lösa till sitt skygd:
Och lugnt din massa se uti din fosterbygd
Till plogbilns eggar hvässt, till skärans cirkel vriden:
Och segrande som lia eller svärd
Nu meja skörden, nu en väpnad verld.

Låt mången veklig bygd de seders prål förljufva
Som blifvit dygdens graf och sannings plågoris.
Det folk jag föddes bland vill blott, på Fäderns vis
Sin enfald och sin plog, sin frihet och sin grufva:
Dess tjäll hann ej förderfvet, och dess tro
Står fast som klippan der dess skatter bo.

Tan, Möjor af min bygd, den krans Er Landsman binder.
Bland stadens dockor än hans hjerta mindes Er.
Från himlen i Er krets steg hvitklädd Oskuld ner,
Och Frid och Helsa blott har sminkat Edra kinder.
Sjelft spegelns lof Er blygsamhet försmår,
Som Luna, rodnande, från böljan går.

Förråder mig min Sång? — Din Son, o Hembygd, vinne
Dock i din hulda famn en hydda någon gång:
Din höghet för sin själ, din enfald för sin sång
Och dina ädlas bröst till grafvård för sitt minne;
Och låt din skugga, dina blommors doft
Ej sky den torfva der du lagt hans stoft. —

TILL HERR CHRISTOFER MYHRMAN, BRUKSPATRON

Hvart leda dessa första fjät
Som ej till sista målet hinna?
LEOPOLD

Hur vådlig, MYHRMAN, och hur sen
Är vandringen kring Pindens branter,
Der höjdens väg är blott på en
Och fallet uppå tusen kanter.
Bland otack och bland vådors rön
Gror Minnets lager, fåfängt skön,
Bland afgrundar står Vishets Tempel:
Dess glans drog mången däldens son
Som återvände derifrån
Blott brännmärkt med föraktets stämpel.
Sublim, vår dyrkan evigt värd
Är Sanningen, hur sent hon skrider
Af Vettenskapen förd, och sprider
Sin dager kring en halfvild verld:
Från helgedomen af Naturen
Drar, blygsamt dristig, slöjan ner,
En själ åt sinnligheten ger,
Och höjer djurens kung från djuren.
Må hennes seger, jorden kär,
För hopen, undransfull, förkunnas:
Men månn det hopens händer är
Som vården af dess vapen unnas?

Låt i en glans som ej förgås,
Med vådlig storhet, snillet äga
Dess fackla, för att lysa oss,
Dess vigtskål, att naturen väga.
De ge beröm, med mäktig arm
De ge förakt, med svaghet förda:
Som Hjeltens sköld för dvergens barm
Blir icke mera skygd, men börda.
Sitt lyckliga och glömda tjäll
Den Starke lemne för den fjäll,
Der stormar bo, och tordön bullra,
Och danse, lastad med den häll
Som krossade den svages skullra.
Han blixtre dag i tankens natt,
Han hvälfve vettenskapers öden
För lönen af en Domstol, satt
I Minnets drömverld, bortom döden.
Glad åt dess sena rätt, med mod
Försmå han här sin rätt att skydda;
Och att få, död, en ärestod
Han sakne, lefvande, en hydda.
Hans ifver, ock på drömmar byggd
Gaf jorden ljus, gaf jorden skygd:
Upp! den att tillbe, ej att härma.
Utaf den solvagn som han kör
Den Svagare sig önska bör
Ej tyglarna, men ljus och värma.
Ock denne, lysten till ett namn,
Ser spöka för sitt hopp dess hamn
Och öfvergifver allt att hinna'n:
Den viker undan för hans famn
Som för Ixions, Molngudinnan.
Låt honom också, barnsligt nöjd
Se snart, med oförfaren fröjd
En lager grönska kring sin tinning;

Den sköflas af en väderpust:
Och hjertats lugn är hans förlust,
Och ångern, ångern är hans vinning.
Af harmen följd, vid bördan böjd,
Med offren af sin ungdomsfröjd
Med vakorna, bekymren, qualen,
Han släpar sig vid Pindens fot,
För svag att gå dess höjd emot,
För fåfäng att bli quar i dalen.
Och ändtlig, gömd i glömskans vrår
Med skräpet af sin vishetslära,
Sin irring, men för sent, förstår:
Af lifvet ingen sällhet får,
Och utaf döden ingen ära.

Hvar dödlig fick sin mätta krets
Att verka i, att lycklig vara:
Ej med sin lägres lugn tillfreds
Ser Dåren ej den högres fara.
I uppror mot naturens lag,
Som fordom Englarna i Skriften,
Han faller liksom de, för svag
För den förfärliga bedriften.
Den Visare innom sin sfer
Går, nöjd att kär och nyttig aktas,
Och ej för däldens lugn begär
Den rätt att på en höjd föraktas.
De skuggor honom födas sett
Han ger sitt namn åt deras tystnad,
Och rodnar ej, med mognadt vett,
För spåren af sin ärelystnad.

Du mins den tid (hur säll var den!)
Då för min syn Inbillningen
Höll fram sin magiska lanterna,

Och snillens ljus och lagrars hopp
Som stjernor gingo ned och opp
I vacuum af min barndomshjerna.
Du såg då mången sömnlös natt
Hur nöjd vid min Homér jag satt
Och sväljde glosor, fåfängt tröga,
I hopp att lyfta från sitt grus
Mitt sinne en gång till det höga,
Och värma mig invid de ljus
Som lyste fjerran för mitt öga.
Men se! de flykta för mitt hopp
Och växa i sin flykt, och brinna
Med hvarje stund allt högre opp;
Som floden växer i sitt lopp,
Att sist i hafvets rymd försvinna.
Den dröm som jag så lycklig fann
Lär, skingrad, åt min blick som vaknar
Att se det intet som jag vann
Och den oändlighet jag saknar.
Mitt öga, tröttadt mer och mer
Från mål till mål att gäckadt ila,
Med saknans sena klokhet ser
Ifrån sin halfdag, åter ner
På mörkret utaf dalens hvila.

Säll den som ej gaf bort sin vår
För några blad kring sina hår,
Ett rof för morgondagens fläktar;
Som ej steg opp att gapa på
De högre ljus han ej kan nå,
De flygter han ej följa mäktar;
Hvars ungdomskraft, åt flärden nekt
Åt nyttan skänkt, med trägna händer
Den moderliga torfva vänder
Uti hvars sand han fordom lekt;

Som ser, förr'n sommarns dag förflutit
Sin hydda byggd, sitt eget bord
Af barns och makas krets kringslutit:
Och räknar, när hans höst är spord
Glad sina skördar och sin hjord
I skuggan der hans Fäder sutit.
En slipprig Vishets öfvermod
Ej för hans lugn sträckt tviflets snara;
Han känner nog, att vara god,
Han äger nog, att lycklig vara.
Ej böd han Oron till sin gäst,
Af Ryktets mun ett lof att prässa,
Och ingen lager, flyktigt fäst,
Förvissnar på hans trygga hjessa.
De blyga Nyttor, bygdens tröst,
Hvaraf han icke sökte hedern,
Stå opp i blomning kring hans höst,
Som liljor kring den gamla Cedern.
Hans dar som inga skiften känt
Nå tyst sitt mål, af friden burna:
Och, stilla dygders Monument
Står, dyrkad af hvar god, hans Urna.

Du, hvars exempel i din bygd
Går, aktadt, att dess söner lära
Den konst att Medborgsmannens dygd
Ej Fåfängans bekymmer nära:
Hvars godhet var min barndoms skygd
Hvars vänskap är min ungdoms ära; —
Då du föraktar, mannligt vis,
Det fega, oförtjenta pris
Som barnsligt kittlar Tanklösheten,
Må du likväl med bifall ta
En Sångmös gärd, som ville ha
En bättre röst för tacksamheten.

[I EN MINNESBOK VID TROLLHÄTTAN]

Göta kom i dans från Seves fjällar:
Kölar spelte på dess lugna flod;
Plötsligt ur en borg af hällar
Trollhättan i hennes förväg stod.
Skum och fasa Trollet kring sig spydde:
Seglarn såg, och bäfvade och flydde.
Snillet kom — Med mäktig hand
Slog det klippan, som föll ner och lydde
och knöt så ihop, i evigt band
Ocean och fjällboens land.

ESKULAP

Noli me tangere.

Febus hade han till far,
Gjorde piller och mixturer,
Och der ingen fara var
Utmärkt lyckeliga kurer.

Men som detta kall är trist,
Och som Febi son, kan tänka,
Ville han som Bellettrist
Också i Provinsen blänka.

Doktorns lynne var ej godt,
Gerna såg han allting klandras:
Och för egen ära blott,
Gjöt han litet gift i andras.

Men hvad sker? En oblid makt
Spelte vår Poët det streket
Att hvar rad som han frambragt
Luktade ifrån Apteket.

Och hans vers, af illska full,
Duglös var, som hans recepter:
Och, om ej för nyttans skull,
Ingen frågade derefter.

Febus skrek med vredgad blick:
”Lär din fingerklåda styra.
”Håll min stolgång du i skick,
”Och bry dig ej om min lyra.

”Blott i *din* metier var dum:
”Spara dina melodier:
”Först när ej fins Opium
”Kan Du skrifva parodier.”

Skrämd han hörde Febi bud,
Och, hvad man så sällan röner,
Tog reson, fast han var Gud.
Men hans söner, ack! hans söner!

FÖRVILLELSEN

Ode

Nur der Irrthum ist das Leben
Und das Wissen ist der Tod.
SCHILLER

Skall menskan fira, ständigt än
Blott Sanning, hennes lott ej vorden?
Och jordens tröst, Förvillelsen
Ej annat tempel ha — än jorden?
Förgäfves ödets lifstidsslaf
Hvars plan är Allt, hvars mål en graf,
Mot sökta ljus sitt öga vänder.
Mörkt är hvart helst han ser sig om:
I natt han går, ur natt han kom,
Och ingen dag i dödens länder.

Helgd vare ryktet Tänkarn har!
Hans forskning villorna förtränger.
Vi se den, länk för länk — men hvar
Är fästet hvarvid kedjan hänger?
Sen han vägt luften, jorden mätt,
Talt grandet, ställt kometen rätt,
Tänkt Englarna och kufvat djuren,
Väckt jordens åskor, himlens ledt;
Han vänder mot sig sjelf sitt vett
Och frågar: "drömde jag Naturen?"

Gå — lyft från grafven hennes dok,
Bjud Evighetens midnatt klarna;
Läs chiffern uti Ödets bok,
Naturen rätta, Slumpen varna.
Hvad? — om din blick, ur mörkret höjd,
Ser skuggdikten af lifvets fröjd
Fly, skingrad, bort vid Sannings dager?
Säg då hvem högst välsignas bör,
Den makt som vis, men osäll gör?
Den som gör lycklig, men bedrager?

Låt Andars högre sällhet bo
I kretsar, från hvar dimma rena.
Men nöjets spridda blommor gro
För oss på villans grund allena.
Hon stämt vårt Högmods tysta spel
Att konstigt gömma egna fel
Och medla fred med våra hjertan:
Hon satte Hoppet till vår vän,
Som lofvar glädjen åldrar än,
Och ljuger läkedom för smärtan.

Hon ger den svage gubben tröst
Som vaktar nöjd sitt gull åt Döden;
Och stjernan lär, på såradt bröst,
Förljufva mannaålderns öden;
Hon tjusar lifvets morgonstund
Med fröjd som famnar jordens rund,
Med vänskaps tro, i döden svuren;
Hon skänker kärleken åt oss
Och lifvar vid hans gudabloss
Den stela bilden af naturen.

Hon stämt den första lyras ton
För lagrars lön dem nycken knutit;

Och lönte mödan af en thron
Med glittret, kring dess trappa gjutit.
Hon lifvar ryktets trötta slaf
Den hon för Minnets drömlön gaf
Ett lif, all lifvets fröjd förlustigt;
Och gäldar lugnet af hans dar
Med lof — sen örat multnat har,
Med stoder — sen hans öga brustit.

Hon böd den undergifna Tro
Gå Plågan som en vän till möte;
Och vaggar jordens barn till ro
Invid sitt moderliga sköte.
På tiden, ödet sjelf hon rår.
Utöfver lifvets gränsor når
Den sälla lögnen af dess välde.
Och all vår önskan, all vår fröjd
Är ännu i den spegel röjd
På grafvens andra brädd hon ställde.

Der gaf hon Negern, dunkelt lärd,
Den fosteröcken han begråter;
Åt Odens dyrkare, dess svärd
Åt Mohammeds, dess Harem åter.
Der Andaktssvärmarn, sjelfgjordt quald,
Ser sig i Helgons sköt betald
För fastor, gisslingar och psalmer:
Och i Martyrens bröst, hvars blod
Spills för ett ord, hon hviskar mod
Med susningen af Edens palmer.

Kom, Villa, då — låt ditt behag
Bli evigt quar bland tidens skiften;
Från lifvets törnen udden tag
Och sålla rosor öfver griften.

Hvar dödlig skyr och njuter dig.
Din trollstaf vaktar hopens stig,
Din sköld af natt dess bröst bemannar.
Du hemligt Filosofen för
Och leende hans sällhet gör,
Jemväl den stund han dig förbannar.

Sol, som än aldrig klar gått opp,
Skörd, som ej kända länder bära,
Den råa Vildens trodda hopp,
Och Tänkarns ovisst vundna ära
Säg, Sanning! — om du, en gång lärd,
Din gåta löser för en verld
Som bär och känner ej din stämpel:
Månn det i stoftets mörker sker?
Och var vårt lif bestämdt till mer
Än till Portiken för ditt Tempel?

VID BRYGGAREN ANDERS PÅHLSSONS ENDA DOTTERS ANNA MARIA PÅHLSSONS GRAF

den 14 Dec. 1804

Vakna Skaldmö, sjung en enkel sång!
Hon är död, den älskvärda, den ömma.
Må den dygd som hyddans skuggor gömma
Lefva ock i Ryktet någon gång.
Hopen hennes värde ej erfarit,
Skymning höljde hennes korta lopp;
Minnet endast utaf hvad hon varit
Som en stjerna ur dess graf går opp.

Hvem fick penseln som Behagen målar?
Skönhets stränga, Gracens fria drag,
Kind, som blommar, blick som himmelskt strålar,
Måle Wieland dem och icke jag.
Fåfängt på dess hela väsen trycktes
Skönhets pregel, regelbundet sann;
All dess glans blott återskenet tycktes
Från en eld som i dess hjerta brann.

Dessa Furier ibland tidens Sköna,
Rysligt grinande der Gratier le:
Högmod, blindt att egna fel ej röna,
Afund, klarsynt att blott andras se:

Inbilskheten, som på dyrkan pockar,
Nycken, som på en gång ger och tar:
Fåfängan, som tusen hjertan lockar,
Lättsintheten, som dem grymt bedrar:
Alla dessa barn, som mörkret födde,
Skyggde undan för dess ljusa själ;
Och den första önskan som der glödde
Var ej eget, men sitt slägtes väl.

Hemligt tröstade hon andras smärta,
Öppet deras fröjd hon gladdes åt:
Endast kärlek bodde i dess hjerta,
Rent som Evas, förrn hon äpplet åt.
Sällhet skulle hon sin ovän unnat,
Om en ovän blott hon kunnat få;
Verldens hat för sig hon önska kunnat
Blott för nöjet att förlåta då.

Utur kretsen af den höga verlden
Födslen stängde henne, skuggans vän:
Och dess hjerta, upphöjdt öfver flärden
Vände, tröstadt, i sig sjelft igen.
Liljan lik, som djupt i dalen tynas,
Såg hon sorglös mörkret kring sin stig:
Var för skön likväl att icke synas,
Och för blygsam att ej gömma sig.

Uttryck hade hon för hjertats lagar:
Stum hon satt vid jollrets tomma glam;
Tänkande i tanklöshetens dagar,
Och i yrslans ålder allvarsam.
Hög och ädel, som den Vises dygder,
Mild och älskvärd, som en Moders bön,
Mognade hon, jordens låga bygder,
Ej för Er, men för en högre lön.

Ack! för den, för den blott ämnad vorden,
Led dess själ af stoftets tunga band.
Vilsen irrade hon kring på jorden,
Evigheten var dess fosterland.
Dessa ensamhetens tysta tårar,
Denna suck, oppöfver stjernor sänd:
Denna heta blick, från stojets dårar
Emot grafvens lugn, med trängtan vänd;
Detta själens inre ljus hon kände;
Himlens arfvinge på jorden qvar;
Och sin tanke, höjd och tacksam, vände
Från Naturen till Naturens Far.

Redan skredo timmarna mer tröga,
Sakta rosen på dess kinder dog;
Sorgen tynade i hennes öga
Som med återhållna tårar log.
Engeln lik, som, hastigt uppenbarad,
Står, med vingen lyft, snart från oss skild,
Så hon syntes, redan halft förklarad,
Smärtans, känslighetens sköna bild! —

Har jag målat dig, du ädla, fromma?
Käns din bild i dessa enkla drag?
Snart, o! snart, förvissnar denna blomma
Flyktigt häftad vid din bår i dag.
Kallt är hjertat, förr så varmt för nöden,
Släckt är ögat, jords och himmels vän:
Mullen är din säng, din brudgum Döden,
Och som Tiden lång din sömn hos den.

O! med några tårar flärden gråter
Från sin väckta känsla snart sig fri:
Och kanske i morgon, hoppar åter
Tanklös, såsom förr, din graf förbi.

Forndygd med dess allvar är begrafven,
Tidens ande är så svag, så trång;
Döf är menniskan — och döf är grafven;
Tystna, Skaldmö, med din enkla sång.

ALTARENA

(till Laura)

Hur mycken andakt i landet röjs!
Hur religjösa bli våra bygder!
Din panna, Laura, till altar höjs
Åt Sanningen och de ädla dygder,
Fritänkarn sjelf faller häpen ner,
Och tror på Guddomen, och tillber.

Låt vilden dyrka så godt han kan
Den sol som flammar ifrån det höga;
Jag dyrkar solen jag, liksom han,
Men dyrkar henne uti ditt öga.
Det känslans, godhetens altar är
Och lågan evig, som Vestas, der.

Du vet, af sorger är lifvet tryckt
Men se! till tröst har en Gud för nöjet
På dina läppar ett altar byggt
Åt Gracerna och det ljufva löjet.
Der firas tusende kyssars fest.
Hur skönt att der vara offerprest.

Min andakt stiger. Han höjs, din barm
Begärens, kärlekens, nöjets altar
All jordisk tjusnings — Men till min harm

Jag aldrig gudstjensten der förvaltar.
Dess helgdom kysser en altarduk
Och mig utstänger han, afundsjuk.

Står än ett altar af Tron blott seddt,
Af Hymens mystiska natt kringgjutit,
Der intet knäfall ännu har skett
Och intet offerblod ännu flutit?
Jag är som tiden, un peu bigott.
Fri Religionsöfning gif mig blott.

JEAN JACQUES ROUSSEAU

Upplysning! när stundar för jorden den dag
Så länge förväntad, så länge oss bådad,
Som hämnar på villan din trampade lag,
Och höjer din fackla, bland dimmor ej skådad?
Då Du bygger folken ett varande skjul
Mot fördomens hot, mot Passionernas yra;
Och rycker från Våldskraften verldsödets hjul
Med rättvisa händer att styra? —

Förgäfves åt snillen som höjdes bland oss
Att hädas och bortglömmas, Sanningen räckte
Den ena sin vigtskål, den andra sitt bloss
Att väga Naturen och lysa sitt slägte.
Vårt hopp följde seklets framrullande flod
Att uti dess sköte se frukterna burna
Utaf deras mödor — Men mörker och blod
Från bottnen flöt utaf dess urna.

Dock lefver den telning de fostrat än quar.
Fast trampad af stormen, fast kringsköljd af tårar
Han lefver att blomma för kommande dar
Och gjuta sin skugga kring fredade fårar.
En vård skall han höja, åt hjeltarnas namn
Som skyddat hans vagga med sanningens lära
Och gömma, mer evigt än Panteons famn
Åt seklernas lof, deras ära.

[VID PRINSESSAN AMALIA MARIA CHARLOTTAS FÖDELSE]

Prinsessa! Gåfva som oss himlen böd,
För saknans långa dagar till belöning:
Lät dina Bröder stå till Thronens stöd,
Stå med din Syster Du till dess försköning.

Omkring Din vagga skiner hoppets dag,
Och Sveas bygder gladt Din födsel fira.
Behagens myrten från Din Moder tag,
Då lagren växer kring Din Faders spira.

Hög födslen gjorde Dig — gör sjelf Dig god,
Lägg dygdens ära till Din lyckas lotter:
Lät Folket vörda Dig, Gustafvers blod!
Lät Folket älska Dig, Fredricas Dotter!

VID KONUNGENS TRO-MAN, DIREKTÖREN OCH HANDLANDEN UTI LANDSKRONA, HERR ERIC GJÖRLOFFS BEGRAFNING,

den 15 Mars 1805

Hvad är äran, som af lifvet vins?
Hvar står Domstol'n, som den rättvist dömmer?
Brottets lycka firar man, och mins:
Dygdens nyttor njuter man, och glömmer.

Se en redlig man, sin hembygd kär:
Utan anspråk han sitt kall förvaltar,
Tröstar nöden, och sitt offer bär
Fosterland, uppå ditt öde altar:

Ordning, vaksam, vid hans tröskel står:
Lugn och trohet vid hans sida vandra:
Idogheten för hans framtid sår:
Godhet delar skördens ax åt andra.

Redligheten hvar hans tanke vet,
Medborgsmannens dygder vet hans Minne:
Lyckan undrar på hans blygsamhet:
Motgång undrar på hans jemna sinne.

Vishet vakar i hans ljusa själ;
I hans bröst är friden bofast vorden:
Sveket skyr han, vill sitt slägte väl,
Fruktar himmelen och gagnar jorden.

Ingen Marmor ljuger på hans graf,
Inga Rykten hans bedrifter nämna:
Saknan blott hans värde vet utaf,
Tysta tårar blott hans minne hämna.

Ädle man, är denna bild ej din?
Grafven hvilar dig från mödans öfning.
Plågan tidigt valde dig till sin:
Lön var döden dig, och lifvet pröfning.

Se den lidande, från verlden stängd:
Kinden tidigt vissnad, håret blekadt:
Åren släpande sin tröga längd:
Smärtor lofvade, och hoppet nekadt.

Sotesängen är den verld han fick:
Plågan kroppens sista krafter hämtar.
Själens gnista tynar i hans blick,
Lik en lampa som i grafvar flämtar.

Ögat glädes ej af Solens sken:
Örat lyssnar ej till Näcktergalen.
Allt af döden, utom hvilan, ren:
Intet utaf lifvet, utom qualen.

Sådan såg jag dig, — men såg jemväl
Denna blick mot högre rymder buren.
Såg din lyftade, din fria själ
Segrande på plågan och naturen.

Såg hur lugn du under qualet log,
Såg hur stark du dig från stoftet ryckte:
Tåligt böjd inunder Gud, som slog,
Större än ditt öde, som förtryckte.

Nattens vandrare, ditt lopp är kort.
Hoppets morgon flammar i det höga.
Jorden sjunker ren i dimmor bort,
Himlen uppgår, klarnad, för ditt öga.

Öfver grafven skiner lifvets glans.
Hon vet dygderna som skuggan gömmer.
Der röjs Äran som af lifvet vans:
Der står Domstol'n som den rättvist dömmer.

"O! OM DU ÖMT"

— — — — — — — — — — — — —

O! om du ömt och troget älskar mig
Om i min famn jag en gång trycker dig
Hvad gör det då om Amor gått att bädda
Vår säng med fjäder eller iderdun?
Höljt den med siden eller med kattun?
I rum af damast eller papper klädda?
Den vise söker blott ett måttligt bröd
Förvärfdt af fliten, utaf mödan kryddadt,
Och värdet af ett lif, mot ledsnan skyddadt,
Ej tärdt af brist, ej svälldt af öfverflöd;
Och hvilar, trygg mot alla ödens möte
Vid dygden, friden och ett älskadt sköte.

LÅNGFREDAGEN

Fragment

Skön, som vid altaret en knäböjd Magdalena,
Och mystisk, såsom förr den dufva Döparn såg,
Du kommer, korsets Fest, frid ibland röfvarena,
Aurora i den natt kring deras kulor låg!
Kring jorden rasade ett vrångt och blodigt slägte,
Med våldet blott till rätt, med hatet blott till vän.
Du syntes: — menniskan till mensklighet du väckte,
Och talte till dess själ Guds språk: förlåtelsen.
Som ur en blodig dröm spratt jordens son, och lärde
Sin pligt utaf en Gud, som sjelf gaf till, och led;
Han blygdes för det hat hans vilda hjerta närde,
Och räckte, rodnande, en Bror sin hand till fred. —
Ej sol försmår sitt sken, ej Tempel-förlåt remnar,
Och grafven skickar ej sin gäst att vittna mer:
Men med välgerningar sig korsets lära hämnar,
Och mer än undren är den tröst hon verlden ger.
I häkte af demant hon djupt det Onda stänger,
Och tvättar brotten bort från belätet af Gud.
Hon söfvar jordens qval med himlaharpors ljud,
Och kronan af vårt hopp i stjernorna hon hänger.
I Stiftarns eget lif, fast smädadt och förrådt,
Hvad upphöjd föresyn af tålamod och skoning!
Hur stor den tanke var att straffas, utan brott,
Att lefva för vårt ljus, att dö för vår försoning!

Hvad skönhet uti dig, hvad höghet, Religion!
Förklädas måste du, den stund du ej skall röra.
Förnuftet tar dig an, men hjertat är din thron.
Hvem hör väl Dogmens röst, då han kan känslans höra?
Kom lys oss, lys oss du! Ty hvad är menniskan,
Hvad är hon utan dig, i lifvet och i grafven?
En spillra, stormens rof, förloradt vräkt kring hafven,
Som hinner ingen hamn, och dock ej dränkas kan!
Bedragen byter hon blott irring ut mot irring;
Dess öden ingen styr, dess dygd vet ingen af:
Dess fröjd är djurens fröjd, dess vishet är förvirring,
Och dess bestämmelse förruttnar i en graf!
Kom lys oss, Religion! Gif visheten, gif friden;
Mot tidens lättsinthet blif du ett värn för tiden.
Det kalla tviflets röst med hjertats vederlägg;
Ur molnen vis en hand, som leder tingens skiften.
Med Englars konterfej pryd lifvets fängselvägg,
Och måla Edens bild uppå ridån för griften!

TILL DROTTNINGEN

*(i Presten *** namn)*

Du steg med glädjen på vår strand
Lik Venus utur hafvets sköte;
Ett tacksamt folk, ett lyckligt land
Välsigna, landets Mor, ditt möte.

Se, Drottning, glädjen kring din stig
Njut, njut den fröjd ditt rike röner:
Med fester möter Lyckan dig
Och Nöden möter dig med böner.

Får hon ej tröst då Sverge gläds?
Skall aldrig hennes skörd då knoppas?
Hon ser ditt majestät — och räds,
Hon ser ditt hjertelag — och hoppas.

O Gustafs maka, hviska blott
En bön för mig i Gustafs öra.
När har väl godheten försmått
Din och Behagens röst att höra?

Räck åt en far din hand till stöd,
Hör korsets tjenare som klagar:
Gif åt hans hopp ett eget bröd.
En hydda åt hans gamla dagar.

Skänk, skänk hans barn, hans maka tröst
som för bekymrens börda digna
och hör jemväl hans svaga röst
bland tusende som dig välsigna.

YNGLINGENS SOTSÄNG,
eller
LIFVET OCH DÖDEN

La douleur est un siècle et la mort un moment.
VOLTAIRE

Hur långsamt natten går! försofver sig då dagen?
Arist, han blir ej tom, den kalk mig plågan gaf.
Du vakar vid min säng, af hoppet än bedragen;
Men döden kommer snart att lösa dig utaf.
Hvad det är hemskt kring mig! Som mellan stormens ilar
En vålnads suck är hörd från grafven, midnattstid,
Så hemskt är det kring mig. Omkring min sjuksäng hvilar
Ren länge dödens skräck, och icke än dess frid.
Inunder mig till graf, till graf står bäddad jorden,
Oppöfver, himmelen till likhvalf bugtar sig.
Min verkningskrets är stängd, min kraft är borttärd vorden,
Och all min glädje gått i grafven före mig.
För mig ler Solen ej. — Kring dalarna, kring bergen
Uppgrönskar ingen vår, försmäktar ingen höst.
Ej aftonsvalkans fläkt, ej morgonsångarns röst,
Ej källans sorl hör jag, ej bygdens lek, — och färgen
På mina kinder dödt, som hoppet i mitt bröst.
Lif, som jag njutit ej, lif som jag skall försaka,
De löften mig du gaf, du fyller för min hamn.
Onyttig skall jag gå i dvalans natt tilbaka,
En börda, gagnlöst vräkt på jordens moderfamn;

Ej vördad af en Son, ej älskad af en Maka,
Förlorad för min bygd, och bortglömd för mitt namn!
Hur mången redbar fröjd mitt hjerta undanstulen!
Hon skall ej lysa mer, min lefnads morgonstund,
Då Nöjet, icke vildt, då Dygden, icke mulen,
Gjöt friden i min själ, och löjet på min mund.
Och denna mognans dag, som kom med vettets lära,
Som kom med menskors gagn och fyllda pligters ro,
Min mannaålders dag, då tro och lugn och ära
Från himlen stego ner att i min hydda bo; —
Och denna Ålderdom, skön som den Kullberg målar,
Med himlen i sitt bröst, med silfver i sitt hår,
Som skådar kring sin qväll en högre morgons strålar,
Och mellan stoft och Gud, en tilltänkt Engel, står; —
Hopp, falska löftesmän för mina gömda öden,
Fantomer, slocknande i grafvens långa natt,
Min verld en sjuksäng blef, min Ungdom — hon blef döden,
Och blott mitt stoft får skygd utaf det träd jag satt.

Arist! se natten sluts. Dess svarta härar vackla
Och vinka sorgerna, och fly, med tysta fjät.
Var helsad, milda Dag, den Högstes altarfackla!
Låt mig se än en gång ditt ljus, och dö vid det.
Arist! min själ får dag. — Hur snarskrämd dock, hur bräcklig
Är all vår vishet ej vid våra plågors hot!
Bör jag väl knotande gå min förvandling mot?
Är lifvet då så ljuft, och grafven så förskräcklig?
En ros i öcknarna rann all vår sällhet opp.
Mot den är stormens ras, mot den är haglet måttadt.
Var viss, den tynas minst som stupar i sin knopp.
Låt larfven falla af, och lifvet framstå blottadt.
O du hvars stora själ har rum för andras qval,
Vill Menskligheten väl, och för dess ära strider!
I starkt och såradt bröst göm egna plågors tal,
Och räkna, gråtande, allenast dem Hon lider.

Hur usel gick hon först, Instinktens ledbarn än,
At söka, irrande, sin näring i en öken,
Med våldet blott til rätt, med hatet blott til vän,
Grym som ett Furiekrig, och hemsk som nattens spöken.
Hvad storhet vann hon sen, hvad lidande och brott,
I samfund skockad hop af våldet och behofven,
Då Stater växte opp, förskämda vildar blott,
Som plundra sina barn, och slitas sen om rofven.
Jag tar Historiens bloss och synar Seklen. Se,
Hvad länder uti blod, hvad skördar uti lågor!
Hvad slägten kräla der med lidande och ve!
De tränga på hvarann, som Oceanens vågor,
Och sjunka, suckande, i djupet ner, som de!
På Mensklighetens ban hvad mödor dock, hvad skiften!
Hvad grånade förderf som för de yngre flytt.
För oket af sitt qval hon dock blott skullra bytt,
Och målet som hon hann var hittills: öfverdriften.
Hvad ter dess styrkas dag, som längesen försvann?
En jätte, Götiskt rå, som härjar jordens bygder.
Och dess förfinings höjd? En sprätt, Parisiskt grann,
Med verklighet til brott, med tomma sken til dygder,
Djerf emot lagen blott, och feg mot en Tyrann.
För hennes ljus och väl, hur lång, hur blodig striden!
Än såg dock dikten blott den spådda gyllne tiden.
När knyter friden då sitt fasta brödraband?
När ödes draken ut som vaktar sanningsskatten?
Ännu är menskans rätt en boll i våldets hand,
Dess ljus blott stjernfall än uti den långa natten.
Mål för de vise satt, och ädla hjertans hopp,
Förnuftets segerdag på våldsmän, och på dårar!
O skall du gå en gång på våra grafvar opp,
Ge våra Söner tröst, och hämna våra tårar?

Låt Sekler strömma fram och ödets hjul kringhvälfva,
Som mal Nationers väl til grus — och ser det ej.

Förgätom deras qval. Betraktom blott oss sjelfva.
När oceanen häfs, har droppen lugn? Ack nej!
Utaf en molnfri sol vår morgonstund förgylldes,
Men skulle lika klar vår middag lysas opp?
Hur oviss lifvets plan, hur half! Och alt vårt hopp
Hur skönt, på afstånd sedt, hur ringa då det fylldes!
Den dygd vår ungdom tjust, den kraft vårt hjerta fått,
Hvem har försäkrat oss mot deras vilseföring?
Passionen, jagar hon ej dygden sjelf til brott?
Och styrkan, kan hon ge blott skygd, och ej förstöring?
Hvi ser jag skörden blott hos lifvets mognadstid,
Ej mödorna jemväl som skördemannen trycka?
Hos Ungdomen dess dans, ej afgrunden bredvid?
Hos Ålderdomen blott dess lugn, och ej dess krycka?
Vår hvila syns oss tom, och mödan otacksam.
Vår frihet vådlig är, och tryckande är bojan.
Vi finna landet trögt, och staden bullersam.
I slottet Oron bor, och Nöden uti kojan.
Den stolta Makten fick sitt purpur, och sitt svek.
Förtjensten, en gång lönt, är tadlad tusen gånger.
All kärlek kallnade, all evig vänskap svek;
Och Hoppet har sin lögn, och Njutningen sin ånger.
Emellan Gud och Djur den vilsna Menskan står,
Med jorden icke nöjd, från himlen utesluten.
Hon uppbär plågans skatt utaf de långa år,
Och stjäl, med sårad hand, sin sällhet från minuten.
Hvar ställer ödet pant för nästa timmes väl?
Hvar blommar glädjens ros, ej kantad utaf taggar?
De qvida, lifvets barn — Och dock, med lättskrämd själ,
De rädas för den hand som dem til hvila vaggar.
Om lifvet har förtjent det pris af oss det fått,
Hvi fans ej än ett bröst, förnöjdt med lifvets öden?
Nej, menskan var ej född för dessa stunder blott,
Och lifvet äger ej ett högre hopp, än döden. —

Men Döden, hvad är han? Hur tyst, hur allvarsam,
Han kommer, Härolden som ropar Menskligheten!
Han läser ödets bok, och vandrar ostörd fram,
För tiden skördar han, och sår för evigheten.
O Evighet, o djup, vår vagga, och vår graf,
Hur bäfvande den blick uti din rymd vi skicke!
Naturen uppstår sjelf, en holme i ditt haf,
Du Seklers klockslag hör, och ler, och räknar icke.
För dig dö solar ut, som lampor brinna ner,
Och jordar falla bort, som löf om höstetiden.
Men du är qvar ännu, och hvälfver opp, och ser
Ett årsbarn uti Gud, en yngling uti Tiden!
Jag står vid böljans brädd, och speglar — blott mitt fall.
Hvad dimmor kring det hopp dess afgrund skymta låter!
O! öfver flodens natt månn jag väl hitta skall
Til den som sände mig, en räddad dufva, åter?
Hvad punkt för hvila der? — Religion, mitt slägtes Vän,
Det är din oljoqvist jag hittar ibland djupen.
Och friden, flyktinge ifrån mitt hjerta lupen,
Det är din hand, blott din, som återförer den! —
Här på den mörka gräns der lif med död sig blandar,
Jag manar Eder hit, I tidens starke Andar,
Som stöten bort med hån det hopp Religionen gaf.
Hur tom på tröst Er själ då dödens port I fatten!
Ert öde ingen bryr, Er dygd vet ingen af.
Bakom Er — är en dröm. Framför Er — der står Natten,
Och Er bestämmelse förruttnar i en graf.
Att blomma för en dag, och vissna hän som gräsen,
Se der det stora mål som Eder vishet ter.
Men lifvets oförrätt, hvar gäldas den då Er?
Hvar löses gåtan då utaf Ert qvalda väsen?
O Högmod utan gräns, som vet men kallar ej
Den enda Tröstaren i lifvets mulna skiften,
Som prydt dess fängselvägg med Englars konterfej,
Och gräft en himmel opp utur den döda griften.

Jag kallar honom, jag! Kom, Ljusets Vän, och ryck,
Ryck denna slöja bort, som fläktar öfver döden.
Låt oss få se en arm mer stark än slumpens nyck,
Och tyd oss drömmen ut af lifvet och dess öden.
Vis brottslingen, som yfs at gäcka verldens syn,
En domstol, rest til hämd, den intet skimmer dårar.
Sträck den förtryckta dygd en mäktig hand ur skyn,
Håll räkning med dess qval, och gälda hennes tårar.
Skänk saknaden igen hvad hon med klagan ber.
Kom lifva dessa stoft som grafvarna bevaka.
Skänk åt en Mor dess Son, skänk åt en Man dess Maka
Uti en bättre verld som du åt hoppet ter.
Gif mig min Lärare, min Bror, min Vän tilbaka,
Och återsamla oss att icke skiljas mer! —

Du som hvar glädtig stund, hvar sorgsen, med mig delat,
Gif mig din hand, Arist! Till afsked gif mig den.
Det sanna som vi tänkt, det goda som vi velat,
Mins det, mins evigt det. — Förlåt hvad jag har felat,
Lef lycklig, ädel lef, och gråt ej mer din Vän.
Bär til en Moders famn min sista helsning åter.
Jag känner det med fröjd, jag var dess hjerta kär.
Säg dem som gjort mig ondt, att jag dem här förlåter,
Säg dem som älskat mig, jag dem välsignar här.
Säg bygden at den mull der mina fäder hvila,
I den har äfven jag gått ner till tidig ro:
At Nöjet oss bedrar, at lifvets timmar ila,
Och döden tröstas blott af vänskap, dygd och tro.

KULTUREN

Hail, holy Light, offspring of heav'n firstborn.
MILTON

Konung, räknad förr bland undersåter,
Hvem gaf spiran i din svaga hand
Jordens Son, som jorden bördar åter,
Slumpens ledbarn i ett öckenland?
Omärkt gick du bland de andra djuren
Liksom de, ett hjul, och icke mer,
Som, satt in i uret af Naturen
Mätte tiden, tills dess lod gick ner.

Men nu, ömkande, uti det låga
Steg Kulturen ner, en skön Vestal,
Som blåst opp och vårdar tankens låga,
Hängd till lykta uti lifvets dal.
Utur dvalan till Naturens välde
Leddes menskan fram — och konungslig
Midt i Skapelsen sig upprätt ställde
Och med stjernehvalfvet krönte sig. —

Dock — hur långsamt våra dälder klarna
O Upplysning, Måne, fridens vän!
Sexti Sekler öfver jorden farna
Fyllde ej din ring, i nedan än.
O hur månget blodigt moln som gömde
I sin djupa famn din skifva bort.
Och den glans Du öfver verlden tömde
Än hur ofullkomlig, än hur kort!

Manad opp utaf de ädles röster,
Manad af den alstrande Natur,
Sken du först för bojans folk i Öster,
Dyster lampa på en fängselmur.
Mystiskt danad endast att förblinda,
Trasslad in i mörka gåtors garn,
Slumrar än, som förr, i vantrons linda
Asiens vishet, blott ett grånadt barn.

Hellas! ännu står din bild i Minnet
Lik en Guddom i sitt Tempel krönt;
Och med vördnad ser det tjusta sinnet
Fosterbygden för allt stort och skönt;
Der en lyckligare himmel höjde
Snillet, arfving till odödligt namn,
Och den unga Konsten ännu dröjde
Fullväxt dotter, i Naturens famn.

Ädlare gestalter, högre själar
Märkte ut en bättre menskoätt.
Statens söner, icke statens trälar
Stridde der för frihet och för rätt.
Fåfängt stego Österns millioner
Opp med svärd, att ge de ädla band.
Fåfängt! — jättestyrkan af dess Throner
Bröts med nesa mot de frias strand.

Skön var då Naturen, lifvad vorden
Af en Guddom i hvar flod, hvar skog.
Sanning, himlens Hermes uppå jorden,
Älskansvärd ur Diktens gaser log.
Ympad satt på duken Xeuxis drufva,
Fidias' marmor blickade som Gud:
Meoniden, snillets örn och dufva,
Slog ackordet till Olympens ljud.

Sköna dar, dem ingen sol mer tänder,
Snillets jubelfest, Naturens vår!
Blott i skaldens dröm, i diktens länder
Lefva ännu Edra gyllne spår.
Snart som Hämdens väckte Andar, vandra
Tiberns herdar öfver jorden fram:
Och dess välden, brustna om hvarandra,
Ligga suckande i bojans skam.

Under Romas milda himmel ila
Snillets Möjor ifrån Greklands grus.
Stängda innom de sju bergen, hvila
Hela massorna af Seklens ljus.
Men på slägtet, en gång dömdt att falla,
Vältrar sig förtrycket, land från land:
Och dess bättre krafter domna alla
Uti bojan, rostad på dess hand.

Snart i egna jern sin skullra böjde
Segrarn sjelf, af folkens byten tryckt.
Örnarna som sig mot stjernor höjde
Sjönko ner igen, med tröttad flygt.
Gråt, o Roma, dina storhetstider.
Vekligheten kronan stal från dig.
Och i Menskligheten ådror sprider
Tärande förderfvets smitta sig.

Ingen Brutus stiger opp och lastar
Från din hals det ok du fegt tog mot.
Ingen Curtius frälsande sig kastar
Uti djupet, öppnadt för din fot.
Utaf dem som förr din vink förskräckte
Köper du föraktet nu med gull.
Blott ett slafviskt och förslappadt slägte
Släpar bojan öfver hjeltars mull.

Schytiens öcknar öppna sig — Af jättar
Vandrar fram en svärm med villdjursmod,
Som med hast från Menskligheten tvättar
Veklighetens gift, men i dess blod.
Lian har ej mer en skörd, blott svärdet.
Skrämda ljusets Gudamakter fly.
Djupt som solen sjunker menskovärdet,
Mörkret skockar sig, och vapnen gny.

Uti klosterhvalf förmultnar skatten
Utaf snillets mödor, utan bruk.
Svarta ligga, som Decembernatten,
Åtta Sekler på Historiens duk.
Lik en fallen Engel, Religionen
Vaktande för brottens kulor stod;
Och ett tusenhöfdadt Troll, på Thronen
Satt en Statskonst, och drack folkens blod.

Vantron stiger opp, sin Gud att hämna,
Korssar skullran, viger sina spjut.
Utan skoning ödets makter lemna
Hennes tusen barn åt svärdet ut.
Nu med vapen, nu med Pilgrimsstafven
Dra de hän, i fast och blodig tro,
För att gråta på den helga grafven,
För att mörda sig till samvetsro.

Öfver Östern än Kulturens dager
Lik en halfskymd aftonstjerna stod.
Och till bytes Europa tager
Hennes ljus för sina söners blod.
Seder, barn för hvilka våldet viker,
I sin linda följa hem med dem:
Bättre rof än Helgonens reliker,
Bättre än din Thron, Jerusalem!

Så på ödets bud, af vantrons hjeltar
Vantrons graf man ändtlig öppnad såg.
Ljusets Genius reser sig och vältar
Bort den natt som öfver jorden låg.
Roms och Greklands snilleunder stiga,
Sköna Mumier, ur ruiners grus.
Sakta viker Barbariets liga
Liksom gastarna för dagens ljus.

Svagt slår åskan ifrån Vatikanen
Mot förnuftets sköld, från himlen sträckt.
En ny verld sprang opp ur Oceanen
Att ge gull åt Jafets herrskarslägt.
Lagen, ljusets förstfödde, vred dolken
Ur den ridderliga mördarns hand.
Handeln gungade emellan folken
Deras vett och skatter, strand från strand.

Sen, hvad präktig middagsglans som glimmar,
Nattens fordna nästen, öfver Er.
Växande med tidens vågor simmar
Seklers glömda vishet mot oss ner.
Vettenskaperna till botten ösa
Kunskapskällan, grumlad i sitt lopp;
Medan Konst och Snille gördeln lösa
Hos Naturens alla Gratier opp.

Dock — förbundet blott, men icke botadt
Är det gamla sår mitt slägte drar.
Hjertat hänger quar i stoftet rotadt
Fast dess vett oppöfver stjernor far.
Ack! hon lyser, men månn hon förbättrar
Denna vishet som vår ära gjort?
Egoismen, Sinnligheten fjettrar
Hvarje ädelt uppsåt, hvarje stort.

Månne än Kulturen ökte talet
Af de sälla, af de goda här?
Gör hon mera än blott målar skalet
Då förderfvet sjelfva kärnan tär?
Har hon väckt, att oss åt dem förråda,
Brott, som slumrat förr i hjertats natt?
Eller stridt mot dem, i trogen våda
Ensam Amason mot hären satt?

O hur ofta skall vår odling synas
Blott en härjning i Naturens park
Der i Konstens tvungna former tynas
Telningen som upprann skön och stark;
Eller också med förstöring knalla
Banden sönder som den starke tryckt:
Nejden skakas, och i spillror falla
Verk som Sekler i dess skugga byggt.

Tidehvarf, som skröt af ljusets välde,
Fridspredikare med vapengny!
Öfver stoften du i Panteon ställde
O hur blodig sjönk din aftonsky.
Fåfängt stod en verld i brand för målet
Att se frihetens och dygdens tid,
Lik en Fenix, flyga opp ur bålet.
Blott förstöring vann hon än dervid.

Du som bröt den frid oss himlen ämnat
I Naturens vård (ack! ägd så kort)
På hvars ord en Moders hus vi lemnat
För att löpa med en fremling bort:
Ville Du blott leda oss som dårar
O Kultur, igenom brott och qual
Till din höjd att från dess brant med tårar
Se tillbaka på vår fosterdal?

Nej, ditt mål var ädlare, var annat.
Nej du för ej mot vår sällhet krig.
Fåfängt snillet sjelf har dig förbannat.
Fåfängt vittna våra qual mot dig.
Ja, du vill oss lysa, vill oss freda,
Och det slägte som i skogar lopp
På Fullkomlighetens stege leda
Rest, lik Jakobs, högst till himlen opp.

Icke är det du som härjat bygden
Du hvars luft att lefva i, är frid.
Ej stal du Egiden ifrån dygden
Du som ensam prisat hennes strid.
Icke var det du som sått kring slotten
Flärd och svaghet, du det Storas vän;
Eller födde lifvets villdjur, brotten,
Dem du tamt om icke slagit än.

Hvad var Snillet utan dig? En jätte
Som på fjällens topp satt tyst och vild,
Och i hafvet der han foten vätte
Såg med undran på sin egen bild.
Mången skapelse uti hans sinne
Dog der ut, en osedd Skönhet blott;
Eller gick att tynga tidens minne
Med en yrsel, eller med ett brott.

Evigt lefver du i Menskligheten,
Höga kraft, till vår förädling skänkt,
Som lyft tanken mot oändligheten,
Och vårt stamträd uti himlen hängt.
Mellan brott och dygder, frid och faror,
Aldrig hvilande, fast ofta skymd,
Går du mot ditt mål, som fästets skaror
Utan rubbning uti banans rymd.

Dessa segrar uppå mörkret vundna
Dessa dygder utaf fordna dar,
Tänkom dem ej utan gagn försvundna
Likt den fläkt som öfver öcknar far.
Äro icke ljuset, dygden, friden,
Än så flydda, njutna än så kort,
Blad af tröst i ödets bok, dem Tiden
Väl vändt om, men dock ej rifvit bort?

All vårt väsens ädlaste förmåga
Icke väcktes hon ur dvalan opp
För att lysa med gudomlig låga
Mot ett fåfängt mål vårt fikna lopp.
Icke är vårt sträfvande till ljuset
Blott en gåta som vår upphofsman
Satte fram för sönerna af gruset,
För att le då hon ej lösas kan.

Nej, en dag skall likväl sluta striden
Mellan ljus och mörker, våld och rätt.
Förrn han stupar, skall den gamla Tiden
Vagga i sin famn en lycklig ätt;
Då Kulturen hunnit språnget dämma
Af det Ondas syndaflod en gång;
Och vårt väsens alla krafter stämma
Till ett samljud, som i Englars sång.

Lärd af Sekler skall en dag Kulturen
(Sekler tala vishet i sin flygt)
Föra menskan åter till naturen
Från hvars sköt den henne fordom ryckt;
Icke mer en blodig gäst i öcknar
Men förädlad, lycklig, ren och god,
Sådan som en dag bland Kaos' töcknar
Hennes bild för Skaparns tanke stod.

Upp, I jordens Vise, upp I Gode!
Kämpen för ett mål som hoppet ser.
Ingen våldsman våra tegar blode,
Ingen villa lede tanken mer.
Vakne åter hvarje kraft som somnat,
Tystne evigt hvarje klagoljud;
Och mitt slägte rese sig fullkomnadt
Utur gruset, och se opp till Gud!

"HVADAN KRING BÄLTENS STRAND"

Hvadan kring Bältens strand de rop som jaga
Glädjen och lugnet flygtiga framför sig?
Hvad båda åter, vandrande kring jorden
Sorgen och Rycktet?

Saknas de båda, Mensklighet, af någon
Bland dina hjeltar, röfvad till Elyseum.
Mot hvem utaf dem, Nattens son och Tidens
Hvässte du lian?

"MÅ DU EJ FÖRSKRÄCKAS"

Må du ej förskräckas
Kanske innan kort
Skall hans åska släckas
Molnen blåsa bort

Och ur deras sköte
Solen himmelsk le
Glänsande till möte
Åt oss lycklige.

TILL MIN ÄLSKADE ANNA,

på hennes 20. födelsedag den 12. Septr 1805

Hur lycklig var jag förr! — Min Anna hvar är Du?
Hvart for den sällhet hän, hvartill mitt sinne trängtar?
Jag hade maka förr! En ensam dufva nu
Jag sitter kuttrande i Cage d'amour och längtar.

Jag går uppå ditt rum. Hur tomt, hur ensligt der,
Ett öde Tempel likt, som sin Gudinna saknar.
Hvar plats som burit dig är dock mitt hjerta kär
Och vid hvart föremål ett saligt minne vaknar.

Jag går i din garderobe och stadnar länge quar
Och mina slägtingar på väggen tyst betraktar.
Jag kysser detta lif som dig omfamnat har,
Och duken, Cherubim som barmens Eden vaktar.

Jag till din spegel går och tittar efter dig
Men glömsk och otacksam din bild han mer ej äger.
Jag går till ditt Porträtt; men det ej tröstar mig.
Det är som grafven tyst, och hör ej hvad jag säger.

Jag vandrar till din sten, en Pilgrim med min staf,
Dit mången gång du gick bredvid mig så förtrogen.
Jag sitter lyssnande, men ingen vagn hörs af,
Blott bäckens sakta fall och vindens suck i skogen.

Jag går i trägården och uppå stängeln ser,
Der dina bilder förr du ansade och närde.
Mot jorden hänga de sin däfna krona ner:
Ty längtan, längtan blott dem, liksom mig, förtärde.

Jag går i lunden ut. Hvart träd der förr du skar
Mitt namn, står likt en vän och bjuder mig att stanna.
Jag tar den lätta båt, och till din holme far;
Och böljans sakta sorl, och vinden hviska: »Anna».

Det är din födslodag. Kom till mitt hjerta, kom!
Mitt sällhetsbref gafs ut för tjuge år tillbaka.
Det är förseglad än; men när ett år gått om
Förseglingen bryts opp, och fästmön är min maka.

ELDEN

Ode

Mörkt låg Kaos uti död förstening,
Oomfattligt som den Högstes mening:
Formen kände ännu ingen kropp.
Ingen själ tog opp uti sin spegel
Formens bilder. Skapelsens insegel
    Var ej brutit opp.

Evigheten, lik en orm i ringar,
Låg och rufvade med svarta vingar
Uppå verldar, icke ännu till.
Rymdens tält låg ouppspändt. För Tiden
Var ej ännu någon stund förliden,
    Och dess ur stod still.

Nu kom Elden. Dvalan vek tillbaka.
Lifvets lampa tände sig att vaka
I den natt der fordom Döden frös.
Tingen lossnade med skild förmåga.
Himlen lyfte sig till hvalf. I låga
    Slet sig solen lös.

Ljuset log sin egen glans att röja.
Sjufaldt färgad viftade dess slöja
Kring den nyfödda Naturens sköt.

Molnen drog det till gardin ur vågen,
Och till skärp kring fästet, himlabågen
Ibland skyar knöt.

Plantan skjöt utur den värmda mullen:
Gyllne middag glödde öfver kullen:
Skuggan smög sig i den svala skog.
Djuren lekte glada. Utan like
Uppstod Menskan, och till dubbelt rike
Jord och himmel tog.

Puls i ådrorna utaf Naturen,
Växt i plantans fibrer, lif i djuren,
Eld, ej Prometé ditt ursprung fann:
Men den Högste, ännu känd af ingen,
Ville en gång spegla sig i tingen,
Och hans spegel brann.

Ingen harpa stämmes till din ära.
Multna häfder gömma Zendas lära.
Vestas altar sjönk med seklens lopp.
Men du gläder ock de otacksamma,
Och tändt dagen såsom offerflamma
I ditt Tempel opp.

Skuggan jagar du från glädjens quällar,
Och en Husgud, ibland Nordens fjällar
Fläktar söderns milda luft ännu.
Tyst du vakar i den Vises lampa,
Och när dårar hans förtjenster trampa
Vet dem Gud — och du.

Gå och mogna skatterna i grufvan,
Koka sorgens läkedom i drufvan,
Sprid kring verlden värma, ljus och gagn:

Jäs i jorden, att dess grunder vackla.
Flyg i molnen opp och brinn som fackla
Uppå dundrets vagn.

Öfverallt bor du, likt Himla anden.
Utan föda lefver du i granden:
Verldar äter du, och hungrar än.
Fåfängt forskarn vill ditt väsen fråga.
Han förklarar ej din gudalåga,
Men han värms af den.

Säg oss, säg oss är du ej den samma
Känd som himlens eller snillets flamma,
I en sol som i en Leopold?
När Vesuvens barm, när hjeltens ryter
Är det icke samma kraft som bryter
Ut med samma våld?

Och när Luna mellan molnen flyger
Är hon icke Sorgens bild som smyger
Till den graf dit den begråtne gick?
Då Cytheres stjerna quällen bådar,
Är det icke samma eld jag skådar
I min Annas blick?

O! när själen en gång utan skoning
Jagas bort ur sin förfallna boning
Tar du den ej mot i Empyrén?
Och förskönar den sublima gästen? —
Som du ej förtär, men gör Asbesten
Mera skön och ren.

LIFVET

Se, hur döden ilar fram att kufva
Hvarje väsende, i evig fejd.
Lifvet, bäfvande, från nejd till nejd
Flyktar undan, som en jagad dufva.
Arma dufva, än för några dar
Värms du, hvilar du vid detta hjerta:
Men snart faller också jag med smärta
Och vet icke till hvad land du far.

Så jag klagade då vänner drogo
Bort i grafvens långa landsflykt hän,
Grönskan föll från kyrkogårdens trän,
Sjelfva blommorna på griften dogo.
I mitt hjerta ropade hvar dag
Denna röst: I tingens stora kedja
Hvarje länk skall lefva, skall sig glädja
Åt sitt lif, sin varelse, som jag.

Jag vill trycka dig till kärligt sköte
O Natur, förty jag älskar dig.
Men jag ryser — räcker du åt mig
Blott en kall och liflös famn till möte?
Står jag ensam i en vidsträckt graf
Der min suck blott Ekos ansvar väcker?
Och den varma hand som jag dig räcker
Vet du, Syster, vet du den ej af?

Ack! jo, låt mig tro att du mig känner,
Du som dig hos mig i tiden ställt.
Berg och dalar, blommor, trän och fält
Blin mig lefvande, ej döda, vänner.
Och I Stjernor, lysande vår stig
Sedan dagen tryckt ihop sitt öga,
Då I blicken ner ifrån det höga
Låt mig tänka att I sen på mig.

Du Välgörare som evigt blänker
Från din himmel, och från pol till pol
Skänker lif åt allting, milda Sol,
Skulle du ej äga hvad du skänker?
Och du Jord, som bär oss opp ännu,
Som för oss din bästa rikdom tömmer
Och oss en gång vid ditt hjerta gömmer,
Hulda Moder, ja visst lefver Du.

Hvarför suckar vinden, hvarför gråter
Molnet öfver ett förtorrkadt land?
Hvarför kommer till vår frusna strand
Våren jemt med sina blommor åter?
Lefva de ej, då de ge dig tröst,
Hårda själ, som ingenting beveker?
Se, den handen som så ömt dig smeker
Kallnar sjelf invid ditt kalla bröst.

Gif mig tacksamhetens ljufva börda
Hela, gränslösa Natur, mot dig.
Gräs, som vaggar, fläkt som kysser mig
Hvarför skall jag ej Er ömhet vörda?
Och du Eld, som mig din värma ger,
Och du Våg som i min bägar blandas,
Och du Luft uti hvars famn jag andas
Ja, som Syskon vill jag älska Er.

KRONOS SÖNER

Kronos fick en son på gamla dar:
Barnsölet var präktigt, vill jag lofva.
Psyche, som till dopet pilten bar,
Ville hedra sig med faddergåfva.

Det förflutna — gossen hete så —
Såsom förstfödd, och af gammal adel,
Till sitt fideikommiss fick då
Rätt till allas lof och ingens tadel.

Snart fick han en Bror. Hvem rår derför?
Till nytt fadderskap var Psyche tvungen.
Tankspridd kom hon, var ej vid humör,
Och såg surt uppå den arma ungen.

Barnet nämdes det *Närvarande.*
Gudmors vrede fick det dyrt umgälla.
"Gå blif hatadt af de Lidande"
Ropte hon, "och glömdt utaf de sälla".

Yngsta sonen — *Framtid* hete han —
Psyche tog till gunstling, stackars fjolla.
"Tag Protektors min och seder an,
"Lofva allting, och glöm af att hålla".

Så bestämdes de tre Brödrens lott,
Psyches önskan gick uti fullbordan:
Då vi tro de tvenne om allt godt
Dömma vi den tredje oåtspordan.

Klokt den äldsta talar ur sin graf,
Ett orakel, hördt i alla bygder.
Ingen dödlig vet hans lyten af,
Och hvar enda dödlig vet hans dygder.

Fåfängt smeker det Närvarande;
Kalla stå vi vid dess gunst, som stoder:
Finna hvardagsgästen platt, och se
Se med längtan mot dess yngsta broder.

Hur han lockar! Hvilken vingad tropp
Utaf nöjen kring hans boning skalkas.
Hoppets spegel der han håller opp,
Och slår sönder honom då vi nalkas.

Stunden flyger som en örn i skyn,
Höj dig opp att den i flygten fatta.
Menska, lossa bindeln från din syn,
Och lär rättvist Kronos söner skatta.

Hör den äldsta brodrens visa röst:
Se med fägnad på den yngstas joller.
Men stöt ej den andra från ditt bröst,
Som med kärlek i sin famn dig håller.

Morgondagen är ju ofödd än:
Gårdags rosenröda kind är fallnad.

Tag den dag du lefver med, till vän,
Och tryck ömt hans hand förrn hon är kallnad.

Dröm ej bort ditt lif i Minnets land:
Tro ej allt det smicker Hoppet säger.
Deras skuggspel gif en blick ibland:
Njut och verka i den stund du äger.

VID PROSTEN OCH KYRKOHERDEN, UTI NORRHVIDDINGE OCH DAGSTORPS FÖRSAMLINGAR, HÖGÄREVÖRDIGE OCH HÖGLÄRDE MAGISTER HERR MAURITZ KAHLS BEGRAFNING,

Den 20. December 1805

Tiger ej en stämma åter
I Religionens orgel? Gråter
Icke denna sorgsna bygd
Åter en försvunnen dygd?

Jo, till sina fäder samlad
Är en redlig man, och ramlad
Hyddan som för tiden fäst
En så god och älskvärd gäst.
Brott och mörker ha ett hinder,
Dygden ett exempel minder;
Och för de betrycktas mängd
Är en fristad åter stängd.

Och hur skön syns ej hans lefnad!
Huru ädel, huru god
Ibland stilla yrkens trefnad
Gick den, lik den lugna flod,
Der sig himlens stjernor spegla
Och de hvita svanor segla,

Milda, rena, som jemväl
Hvarje tanke i hans själ.

Och det kall som han beklädt
Huru upphöjdt, huru vigtigt,
För en osäll menskoätt,
Som blott sökt dess hjelp uppriktigt!
Ty vår själ med glada bud
Likt en Gabriel, det möter,
Och den brustna kedjan sköter
Mellan menniskan och Gud.
Himlens, Menskligheten ljufva
Stora Ande, öfver det
Far, i stilla majestät,
Skön och enkel, som den dufva,
Som Johannes fordom såg
Sväfva öfver Jordans våg.

Dock för allt det gagn det gifvit,
Huru misskändt har det blifvit!
Tidens flärd, som allt beler,
Tidens vishet, solblind vorden,
Hycklarn, satans bild på jorden,
Slumraren, som intet ser,
Svärmarn som ser allting galet —
Nå dess kärna ej, men skalet
Måla de, hvar på sin art,
Löjligt och förvändt och svart.

Men den Döda såg dess värde,
Bröt dess kärna fram, och närde
Sin och andras håg med den,
Menskans liksom himlens vän.
Klok men ädel, varm men redlig
Trodde han ej Nitets skäl,

Som förföljer för vårt väl.
Fridens lära var så fredlig
I hans fördomsfria själ.

Intet moln uppå hans panna
Gömde, hotande, det sanna
Som en åska i sin famn
Krossande i himlens namn.
I hans mun som lik Religionen
Icke pockade men bad,
Sjelfva lagen bytte tonen,
Sjelfva varningen blef glad.
Och för bygden lika kära,
Hans exempel och hans lära
Stodo utan split och kif,
Som två syskon i hans lif.

Derför lefver ock hans minne
Uti månget ädelt sinne.
Derför faller mången tår
Ner i dag uppå hans bår.
Och en fremling, som ej hade
Någon bättre gåfva, lade
Denna blomma, vördnadsfull,
Uppå den begråtnes mull.

Du som här så gladt, så redligt
Gick med dygdens pilgrimsstaf
Genom lifvet, hvila fredligt
Ädle Man, uti din graf;
Till dess tidens bok, fullskrifven,
Blir till slutlig granskning gifven
Åt din vän, som skådar glad
Inga fläckar på ditt blad.

TILL EN FAR, SOM INOM 3:NE VECKOR FÖRLORAT SINA TRE BARN*

Fast din glädje är begrafven,
Klaga icke: lid och lär.
Välta stenen ifrån grafven.
Tröstens Engel sitter der.

Se, i Ödets taflor skuren
Står en lag som evigt stått:
Intet dör uti Naturen;
Lifvet byter former blott.

Liksom Månan i det höga,
Nytänd eller halfskymd der,
Vexlar blott för skådarns öga
För sig sjelf den samma är.

Likså lifvet. Evigt fäste
Det i Skapelsen sig qvar,
Der från näste det till näste,
Likt en jagad dufva far.

När du ner i grafven träder,
Tänk ej du skall slumra då:
Du drar af dig Tidens kläder,
Och tar Evighetens på.

* Herr vice Häradshöfdingen N. Hultberg.

Och en sida, än ej läsen,
Utaf lifvets bok, slås opp:
Och du läser, och ditt väsen
Andas med ett högre hopp.

Skön är denna tanke, Bröder!
Derför är den sann jemväl.
Läke den hvart bröst som blöder,
Lyfte den hvar ädel själ!

[MED EN JULKLAPP]

Tag mot hvad tacksamheten sänder,
ett verk af Dina Döttrars händer; —
kanske, förr än en Vinters dar
har strödt sin snö på Jordens tufvor,
vi ryckas bort från Mor och Far,
likt Dufvor, hvilka höken tar; —
Ack då — tänk på de stackars Dufvor!

KLOSTERRUINERNA

Stå stilla, vandrare, och se dig om.
Här reste sig från gråa ålderdomen
ett kloster, heligt då — men tiden kom
och gjorde hemgång uti helgedomen.

Dess murar nitet fogat fast ihop,
men sekler trängde sig med våld emellan.
Nu till dess gård drar ingen pilgrimshop,
och ingen offrar i den helga källan.

Igenom porten är blott vindens gång,
den vida rund, de djupa hvalf stå öde;
från loften skrika ufvarne sin sång,
men under slumra ändå tryggt de döde.

Se, tidens vishet åt legenden ler,
och tviflarns fötter på reliken trampa;
jag vördar, forntidsminnen, ännu er,
och tänder åter er förtärda lampa.

Från dessa murar skyggde våld och brott,
här ostörd vishet verldens gång betraktat:
inunder hvalfven salig andakt gått,
och frid, lik Edens engel, porten vaktat.

Hvad trogna knäfall dessa hällar nött!
Hvad kraft förnummen i de helga orden!
Här anden, lågande, sitt ursprung mött,
för himlen lefvande, och död för jorden.

O sägen, skuggor, ur er natt likväl:
var edert lif af lidandet förgätet?
Var det blott frid, som bodde i er själ,
och knäföll ingen sorg för stenbelätet?

Hvem svarar? Ack! blott lifvet klaga vet
och smärtans tecken i sitt våld det äger.
I grafven torkar ögat ut, som gret,
och intet öra hör hvad döden säger.

Der — inom denna sönderfallna dörr,
der mörka vålnader vid midnatt synas,
der suckade kanske en nunna förr,
en blomma ställd vid korsets fot att tynas.

Den blinda vantron med förfärlig hand
vigt in dess vår åt himmelen och döden.
Hvad voro mot ett radband, hjertats band,
mot himlens ära, hvad var menskonöden?

På denna mossbetäckta stenbänk satt,
i skygd af dessa sekelsgamla ekar,
hon kanske också mången månskensnatt,
och mindes gråtande sin barndoms lekar.

Hur qvald den sjuttonåra himlabrud!
Af älskarns kyssar i dess själ hvad minnen!
Dess tankar sträfvade med makt till Gud,
men ack! till jorden sträfvade dess sinnen.

Hon täljer ut och täljer om igen
sitt radband, suckande sitt Ave stammar,

men under doket tårnar ögat än,
och samma hjerta under slöjan flammar.

Hvi ger religionen ej sin dotter tröst?
Hvi hör ej Christi mor dess bön, som klagar?
Ack! hvi så syndig blef naturens röst?
Och hvi så hårda blefvo himlens lagar?

Vid krucifixet kallnade dess mund,
och kinden blektes af den heta smärta;
från sjunkna ögon flydde hvilans blund,
ty jord och himmel stridde i dess hjerta.

Så, okänd Heloisa, småningom
hon tärdes af, blef bortdöd och begrafven,
och ingen Pope med sångens trolldom kom
att väcka hennes minne opp af grafven.

Frid med din skugga! Du är hämnad re'n,
försvunna äro dina helgon alla.
De trifdes icke uti dagens sken,
der *Gud* står qvar, men alla *Gudar* falla.

Ej Isis söker mer sin döda vän,
ej lejonhöfdad Mithras dagen tänder;
Titaners slägte står ej opp igen,
fast blixten slocknat i Kronions händer.

Och djupt förgömd bland fjällens skrefvor bor
den Göthiska, den blodbestrukna stoden,
ty på sin hammar sofver Asathor
och ingen kämpe gästar mer hos Oden.

Hans altar bröts för helgonens omkull:
de hade ock sin tid, som sommarfjärlen;
nu vandrar plogen i den vigda mull,
och barnen leka med de helga kärlen.

FÖRLOFVADE OCH GIFTE

Förlofvad gick Adam i lustgården grön:
Bredvid honom Eva, den väna.
Det par var så kärligt, den park var så skön,
Och Herranom skulle de tjena.

De kysstes, de smektes i oskyldig ro,
Anständigt gick allting till väga.
De svuro för stjernor och måne sin tro
Som ännu förlofvade pläga.

Den näktergal spelar i palmernas topp:
Den vårvind far sval öfver näset,
Och fjärlarna domna på rosornas knopp,
Och dufvorna kyssas i gräset.

Och nejden var enslig, och natten kom på:
Den älskande barm börjar svälla.
Den vägrade frukten hon lockade så.
De föllo, de syndige sälla.

"Skandalen är arg, Consistorium skrek.
"Den fallna till äkta han tage."
Och strax sändes ut för att sluta den lek
En Engel med kappa och krage.

Och nu blef der lysning och vigsel utaf
Och brudsäng på vanliga viset.
Men sen svängde Engeln sin flammande staf
Och körde dem ur Paradiset.

Och sörjande drogo de, Herre och Fru,
I äktenskapsöcknen att vandra.
En kyss sände de emot Eden ännu,
Men kysste ej mera hvarandra.

Trolofvade Jungfru, trolofvade Sven,
Till brudstolen skynden så varligt.
Förlofningens Eden ej öppnas igen
Och fallet, det sköna, är farligt.

JORDEN OCH ÅRSTIDERNA

En gång *Jorden*, stackars Fru!
Efter hvad som ryktet larmar,
Låg och frös, som Hon gör nu,
I den gamla *Vintrens* armar.

Trög var Gubben; ty begrip,
Att Hans styrkas tid var faren;
Dock, som Han var enda karlen,
Frun var trogen par princip.

Ung och glad och yr steg *Våren*,
Som en Amor, ner ur skyn:
Rosor blommade på hyn,
Rosor doftade ur håren.

Kärlek, suckar, harm och prut:
Frun i hemlighet charmerad,
Apparensen väl sauverad —
Dygdigt motstånd, lyckligt slut.

Sommarn kom, så stark, så frodig,
Varm och eldig på allt sätt.
Damen, christligt tålamodig,
Led och gaf den starke rätt.

Dock, hur snart ens eld förgår en,
Helst med Fruntimmer af ton!
Hösten sågs, en man till åren:
Glad tog Sommarn permission.

Åter nya komplimenter.
Rik är Hösten, som Ni vet:
Och med passande présenter
Vann Han Damens tacksamhet.

Ack! men se Hans lockar gråna:
Snart är Han en vissnad hamn;
Terra lägger sig att tråna
Än en gång i Vintrens famn.

Från den tiden vår Fru Moder
(Se, hvad vanan dock förmår!)
Tar till trots af bytta moder,
Fyra Älskare hvart år.

Jordens Döttrar! hvilken lära
För Er hela sköna ätt!
Är det icke Dottrens ära,
Om Hon brås på mödernet? —

"DRAKAR VAKE ÖFVER SKATTEN"

Drakar vake öfver skatten.
Må dess njutning vi förstå.
Bröder! i den sista natten
Vi cedera ju ändå.

Ej till gull, men sällhet, sällhet
All Naturens öra lyss.
Ack! hon flyr med vindens snällhet:
Stjälom, som hon far, dess kyss.

Icke mognar hon i grufvan
Icke bland palatsens larm.
Men hon droppar utur drufvan,
Sväller i den Skönas barm.

Sen i nöjet ej blott flärden.
Julias kyssar, Bachi skatt
Kärlek lär, som famnar verlden,
Fröjd som lyser nödens natt.

På vår läpp det visa löjet!
Friden, friden i vår själ!
Bröder! mer än gull är Nöjet,
Mer än skatter Likars väl.

ÖFVER KORNETTEN, VÄLBORNE HERR EBERHARD ROSENBLADS DÖD

Låt mig dela eder sorg, I Gode!
Jag vill gråta honom, också jag.
Ve mitt hjerta om jag orörd stode
Vid de ädles lidande, en dag.
Och du Yngling, af ditt namn, din ära
Af din lycka dock ej fästad här,
Jag vill vandra till din graf och lära
Lära suckande hvad lifvet är.

Ty hvad sinne har ditt fall ej slagit?
Hvar står den som ingen suck dig gaf?
Mången ädel tafla har du tagit
Ouppvicklad med dig i din graf.
Mången ämnad dygd och stort exempel
Föll med dig, att icke uppstå mer:
Likt den tomtning till ett präktigt tempel
Som en vredgad åska bryter ner.

Fast ej fanor öfver grafven sväfva,
Fast ditt rykte än ej fullväxt var,
Ädle Yngling, skall ej Sången jäfva
Att ta opp ditt namn i sitt förvar.
O hur mycket annat än bedrifter
Gör vårt värde bort vid lifvets gräns!
Ära öfver våra hjeltars grifter!
Dessa blommor öfver ynglingens!

Hvar står dygden renast, Menskligheten
Störst, om icke för en Ynglings själ,
Innan plågan och erfarenheten
Diktens skatter från hans hjerta stjäl?
Kärlek, som blott andras väl begärde,
Brödratro, som den i fabeln fans,
Mod till offer, dröm om menskovärde,
O lef i hvart hjerta som i hans!

Helga Ära, svåra dygders moder,
Lik hvar ädel, älskade han dig.
Som en Kolonad af ärestoder
Ville han se Åren stå kring sig.
Sucka än i grafven, sorgsna Vålnad,
Ej för lifvet, som du gaf med köld,
Men för döden; ty din hand förkolnad
Mötte honom med en omärkt sköld.

Dock — en lager skördas blott med glafven.
Väl dig, Yngling, att din hand är ren!
Slagnas hammar spöka än kring grafven
Sedan ryktet multnat längesen.
Seder, bättre, renare än tiden,
Kunskap, mognande i lugnets famn,
Modet, troheten och sinnesfriden
Stå, som Eterneller, kring ditt namn.

Öppet såsom himlen var hans sinne,
Klart och fritt och vidsträckt såsom den.
Ingen misstro gömde sig derinne.
Hela verlden var hans hulda vän.
Hjertligt böd han handen åt den skara
Som ej stod så högt som han ännu:
Fördom, ädlare än du vill vara,
Usla Högmod, mera hög än du!

Lyckan villigt åt hans dar sig skänkte,
Mer hans gäldnär, än hans blinda vän:
Och der andra på dess njutning tänkte,
Tänkte han på att förtjena den.
Ren vid foten af den branta kullen
Der hon bor, och viss att toppen nå,
Gick han trygg. — Nu är han stoft i mullen,
Och hans lycka trampar Vandrarn på.

När jag såg hans ungdom frisk som Våren,
Styrkan, glädjen i hans rena blick,
Icke trodde jag det var till båren
Som han hän utur vår samling gick.
O hvad är dock lifvet? — Tryck med smärta,
Tryck hvar vän du har intill din barm.
Bröder, sen! der brast ett ädelt hjerta.
Svea, se! der föll en mäktig arm.

Gamle Fader, molnens här sig skockar.
Ingen aftonrodnad lyser mer:
Stormen far i dina hvita lockar:
Gamle Fader, böj din hjessa ner.
Ve dig! Lifvets fjällar äro höga.
Ingen son skall stöda dina fjät.
Ve dig! Emot himlen lyfts ditt öga.
Ingen, ingen son skall sluta det!

Och du Moder, jag har sett din smärta,
Jag har hört den djupa suck som går
Från ditt lidande och milda hjerta,
Likt den luta som blott Sorgen slår.
När mot dig sig lif och död förena,
När du dignar tyst och tålig ned,
O hvem gret ej då, likt Magdalena
Då den Helige på korset led?

Evigt, utan hjelp, ditt hopp är fallet,
Som en bläddra uppå Letens våg.
Tomt, som Paradiset efter fallet,
Står hvart ställe der du honom såg.
Ack! när solen utur böljan stiger,
När hon rinner uti böljan ner,
Ropar du hans namn. Men grafven tiger:
Eko svarar dig och ingen mer.

Ensam vakar du om midnattsstunden.
Tyst är natten. Himmelen är klar.
Susade det icke der i lunden?
Lyssna! Kanske det hans vålnad var.
Kanske, ömkande en moders öden,
Kom han med en kyss, ett famntag än. —
Bort! — Hans famn är kall, hans kyss är döden.
Bort, Olyckliga, och gråt igen!

Se, i vester bleknar sorgligt Månen.
Stjernan ser på dina tysta qual.
Vinden suckar: Han är borta, sonen!
Han är borta, svara berg och dal.
Ack! ja, borta är han. Fåfängt ilar
Din försagda blick kring nejden der.
Ej en gång hans kära aska hvilar
I den torfva som dig ännu bär.

Kom och räck mig handen. Jag har gråtit
Hvad jag älskade så högt som du.
Mången sorglig stund jag ren förlåtit,
Mången väntar mig kanske ännu.
Lär mig du den svåra konst du äger,
Som ej trotsar plågan, men fördrar,
Och oss äfven under tårar säger
Att ditt hjerta dock en sällhet har.

Njut den tröst att han var känd och saknad,
Liksom du, en mulen dag, skall bli.
Lättsintheten sjelf, ur yrslan vaknad,
Helsar stoftet då hon går förbi.
Börden, skönheten och dygden unnat
Tårar åt hans minne mången gång.
Äfven jag har gifvit hvad jag kunnat,
Saknans suckar och en hjertlig sång.

Broder, denna helsning öfver stjernor!
Detta handslag i de dödas land!
Låt oss tro att Ödets grymma tärnor
Ledas likväl af en faders hand.
Låt oss tro att genom grafven hinner
Lifvet än med vårt försvundna hopp;
Likt den flod, som under jorden rinner
Att gå renad uti dagen opp.

NELSON OCH PITT

Två kometer, hotande och grymma
På Europas himmel ha gått ner.
Moln som fridens morgonstjerna skymma
Glesna mer och mer.

Segrare och hjelte var den ena
Oftast lycklig, aldrig overksam
Och kring böljan efter rof allena
Som ett Hafstroll sam.

Stormig som den våg hans kölar lydde,
Stor att se på, som hans Ocean.
Endast fordna Vikingsdygder prydde
Hafvets Tamerlan.

Obemärkt i friden, stor i faran,
Heckla lik, förstörande och kall,
Krossade han, liksom Simson, skaran
Ännu i sitt fall.

Statsman var den andra, djup i snille,
Mörk och dold liksom en minas gång.
För den oro som han stifta ville
Verlden var för trång.

För ett upphöjdt rum i Ryktets boning
Kanske ock för gagnet af sin bygd
Offrade han allt, förutan skoning
Allt, jemväl sin dygd.

Intet stort och heligt jorden ägde
Ingen väg ej god, för målets skull.
Menskors lif och deras sällhet vägde
Mindre än hans gull.

Utan skräck för åskorna som bullra,
Fast, som Miltons fallne Engel var,
Stod han trygg, och på Herkulisk skullra
Hatets Atlas bar.

Sjelf ej riktad utaf tömda länder
tom på rof hans lejonkula stod
och han steg för Domarn: — i hans händer
var ej gull, men blod.

Aska äro begge. Deras minnen
Som två slocknade Volkaner stå.
Klio, varnande, för ädla sinnen
Pekar rädd derpå.

Skynda, Pitt, och vigla opp Tartaren
Om en vrå blott du der fredlig såg.
Nelson, strid ännu med färjekarlen
Uppå Stygens våg.

ENGLAND OCH FRANKRIKE

England.

Ligg, du förderfliga, der och frät omkring dig som kräftan,
sluka nationerna opp, sluka och hungra ännu.
Filfras, hota mig ej, ty mig uppäter du icke,
störta hvad throner du kan, Albions låter du stå.

Frankrike.

Strandar ej folkens rätt, den heliga, rundt på din kritkust?
Hela din Stat är han ej en dykerikommission?
Jorden stack du i brand för att strafflöst plundra i vådan,
lik den förhungrade haj stryker kring hafvet din köl.

England.

Tyskland stridde och föll, du styckar dess lemmar med svärdet,
Belgien gaf dig sitt gull, fick sig förtrycket igen.

Frankrike.

Hindus med perlor och blod ej köper sitt Eden ifrån dig,
Negern är gisslad till döds, ack! för att sockra ditt thé.

England.

Står ej Hesperiens land som ett tempel, plundradt af vildar?
Sjelfva det fattiga Schweitz stal du dock äran ifrån.

Frankrike.

Hafvet är fritt, men du stänger det till som det vore ditt packhus,
Beltens förreglade port bröt du som vore han din.

England.

Jorden hyllar min makt, jag sitter på hafvet och dömmer,
Krigare köper jag opp, konungar tar jag i sold.

Frankrike.

Ja, väl soldar du dem: betala din sold åt de döde.
Ser du vid Austerlitz ligger din soldade här.

England.

Guillotinen är still, men Pichegru stryps i sitt fängsel,
djupt bland Amerikas träsk gömmer sig Victor Moreau.

Frankrike.

Pitt och din helvetsmachin, den andra, kreverade fåfängt,
Nelson, den blodige, föll, rodret på Albions skepp.

England.

Sedan han spillrat ditt hopp, ditt sista på vågorna, föll han,
bygg mig en flotta ännu, lustigt att fiska den opp.

Frankrike.

Fiska så länge du kan, det är din tid ännu på djupet,
hämnaren stiger en dag opp på din fiskarestrand.

England.

Med kanalen omgjordar jag mig, som Pluto med Stygen,
aldrig en lefvande själ vände från Stygen igen.

Frankrike.

Herkules vände igen och Cerberus förde han bunden,
trollet med hufvuden tre: Herkules lefver ännu.

England.

Hör mig, hvad tvista vi om? Har verlden ej nog för oss begge?
Ära du önskar och makt, vinst är mitt bättre begär.
Verldsbefriarens kall, men verldsförläggarens äfven
hörer mig till; af de två lemnar det sista jag sist.
Frihet ifrar jag för, det är handelsfrihet jag menar,
frihet för mig, det förstås, ej för de andra också.
Derför jag bjuder dig fred, vi dela emellan oss rofvet,
grönskande jorden blir din, min blir den blå ocean.

Frankrike.

Hör mig, jag känner dig väl, och föraktar din krämare-statskonst
byggd på en handelsbalans, stigen och fallen med den.
Du är den gamla ännu, men hos mig allting är pånyttfödt,
kraften, föryngrad och djerf, längtar till riddarespel.
Jorden eröfrar jag sjelf, och hafvet följer väl efter,
den som har stranden har sjön, aldrig jag delar med dig.
Icke din väpnade hand, din bedjande bjude mig freden,
böj för den bättre dig ned, sådan är freden jag ger.

England.

Vimplarna flyga i skyn, det regnar som fordom i Sodom,
böljan är skummig af blod: möt mig, du trotsiga, der.

Frankrike.

Örnarna flyga i skyn, det dundrar som åskan på domdag,
jorden är slipprig af blod: möt mig, du trotsiga, der.

England.

Stå som en hålig volkan, och förstör hvad som blomstrar
omkring dig,
tills i din egen eld plötsligt du faller en dag.

Frankrike.

Ligg som ett blockskepp fast, men kreditens ankare sviker
och det förlorade vrak drifver för vind och för våg.

PÅ FRU DIREKTÖRSKAN HEDVIG AULINS BEGRAFNINGS-DAG

den 25 April 1806

"Skona dock blomman, den tjusande, skona.
"Plåna ej färgorna, qväf ej dess doft."
Fåfäng är bönen. Sin vissnande krona
Hänger hon ren, hon är fälld, hon är stoft.

Mäktiga Öde, Orkanerna hvina i
Lifvet, det låga. Hos dig blott är lugnt,
Der uti moln, liksom Herren på Sinai
Du står med taflorna, högt på din punkt.

Hvad bryr du dig om det Sköna? Förfruset
Är dock ditt bröst. Blind som Themis är du.
Hvad gör det dig om man suckar i gruset?
Opp till din thron hann en suck ej ännu.

Fåfängt vi klaga dig an. Det är jäfvigt
Inför din domstol, vårt vitsord. — Din lag
Klar står beskrifven bland stjernor för evigt.
Rätt har den starkare. Menskan är svag.

Derföre gå våra sörjande tankar,
Som pelegrimer, dit bortom vår graf.
Hoppets det sista, det trofasta ankar
Kasta vi derför på Evighets haf.

Ödet (så tro vi) sin skuld der betalar,
Döden ger troget igen hvad han fällt.
Lifvets de mörka, de qvalmiga dalar
Öppna sig gladt till Elysiska fält.

Mannen skall finna sin saknade maka,
Modren sin dotter bland Englarna gömd.
Sorgen skall lemnas på jorden tillbaka
Liksom en res-klädning, aflagd och glömd.

Trösta dig, dödlige. Ty i det höga,
Högre än Ödet, bor likväl en Far.
Trösta dig. Låt ej en tår i ditt öga
Bortskymma himlen, så vidsträckt, så klar.

TÅLAMODET OCH HOPPET

I anledning af ett Chor i Herders Entfesselter Prometheus

*Gäa** var älskad af Guden
Uranos, så var hans namn. —
Ännu ligger ju bruden
Uti hans kärliga famn.

Arfvingar hade hon tvenne:
(Kärleken arfvingar ger)
Sonen bråddes på henne,
Dottern på Uranos mer.

Tålamod kallades gossen;
Modern med sorg honom när;
Och som de nattliga blossen
Bleknadt hans anlete är.

Väldigt en staf utaf törnen
Stöder — och sårar hans arm:
Och Prometeiska örnen
Hackar hans suckande barm.

Stilla han vandrar och dyster,
Ögat till jorden slår ner.

* *Gäa*, Jorden. *Uranos*, Himlen; begge ansedde som Gudomligheter hos de Gamle.

Hoppet, hans skönare Syster,
Pekar åt himlen, och ler.

Lefvande är hon som tankan,
Glad som den blommande vår,
Och med en bindel af rankan,
Fästes dess flygande hår.

Brodern med plågorna fäktar,
Bidar dem, manlig och fast.
Systern, den vingade, fläktar,
Och de fly alla med hast.

Gudabarn, svärjen oss begge
Svärjen oss huldhet och tro.
Följen oss till dess vi lägge
Ner våra hufven till ro.

Tålamod, håll mig, du höga,
Håll mig i stormarna opp.
Torka mitt gråtande öga
Himmelens dotter, du Hopp!

TILL A—N

Nej, jag ej täflar mer. Du mig ej öfvertalar.
Jag stiger icke opp ur mina lugna dalar
att krypa, krökt och skygg, kring Nordens Helikon
der ej de Nio bo, men blott de Aderton.
Jag mins ännu den tid då vördsam och förvånad
jag lagren grönska såg uti December månad
och hörde dessa namn hvars loford Posten gör,
och hvars odödlighet är af det slag som dör.
Jag tänkte så: man föds till många stora dater:
Kanske jag fått geni för 26 Dukater.
Jag rimmar litet platt. Det slår mitt hopp ej ner.
Man har prejudikat i Nordfors och Regnér.
Stor är de Storas nåd. — Nu var beslutet taget
och med Apollos hjelp det fördes ut i draget;
och jag i hoppet ren, till pris för min talang
hör Lehnbergs prediksord och gullmedaljens klang.
Hvad hände? Dagen kom. Wallin, den vittra gossen
strök till sig, glupande, mest hela penningtrossen;
och Kullberg, fattig man, beryktad i vår Nord
blef mätt af smulorna från rika mannens bord;
Tranér sög på ett ben; Valerius stod snopen
och grämelsen var stor i hela rimmarhopen.
Min dom var sagd också. Med ett förbindligt *Hut*
min vittra hundperson från skranket vistes ut.
Hvad återstår mig nu, sen Direktörn, Gud nå mig,
stängt Minnets portar till precist för näsan på mig?

Begär ej att jag mer ännu en gång som förr
med tiggarstafven står utför de vittras dörr,
och quäder med en röst hvaraf en narr sig yfver
till dess jag bönhörd blir och ändtlig får min styfver.
Nej, låt en Wallmark än med obestridlig rätt
för *Handen* priset få och ej för hufvudet
och mången ann Poët beundrad af de kloka
uppå Horatii ben sin vattensoppa koka.
Jag striden öfverger. I egen hyddas famn
jag söker sällheten och söker ej ett namn.
Det Sköna, dygden likt, vill hjertats högre spänning,
vill dyrkas för sig sjelf, ej för en skådepenning
och fritt som kärleken, som skogarnas koncert
det har ej mer behag så snart det soldadt är.
Hvad retar dig en höjd ock af de små bestigen,
bebodd af fördomen, omgjordad af intrigen?
Har du en sann talang, en stor, o då hur skönt
att ställa honom fram för verlden obelönt.
Och saknar du dess frö, hvarför med barnslig ifver
på helleberget så som dock ej skördar gifver?
Nej, långt från stridens sorl, från täflarenas tal
låt oss förutan harm bli stilla i vår dal
och föredra, till trots af Smakens straff-mandater
naturens näktergal för hofvets sångkastrater;
och fast med omärkt hand i tidens fåra strö
af skönhet eller gagn kan hända något frö;
en bar förtjenst klä opp, en skäggig fördom raka,
och sist en vacker dag med lugn gå ner att smaka
på Elyséns supé, på Letens gudavin
sen Doktorn har gjort slut på lifvets brunstermin.

FÖRSONLIGHETEN

Ode

Låt oförrätt bli glömd så snart den är begråten
Och Hämden dö i Ångrens famn.
OXENSTJERNA

När de Store ödelägga
för sin nyck en osäll verld,
och i Themis vågskål lägga
ej sin rätt, men sina svärd;
när de svagare förtryckta
vinka sveken till sin strid; —
i ditt eget hjerta flykta,
och slut der med verlden frid.

Dagen kommer från det Höga,
blomman öppnas, fälten le.
Menska, låt Hans rena öga
i ditt bröst blott oskuld se.
Qvällen kommer med sin stjerna,
Hvilket lugn kring dal och fjäll!
Stäng för hat din barm så gerna
som för nattens vind ditt tjäll.

Döm ej strax den vilseförda,
stolte Vise, med förakt.

Icke vägde du den börda
Ödet på hans skullra lagt;
Icke talde du de strider,
som han stridde för sin dygd?
Icke vet du hvad han lider
af sin ånger, af sin blygd?

Trotsa, svage, ej på stödet
af din dygd i stoftets verld.
Öfver molnen sitter Ödet,
och ur natten slår dess svärd.
Lik en trolös vän försvinner
all den kraft ditt hjerta fått,
och du ser dig om och finner
dig allena med ditt brott.

Ofvan skyarna förbarmar
sig en Kärlek öfver dig,
som i faderliga armar
håller verlden, håller mig.
Och du låter Ångren gråta,
och du ser ej nödens fjät,
vill ej älska, ej förlåta
Menniska, fast Gud förlät!

Hvarför mörda dessa händer,
hvi stå hyddorna i brand?
Denna bölja hvarför länder
hon så blodig till vår strand?
Hjeltar, bödlar, från Er panna
låt mig rifva lagrens blad.
Låt min lyra dyrt förbanna
hvarje lyra som Er qvad.

Edra ryktens örnar flyga
vilda, blodiga, mot skyn.
Snart dock Edra minnen smyga
rodnande ifrån vår syn.
Intet hjerta, blott en runa
död och kall, Er hugkomst bär.
Skin på grafven ej, du Luna,
och du blomma, gro ej der!

Frid, Nationer! Jordens Kungar,
frid i edra spirors hägn!
Länge nog Er åska ljungar,
gläd oss med ett sommarregn.
Vården den förfrusna knoppen
af vår sällhet. Ingen dröm
vare folkens endrägt.— Droppen
intet blod i tidens ström!

Och du grymme som förkunnar
hat och mord i Himlens namn;
ve den torfva som dig unnar
någon hvila i sin famn!
O hur mörk i tidehvarfven
står ännu din vålnad qvar!
huru heligt djefvulsk larfven
som din nakna ondska bar!

Ser du, ingen bulla signar,
intet svärd dig skyddar mer.
Snart din afgrundslära dignar
som ett slaget villdjur ner.
Vantrons långa dröm är faren;
gif den vakna Jorden ro. —
Gå, predika i Tartaren
och lär djeflarna din tro.

O, hvad gör det hur vi kalla
denna far som ingen ser?
för hvad dyrkad bild vi falla,
solen eller korset, ner?
Månn den Vise med sin lära
än så djup, så konstigt byggd,
kommer verldens Gud mer nära
än den Vilde med sin dygd?

Trösta jordens myriader,
lär dem kärlek, Religion!
visa oss en vän, en fader,
nog hörs Dundrarn från sin thron.
Helig vare dig hvar redlig,
fast han ej din orden bar!
Fridens lära vare fredlig
som dess första härold var!

O! hur kom du lik en aning
ifrån himlen, tröstfullt hög,
och till ledsvän för min spaning
som en svan i natten flög!
Hur du målade de landen
bortom dagens nergång hän
der den rena, frie anden
vandrar under Edens trän!

Menska, någon himmelsk flamma
lefver i dig; släck ej den.
Lär dig något ord att stamma
af Guds språk, förlåtelsen.
Tänk på oförrätter bara
som på döda; glöm och tig;
men låt hvar välgärning vara
evig som en Gud för dig.

Är du lycklig, är du ärad
hvarför hatar du, Barbar?
Hvarför stänger du förfärad
ormen i ditt Eden qvar?
Räck oss handen: vägra ingen,
att hvar glädje som du njöt
flyger genom brödraringen,
liksom en elektrisk stöt.

Om du lider, om du faller
trampad af din fiende,
genom lifvets fängselgaller
in i fria himlen se;
der hvar hatfull själ, hvar bitter
svartnar som en slocknad brand
och Försonligheten sitter
på den Högstes högra hand.

Du som solar dig i vården
af din ungdom, le och njut;
och ur sköna rosengården
rota hatets ogräs ut.
Dela gladt din fest med andra
och ur kärlekens pokal
drick dig varm förrn du skall vandra
ner i årens kalla dal.

Du som släpar sista stenen
opp till lifvets pyramid,
vill du från dess topp se scenen
utan fasa, så äg frid!
Låt hvart hatfullt minne falla
som ett svärd i glömskans haf!
Endast gode andar kalla
opp ur det förflutnas graf!

Tag din oskulds hvita kläder,
tvätta bort hvar fläck, hvart dam,
svaga menska, förrn du träder
för den stora spegeln fram,
der hvar hämdlust som förseglas
djupt i natten af ditt bröst,
der hvar ädel tanke speglas
till din fasa, till din tröst!

När, lik fogeln förrn han svingar
ur den bur han öppnad får,
Anden ren med sträckta vingar
uppå grafvens tröskel står;
tänk hvad fasa om ett ödsligt
blodigt minne lyfte sig
som ett moln, och stege plötsligt
mellan fridens Gud och dig.

Lef: till tyngden af ditt öde
lägg ej hatets tyngd: gör godt,
dö, och hoppas bland de döde
ingen hämd, försoning blott.
Ingen ånger, ingen vrede
öfver Stygen tränge sig:
stilla saligheter brede
sina vingar öfver dig.

Som en lefvande Messias
i vårt hjerta uppenbar,
född af oskuld, som Marias,
bild, som han, af verldens far,
kom, Försonlighet, och köp oss
ur det Ondas hand igen.
I din helga vilja döp oss,
till den nya födelsen.

Stå vid thronerna och vaka,
bed för ett olyckligt folk,
och håll gråtande tillbaka
svekets redan dragna dolk.
Lossa hjelmen af de gamla
blinda, bittra aggens hop.
Alla splitets händer samla
till ett enda handslag hop.

Tag förtviflans tunga klyfta
från den fallnes skullra af,
opp ur gruset ångren lyfta,
och lägg misstron i sin graf!
Odla i hvart bröst ett Eden
för det gamla som försvann;
sköt ihop den brustna keden
mellan Gud och menniskan!

Ännu far du, tröttad dufva
ut kring syndafloden sänd.
En gång, en gång med din ljufva
oljoqvist tillbakavänd!
Hatets svarta korpar dröje
ute ibland svallets natt.
Menskligheten, frälst, sig höje
på det nya Ararath!

PÅ EVA MYHRMANS BRÖLLOPSDAG

Hvilken klagan, store Gud!
hvem skall denna synd försona.
Eva Myhrman skall stå brud:
fins ej krans och fins ej krona.
Hållkarn uti Westerås
allt vårt myrthen bär, gunås.

Aldrig, aldrig tar det lag:
hvad blir nu med hela glansen
af vår Evas hedersdag?
ren i brudstoln sakna kransen!
nej, det passar ej, vid Gud.
Det är Eva som står brud.

Dock der gror ju på hvart berg
Nordens myrthen nog för dagen.
Lingonbusken stackars dverg
bugar sig och vill bli tagen
ack hur lycklig om han får
vissna i vår Evas hår.

Vänner, tiden går med fart
Flickor, skynden er och binden!
rättnu kommer presten snart;
Eva blir så röd på kinden.
Gud vet hvad hon tänker på.
Kära flickor, skynden då.

Vänta blott ett grand ännu
Eva, sörj ej för paruren
När man är så skön som du
bagatell i coeffüren.
Fröjas mirth ej saknas mer
der man hennes gracer ser.

Ser jag rätt? Hur frisk och grön
syns vår myrthen? Hvad det gläder!
Kanske kronan ej är skön?
Kanske ej den kransen kläder?
Tror Ni Billow är ej säll
som tar honom bort i quäll?

Eva, låt oss hålla min
begge i den här förtreten.
Hostan quäfde Poesien
hos din stackars vän Poëten
och din brudskrift innom kort
dunstade i snufva bort.

Annars vet jag nog jag bort
quäda på det gamla viset
hur man genom Hymens port
klifver bus i paradiset
der man stannar många dar
äfven efter fallet quar.

Vidare jag hade spått
hur den lyckeliga makan
inga läxor, sällhet blott
funne under ditt sparlakan
och i fonden kanske så
vist en vagga eller två.

Sen begärde jag till sist
hvad som först låg på mitt sinne
att ej blifva landtförvist,
goda Eva, ur ditt minne
sen jag ifrån fjällens rand
for till Skånes dimboland.

Detta allt och mer ännu
skulle rimmas klart som vatten
blott att ge den unga fru
rolig sömn om bröllopsnatten.
Men det gick ej, och jag svär
att din sömn i fara är.

C. A. TILIANDER*

Broder, du är fallen! I sin knoppning
höstad är din vår.
Lik Neapels vinberg vår förhoppning
på volkaner står.

Broder! tiden flyger hän och vingen
mördar i hvart slag.
Trängre blir och ständigt trängre ringen
af vårt brödralag.

Du, den ädlaste deri, den bäste,
som oss älskat än,
hof ditt öga opp till stjernströdt fäste
och for hem igen.

Så förmultnar, djupt i grafven, kärnan
af det hopp vi satt.
Carolina, så har morgonstjernan
slocknat i din natt.

Ty hvar står den bland oss som kan lyfta
än en blick så klar?
Hvar är tankens örn, som från sin klyfta
så mot solen far?

* Astronomiæ Observator och lycklig Latinsk skald. Död 1806.

Hvar fins mer ett bröst så sant, så redligt
af så göthisk tro,
lik den dal bland Alperna, der fredligt
blott de gode bo?

Hur sokratisk, huru glad din stadga!
Med hvad hjertlig tack
tog du nöjet, blåste bort dess fradga,
och dess nektar drack.

Gick du hän kanske till mulna pligter,
mödan sjelf blef skämt.
Ingen nyck var din. Som Themis vigter
stod ditt sinne jemt.

Sjöng du bland oss att ur grafven kalla
minnet af en vän,
är Ovidii lyra, ropte alla,
qvar i Scythien än?

Enkelt var ditt väsen, ville skona
för sitt lof en hvar.
Lugnt och blygsamt, som en brud sin krona,
du ditt värde bar.

Huru lyckan lyste dina öden,
hur din stjerna brann,
ingen ovän fann du, och blott döden
var din afundsman.

Ädle vän, hur mången sällsynt gåfva,
huru mången dygd
gick i förtid ner med dig att sofva
uti grafvens skygd!

O, var då ditt hjerta, var ditt snille
utan gagn oss skänkt?
Är det borta, allt hvad godt du ville,
allt hvad sant du tänkt?

Nej, vi äro icke hvad vi skola
fast vår dag tar slut.
Nej, hvad lifvet börjat i sin skola
bildar grafven ut.

Och hvad godt, hvad ädelt vi den lemne
vädren ej förströ.
Evigt lefver, som en Gud, dess ämne,
fast dess former dö.

O, så lef och verka i det höga
dina stjernor ställ,
och till mig se ner med deras öga
någon enslig qväll,

då jag sorgsen i mitt fönster sitter
och din bortgång mins,
och hvar tröstlös lärdom, hvarje bitter,
som af lifvet vins;

och dock känner att i menskligheten
något heligt bor,
och mitt hjerta fylls af evigheten
dit din ande for.

VID FILOSOFIE MAGISTERN CARL WILHELM GESTRICHS BEGRAFNING

Den 23 december 1806

Af dess sörjande vänner genom J. KALLENBERG

Förgänglighet är Menskans lott;
Som hjulet hvälfvas våra öden;
Och snart skall litet aska blott
Af oss bli öfrigt efter döden.

Paykull.

Skaran tågar, sången skallar.
Evigt, Yngling, sofver du!
Fåfängt vänskapen ännu
väckande din ande kallar.
Fåfängt, fåfängt! Intet svar!
Grafven ingen tunga har.

Dagen sjunker, nejden tiger,
Månen slår sitt öga opp.
Till din graf med slocknadt hopp
gråtande en Broder stiger.
Men din graf, som en gång vår,
dricker kallt en broders tår.

Stormen rasar, böljan häfves
emot stränderna med dån.
Kommer, kommer ej min son,
suckar Fadren, men förgäfves;

ty hans son är stoft: Han ser
sina fjällars land ej mer.

Drifvan smälter, våren blommar,
glädjen rår kring berg och dal;
Nordens väckta näktergal
sjunger fjällens sköna sommar;
Ej för honom; ty han ser
sina fjällars land ej mer.

Krigarn strider, forskarn tänker,
flitens fordran öks allt mer:
Äran sina kronor ger,
Lyckan delar sina skänker;
Ej åt honom. — Menska lär
huru fattig grafven är.

Yngling, du har vandrat tidigt
dit vi följa efter hand.
Helsa till de dödas land;
der skall gäldas hvad vi lidit.
Blommor gro på Letens strand.
Helsa till de dödas land.

HERKULES
(på Nyåret)

Jofurs son fick vandra kring och blöda,
lejonet omfamna, hydran döda,
hemta gyllne frukt från diktens land
förrn han mottogs uti gudasalen
der den rosenkransade pokalen
räckes honom utur Hebes hand.

Mensklighet, se der din bild — förgäfves
böjs din ädlare natur, förquäfves
gnistan som åt dig Prometeus stal
du är Jofurs son, du måste blöda
lejonet omfamna, hydran döda
och stå fri uti Olympens sal —

Lyfter Nyåret med blod i håret
opp sitt hufvud, hvilar gamla året
som en mördare i grafven — nej
fast hvar stridens arm af fruktan veknar
fast hvart anlete af fasa bleknar.
Starka ädla själ förtvifla ej —

Står du stilla gråtande och blickar
ner i det förflutnas grafchor — nickar
på dess väggar månget conterfej
af de ädla som du älskat — gläder
ingen sol dig, intet västanväder,
goda, ömma själ, förtvifla ej.

TILL HENNES MAJESTÄT DROTTNINGEN

På Dorotheas Dag Den 6 Februari 1807

När våldet rustar sig till mord och krig
och tänker på att jorden bloda,
vi tänke på det sköna och det goda,
o DROTTNING, ty vi tänke uppå DIG.

Väl står DIN GUSTAF ADOLF än orörlig
som fjällen i HANS land, och trotsar stormens hot;
dock, oron bor vid Thronens fot
och tanken mulnar ibland hämnd och örlig.

Då värmer DU de kulna dagars köld
och vet HANS sällhet med HANS kall försona;
Du ritar blommor på HANS sköld,
och virar myrthen kring HANS tunga krona.

O GUSTAFS Maka, GUSTAFS Mor,
hvad Gudar öfver Sveas Söner vaka!
De se ett Hof der hyddans oskuld bor
de se en DROTTNING som är Mor och Maka.

Och när i blod Europas blommor gro,
och Södern ser blott bödlar eller slafvar,
de frie under tallar bo
och stå förutan blygd på sina Fäders grafvar.

O Drottning, skydda länge Nordens verld
och fridens skörd och sångens tärna;
det flammar öfver oss, Orions svärd,
lys Du vår Himmel såsom Cypris stjerna.

PÅ HENNES KONGL. MAJESTÄTS DROTTNINGENS HÖGA FÖDELSEDAG

Den 12 Mars 1807

Å Kongl. Carolinska Akademiens vägnar, i djupaste underdånighet öfverlemnadt af Andreas Hylander. Akademiens n. v. rektor.

Väl lyfter kriget sina tusen händer,
väl klingar stål mot stål;
den ringes täppa liksom Furstens länder
är samma härjnings mål.

Dock ej DITT Svea fruktar eller hotar,
hon står på fjällen än,
och sträcker ut sin ena hand och motar
de rasande med den.

Och firar gladt den dag som skänkte jorden
det skönaste hon ser,
då högst till himlen det förtjusta Norden
för sin FREDRIKA ber;

som muntrar Kungen då den lugna fröjden
ej trifs i spirans skygd,
och Han står ensam på den kulna höjden
med oron och Sin dygd;

som älskar landet, ej dess thron allena,
och vill oss alla väl,
och endast godhet har uti Sin rena,
uti Sin ädla själ.

Och med Sig kallade i Hofvets salar
de samma dygder opp,
som fordom vandrade i bygdens dalar,
en blyg och omärkt tropp.

Och derför bedja alla landets Söner
för landets Mor och Hopp;
och öfver stjernor flyga deras böner
på lätta vingar opp.

[I EN STAMBOK]

På lifvets narrspel bär din masque, min vän;
Men under masquen kän din vän igen.

L. P. MUNTHE*

Dygd och vishet äro blyga,
tysta genom lifvet gå,
värma, lära, öfvertyga,
men som blomsterdoft förflyga
deras stilla lof ändå.
Slägten uppstå och försvinna,
dagen kommer, dagen far,
och den långa glömskan tar
deras ära: Sånggudinna,
säg oss hvad den ädle var.

Hvad han var? O att jag finge
denna fjäder snillet har
dragit ur en engels vinge,
för att tekna hvad han var;
för att måla oförfeladt
minen af hans sköna själ,
af allt ädelt som han velat,
som han tänkt för menskors väl;
hur han talade så gerna
om det mål vi sträfva till,
om vår pligt, lik Nordens stjerna,
som när himlen hvälfs, står still;
hvilket heligt hat han närde

* Professor i Moralfilosofien vid Lunds Akademi. Död 1807.

mot hvar handling fegsint klok,
hur han ur sitt hjerta lärde
skönare än ur sin bok;
hur han dömde tingens värden
sant och ljust, men blygt likväl,
huru rent han speglat verlden
i sin fördomsfria själ;
huru skildt från hvar förläsen
från hvar sträfsint vishets blygd,
huru menskligt skönt hans väsen,
hur sokratiskt glad hans dygd;
hur han afskytt att förnedra
om han haft en ovän än;
hur han älskade en vän,
fann en vällust i att hedra
i att offra sig för den. —
Penseln faller mig ur handen,
nej, ej måla, sörja blott
vill jag denne gode anden
som till högre vänner gått.
Här der helig allvar tiger
öfver grafven aningsfull,
hvilken är den man som stiger
med ett tadel på hans mull?
Hvar är den ibland oss alla
som ej honom hade kär?
Hvilka hjertan äro kalla,
hvilket öga tårlöst här?

Sanningen var hans Gudinna,
sanning sökte han och fann,
som en stoftets medborgsman,
som de dödlige den finna.
Vid den döda bokstafs tvång
ville han ej slafviskt fjettra

hennes ande, hennes gång;
blygdes icke att förbättra
hvad han irrat sjelf en gång:
trodde ej att staten lider
vid hvart nytändt ljus hon sprider,
vid hvar tanke, förr ej lärd,
icke att Gudinnan strider
blott med ett förrostadt svärd.
Men dess segrar glad han hörde,
och han följde oförsagdt
tidehvarfvets vagn som körde
genom mången okänd trakt.
Ingen pedantism förstämde
harmonien utaf hans själ,
ej Minervas uggla skrämde
Gratierna bort likväl.
Hur den gamle vises panna
klarnade, hur slog hans bröst
hvarje gång vid sångens röst;
ty det sköna och det sanna
rymdes begge lika väl
i hans himmelsvida själ.
Glada dar, jag kallar eder,
sköna stunder af mitt lif,
då hans öra sänktes neder
till min sångmös tidsfördrif,
varnade den oerfarna,
muntrade den rädda opp,
och bjöd mången stjerna klarna
uti natten af dess hopp.
Ädle man, haf tack, haf evigt
tack för hvarje lycklig gång
som en dygd mitt hjerta häfvit,
som en sanning höjt min sång;
tack ännu i evigheten

för hvar ren och skön gestalt
jag trott se i dödligheten,
för min tro på menskligheten,
för mitt hopp, för allt, för allt. —

I det obekanta höga
dit du for, sök opp din *Kant*,
skåda med förklaradt öga
grunden till allt skönt och sant;
se i ödets protokoller
huru dygdens räkning står;
spörj hvart slägtet med sitt joller,
med sitt Uriebref dock går;
hvarför hydran fins, som blöder
i vår barm vid pligtens bud,
hvarför pelarn göms som stöder
bryggan mellan oss och Gud:
hvi så mycket ädelt, påtänkt
till vårt slägtes väl, förgås:
och hvar annan gåta, fåfängt
forskad ännu ibland oss,
då vid lifvets fönstergaller
du satt qvar med oss, och såg
ut åt himlen, och der låg
dimma för din blick, som faller,
säkert faller, ofvan skyn,
som ett kläde från din syn.

Säkert minnets turturdufva
flyger öfver grafvens rand,
döden löser ej de ljufva
sammanstämda själars band.
Derför dela än vår smärta,
hör din vän ännu en gång,
fyll ännu ibland hans hjerta

med din himmel, fyll hans sång.
Tag emot hvar tår vi blande
i ditt stoft med sorgsen själ,
och farväl, du gode ande,
ädle vän, ett långt farväl!
Mången tidens bölja seglar
uti evigheten in,
mången graf sin mun förseglar
förrn härnäst sig himlen speglar
i en själ så skön som din.

RESIGNATIONEN

To vindicate the ways of God to man.
MILTON

Titaner reste sig, och Pelion på Ossa
De stapplade med trotsigt hopp,
Och mången klippa flög Olympens borg att krossa
Ur deras jättehänder opp.
Men Zeus steg från sin thron med åskan, och Minerva
Ur molnen skakade sin klingande Egid.
Nu hvilar Ætna på de djerfva,
Och minnet ler åt deras strid.

Förmätne dödlige, du ler åt forntidssagan,
Du glömmer allt, utom din sorg.
Säg, löper ej hvar dag, ditt blinda knot, din klagan,
Till storms emot Olympens borg?
Din röst, så klagar du, i lifvets öcken ropar,
Der intet bröst ger svar, der ingen lund ger skygd,
Och Nordanvinden sammansopar
De tunga spåren af din dygd.

Olycklige, du yfs, du skryter af din smärta,
Du kläder glädjen sjelf i svart.
Med ödet tvistar du: hvem dömmer? jo ditt hjerta,
På en gång domare och part.

Du väger bördans tyngd, men månn din kraft du mätte,
Mot hvad du kan och bör, säg mig hvad gjorde du?
Din fordran växer opp till jätte,
Och din förtjenst blir dverg ännu.

Hvad stolthet drifver dig, du hittebarn af Tiden,
Som ej ditt väsens ursprung vet,
Att fordra qvällens lön, förr'n dagen är förliden,
Och pocka på lycksalighet?
Skall tidens ur stå still, blott att för din skull vridas
Att visarn peka må uppå din sällhets stund?
Allt lif är strid, der måste stridas,
Dag dör, gör natten ej sin rund.

Du ser det onda, — väl. Men hvarför vill du blunda
För allt det goda jorden bär?
Hur skön har himlen byggt sin lysande Rotunda,
Hur mången stjerna vinkar der!
Har solen dig ej värmt, har vinden dig ej svalkat?
Gaf ingen dygd dig mod, gaf ingen vän dig tröst?
O ve dig, har hvar glädje halkat
Tillbaka från ditt hårda bröst?

Säg, har du aldrig stridt den ärofulla striden
För pligt, på en gång ljuf och sträng?
Flög aldrig dygdens lugn, och hopp och sinnes-friden
På gyllne vingar kring din säng?
Har du, olycklige, ej någons sällhet danat,
Ej glömt en oförrätt, ej en välgerning lönt?
Ej nånsin ofvan stjernor anat
En Fader för allt godt och skönt?

Hur liten är din själ, hur trång, om hon ej unnar
Den milda glädjen ock ett rum?
Men du är otacksam, din sorg har tusen munnar,
Och din lycksalighet är stum.

Du pockar på din rätt, men mins du dina pligter?
Du ammar sorgens barn, och vill att det skall dö.
Väg godt och ondt på samma vigter,
Och skördens frukter mot dess frö.

Är du så stolt, välan, för ödets blinda nycker
Hvi böjer du din hals af stål?
Mot jätten ofvanifrån, som hotar och förtrycker,
Ställ jätten i ditt bröst som tål.
Och står du sist en dag, lik Herkules på Oeta,
Med plågans klädning grodd vid skullran, väl, var man,
Låt öcknen blott din klagan veta,
Och stig till Gudarna som han!

Frid i Ert eget bröst, frid, dödlige, med Tiden,
Hur flitigt ock hans lia går
Fram öfver Eder skörd, så hoppens dock och liden,
Och plocken ax i mejarns spår.
Var viss, för Edert knot sitt öra Ödet reglar,
Kanhända lyssnar det till Eder stilla bön,
Som himlen sina stjernor speglar
Allenast i den lugna sjön.

Ack, uppå glädjens graf jag ock min runa ristat,
Jag gret hvad lifvet kärast har.
Men bör jag otacksamt blott räkna hvad jag mistat,
Och icke hvad jag äger qvar?
Hur månget älskadt band mig än vid lifvet binder,
Slägt, vänner, tacksamhet, dygd, ära, fosterland,
Uppå min lefnads bleka kinder
I målen mången purpurrand!

Du ungdom, som ännu med nöjets glada tärnor
Kring lifvets majstång svänger dig,
Och Sångmö, skuggans vän, som blickar opp till stjernor
Och lågar och tillber med mig;

Du kärlek som en verld i trogna armar håller,
Du sorglöshet som tror, du mod som trotsar den,
Du minnets suck, du Hoppets joller,
Hur gläden I mitt hjerta än!

Låt mig ej, Faeton lik, med fräcka händer fatta
I tyglarne på solens vagn,
Men blott med stilla mod, med glad förhoppning skatta,
Min skärf till mina likars gagn,
Ej tigga dagens lof för pligter, dem jag fyller,
Ej Minnets sorgmusik beställa kring min bår.
Ack, fast sin krycka hon förgyller,
Mån vår förtjenst dess längre går?

Låt mig med heligt nit hvar osäll like trycka
Till såradt hjerta, till försmådt,
Ej dömma andras fel, ej hata deras lycka,
Men glädas och förlåta blott.
I som mig älskat han, jag tackar er, I Gode!
Och du som oförsont gick hän till skuggors land,
O att mitt hjerta du förstode,
O grafvens gäst, tag du min hand!

Och när jag lutande vid dagarnas fullbordan
På Evighetens tröskel står,
Och hör dess nattvaktsrop, och känner hur dess Nordan
Far uti mina glesa hår,
O då må någon dygd, må någon ädel handling
Stå upp och hviska tröst uti mitt öra än,
Och jag gå fram till min förvandling
Som mot en länge bådad vän!

Sitt på min axel än, du Minnets turturdufva,
Och kuttra i de dödes land!
Och Hopp, tag du min hand, och led mig och förljufva
Min vandring utmed Stygens strand!

Hur hjertligt skall jag der hvar fiende förlåta,
Hur jag skall söka opp bland skuggorna en vän,
Och trycka än hans hand och gråta
Af glädje vid hans hjerta än!

Hör mig, du jordens Far, du himlarnas, förränta
Min sällhetsfordran hur du vill,
Jag skall ej kräfva den, men tåla blott och vänta
Och prisa dig att jag är till.
Men låt mig finna än, sen detta hjerta fryser
I grafvens vinter till, en vän som älskar mig,
En själ som ännu ömhet hyser,
Och tror på dygden och på Dig!

GÅTA

(af Schiller)

Der bygges en bro öfver sjön utan stränder
hon bygger sig sjelf utaf perlor och gull
ej reses hon långsamt af menniskohänder
ett ögonblick murar dess hvalfbåge full —

Ej mast fälles ner för att segla derunder
och ingen tar tull der den bro synes stå.
Fast menniskokraft ej kan rubba dess grunder
ett barn är för tungt till att vandra derpå —

Hon födes med strömmen och plötsligt försvinner
så snart som dess urna har uttömt sin skatt.
Så sägen mig då hvar den bryggan man finner
och nämnen mig Mästarn som hvalfvet har satt?

TILL FRUNTIMMERNA

vid Magister-Promotion 1808

Kriget rasar öfver Norden. — Tiden
har löst bojan der hvar Furia stod.
Årets morgon är i storm förliden,
och dess middag rodnar än af blod.

Dock vi fira Pindens lugna fester,
dock vi bygga uppå krigisk strand
Sångmöns altar, liksom lundens gäster
sjunga än, fast nejden står i brand.

I, hvars blick det glada hjertat fångar,
leden fången genom lifvets land,
liksom genom Labyrinthens gångar
Theseus leddes af en Skönhets hand.

Hård är Mannen. På den brända kinden,
rinner ingen tår för likars väl.
Lätt som Aeolsharpan rörs af vinden
röres af hvar känsla Qvinnans själ.

Öfver tiden, öfver verldens gränser
gripa Mannens vilda planer opp.
Längst dit rymdens sista stjerna glänser
trött han jagar sitt förmätna hopp.

Dock för stundens sköna glädje buren,
född för Verklighetens milda ljus,
Qvinnan förer honom till Naturen
som en Bror, hem till sin Moders hus.

Så förenas Dikten med det Sanna,
Skönhet mildrar hvarje kraft till slut;
på det allvarsamma lifvets panna
plånas lätt hvar tankfull fåra ut.

Kriget rasar öfver Norden. Tiden
har löst bojan der hvar Furia stod.
Årets morgon är i storm förliden,
och dess middag rodnar än af blod.

Friden komma skall en dag, och skaka
gyllne vingar öfver stad och bygd.
Lycklig den bland oss som med en maka
då drar hem i egen hyddas skygd,

på hvars tröskel endast Vänskap stiger,
ur hvars fönster endast Glädjen ser,
och den Engel, som vid porten niger,
goda Flickor, är blott en af Er.

LÄNGTAN

(*Ideen utaf Schiller*)

Sorgsen sitter jag på stranden
lutar hufvudet i handen,
blickar öfver strömmen hän
till de sköna land der Tiden
ingen lia har, och Friden
vandrar under Edens trän.

Hvilka gyllne frukter blinka
mellan löfven fram — hur vinka
grottorna vid flodens rand.
Se hvad friska källor springa
hör hvad englaröster klinga
öfver från den glada strand.

Ser du, ser du hvilka ljusa
saliga gestalter susa
öfver fälten som en vind.
Hvilket himmelskt lugn kringstrålar
deras panna, huru målar
evig ungdom deras kind!

O hvad sällhet att få blandas
uti deras krets, få andas
denna luft så ren, så sval.

Men mig stänger floden. Bitter
reser han sin våg. Jag sitter
tröstlös i min mörka dal.

O att jag blott vingar hade!
Till de öppna till de glade
kullarna jag droge hän
der ej någon stormvind ilar,
der ett evigt solsken hvilar
på den undersköna scêne!

Ser du icke, djupt i vester
står ett Tempel! Hvilka fester
firas der, hvad offerdans!
Hur dess kolonnader skina,
huru tornen bada sina
tinningar i purpurglans!

Öfver måste jag, jag måste
om ock tusen stormar blåste
om hvar bölja svor mig krig;
ty odrägligt sent går timman
här på ödslig kust och dimman
trycker och förquäfver mig.

Men bedrar mitt öga? flaggar
icke der en vimpel, vaggar
ej en farkost vid min strand?
Ingen fruktan vill jag höra,
Blott ett under kan mig föra
till de sköna undrens land.

DE FÅFÄNGA ORDEN

(efter Schiller)

Tre ord man hörer, tre vigtiga ord;
dock äro de falska och tomma;
dem föra de ädle på vår jord
dock ge de ej tröst el[le]r fromma.
Ej mål, ej värde har lifvet quar
så länge du efter de skuggor far. —

Så länge du tror på den gyllne tid
der det rätta, det goda skall gälla.
Det rätta, det goda är födt till strid,
och dess fiende kan ingen fälla.
Och quäfdes ej Resen högt i sky
på jorden växer hans styrka ny.

Så länge du tror att den ädles lott
är Lyckan, den smilande, vorden.
Hon gifter sig med de Onde blott
och den gode besitter ej jorden.
Hon är en fremling, hon drar från vårt land
och bygger sin hydda på annan strand.

Så länge du tror att en dödlig ser
ej anar blott, Sanningens länder.
En tempelförlåt föll för dem ner
den lyfta ej dödliga händer.

I fraser smider du Anden fast
dock den frie stormar sin väg med hast.

Så göm blott den himmelska Tron i din håg
och det fåfänga vettet förbanna.
Hvad öra ej hörde, hvad öga ej såg
det är ändå det sköna och sanna.
Sök det ej utom dig: det fins ej der
sök i ditt bröst der dess källa är.

TILL EN YNGLING

Bryt blomman, o yngling: i morgon skall den
på grafven strös.
En leende jungfru är lifvet dig än:
dess gördel lös!

Den dag som du lefver din Genius är,
kyss gladt hans mund;
men ser han uppå dig, förtörnad och tvär,
bryt ert förbund.

Och bortvälta stenen från framtidens graf,
se engeln der,
och lek ej, men stöd dig vid hoppets staf,
och tänk och lär.

Och res dig och kämpa för menskors väl
med svärd, med röst,
blif misskänd, blif hatad, och tryck dem likväl
till såradt bröst.

Och hoppas på räddning, på seger ännu
i stormens brak,
fast seglar du också, som vi göra nu,
på tidens vrak.

Och allt som du stiger så lyssna, min son,
till minnets dal.
Väl dig hvarje afton du hör derifrån
en näktergal.

Ty snart kommer qvällen och vinkar dig hän
med vissnad hand,
från solens ljus, ifrån lundens trän
till stjernlös strand,

der Cerberus skäller med trekäftadt dån
i öde rum,
och Furier piska den fege ifrån
Elyseum.

DET EVIGA

Väl formar den starke med svärdet sin verld,
väl flyga som örnar hans rykten;
men någon gång brytes det vandrande svärd
och örnarne fällas i flygten.
Hvad våldet må skapa är vanskligt och kort,
det dör som en stormvind i öcknen bort.

Men sanningen lefver. Bland bilor och svärd
lugn står hon med strålande pannan.
Hon leder igenom den nattliga verld,
och pekar alltjemt till en annan.
Det sanna är evigt: kring himmel och jord
genljuda från slägte till slägte dess ord.

Det rätta är evigt: ej rotas der ut
från jorden dess trampade lilja.
Eröfrar det onda all verlden till slut
så kan du det rätta dock vilja.
Förföljs det utom dig med list och våld,
sin fristad det har i ditt bröst fördold.

Och viljan som stängdes i lågande bröst
tar mandom lik Gud, och blir handling.
Det rätta får armar, det sanna får röst,
och folken stå upp till förvandling.

De offer du bragte, de faror du lopp,
de stiga som stjernor ur Lethe opp.

Och dikten är icke som blommornas doft,
som färgade bågen i skyar.
Det sköna du bildar är mera än stoft
och åldren dess anlet förnyar.
Det sköna är evigt: med fiken håg
vi fiska dess gullsand ur tidens våg.

Så fatta all sanning, så våga allt rätt,
och bilda det sköna med glädje.
De tre dö ej ut bland menskors ätt,
och till dem från tiden vi vädje.
Hvad tiden dig gaf må du ge igen,
blott det eviga bor i ditt hjerta än.

DE TRE BRÖDERNA

I en dal, der fjällen skydda
emot stormen månget ax,
bodde i sin ärfda hydda
trenne bröder fordomdags:

ringa landtmän, länge nöjde
vid sin plog, sin herdastaf.
Likväl dalen, hvad det dröjde,
syntes dem för trång, för qvaf.

Och en okänd längtan vaknar
hos dem alla småningom.
Något är som dagen saknar,
och som natten drömmer om.

Mildare de stjernor blinka,
gällare de vaktlar slå,
himmelska gestalter vinka
dem på afstånd då och då.

”Dalen är oss blott ett häkte.
Bröder! Bakom bergens rand
bor det något ädelt slägte,
vinkar något herrligt land.

Dit, I bröder, låt oss hinna,
låt oss bli de ädlas gäst.
Sökom hvar sin älskarinna.
Pris för den som väljer bäst." —

Sagdt och gjordt. Med fiken oro
de på resan sig bege.
Här en stormig sjö de foro,
der en öcken mätte de.

Mången stilla morgon glöder
öfver dalen, mången qväll
slocknar, förrn de trenne bröder
mötas i sin moders tjäll.

"Jag har funnit, skrek den äldste,
den gudomeliga, jag!
Väl mig, bröder, att jag frälste
priset dock åt dess behag.

Fast ej hvarje öga tränger
genom fönsterjalusien,
fast en månskensslöja hänger
öfver hennes gudamin:

såg jag dock hur kring den höga
ädla pannan lagren böjs,
såg hur hennes blåa öga
forskande mot himlen höjs.

Tankfull sitter hon och öser
evighetens källa ur,
lifvets, dödens gåtor löser
hon uti sin jungfrubur.

Ofta när om midnattsstunden
lampan vakade med mig,
ofta i den tysta lunden
uppenbarade hon sig.

Dock, bäst jag min lycka tydde,
bäst jag ropte: hon är min!
vände hon sig bort och flydde
djupare i molnet in.

En gång skall jag henne hinna,
en gång skall jag i min famn
trycka Sanningens Gudinna,
Sanning är den skönas namn."

"Ingens tycke vill jag klandra,
hvar en välje opåtaldt
som han lyster, sad' den andra
yngre brodren: jag har valt.

Blygsam som en brud och stilla
tar hon hjertan småningom.
När jag, trött af evig villa,
sjönk förtviflad ner, hon kom,

och med himmelskt saktmod sade:
hoppas, hvi förtviflar du?
Ren i dalen, vid din spade,
kände mig ditt hjerta ju.

Intet röjde hennes värde,
men vid hennes fötter stod
blott en pelikan och närde
ungarna med eget blod.

Lik en ros, som halft förbleknad
i en skönhets grafhög står,
så på jorden syns hon, tecknad
uppå kinden med en tår.

Hur hon hvar välgerning gömmer
i sitt trogna hjerta ned!
Hur hon älskar, hur hon glömmer
hvarje oförrätt hon led.

Från det vilda nöjets lekar,
från det låga stoftets band
löser hon min själ, och pekar
öfver till ett bättre land.

Delen prisets vinst, I tvenne,
Dygden söker ej ett pris.
Jag har funnit allt med henne:
är jag god, nog är jag vis." —

"Priset låter jag ej stycka,
ty det hör mig ensam till,
skrek den yngste; nej, min lycka
jag med ingen dela vill.

Ack! det högsta har jag funnit,
det, som hvarje enslig trakt,
hvarje aning, som försvunnit,
hvarje inre syn mig sagt.

Att med helig rysning tränga
i dess tempels myrtenlund,
att med drucket öga hänga
vid dess läppar, vid dess mund;

att hvart jordiskt slagg förakta,
som dess ideal ej tål,
att betrakta, blott betrakta
henne, är min lefnads mål.

Allt hvad gladast hoppet säger,
allt hvad ömmast hjertat minns,
allt hvad jord, hvad himmel äger
skönast, i dess väsen finns.

Solen lik, då hälften bergad
än hon målar haf och land,
så en bläddra, tusenfärgad
leker i dess lätta hand.

Icke detta låga nästet,
icke jorden är dess mor.
Himmelsk är hon. Öfver fästet,
öfver stjernorna hon bor.

Priset har jag vunnit, bröder!
Skönheten sitt pris begär.
Sen I, hennes slöja glöder
uti aftonrodnan der." —

Så de tvistade, och qvällen
skymde kring dem mer och mer.
Då blef hastigt ljust kring fjällen,
och en hög gestalt steg ner.

Sanning, *Dygd* och *Skönhet* syntes
här förklarade till ett,
och en annan tvist begyntes
om hvad verkligt hvar en sett.

Vid dess fot stod pelikanen,
bläddran än i handen låg:
lagerkrönt, mot stjernebanen
den gudomeliga såg.

Är det, ropar hvar, en villa
som förtjust, som bländar mig?
Men Gudinnan log, och stilla
till den äldste vände sig.

”Sanning sökte du, och mente
få den ensam på din lott.
Vet att himmelen förente
allting sant med skönt och godt.

Du, som blott det goda ville,
sök det evigt, ädla själ.
Sannast är dock dygdens snille,
skönast är dock bröders väl.

Du, som svärmade kring bygden
för en himmelsk skönhets lön,
ve dig, vet du ej att dygden,
ej att sanningen är skön!

Ingen skryte att han ensam
fattade mitt väsen ren.
Låt min dyrkan bli gemensam:
sen I, jag är en, blott en!

Menska, vårda hvarje gnista
af det heliga i dig;
sök det, fatta det, och tvista
icke hur det kallar sig.

Mät ej himlen på den trånga
falska skalan af ditt vett.
Stoftets former äro många,
det gudomliga är ett.” —

Talte och försvann. I qvällen,
brann som stjernor hennes hår,
och den blyga eternellen
upprann i Gudinnans spår.

TORNVÄKTARN

Ej allvarsam tanke i hjertat slår rötter
när dagen står öfver oss. Stojande fröjd
då solar sig gladt på hvar leende höjd,
och dansar kring fälten med vingade fötter.
Men sen det blir tyst och den heliga natt
har kastat sitt stjerntäcke ut öfver verlden
då bortdunstar yrslan, då insomnar flärden
och hjertat ser ner i sin bortgömda skatt.
Och ögat förtjust mellan blommorna vankar
som skina der högt på den himmelska äng,
och renare känslor och djupare tankar
kringsväfva på mäktiga vingar din säng.

KRIGSSÅNG FÖR LANDTVÄRNET

af

W. Tellus.

Hvi pröfvas ej huggande
jernen ännu?
Hvi klyfvas ej skuggande
hjelmar i tu?
Förlorad är tiden
i kojornas skygd.
Till fältet, till striden
för fädernesbygd!

Hvad krigiska röster!
De komma från Öster,
de dåna som stormen kring fädernestrand.
De komma från vester
de objudna gäster.
Till striden, till striden för fädernesland!

Ack! ett folk af stilla herdar bodde
vi lycksaliga i okänd Nord.
Uppå fädrens fält vår föda grodde,
och i fädrens dalar sprang vår hjord.
Våldets slagtningar oss brydde föga,
liksom åskor hörda långt ifrån.
Men de nalkas, och med blodigt öga
tittar Kriget ner på fjällens son.

De sekelsgamla,
de lagbesvurna
verldsformer ramla:
der strömmar en flod
af offerblod
kring verldens urna.

Som en röfvare i natten smögo
de förrädiska med bortgömd dolk.
Plötsligt deras fanor flögo
bland ett tryggt och fredligt folk.
Våra skördar komma de att ströfva,
våra fäders ben att trampa på,
våra quinnors dygd att röfva,
våra söners kraft att slå.

Oss dalarna nära,
oss kringmura berg:
i bröstet är ära,
i benen är märg.
Vi samlas, vi tåga
till fosterlands värn
med hjertan af låga,
med händer af jern.

Fritt på pannan Segrarn sätte
mången stulen krona opp,
fritt de svaga folken mätte
med sitt blod hans bödlars tropp.
Än har ingen ovän stuckit
ut sitt läger på vår strand:
ingen oväns häst har druckit
källorna i Göthens land.
Ännu ledas våra tärnor
till sin brudstol af vår hand:

ännu blicka Nordens stjernor
ner på ett sjelfständigt land.

Blott hjertat är modigt
och viljan är varm,
vi lyfta vår arm,
och hämna oss blodigt.
Fritt öfver oss hvälf
båd Ryske och Danske,
vi kasta vår handske
mot Ödet sjelf.

Hvarför mäter icke Hjelten
sjelf sin kraft med Svenske mäns?
Hvarför vakar ännu Belten
troget kring en hotad gräns?
Låt dem skicka sina slafvar,
låt dem hvimla kring vår strand.
Inga byten, endast grafvar
få de i de frias land.

Ty Lejonet vakar
på Jägarens ban;
det ryter, det skakar
sin väldiga man.
Det hör inga böner,
det räds intet hot.
De osällas söner
dess kula gå mot.

Bojor och blygd de förmätne ärna
oss som ej frukta, oss som ej fly.
Förr ifrån himlen de stjäla en stjerna
än de ta bort från vårt land en by.

Många de äro. Välan, så dricke
jorden de mångas blod, och bli fri!
Många? — De stridande räkna vi icke,
endast de slagne räkna vi.

Upp! mötom de krossande
härar med mod.
Upp! släckom de blossande
åskor i blod.
På sträckande kampar
de flykta: farväl!
Förskräckelsen trampar
de flyendes häl.

Så länge ännu Carlevagnen vältar
de gyllne hjulen omkring Nordens zon,
så länge bergen än ge jern och hjeltar,
så länge står det gamla Sveas thron.

Den fallne skall hvila i
fädernas jord.
Hans rykte skall ila i
sjelfständig Nord.
Den gamle skall komma
på vacklande staf,
och lägga en blomma
på Ynglingens graf.

En flicka med sväfvande
lockar skall gå
och fälla en bäfvande
tår deruppå.
En Skald skall besjunga,
med hjertat i brand,
den slumrande unga
som föll för sitt land.

Snart stormen tiger
och Solen ler,
och Friden stiger
från himlen ner.
Kring bygden skallar
blott fröjd och ro,
och under tallar
de frie bo.

Och dagen firas
med dans och lek,
vår panna siras
med krans af ek.
Den fyllda kannan
kring laget går,
och ingen annan
är skåln än vår.

[I ALBUM PÅ LÖBERÖD]

Förgätet, okändt var mitt namn,
Jag sökte ej, jag vann ej ryktets heder;
Men det togs upp i Minnets famn
Ifrån den stund jag skref det upp hos Eder.

KOMMENTAR

Denna del innehåller med några undantag alla i Tegnérs egen handskrift kända dikter från tiden före 1809. I kommentaren hänvisas med P. och siffror inom klammer till den löpande numreringen i N. PALMBORG, *Bidrag till en förteckning över Esaias Tegnérs bevarade manuskript* (i *Minnesskriften*, 1946) samt med P. och årtal till supplementen i respektive delar av *Tegnérstudier* utgivna av Tegnérsamfundet.

Följande handskrifter återges inte här:

Översättningarna från Tegnérs tidiga studieår [P. 65 (delvis) och 159—176]; se dock ovan s. 10 och 18 samt nedan Tillägg s. 338.

Diktfragmenten i breven 14/11 1802 till Eva och Anna Myhrman [P. 782—785]; se brevupplagan.

Till K- ("Med våren ifrån stadens gny") [P. 781 och 1359 a] i brev 29/6 1803 till A. C. Kullberg; se brevupplagan.

"*Ack om du finge se som jag | Dess ömma, blottade behag*" [P. 138]; en fantasi från förlovningstiden, tyvärr ofullständigt bevarad genom att en bit av papperet är bortriven.

Dikttitlar som inte är Tegnérs egna eller eljest samtida står inom klammer eller citationstecken.

Dikterna återges i första hand efter samtida tryck, annars efter Tegnérs handskrift, i sista hand efter avskrift. Även om Tegnér själv kan ha ombesörjt korrektur, avviker trycken ofta från hans skrivvanor. De samtidiga tidningstrycken av *Öfver Lars Gustaf Tegnérs Död* 1802 och av *Till min Hembygd* 1804 visar stora inbördes olikheter i stavning, interpunktion och ibland strofindelning. Sådana olikheter har inte kunnat redovisas i kommentaren. Att avskrivarna inte har eftersträvat filologisk texttrohet är inte förvånande; man kan jämföra *Vid Tidningen om Bonapartes Död* 1799 i denna upplaga med versionen i Wrangel—Böös Tegnérupplaga, den senare en avskrift av den förra, i sin tur en avskrift. Överhuvud kunde mängden av Tegnéravskrifter i offentliga och enskilda samlingar kräva en textkritisk undersökning, vilken emellertid inte kan göras inom ramen för denna Tegnérupplaga.

Tegnérs skrivvanor ger vissa dateringsgränser. Våren 1802 överger han den äldre stavningen *at* och *til* och antar Svenska Akademiens nystavning *att* och *till*. Våren 1806 upphör han att börja varje versrad med versal. Från nyåret 1809 och några år framåt skriver han konsekvent *w* i st. f. *v*. Efter dessa kännetecken kan man kronologiskt gruppera föreliggande dels

dikter i s. 1—50, 51—207, 208—267. — Se MJÖBERG, *Stilstudier*, s. 14 f.; HOLMBERG, *Minnesskriften*, s. 144 f. not 11, 154 not 17; iakttagelserna i SANTESSON, *Tegnérs reflexionsdiktning 1801—1805*, s. 19 f. grundar sig alla på Elof Tegnérs avskrifter.

Handskrifternas $\bar{m}$ och $\bar{n}$ återges med *mm* och *nn* eller med *m*[*m*] och *n*[*n*] om Tegnér uppenbart har glömt fördubblingstecknet; *w* återges med *v* utan anmärkning, om det inte betingar dateringen. Skillnader i stavning och interpunktion mellan tryck och handskrift eller mellan olika handskrifter redovisas bara undantagsvis i kommentaren. I övrigt eftersträvar kommentaren fullständighet i variantapparaten. Här anger *Hs* alltid Tegnérs egenhändiga handskrift; *urspr.* och *ändr. fr.* anger textstadium före det slutgiltiga; *varianter*, *i st. f.* eller obetecknat anger textstadium som avviker från det slutgiltiga men som inte har ersatts av detta.

För kännedom om Tegnérs dialekt må hänvisas till L. ZEGOLSSON, *Spår af värmländskt inflytande i Tegnérs språk* (Pedagogisk tidskrift 35 [1899]), s. 74—85; G. BERGMAN, *Mer eller mindre skånska drag i Esaias Tegnérs språk* (Arkiv för nordisk filologi 57 [1944]), s. 208—223.

Av dikter från tiden före 1809 som har tillskrivits Tegnér kan nämnas: "*Sköna skara! som jag skänkte / Skygd bland nöjens ögonblick*". Ang. trädfällningen i Lundagård våren 1802, en episod som Tegnér nämner i sina Sjelfbiografiska anteckningar. — Se KAHL, *Tegnér och hans samtida i Lund*, 1851, s. 28 f., ADLERSPARRE, *Anteckningar om bortgångne samtida* 1, 1859, s. 18 f., WRANGEL, *Tegnér i Lund* 1, s. 70 f., A. TÖRJE, *Lundagård* (Fören. Det gamla Lund. Årsskrift 41 [1959]), s. 38—42, HOLMBERG, *Falska Tegnérdikter* (SLT 25 [1962]), s. 183 f.

Dityramb ("Anna i sin ungdoms vår / Helsas af behagen") och *Till en vän vid en Systers död* ("Gråt icke, Lär att sakna och att lida, / tag denna tröst, — jag vet den är ej stor"). Manuskript i Kristinehamns läroverksbibliotek. Om den senare dikten skall knytas till Tegnérs namn är det lika rimligt att tro den vara riktad *till* honom vid systern Brita Hertz' död 5/7 1802. — Se D. TOIJER, *Ett Tegnér-fynd* (Saml. N. F. 17 [1936]), s. 188—193, HOLMBERG, *Om Tegnér och andra* (DN 25/1 1937), TOIJER, *Handskriftssamlingen i Kristinehamns högre allmänna läroverks bibliotek* (Värmland förr och nu 35 [1937]), s. 69 f., HOLMBERG, *Falska Tegnérdikter* (SLT 25 [1962]), s. 182 f.

Till Fruntimren, vid Doktors-Promotionen, i Lund den 23 Juni 1806 ("Du! som öfver Jordens hundra länder / Dina altaren och dyrkan har"). Tryckt i Lunds Veckoskrift Nytt och Gammalt 24 (1806):11, 2 juli. Avskrift bland C. A. Agardhs Tegnériana i LUB. I denna medicine doktorspromotion deltog Tegnérs vänner M. Hedrén och J. L. Ringenson (om honom se nedan kommentaren till s. 138). — Se f. ö. KAHL, *Tegnér och hans samtida i Lund*, 1851, s. 93 f., WRANGEL, *Tegnér i Lund* 1, s. 137 f., B. OLSSON, *Doktorspromotioner i Lund* (Fören. Det gamla Lund. Årsskrift 29 [1947]), s. 83 f.

Till den Krigförande: Ode ("O du, som på ryktenas glänsande Char / vill fånga ett rum för ditt minne"). Tävlingsskrift 1808 i Svenska Akademiens arkiv, skriven av D. Aspelin (om honom se nedan kommentaren till s. 210), liksom den samtidigt insända *Arbetsamheten: Ode.* — Se TH. NILSSON, *Till den Krigförande. En förbisedd Tegnérdikt* (SLT 25[1962]), s. 93—108, HOLMBERG, *Falska Tegnérdikter* (ibid.), s. 180 f., NILSSON, *Tegnér, Aspelin och Den Krigförande* (ibid.), s. 185—189, HOLMBERG, *Slutord om Tegnér och David Aspelin* (SLT 26 [1963]), s. 43 f.

Förkortningar i litteraturhänvisningarna:

R. G:SON BERG, *Om den poetiska friheten i 1800-talets svenska diktning*, 1903.

J. MJÖBERG, *Stilstudier i Tegnérs ungdomsdiktning*, 1911.

S. BELFRAGE, *Stilistiska studier över sammansättningarna i sjuttonhundratalets svenska litteratur*, 1920.

A. WERIN, *Tegnér och Napoleon* (i Vetenskaps-societeten i Lund. Årsbok 1929).

O. SYLWAN, *Den svenska versen från 1600-talets början* 3, 1934.

A. WERIN, *Esaias Tegnér. Från Det eviga till Mjältsjukan*, 1934 (cit. *Monografien*).

N. SVANBERG, *Tegnérstudier. Stildrag i lyriken till 1826*, 1939.

F. BÖÖK, *Esaias Tegnér.* En levnadsteckning utarbetad på uppdrag av Svenska akademien 1—2, 1946 (cit. *Levnadsteckningen*).

Esaias Tegnér. Studier till hans person och verk. Minnesskrift utgiven av Lunds universitet, 1946 (cit. *Minnesskriften*).

J. MJÖBERG, *Några kärnord i Tegnérs språk* (i förf:s Verskonst och ordkonst, 1961).

GUB Göteborgs universitetsbibliotek	NS Nysvenska studier
LUB Lunds universitetsbibliotek	NT Nordisk tidskrift
UUB Uppsala universitetsbibliotek	SLT Svensk litteraturtidskrift
KB Kungliga biblioteket	SoS Språk och stil

*

Vid Fredrik Böös bortgång 1961 förelåg text och kommentar (nyskriven till s. 78 och 108—110) i korrektur. För en ny genomgång av handskrifter och tryck samt för huvudparten av ändringar i och tillägg till kommentaren från Wrangel—Böös Tegnérupplaga svarar i föreliggande del undertecknad.

ÅKE K. G. LUNDQUIST

SIDA 1 [*Till Christofer Myhrman den 13 december 1798*]. Efter en avskrift i LUB, Tegnérsaml. 2, utan titel. — Efter sista strofen läses *Esaias Tegnér*. Längre ned med annan handstil (G. Myhrmans?) följande anmärkning: "Ofvanstående Skaldestycke är bestämdt skrifvet till eller på Bruks Patron Christopher Myhrmans födelsedag den 13. December 1798; ty han var i berörde månad afrest till Stockholm."

Se MJÖBERG, *Stilstudier*, s. 57, 103, WRANGEL, *Tegnérs kärlekssaga*, s. 125 f., BÖÖK, *Esaias Tegnér*, s. 3 och *Levnadsteckningen*, I: 40 f.

3 *Vid Tidningen om Bonapartes Död.* Efter en avskrift i KB, Vs 94, "Valda Skaldestycken. Samlade af Joh. Jak. Hedrén. Stockholm 1803" (påpekad av fil. mag. Th. Nilsson), här kallad A. Dessutom finns en avskrift i Brinkmanska arkivet på Trolle-Ljungby, Tegnériana 4, här kallad B, och en avskrift av A från 1840-talet av J. J. Hedréns hand i LUB, Tegnérsaml. 2, här kallad C. — I det Hedrénska albumet läses också avskrifter av *Elegi vid en Brors Död* och *Till Fru Anna M. Myhrman*, 1802. Hedrén hade från 1797 en viss förbindelse med familjen Myhrman och besökte flera gånger Rämen, bl. a. 1803 eller 1804 (tackbrev 12/2 1804). Tegnér lärde känna honom personligen i Stockholm våren 1803.

Noterna saknas i B, som har titeln *Vid tidningen om Bonapartes död i Egypten* och marginalanteckn. "Detta och det efterföljande äro bland skaldens första försök". — R. 11 C har *i nattens dimma.* — R. 17—18 i A fattas de första orden *Väckt* och *Och* genom att ett hörn av papperet är avrivet; i C utelämnas de med följande not: "Det sönderrifna papperet utelemnar här tvenne begynnelsestafvelser. *Afskrifv. anm.*" Orden är här supplerade ur B. — R. 24 B har *ikring.* — R. 31 C har *fåfäng.* — R. 37 B har *Tyroln.* — R. 51 B har *gny uti mitt öra.* — R. 79 B har *Än för segrarens namn.* — R. 84 C har *Och mot den segerkrans än på din hjessa sänkt.* — R. 94 B har *Du som hans dygder värd.* — Vid den första prosaiska anmärkningen har avskrivaren i C tillagt: *Förf. anm.* — Vid slutet har avskrivaren i C tillagt: "Förmodeligen författadt i början af år 1799 af Esai. Tegnér, då 16 år gammal." — Interpunktion och stavning från A, där alla rader dock inte börjar med versal.

R. 71 noten ur Kellgrens *Nyårsbref af Stockholms-Posten til Svenska Allmänheten 1781* lyder i sitt sammanhang: "*Godt hjerta mer än snille väger:* / Så är det ju du altid säger, / Mit vördnadsvärda Publicum? / *At mena väl och vara dum*, / Ju största värdet för dig äger."

Se Berg, *Om den poetiska friheten*, s. 149, Mjöberg, *Stilstudier*, s. 33, 56 f., 64, 69 f., 83 f., 101 f., 108, 119, 211, 234, 257 (vällust), 269, G. Bolin, *Tegnérs båda första Napoleonsdikter (1799)* (Saml. 1913), Böök, *Esaias Tegnér*, s. 3—5, Belfrage, *Stilistiska studier*, s. 267 f., O. Holmberg, *En episod i Tegnérs platonism* (i Festskrift tillägnad Hans Larsson, 1927), s. 9, Werin, *Tegnér och Napoleon*, s. 82, dens., *Svensk idealism*, s. 39 f., Svanberg, *Tegnérstudier*, s. 126, M. Gravier, *Tegnèr et la France*, 1943, s. 29—33, Böök, *Levnadsteckningen*, I: 41—44, Holmberg, *Minnesskriften*, s. 142 f., Mjöberg, *Några kärnord*, s. 12 f. — Dikten är sannolikt skriven på nyåret 1799; nyheten hade meddelats i Stockholms Posten 24/12 1798 och dementerades där 15/1 1799. Tegnér hänsyftar på dikten i ett brev till Chr. Myhrman av 12/12 1799, och omnämner i sina 1839 författade *Sjelfbiografiska anteckningar*, att Myhrman mycket gillade den.

8 *Vid tidningen om Bonapartes återkomst från Egypten.* Efter en avskrift i Brinkmanska arkivet på Trolle-Ljungby, Tegnériana 4; se kommentaren till föregående dikt. — R. 26. Raden har en stavelse för mycket; sannolikt är den korrumperad.

Se Mjöberg, *Stilstudier*, s. 43, 64, 69, 241, 250 (dröm), G. Bolin, *Tegnérs båda första Napoleonsdikter* (Saml. 1913), Böök, *Esaias Tegnér*, s. 4, Werin, *Tegnér och Napoleon*, s. 82 f., dens., *Svensk idealism*, s. 40 f., M. Gravier, *Tegnèr et la France*, 1943, s. 29—33, Holmberg, *Minnesskriften*, s. 142 f., dens., *Leopold under Gustaf IV Adolf*, 1962, s. 45 ff., Mjöberg, *Några kärnord*, s. 12 f. — Nyheten hade meddelats i Lunds Veckoskrift 17 (1799) : : 10 (6 nov.); dikten sändes till Chr. Myhrman från Lund tillsammans med ett brev av 12/12 1799.

10 [*Apostrof till Kant*]. Efter Hs i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 167]. Stället ingår, inom parentestecken, i ett längre poem: *Om Måttan i alt. Imitation från Franskan. Til F—*. I nedre kanten finnes en anteckning av Tegnérs hand: *Febr. 1800.* — R. 9 ändr. fr. *Hur känslan födes där, hur där begreppen väckas.* — R. 11 ändr. fr. *Säg, dessa föremål til mina sinnen sträckas.* — R. 18 ändr. fr. *Hvad, Du mig svarar ej?*

Se A. Nilsson, *Tegnérs filosofiska och estetiska studier*, s. 32—33, Böök, *Esaias Tegnér*, s. 11 f., S. Bohman, *Esaias Tegnérs tänkesätt och idéer*, 1933, s. 56, 67 not, 176, A. Nilsson, *Tegnér och Uppsalafilosofien*, 1934, s. 28—31, Werin, *Monografien*, s. 609, E. Norberg, *Diskussionen om den unge Tegnérs filosofiska åskådning* (i Studier tillägnade Anton Blanck 1946), s. 212 ff., Böök, *Levnadsteckningen*, I: 59 f. — *Om Måttan i alt* är en fri översättning av fjärde sången, *De la modération en tout*, i Voltaires *Discours en vers sur l'homme*; där Voltaire vänder sig till Réaumur, riktar sig Tegnér till Linné, o. s. v.; men apostrofen till Kant är ett helt självständigt tillägg utan motsvarighet hos Voltaire. Voltaire dedicerar sin dikt till Helvétius, Tegnér sin till M. Fremling; om denne se T. T. Segerstedt, *Moral senseskolan och dess inflytande på svensk filosofi*, 1937 (reg.).

11 *Til Conductören Herr Christian Lundberg och Demoiselle Gustava Carolina Centerwall, den 22 Martii 1801.* Efter originaltryck (Lund, Berlingska

boktryckeriet), utan författarnamn. Ett par smärre tryckfel (r. 16 komma, r. 21 *dem*) har rättats efter en bevarad Hs i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 143]. — Hs har titeln *Vid xxx Bröllopp*; stavningen *til* är genomgående. — R. 11 *himlerna*. — R. 26 *har dess* ändr. till *deras*. — R. 27 *trogen* och *hon* ändr. till *trogna* och *de*. — R. 28 *Er* och *hon har* ändr. till *Eder* och *de*. — R. 29 *Det fylda mått som få fått tömt*. — R. 35 *alt* ändr. fr. *blott*. — R. 41 *bägge*. — R. 47 *lugna* ändr. fr. *ljufva*.

Se BARBRO EKHOLM, *Tegnérs första tryckta dikt* (Saml. 1913), MJÖBERG, *Stilstudier*, s. 140, 211, 264, BELFRAGE, *Stilistiska studier*, s. 269, HOLMBERG, *Minnesskriften*, s. 143 f. — Om brudparet se L. P. WÅHLIN, *Till åminnelse af conducteurskan . . . Gustafva Carolina Lundberg*, 1812, och S. CENTERVALL, *Av hugenotternas stam*, 1936, s. 39—45.

13 *Ur Bref til Y.* Efter Hs i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 130—136]. Dessa sju strofer ur tre brev från 1801 hör till Tegnérs eljest förlorade ungdomskorrespondens med Anna Myhrman (Y). De fullständigare koncepten till breven 14/11 1802 till Eva och Anna Myhrman (LUB, Tegnérsaml. 13: II [P. 782—785]), det förra dessutom känt i Elof Tegnérs avskrift, visar hur vers och prosa har växlat i dessa brev. Tegnérs brev från 1801 har kuverterats till brodern Elof eller till fru Myhrman. Se Elofs brev i *Ur Esaias Tegnérs papper*, 1882, s. 4—10 och Tegnérs brev till Elof 26/7 1801. — Vid r. 1 datum *d. 26. April*. — R. 22 *dömda* ändr. fr. *kända*. — Vid r. 26 datum *d. 24. Maij*. — R. 30 urspr. *Hvad är mot*. — R. 31 *tyder* ändr. fr. *tyda kan*; *dock* ändr. fr. *som jag*. — Vid r. 42 datum *d. 28. Junii*. — De förra breven har skrivits från Lund, det senare från Yxkullsund. Postdagarnas data är söndagar.

Se MJÖBERG, *Stilstudier*, s. 240, 265 (kringfamna), WRANGEL, *Tegnérs kärlekssaga*, s. 216—223, HOLMBERG, *Minnesskriften*, s. 144 f. (med not 11), BÖÖK, *Levnadsteckningen*, I: 76—78.

16 *Til P. Ekströmer.* Efter Hs i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 89]. — R. 3 efter *Så* är str. *utaf tidens hand*.

Se MJÖBERG, *Stilstudier*, s. 224 f., 231, HOLMBERG, *Minnesskriften*, s. 144.

Pehr Ekströmer (1773—1836) var värmlänning, stod 1799 och 1801 på förslag till pastorsbeställningen på S:t Barthélemy, blev magister i Lund 1802 liksom Tegnér. Han omnämnes i Tegnérs brev till Chr. Myhrman 3/10 1799, till M. Lagerlöf 23/8 1801 och 16/7 1802. Om honom se HAMMARIN, *Carlstads stifts herdaminne*, I: 334. — R. 10. *Indiens vilda stränder* har avseende på S:t Barthélemy, dit Ekströmer dock aldrig kom.

17 *Ur Bref til A M T.* Efter Hs i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 119—121, 125], alla på samma blad; det sista avsnittet med rubrik *I Bref til A M T.* Dessa versfragment ur breven till fru Anna Maria Myhrman, f. Tingberg, torde vara skrivna vid olika tillfällen 1801 och början av 1802. Elof Tegnér uppmanar från Rämen åtskilliga gånger Esaias att skriva, se t. ex. *Ur Esaias Tegnérs papper*, 1882, s. 7, 9. — R. 4. *vällust* ändr. fr. *sällhet*. — Rimorden i r. 1 och 4 återkommer i *Öfver Lifvets Plågor och Tröst* r. 68 och 70.

R. 18 urspr. När oss det svikna hoppet quäljer

Se MJÖBERG, *Stilstudier*, s. 203 f., 263 (gudalån), WRANGEL, *Tegnérs kärlekssaga*, s. 219 f., 231, SYLWAN, *Den svenska versen* 3, s. 42.

18 *Til T—g.* Efter Hs i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 170]. Denna inledning till en översättning av Voltaires *Le Pour et le Contre* synes vara en tilldiktning av Tegnér. Översättningen torde ha sänts till fru Myhrman, f. Tingberg, på våren eller försommaren 1801. Är denna översättning den som fru M. skall ha sett på Rämen, enligt vad Elof Tegnér påstår i brev 7/5 1801 till Esaias, kan den inte ha tillkommit senare än 1799. I nederkanten är ordet *Febr.* väl överstruket. — R. 9 urspr. *Ej svek, ej våld.* — R. 10 urspr. *Ej nesa och ej brott* (raden skall sluta med punkt). — R. 11 urspr. *Du evigt hata henne.* — R. 12 *likstoden* [så!] ändr. fr. *likstod och.*

Om översättningen som f. ö. inte återges här se WRANGEL, *Tegnérs kärlekssaga*, s. 217—219, WERIN, *Monografien*, s. 395, dens., *Svensk idealism*, s. 105 f., M. GRAVIER, *Tegnèr et la France*, 1943, s. 20—22, BÖÖK, *Levnadsteckningen*, I: 77.

19 *Til* ***. Efter Hs i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 122]. Tydligen ett av de rim från informatorstiden hos Leijonhufvuds på Yxkullsund i Småland som Tegnér nämner i sina *Sjelfbiografiska anteckningar* 1839. Tegnér skiljer inte där mellan somrarna 1800 och 1801, men eftersom några av dikterna bestämt kan dateras till det senare året, vågar man anta att såväl denna som de följande sex dikterna är skrivna 1801; se Esaias Tegnérs brev 26/7 1801 till brodern Elof.

Om Yxkullsund och dikterna därifrån se WRANGEL, *Tegnér och Småland* (STF:s årsskr. 1916), s. 59—64, dens., *Tegnérs kärlekssaga*, s. 219, 223 f., dens. (utg.), *Gamla studentminnen från Lund*, 1918, s. 44—50, 71 f., *Presidenten S. A. Leijonhufvuds minnesanteckningar*, 1919, s. 36 f., O. LIDÉN, *Småländskt* 2, 1952, s. 49—55. — Om detta rim se MJÖBERG, *Stilstudier*, s. 77, B. OLSSON, *Tegnér och Frankrike* (SDS 29/7 1943), MJÖBERG, *Verskonst och ordkonst*, 1961, s. 54 f. — Tegnér varierar artigheten i brevet 14/11 1802 till Eva Myhrman.

20 *Til Fröken C. L. H. Leyonhufvud.* Efter Hs i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 142, rättad i Tegnérstudier 1949, s. 176]. Lovisa Leijonhufvud (1789—1886) var Abrahams yngsta syster; födelsedagsuppvaktningen skildras i hans minnesanteckningar. Se kommentaren till föregående dikt. — R. 21. *vårt bifall* ändr. fr. *vår agtning.* — R. 31. *ryckte* ändr. fr. *undran.*

Se MJÖBERG, *Stilstudier*, s. 240.

23 *"Hos blomman, sådd i dälden där".* Efter Hs i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 71], en smal pappersremsa med rubriken *Bihang til vers. d. 17. Julii.* Versstumpen hör uppenbarligen samman med föregående dikt men har väl inte varit avsedd att deklameras i familjens sköte.

24 *Til M. B. A-.* Efter Hs i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 126]. Maria Beata Antonsson (f. 1776), dotter till lektorn i Karlstad Bengt Antonsson (1720—1799) och hans andra maka Maria Rudenschiöld (1740—1802), kom 1801 som guvernant till Leijonhufvuds på Yxkullsund; se om henne Tegnérs brev 13/7 1801 till M. Lagerlöf.

Se f. ö. ovan kommentaren till s. 19 samt om detta rim MJÖBERG, *Stilstudier*, s. 78, B. OLSSON, *Tegnér och Frankrike* (SDS 29/7 1943).

25-26 *Til M: B: A.* — *Til den samma.* Efter Hs i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 140, 141]. — I den senare dikten lydde r. 7—8 urspr. *Sen at jag min villfarelse / Jag fräckt.* — Se kommentaren till föregående dikt.

28 *Til Mamsell P- i M B A[s] namn.* Efter Hs i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 139]. Mamsell P- är förmodligen Elsa Johanna Piscator (1779—1830) som i dec. 1802 gifte sig med M. B. Antonssons bror kapten Bengt Antonsson (1774—1840). — R. 18 komma efter *Då* och *dig* är strukna.

Se ovan kommentaren till s. 19 samt MJÖBERG, *Stilstudier*, s. 235.

29 *Til - - -.* Efter Hs i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 80]. — R. 7 efter *färgor* är str. *sedd.*

Se HOLMBERG, *Minnesskriften*, s. 144, 145 not.

30 *Til Gumman* ***. Efter Hs i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 112]. Möjligen en gratulationsdikt till någon medlem av familjen Leijonhufvud på Yxkullsund.

Se MJÖBERG, *Stilstudier*, s. 229, HOLMBERG, *Minnesskriften*, s. 144, 145 not.

31 *Ur Bref Til H-.* Efter Hs i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 113]. Det är ovisst vem som har varit brevens adressat. — Under titeln är str. (*Fragmenter*). — I r. 15. *där* ändr. fr. *bäst.* — I r. 20. *Vis* ändr. fr. *Klok.* — R. 22 lydde urspr. *Men ack, hvem är den Kloke då?*

Se MJÖBERG, *Stilstudier*, s. 85, 225, BÖÖK, *Esaias Tegnér*, s. 8 och *Levnadsteckningen*, I: 70.

32 *Ur Bref til T - - - r.* Efter Hs på två skilda blad i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 74—76]. Adressaten är säkerligen Tegnérs vän, astronomen C. A. Tiliander; om honom se nedan kommentaren till s. 222. — R. 24 urspr. *Men ifrån.* — Tegnér nämner i brev 13/7 1801 till M. Lagerlöf att han själv har fått brev från Tiliander med beskrivning av dennes kandidatexamen (r. 24).

Se MJÖBERG, *Stilstudier*, s. 225, SANTESSON, *Tegnérs reflexionsdiktning*, s. 16 f., BÖÖK, *Esaias Tegnér*, s. 11 f., WERIN, *Tegnér och Napoleon*, s. 78, dens., *Monografien*, s. 19 f., 41, 608 f., A. NILSSON, *Tegnér och Uppsalafilosofien*, 1934, s. 16 f., BÖÖK, *Levnadsteckningen*, I: 61 f., HOLMBERG, *Minnesskriften*, s. 145 not.

34 *Ur et Bref til W-.* Efter Hs i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 114]. Brevet har möjligen varit skrivet till Marcus Wallenberg. Tegnér lärde känna honom i Lund, där W. 1801—1802 tillbringade några terminer, sedan han efter musikprocessen 1800 förvisats från Uppsala.

Se MJÖBERG, *Stilstudier*, s. 67, 75, 202, 252 (rökverk), 253 (tron).

35 *"Må af förtjenster och dygder".* Efter Hs i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 79]. En av dikterna till Anna Myhrman, kanske till födelsedagen 12/9 1801. — R. 3. *gull* ändr. fr. *guld.* Denna strof är möjligen av annan hand.

Se HOLMBERG, *Minnesskriften*, s. 149 not.

36 *Varia.* Efter Hs i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 123—124]. — R. 6. *famna*

ändr. fr. *äga*. Jämförelsen med Ixion förekommer också i "*Lät Narren fritt*" r. 9—10.

Se MJÖBERG, *Stilstudier*, s. 84 f., 266 (luftbild).

37 *Öfver Lifvets Plågor och Tröst*. Efter Hs i Svenska akademiens arkiv [P. 1404]. — R. 22. *tyran* ändr. fr. *tyrann*.

Ett koncept finnes bevarat i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 51]; följande varianter och ändringar förekommer där. Titel och motto saknas. R. 1 *dömts* ändr. fr. *födts*. — R. 4 *Med kädjan*. — R. 19 *Den Stores och Ringes*. — R. 20 *magt* ändr. fr. *hand*. — R. 21 urspr. *Ger*. — R. 28—36 hade urspr. följande lydelse:

Naturens Herrskarinna vorden
Til skepnad, ej til grymhet, skild,
Se Plågan genomrasar jorden
I Nöjets som i fasans bild.
Hon döden vild ur Aetna ryter
I stoft och blod hon drar
Den sökta lager Rycktet knyter,
Och, förd på stormen, nederbryter
Den hydda dygdens fristad var.

R. 28 ändr. fr. *Hur all naturen Plågan väcker*. — R. 40 *Och flyger* ändr. fr. *Och öfverger*; *i Monarchens* ändr. fr. *uti furstens*. — R. 64 ändr. fr. *du den hann*. — R. 81 ändr. fr. *Din höghet kän, och kän en Gud!* — R. 100 och 102 *vår* ändr. fr. *din*. — R. 103 *dödens* ändr. fr. *grafvens*. — R. 106—107 ändr. fr. *Uti den rymd* [ändr. fr. *verld*] *dit I det sträckten | Väl Er, I Vise, om I mägten*. — R. 109 *Er* ändr. fr. *oss*. — R. 110 efter *O* är str. *tombet*. — R. 122 *våld* ändr. fr. *magt*. — R. 127—128 *Til . . . gå* ändr. till *Vid . . . stå*. — R. 137—138 *våra, vårt* ändr. fr. *dina, ditt*. — R. 144 *bland dimmor* ändr. fr. *och hoppets*. — R. 154—162 är strukna i konceptet. — R. 157 *lyckans* ändr. fr. *ödets*. — R. 158 ändr. fr. *Som straffets*. — R. 163—171 är tillagda i konceptet. — R. 168—169 lydde urspr.:

För brottslingen och lönen bär
Åt dygden, för hvars rätt han vakar:

R. 174 *Då städs* ändr. fr. *Den stund*. — R. 186 ändr. fr. *Och föder villan, evigt ny,*. — R. 190 ändr. fr. *Då du uppå de brister klagar*. — R. 192 ändr. fr. *Vet at en Gud har gett den lagar*. — R. 201 *dårskapen* ändr. fr. *villorna*. — R. 209 *vilse förda*.

Dikten inlämnades den 30 sept. 1801 till pristävlan i Svenska Akademien. Se MJÖBERG, *Stilstudier*, s. 33, 45, 55 f., 68, 81 f., 91, 100 f., 103, 128, 208, 224 f., 230, 233 ff., 237, 240 f., 243, 248—54 (barn, behof, blind, dag, dagar, dåre, storm, urna, åska), 260—70 (inväg, olycksfull, genomrasa, silfverstämma, åskfjell, leta, hasta, spana), SILOW, *Tegnérs täflingsskrifter i Svenska Akademien* (Saml. 1913), SANTESSON, *Tegnérs reflexionsdiktning*, s. 2—17, 41 f., A. NILSSON, *Tegnérs filosofiska och estetiska studier*, s. 36—37, 116 f., BÖÖK, *Esaias Tegnér*, s. 12—13, 22, 459, S. BOHMAN, *Esaias Tegnérs tänkesätt och idéer*, 1933, s. 93 ff., H. SCHÜCK, *Svenska akademiens historia* 2,

1936, s. 528—33, J. TANDBERG, *Tegnér och fysiken* (Lychnos 1938), s. 377, 379, dens., *Tegnér och astronomien* (Cassiopeia 1 [1939]), s. 24, M. GRAVIER, *Tegnèr et la France*, s. 15 f., 19 f., BÖÖK, *Levnadsteckningen*, I: 70—71, HOLMBERG, *Minnesskriften*, s. 145—48, dens., *Leopold under Gustaf IV Adolf*, 1962, s. 236, MJÖBERG, *Verskonst och ordkonst*, 1961, s. 141 f. — Mottot av Voltaire är hämtat från *Sur le désastre de Lisbonne*.

45 *Til den Trolösa*. Efter Hs i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 72]. Troligen ett avsnitt av det brev till Anna Myhrman som kom att avsluta brevväxlingen 1801. Se *Ur Esaias Tegnérs papper*, 1882, s. 9.

Se WRANGEL, *Tegnérs kärlekssaga*, s. 238 f., BÖÖK, *Esaias Tegnér*, s. 30.

46 [*Martin Luther*]. Efter Hs i LUB, Tegnérsaml. Suppl. [P. 936]; utan särskild titel. — Dikten bildar avslutningen på en uppsats *Öfver Europas Tilstånd vid Reformations-Tiden*, vilken Tegnér inlämnade som tentamensprov i historia för kandidatexamen; uppsatsen är daterad 13/12 1801; den finnes i sin helhet tryckt i Tegnérs *Filosofiska och estetiska skrifter*, s. 145—163. — Ett koncept till verserna finnes bevarat i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 68]; följande varianter och ändringar förekommer där. R. 1. *en vådlig* ändr. fr. *den ädla*. — R. 3. *til Borgias brott*. — R. 4 *en villad verld*. — R. 6. *Ert Rygte kort*. — R. 7. *Ert lif skall ångren tyst förtära*. — R. 10. *folken* ändr. fr. *jorden*. — R. 14. *Af verlden*. — R. 15. *rest för*; *bryts* ändr. fr. *slås*. — R. 19. *Du* ändr. fr. *Och*. — R. 20 *Och* ändr. fr. *Du*; *ur tretton seklers*. — R. 21. *fläckad* ändr. fr. *vanställd*; *först* ändr. fr. *sjelf*. — R. 25. *kraft* [ändr. fr. *lif*] *och mod*. — R. 26. *Njut Du* [ändr. fr. *nu*]. — R. 28. Härefter en struken rad *Mot Vantron och förvillelsen*.

Se TH. EKELUND, *Förbisedda blad ur vår vitterhet*, 1880, s. 1 f., MJÖBERG, *Stilstudier*, s. 67, 243, 248 (barn), 261 (förlyckliga), A. NILSSON, *Tegnérs filosofiska och estetiska studier*, s. 56, 445, WRANGEL, *Tegnér i Lund* 1, 1932, s. 108, S. BOHMAN, *Esaias Tegnérs tänkesätt och idéer*, 1933, s. 357.

48 "*Lät Narren fritt*". Efter Hs i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 69]. — R. 1 synes vara tillskriven efteråt. — R. 2. *den sanna* ändr. fr. *den svåra*. — R. 5. *Tror* ändr. fr. *Säg*. — R. 6 urspr. *Säg, skall väl Meniskan kringvräkt ständigt* [ändr. fr. *evigt*] *än*. — R. 7 urspr. *På villans vida haf*. — R. 9. *Men evigt* ändr. fr. *Och ständigt*. — R. 11—12 urspr.

Nej; — sen man vishet sökt och för at finna den
Kringrasat cirkelen utaf förvillelsen;

R. 13. *hopflicka* ändr. fr. *försvinna*. — R. 18. *ofta* ändr. fr. *länge*. — R. 34. *han i* ändr. fr. *uti*.

Se O. LEVERTIN, *Svenska gestalter*, 1903, s. 251, MJÖBERG, *Stilstudier*, s. 101, 234, 239, 264 (kringrasa), 266 (skyfärd, örnflygt), A. NILSSON, *Tegnérs filosofiska och estetiska studier*, s. 37—38, BÖÖK, *Esaias Tegnér*, s. 22, 26—27, BELFRAGE, *Stilistiska studier*, s. 271, S. BOHMAN, *Esaias Tegnérs tänkesätt och idéer*, 1933, s. 56 f., WERIN, *Monografien*, s. 610, A. NILSSON, *Tegnér och Uppsalafilosofien*, 1934, s. 15 f., 28, J. TANDBERG, *Tegnér och fysiken* (Lychnos 1938), s. 381 ff., M. GRAVIER, *Tegnèr et la France*, 1943, s. 18, HOLMBERG, *Minnesskriften*, s. 145 not, BÖÖK, *Levnadsteckningen*, I: 62 f.

— Dikten har vissa beröringspunkter med den av Tegnér översatta fjärde sången i Voltaires *Discours en vers sur l'homme* (se s. 10).

50 [*Fadersnamnet*]. Efter Hs i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 90]; utan titel. — R. 8. Ändr. fr. *Och stäng för länge ej, stäng ej din hulda famn.* — Under dikten står *Esaias Tegnér. Lund d. 12. Febr. 1802.*

Se MJÖBERG, *Stilstudier*, s. 60, 102, 209, 240, BÖÖK, *Esaias Tegnér*, s. 27 f. — Tegnérs fader hade dött 10/2 1792; om honom se WRANGEL, *Tegnérska släktminnen och ungdomsbilder*, s. 48—79, BÖÖK, *Levnadsteckningen*, I: 6—14.

51 *Elegi vid en Brors Död.* Här tryckt efter den reviderade lydelsen i Kongl. Göteborgska Vetenskaps och Vitterhets Samhällets Handlingar, Vitterhets Afdelningen, Femte stycket, Gbg 1806. Dikten infördes i Carlstads Tidningar d. 12 juni 1802. D. 9 juni s. å. stod den tryckt i Lunds Veckoskrift Nytt och Gammalt, med denna not: "Lars Gustaf Tegnér, Filos. Magister Teol. Licentiat och kallad til Rektor Scholä i Philipstad, dog i Millesviks Prästgård den 8 sistledne Maj, 31 år gammal. Han sörjes af Moder, Hustru, Barn, Syskon, och af alla dem, som känt honom; ty han var en man af ädelt hjerta, stort förstånd, rena seder, okonstladt väsende och sällsynt lärdom. — Hans Bror, Akad. Biblioteks Amanuensen och Kandidaten Hr. Esaias Tegnér författade detta Skaldestycke, som utan Hans vetskap blifvit kungjordt, och lämnas nu åt trycket. Man nämner icke detta för att tillvinna det skonsamhet, utan endast för att framte ett ej vanligt efterdöme af blygsamhet. L." Notens författare var professor Anders Lidbeck.

I Carlstads Tidningar saknas mottot samt r. 61—72, 97—104 och 136—165. Titeln är *Öfver Lars Gustaf Tegnérs Död.* Följande olikheter mot den reviderade texten förekommer: R. 5. *dina sår.* —

R. 7. Hoppet, trösten, alt min själ förlåter;
R. 9. *böjd emot.* — R. 12. *Ja, min.* — R. 17. *Du synes.* — R. 23. *Hälsar, ler.* —
R. 24—28. O! det är då sant at Du oss lemnar,
Än i styrkan af din mognads dag!
Tolken af förgänglighetens lag
Döden, flärden blott och brottet hämnar
Förr'n emot dem vänds Hans sena slag.
Dygden tidigt är Hans offer blifven,
R. 31—34. Född at hennes efterdöme gifva,
Det behof, Du altid starkast känt,
Var at älska och at älskad blifva.
R. 39—40 i motsatt ordning. — R. 43. *hatets brand.* — R. 51. *Visande.* —
R. 55. *ljusa blick.* —
R. 58—60. Trädde klar ur molnet — Med förtjusning
Följde Du dess dolda stråles ljusning,
Ledd allenast, men ej stolt af den.
R. 76. *en likes.* —
R. 77. Friden, dygden, sanningens begär,
R. 80. Lyste icke men dock bodde där.
R. 81—88. Blott åt pligter van at sinnet läna,

Kall för flärden af et fräjdadt namn,
Sökte Du, förglömd i lugnets famn,
Ej at få et lof, men det förtjena;
Saknande til rycktets högre lott
Ej förtjensten, men dess anspråk blott.

R. 93. *gömda dygds.* — R. 94. *lyckans skryt.* —

R. 105—115. O! hur Du med trogna händer ledde
Mina första steg til kunskapen!
Läran och exemplet utaf den
På en gång Du för mitt sinne tedde,
Där snart tyst, med bäfvan, höjde sig
Ärelystnan at bli värdig Dig.

R. 117. *uti Din.*

R. 130. Vän af lugnet, vän af visheten,

R. 133—134. Släckt din blick, och tystnad är din röst:
Grafven ger sitt vundna rof ej åter,

R. 166. Hamn af Bror, af Son, af Far, af Maka!

R. 171—172. Dem i lifvet Du din ömhet gaf,
Och ser Maka, Syskon, Mor och Vänner

Under dikten står: *Lund den 30 Maji 1802. Esaias Tegnér.*

Texten i Lunds Veckoskrift — som tycks vara senare — företer endast obetydliga avvikelser från Carlstads Tidningars. I Lunds Veckoskrift saknas mottot samt r. 61—72 och 136—165. Titeln och r. 5, 7, 12, 17, 23, 28, 39, 40, 51, 55, 58—60, 76, 77, 80, 94, 105—115, 130, 133, 166, 171 är samma som i Carlstads Tidningar. I övrigt förekommer följande olikheter mot den reviderade texten:

R. 9. Står här, nedböjd mot min bädd, och gråter,

R. 24—27. Evigt, evigt, Du oss då försakar,
I den styrka sommarns mognad gaf,
Är Du vorden skördad til din graf!
Sent mot brottet, sent mot flärden skakar,
Döden, dröjande, sin nötta glaf;

R. 31—34. Född dess högre eftersyn att gifva.
Det behof ditt hjerta starkast känt,
Var att älska och att älskad blifva.

R. 79. Hat mot skrytet, flärden, duglösheten,

R. 81—88. Med ett sinne åt sin pligt blott länadt,
Kall för flärden af ett fräjdadt namn,
Sökte Du, förglömd i lugnets famn,
Ej att få ett lof, men att förtjenat;
Saknande etc. = Carlstads Tidningar

R. 93. Han, den dolda dygds Värderingsman,

R. 97—98. Äfven du var Tadlets offer vorden,
Och förlåtande du log deråt;

R. 134. Grafven ger sin vundna gäst ej åter,

Under dikten står: *E. T.*

I Hs i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 149], finns bevarat ett koncept till r. 132—165, 61—72, 105—115, således de som saknas i diktens tidigare versioner eller senare väsentligt omarbetats. I denna Hs finns följande varianter och ändringar: R. 132. *Dödens* ändr. fr. *Grafvens*. —

R. 134. Grafven ger sin vundna gäst ej åter

R. 136. Nu hvad tröst Du lemnar [ändr. fr. *tröstare stå*] oss igen?

R. 142. Och som nu — I Gudar som oss pröfva!

R. 150 urspr. O till dygder se hvad [ändr. fr. *hvilka*] skäl du har:

Därefter ändrat till nuvarande text. — R. 153. *Lät*. — R. 155. *skydd*. —

R. 154. Upp! Gif, lik [ändr. fr. *Gif, liksom*] din fader, hvar Du kan

R. 158. För din dygd, ej för en blixt af rykte!

R. 166. Hamn af Bror, af Son, af Far, af Maka!

R. 63 urspr. I hvad himmelskt ljus din målning [ändr. fr. *skildring*] ställde

Därefter ändrat till nuvarande lydelse.

R. 66 urspr. Godhet, saktmod, Sanningsnit och frid,

Därefter: Godhet, saktmod, fylda pligters frid,

R. 67 urspr. Ack! och märkte icke sjelf dervid

Därefter ändrat till nuvarande lydelse.

R. 105. O emot all nyttig kunskaps tempel

R. 107 efter *hvar* är str. *nyttig*. — R. 109 efter *Värde* är str. *utaf*.

En fullständig Hs av Tegnérs hand finnes i LUB, Vitt.Saml. [P. 1311], i en "Samling af poëmer, orationer &c. T.III."; under titeln läses "Skaldestycke som vunnit högsta Priset i Göteborgska VitterhetsSällskapet 1803." Möjligen är detta en text, som professor Lidbeck ägt. Följande avvikelser från den slutliga lydelsen förekommer: R. 42. *Tvifvel*. —

R. 43—44. Var ej fasans, var ej vantrons brand;
Men ett ljus som gaf, i kända bygder

R. 84. *köpt för*. — R. 130. *Vän af lugnet*. — R. 131. *kallas*. —

R. 133. Släckt din blick och tystnad är din röst.

R. 142. Och som nu — I Gudar som oss pröfva! —

R. 150. Att dem öfva, se hvad skäl Du har:

R. 166. Hamn af Bror, af Son, af Far, af Maka!

R. 172. Och ser Maka, Syskon, Mor och Vänner

Ändringen i r. 142 av *Gudar* till *Öden* visar att Tegnér ansett sig böra utplåna det ord som hör till den klassiska hedendomens fraseologi; den fromme Lars Gustaf var ju präst och teolog.

Slutligen finnes i Vetenskaps- och Vitterhets-Samhällets arkiv i GUB den Hs [P. 1953], som med titeln *Elegi* utgör den ursprungliga tävlingsskriften. I denna saknas vissa partier, och följande olikheter mot den slutliga texten förekommer: R. 17. *Du synes*. — R. 23. *Hälsar, ler*. — R. 28. *hans offer*. —

R. 24—27. Evigt, evigt Du oss då försakar,
I den mognad sommarns styrka gaf
Utan skoning skördad till din graf! —

Sent mot flärden, sent mot brottet skakar
Döden, dröjande, sin nötta glaf.

R. 31—32. Hur ditt hjerta, höjdt från sinnligheten
R. 39—40 i motsatt ordning.
R. 43. Var ej fasans, var ej vantrons brand.
R. 51. *Visande att.* — R. 55. *din ljusa blick.* — R. 59. *dolda stråles.* —
R. 60. Ledd allenast, men ej stolt af den.
R. 61—72 saknas. — R. 76. *en likes.* — R. 77. *Friden, dygden.* —
R. 80. Lyste icke men dock bodde der.
R. 81—88. Med ett sinne åt sin pligt blott länadt,
Kall för flärden af ett fräjdadt namn
Sökte Du, förglömd i lugnets famn
Ej att få ett lof, men att förtjena't,
Saknande till ryktets högre lott
Icke snillet, men dess anspråk blott.
R. 94. *lyckans skryt.* — R. 97. *Äfven Du.* — R. 98. *Och förlåtande.* — R. 102. *djupa blick.* —

R. 105—115 = texten i Carlstads Tidningar och Lunds Veckoskrift, dock i tredje raden *Värdet och exemplet.* — R. 130. *Vän af lugnet.* — R. 133— —134 = texten i Carlstads Tidningar. — R. 136—165 saknas. — R. 166, 171 = texten i Carlstads Tidningar.

Hs är på sista sidan försedd med en förklaring av följande lydelse:

"Författaren har tvekat huruvida han med skäl kunde insända till allmän täfling detta stycke, helgadt åt den enskilda saknaden. Emedlertid, då Sällskapet för denna gången lemnat de Täflande fritt val af ämne, har han trott att bland deras antal kunde äfven den äga ett rum, som med sin sång endast sökt att ge ett rättvist offer åt minnet af en god, ädel menniska, tillika hans Bror och hans Vän. — Skulle, för öfrigt, detta stycke, antingen i anseende till ämnets beskaffenhet eller för dess ofullkomligheter i poëtiskt hänseende, om hvilka Författaren är fullkomligt öfvertygad, ej anses värdigt det större priset, anhåller Författaren, såsom ett prof af Sällskapets godhet, att det i Tidningarna ej måtte upptagas bland förteckningen på de till täfling inlemnade skrifter."

Dikten inlämnades före november månads slut 1802 och erhöll samma år högsta priset av Vetenskaps- och Vitterhets-Samhället i Göteborg. Jfr Tegnérs brev till G. Rosén 24/1, 7/2 och 10/11 1803 samt 9/2 1804. — Om Lars Gustaf Tegnér se WRANGEL, *Tegnérska släktminnen och ungdomsbilder*, s. 191—250; om dikten även TH. HASSELQVIST, *"Ossian" i den svenska dikten och litteraturen*, 1895, s. 153, K. WARBURG, *På femtioårsdagen af Esaias Tegnérs död* (Göteb. Kongl. Vet.- o. Vitt.-Samh:s Handl. Ny tidsf. 32, 1897), s. 107—111, BERG, *Om den poetiska friheten*, s. 157, 178, 234, 302, MJÖBERG, *Stilstudier*, s. 59, 63, 81 f., 127, 132, 141, 143, 202 f., 222, 237 f., 253 (urna), 257 (känsla, öm, midnattsmoln), 261 (välgörenhet, föreviga), 265 (kringstråla), SANTESSON, *Tegnérs reflexionsdiktning*, s. 21 f., BÖÖK, *Tegnér och Ossian* (Saml. 37 [1916]), s. 134 f., dens., *Esaias Tegnér*, s. 18,

27—28 och *Levnadsteckningen*, I: 71—73, WERIN, *Tegnér och Napoleon*, s. 79 f., HOLMBERG, *Minnesskriften*, s. 148 f. — R. 97 syftar på förvecklingar vid L. G. Tegnérs val till ottesångspredikant i Filipstad; se nedan kommentaren till s. 67. — R. 138. Dottern Laura Gustava (1802—36) föddes 26/5; hon blev sedermera gift med A. Lignell. — Mottot av A. G. Silverstolpe är hämtat från *Elegi (efter Gray)*.

58 "*Dig, dig min Lyra sjunga borde*". Efter Hs i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 127 verso]. — R. 3 är tillskriven mellan raderna.

En dikt eller del av dikt till Anna Myhrman, kanske från 1802; se WRANGEL, *Tegnérs kärlekssaga*, s. 218 f. (med oriktig datering). Se f. ö. MJÖBERG, *Stilstudier*, s. 262 (ovärd) samt ovan kommentaren till rimmet s. 19.

59 *Fragmentet*. Efter Hs i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 81]. Noterna är tillagda i marginalen. R. 3. *på . . . rim* är tillagt mellan raderna. — R. 8—9. *under . . . odödligheten* är till. i marg. — R. 10—11. *har ej sällan händt* ändr. fr. *hände ej ofta*. — R. 18. *ehuru med* ändr. fr. *efter någon*. — R. 20 efter *flicka* är str. *ung*. — Not till r. 25 *ej* till.; *i våra dagar* ändr. fr. *för mycket längesen*. — R. 25 efter *baler* är str. *och vers*. — R. 35 efter *kurtisörer* är str. (*förf. känner icke de hemliga*). — R. 38 efter *vara* är str. *ett stycke BruksPatron*. — R. 41—44. *De . . . mindre* är till. i marg. — R. 43—44. *kasta . . . hamn* ändr. fr. *försöka sin lycka på andra ställen*. — R. 45 efter *riksdagen* är str. *steg upp och talade och sade*; *patetiska* ändr. fr. *hjertrörande*. — Not till r. 51. *tyckes ha* ändr. fr. *hade*. — R. 51. *tvista . . . egendom* ändr. fr. *täfla med hvarandra om hvad som tillhör mig*. — R. 54. *flere lika* ändr. fr. *många*; *icke så* ändr. fr. *mindre*. — R. 56 efter *deröfver* är str. *dels derför att jag af modesti hatar eget beröm*; efter *dels* är str. *också*. — R. 57 efter *dels* är str. *derför att jag är allt för modest att vilja berömma mig sjelf*. — R. 58. *kunna fattas mig* ändr. fr. *kunde behöfva att tilläggas*. — R. 62 efter *som* är str. *man for*. — R. 63 efter *admirabelt* är str. *fullst.*; *dess Ledamöter* ändr. fr. *Ledamöterna*. — R. 65. *litet* är tillagt. — R. 72 *höflig* ändr. fr. *ljuf*. — R. 76 efter *icke* är str. *alltid*. — R. 77 efter *mig* är str. *Jag hoppas den sköna har nog förstånd för att se åt hvem hon ger företrädet*; efter *Skulle* är str. *allt*; *förord* ändr. fr. *rekommendation*. — R. 79 efter *för* är str. *och i*. — R. 83 efter *Sekterarn* är str. *som*. — R. 86. *Dunamn* ändr. fr. *Kusinnamn*. — R. 87 efter *ha* är str. *fort*. — R. 89. *vår . . . uppfinning* är till. i marg. — R. 92 efter *med* är str. *dig*. — R. 96. *måste således* ändr. fr. *har således blott att*. — R. 97 efter *ny* är str. *Sant nog att*. — R. 98. *jag . . . med* är tillagt; efter *Katten* är str. *krafsat mig nu*. — R. 101 f. *Man . . . och* ändr. fr. *Hvarje vettenskap fordrar sin Man: nu är*. — R. 103 efter *min* är str. *vettenskap*. — R. 107 efter *omfattar* är str. *Jag hoppas ingen af Herrerna och täfla med mig häri*. — R. 109. *säger att* ändr. fr. *tror*. — R. 111 efter *talang* är str. *i benen*. — R. 113 efter *kollision* är str. *åtminstone sätt*. — R. 121 *sina egenskaper* ändr. fr. *egna förtjenster*. — R. 126. *förstånd* ändr. fr. *vett*. — R. 128. *mina* ändr. fr. *mitt*; *Hvem skulle frukta* ändr. fr. *Jag fruktar icke*. — R. 130. *annorlunda* ändr. fr. *annat*; efter *etc.* är str. *På det*. — R. 131. *sådant vis kunna* ändr. fr. *det sättet kunde*. — R. 133. *oartighet* ändr. fr. *oförskämdhet*. — R. 134 efter *att* är str. *vilja*. — R. 135 efter *värde* är str. *Det köpes icke så lätt*. — R. 137.

användandet af ändr. fr. *hela den vidlyftiga.* — R. 138 efter *följer* är str. *Jag har grundeligt studerat denna vettenskap.* — R. 145. *bland . . . att* ändr. fr. *I synnerhet då* [ändr. fr. *den*]. — R. 161 f. *att, blifva bara* är till. över raden. — R. 168. *hela* är till. över raden; efter *skall* är str. *icke kunna säga*; *lik Gud* ändr. fr. *som en rätt Christen.* — R. 170 efter *skulle* är str. *nu.* — R. 173 efter *han* är str. *öfvertygad.* — R. 174 efter *förtjenster* är str. *misströsta*; efter *förloradt* är str. *att.* — R. 176 efter *tego* är str. *och en.* — R. 177. *öppnade . . . yttra* ändr. fr. *gick att afkunna*; efter *följande* är str. *Dom* på särsk. rad. — R. 178. *föreställe* ändr. fr. *kan föreställa.* — R. 179 efter *se* är str. *utgång.* — R. 182. *Det har här* är str. men återtaget. — R. 183 *till* ändr. fr. *för.* — R. 186. *skulle* ändr. fr. *hade*; efter *genast* är str. *up*; *i brasan* ändr. fr. *på gatan*; efter *Men* är str. *dets.* — R. 188 f. *för att . . . varit* tillagt i marg. och ändr. fr. *utan tvifvel var* [ändr. fr. *varit*]. En del förkortningar har upplösts.

Fragmentet är Tegnérs enda kända novellistiska försök; det återger stämningar från förlovningsåret 1802, och personkarakteristikerna har uppenbarligen satirisk aktualitet — se härom WRANGEL, *Tegnérs kärlekssaga*, s. 239—240, 245—246, samt BÖÖK, *Levnadsteckningen*, I: 77—79. Stavningen (med konsekvent bruk av *att* och *till*) hänvisar det till våren eller årets senare hälft; i *Fadersnamnet* (den 12 februari 1802) stavar Tegnér *at*, i brev 16/5 1802 både *att* och *till*. — Se också LEVERTIN, *Svenska gestalter*, 1903, s. 242—244.

65 [*På fru A. M. B. Myhrmans födelsedag*]. Efter Hs, som dock är fläckad och delvis oläslig, i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 93 recto], utan titel. De felande stavelserna i r. 11—16 är supplerade ur Jubelfestupplagan, vid vars utgivande Hs möjligen var mera läsbar. — Över r. 1 är str. *Upp.* — R. 5—8 lydde ursprungligen:

Hvad ära dock för menskligheten
Att [*här* är str.] offren här förenta se
Dem vördnaden och tacksamheten
Åt blodets rätt och dygden ge.

R. 12. *vördnad* ändr. fr. *ömhet.*

Se MJÖBERG, *Stilstudier*, s. 59, 61, WRANGEL, *Tegnérs kärlekssaga*, s. 249 f.

66 *Till A. M. G. Myhrman.* Dikten föreligger i två Hs i LUB, Tegnérsaml. 2, A [P. 91] och B [P. 92]; av vilka A, som lagts till grund för texten, tyckes vara tidigare skriven, men senare rättad. Titeln är supplerad från B, som är en renskrift, och som bär ett senare tillagt årtal (1803). Anna Myhrman fyllde 17 år 12/9 1802. I A förekommer följande ändringar:

R. 1 urspr. Fri och skön och mild som dagen
därefter: Ljuf och mild och skön som dagen
sedan tillskrivet: Skön och varm som sommardagen
sist ändr. till nuv. lydelse.
R. 10—11 urspr. Då Piknicken [ändr. fr. *klaveret*], spegelen
Sjelfva Fänadsmarknaden
R. 11. *all* ändr. fr. *sjelf.*
R. 22 urspr. Må Ni ej förgäfves tycka

I B förekommer följande varianter:

R. 1. Ljuf och mild och skön som dagen
R. 2. Njut Er glada ungdoms vår,
R. 10—11. Då Piknicken, spegelen
Sjelfva Fänadsmarknaden
R. 22. Må Ni ej föracktlig tycka;

B är undertecknad: *Ad mandatum Esaias Tegnér.*

Se MJÖBERG, *Stilstudier*, s. 15, WRANGEL, *Tegnérs kärlekssaga*, s. 246 f. — Tegnér anspelar på r. 7 f. i sitt brev till Anna Myhrman 14/11 1802.

67 *Till Fru Anna M. Myhrman.* Efter Hs i LUB, L. G. Tegnérs efterl. papper [P. 1949: 13]. Dikten följer på sista bladet efter "Prädikan på Andra Söndagen i Adventet, hållen i Philipstad 1801 af Lars Gustaf Tegnér. — Afskrift", utförd av Tegnér. En avskrift av Elof Tegnér finns i LUB, Tegnérsaml. 2; den är försedd med noten "slutet af sal. Lars Gust. Tegnérs Profprädikan i Philipstads Kyrka". En annan avskrift finns i J. J. Hedréns album i KB, se ovan kommentaren till s. 3. — R. 15. *jord* ändr. fr. *verld.* — Under dikten står: *Rämen d. 21 Septr 1802. Esaias Tegnér.*

Se MJÖBERG, *Stilstudier*, s. 59, 123, SANTESSON, *Tegnérs reflexionsdiktning*, s. 18, WRANGEL, *Tegnérska släktminnen och ungdomsbilder*, s. 246 f., dens., *Tegnérs kärlekssaga*, s. 250, BÖÖK, *Esaias Tegnér*, s. 28, HOLMBERG, *Minnesskriften*, s. 149. — Prästvalet i Filipstad, vid vilket brukspatron Myhrman spelade en avgörande roll (se Esaias Tegnérs tackbrev 16/5 1802), skildras utförligt i J. HAMMARIN, *Carlstads Stifts Herdaminne* 2, 1847, s. 27 noten; se också WRANGEL, *Tegnérs kärlekssaga*, s. 162—165.

69 *Til[l] Fru Myhrman.* Efter Hs i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 94], ett koncept med titel *BergsRådinn. Myhrman* och med Anna Myhrmans tillägg "Till Mamma nyårsdagen 1[803]". En avskrift av Elof Tegnér finns i samma volym; titel och interpunktion enligt avskriften. R. 7. *Tyrannen* ändr. fr. *förtryckarn.* — Mellan r. 4 och 5 fanns ursprungligen denna strof:

Slit [ändr. fr. *Ryck*] Tyrannen der från våld och mord
Der fäll den som stöd åt villan skänker;
Tag [ändr. fr. *Ryck*] der Ockrarn från en plundrad jord
Der Bedragarn från de gömda ränker.
R. 10 urspr. Deras bördor ifrån glada bygder
R. 11 urspr. Och ur rättvis, rättvis hand

R. 12. *Ljus* ändr. fr. *Lugn.* — R. 22 urspr. *lugn och värdig.* — R. 25. *Ser du, hennes själ* [ändr. fr. *ibland stoftets mörker*], *tänd*; raden har här supplerats ur avskriften. — R. 26. *Midt i stoftets natt* ändr. fr. *Hennes sköna själ.* — R. 40. *tistlar* ändr. fr. *tistel.* —

R. 47 urspr. Och det släcks förut om blott jag ser

R. 49. *än* ändr. fr. *då*, i sin tur ändr. fr. *än.* — R. 50 *Glädjen* ändr. fr. *Trösten.* — R. 51. *med* ändr. fr. *bland*; nuv. lydelsen ändr. till *Väl — hos Er skall jag den återfå*, men urspr. texten återtagen. — R. 52 nuv. lydelsen ändr. till *Uppå högtiden en gång deruppe*, men urspr. texten återtagen.

Ur avskriften, som möjligen är efter en slutlig version:

R. 11. Och ur gyllne skötet rättvis töm
R. 13. Ser Du då, med länge vunnen rätt
R. 19. Glad at göra, med sitt öde nöjd,
R. 37. O förgäfves! Kanske deras brodd
R. 43. Kanske lemna, sliten från min famn,
R. 49. Blin det, blin det! — Och om ständigt sen

Se MJÖBERG, *Stilstudier*, s. 127, 208, 231, WRANGEL, *Tegnérs kärlekssaga*, s. 255 f., BÖÖK, *Esaias Tegnér*, s. 30.

72 *Till en aflägsen Älskarinna.* Efter Hs i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 95], en renskrift, möjligen sänd i brev. En avskrift av Elof Tegnérs hand finns i samma volym. Ändringar i Hs:

R. 19 urspr. Allt mera försvinner, likt dimmor, vår dröm
R. 60. *O* ändr. fr. *Din.* — R. 57—60 urspr.
Mig, mig följer Sorgen med darrande fjät
Och fjerran flyr lugnet ifrån mina öden.
Men en gång, o Laura, dock skänker mig det
Din trofasta famn — eller döden.

I avskriften förekommer följande varianter:

R. 3. Och Tiden än häller på urnan och går
R. 13—15. Ve oss! äfven du bär i straffande hand
Qval som du skall sprida kring slottet och kojan,
Åt flärden, åt högmodet, stjernor och band,
R. 19 som urspr. i Hs.
R. 20. Om lugn och om sällhet för Jorden.
R. 21—22. Med mordisk, med långsamt förtärande tand
Se Lidandet fräter det gränslösa hela;
R. 23. *Anna* [ändr. fr. *Selma*] i st. f. *Laura.*
R. 25—26. Oss, oss skiljer Ödet och fåfängans tross,
Och flärden och lyckans föraktliga glitter:
R. 33—36. Kanske i din barm skall den eld som där brann
Snart tyna, snart flämta mer matt, och försvinna,
Och året hvars början än älskad mig fann,
Ren bortglömd mig, slutande, finna.
R. 47—48. Och fallen, om I skolen fyllas en dag,
Med all Er tyngd blott på min hjessa!
R. 49. Blott skone de, Anna [ändr. fr. *Selma*], din leende stig,
R. 55. Och Visheten teckna den stig som [ändr. fr. *bana*] du går

R. 57—60 som urspr. i Hs men med i r. 59 *Anna* ändr. fr. *Selma.*

Under sista strofen läses i avskriften: *N— d. 1 Jan. 1803.*

Se BERG, *Om den poetiska friheten*, s. 176, MJÖBERG, *Stilstudier*, s. 70 f., 126 f., 206, 249 (bloss), 253 (urna), SANTESSON, *Tegnérs reflexionsdiktning*, s. 18, WRANGEL, *Tegnérs kärlekssaga*, s. 255—256, BÖÖK, *Esaias Tegnér*, s. 30, 454—455, SYLWAN, *Den svenska versen* 3, 1934, s. 45, HOLMBERG, *Minnesskriften*, s. 149 f., V. ANDERSEN, *Horats* 4: 1, 1948, s. 95. — Om titeln se nedan kommentaren till s. 118.

75 *Till A.* Efter Hs i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 96]. — R. 8. *rykte* ändr. fr. *rygte*. — R. 10. *flycka* ändr. fr. *flygta*. — R. 11. *glad välsignar* ändr. fr. *tacksam prisar*. —

R. 17 urspr. Och känner, känner djupt att jag ej hatad är;

R. 31 efter *trohet* är str. *jag*.

Se BERG, *Om den poetiska friheten*, s. 85, 145 f., MJÖBERG, *Stilstudier*, s. 62, 71, 256 (hjerta), 263 (gudabild), WRANGEL, *Tegnérs kärlekssaga*, s. 261 f., HOLMBERG, *Minnesskriften*, s. 149 f.

77 *Till AMGM.* Efter Hs i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 99], på postpapper, vikt som brev och undertecknad: *Stockholm d. 4 Maj 1803. E. T.* I samma volym finns ett koncept [P. 100] bevarat, med titeln *Till* **** (*med en blomma*), och det senare tillagda (oriktiga) årtalet 1804. — Följande varianter förekommer i denna Hs: R. 1 *xxxx* i st. f. *Anna*.

R. 10—11. Men titlar, gods och skatter har jag inga.
Försmå, min *x x*, dock ej detta ringa

R. 13—16. Hur ringa dock hon är, jag skall bekänna
Att ej så gratis jag vill skänka den;
Ty blommor hoppas jag af dig igen,
Men — brutna ej och vissnade som denna.

R. 17—22. Och dock — om hoppet trolöst mig bedrar
Om ödets grymhet dömde mina dar
Att evigt bli på tröst och sällhet tomma:
Sen du förnöjd uti en annans famn
Glömt längesen min kärlek och mitt namn.
Se dock blott en gång uppå denna blomma;

Se MJÖBERG, *Stilstudier*, s. 202, WRANGEL, *Tegnérs kärlekssaga*, s. 261, MJÖBERG, *Verskonst och ordkonst*, 1961, s. 55 f.

78 *Blommerna.* Efter Hs i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 137]. R. 2. *sommarns* ändr. fr. *vårens*. — R. 10. *hjertats* med annat bläck ändr. fr. *högre*. — R. 17. *han* syftar på *sommar* i föregående rad. Inkonsekvenserna i stavningen av ordet *blommorna* finnes i Hs. Ändringen i r. 2 låter förmoda att dikten är något senare än den föregående. Se f. ö. Tegnérs brev till A. O. Lindfors 18/7 1803, WRANGEL—BÖÖKS uppl. 1, s. 416 f. och WRANGEL, *Tegnérs kärlekssaga*, s. 260—262.

79 *Till Choræus.* Efter Hs i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 97], undertecknad *Carlberg d. 10 Juli 1803. Esaias Tegnér.*

Med den finländske skalden M. Choræus, regementspastor och lektor vid Karlbergs krigsakademi, gjorde Tegnér bekantskap sommaren 1803, då han som informator hos överdirektör Strübing vistades på Ulriksdal (se *Sjelfbiografiska anteckningar* 1839); de brevväxlade 1803—1804, Choræus' brev är tryckta i *Ur Esaias Tegnérs papper*, 1882, s. 17—22; se f. ö. Tegnérs brev 29/6 och 18/7 1803. — R. 19. *Ehrensvärds ärestod* syftar på Choræus' *Ehrensvärd. Skaldesång*, som 1802 vunnit Svenska akademiens andra guldpenning "med samma heder som åtföljer stora priset". — I r. 4 citeras fritt en rad ur denna skaldesång.

Se BERG, *Om den poetiska friheten*, s. 82, MJÖBERG, *Stilstudier*, s. 33, 263 (gudabrand), K. REUTERSWÄRD, *Då Tegnér bodde inom Solna och skrev en dikt på Karlbergs slott* (i Minne och munterhet, 1934), s. 157—161.

80 *På Gustaf Myhrmans Födelsedag.* Efter Hs i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 111]. Interpunktionen enligt senare ändringar med annat bläck. — Födelsedagen firades den 20 juli.

Se BERG, *Om den poetiska friheten*, s. 159, MJÖBERG, *Stilstudier*, s. 222, 249 (dagar), 270, WRANGEL, *Tegnérs kärlekssaga*, s. 262—263.

81 *"Det ges ännu en tröst".* Efter Hs i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 70]. R. 4. *Uppå* ändr. fr. *På.* — Sista raden överensstämmer med mottot till *Ynglingens Sotsäng*, se nedan kommentaren till s. 154.

Se BÖÖK, *Esaias Tegnér*, s. 29.

82 *På en Mors Födelsedag.* Efter Hs i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 98], en prydlig renskrift. I r. 28 är *röst* ändr. fr. *rop.*

Dikten är ägnad fru Anna Myhrman den 9 september 1803; "Ena Dottren" är Eva Myhrman, "Andra Dottern" är Anna, som bär moderns namn (r. 15) och genom sin böjelse för Tegnér försakar "höghetens, ärans och rikdomens lotter" (r. 12). Dikten kan ha sjungits på Åhlströms melodi till en Lenngrensdikt (se MJÖBERG s. 205 not 2).

Se O. SYLWAN, *Bidrag till svenska metrikens historia* (Saml. 19 [1898]), s. 36, BERG, *Om den poetiska friheten*, s. 104, MJÖBERG, *Stilstudier*, s. 205, 266 (stoftbarn, verldsöde), WRANGEL, *Tegnérs kärlekssaga*, s. 264 f., BELFRAGE, *Stilistiska studier*, s. 271, BÖÖK, *Levnadsteckningen*, I: 92.

84 *Ungdomen.* Efter Hs i Svenska akademiens arkiv [P. 1405]. — En tidigare Hs är bevarad i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 66], utan titel och motto. Följande varianter och ändringar förekommer i denna: R. 10 omfattas av parenteser.

R. 13—16 motsvarades urspr. av tvenne strukna strofer:

Lik en Féisk park den nya verld
Prålar, smyckad mot sin älsklings möte,
Bländande dess fägring, gömd dess flärd;
Nöjet blott, ej fallet, i dess sköte.

Öppnad står ren hvarje sinnes dörr
För hvar njutning, stängd för hvarje smärta;
Hvart behag, knapt flygtigt skådadt förr
Talar mäktigt till ditt väckta hjerta.

R. 13—16 är tillskrivna i marginalen.

R. 13 urspr. För det glada ögat lifvets rymd
därefter Lik en Feisk lustpark
men ändringen återtagen; sist nuv. lydelsen tillskriven.

R. 19. Blott en festlig [ändr. fr. *glädtig*] lek är lifvets stund

R. 21—22. *För . . . bäcken* är str. men återställda.

R. 25—28 är tillskrivna i marginalen som ersättning för en struken strof, motsvarande nuv. r. 13—16; i den strukna strofen lydde r. 13—14:

För det glada ögat lifvets rymd
Än i glans af morgonrodnan simmar

R. 16. *fjerran* i st. f. *gömda.*

R. 30—31 är i nuv. lydelse tillskrivna i marginalen; ursprungligen:

Kinden blommar helsan sjelf och nöjet:
Full af hemlig trängtan häfs din barm;

R. 35. *samljud* ändr. fr. *genljud.* — R. 39. *sinne rår* ändr. fr. *hjerta giuts.* — R. 45. *eftertankan.* — R. 53—60 är tillskrivna i marginalen; i r. 53 är efter *uti* str. *friska.* — R. 56. *stänger* ändr. fr. *stöter* [?].

R. 53—54. Ursprungligen:

Ytan prålar i din bildnings glans,
Kärnan ligger gömd ännu af tingen,

R. 58. Sympatiens röst ännu ej jäfva [ändr. fr. *jäfvar*],

R. 60. *qual uti* ändr. fr. *ångest i*; *bäfva* ändr. fr. *bäfvar.*

R. 53—60 ersätter denna strukna strof:

Välviljans och glädjens sköna brand
I det obedragna hjertat glöder,
Jorden [ändr. fr. *Hela*] är ditt hulda fosterland,
Menniskorna dina trogna bröder.

R. 61—64 är tillskrivna i marginalen som ersättning för denna strukna strof:

O hvad fröjd ge dessa Vänners namn
Hvilkas tro står fast i döden svuren!
Denna Älskarinnas, i [ändr. fr. *med*] hvars famn
För din druckna blick dör bort Naturen.

R. 77—78. I marg. ändr. fr.

Hvarje hinder på din bana satt
Sjunka, krossadt vid din styrkas möte;

R. 89—92 är tillskrivna i marginalen.

R. 110. Tro hvar blommas brytning strafflöst vågad:
ändr. fr. Bryt hvar blomma som din lystnad väcker;
R. 112 urspr. Rågar Vämjelsen den kalk hon räcker.

R. 118. *Långa* ändr. fr. *Hela*

R. 119. Ingen kraft för som[m]arns njutning quar,
ändr. fr. att njuta som[m]arns dar,

R. 121. *förglömda* i st. f. *förgätna.* — R. 125. *oskuldsdröm.* — R. 141. *ruset* i st. f. *yrslan.* — R. 142. *saknans* i st. f. *ledsnans.* — R. 157. *blomman* ändr. fr. *styrkan.* — R. 177. *lät.* — R. 183 efter *Ej* är str. *bland.* — R. 185. *O min A.* — R. 199. *Som af* ändr. fr. *Liksom.* — R. 200. *Seglarn lyses* ändr. fr. *Lyser seglarn.*

R. 209—212 lydde ursprungligen:

Och ju närmre, ledd invid din hand
Jag ser målet, för min vandring ämnadt
Skall jag le, som soln från västerns rand
Öfver banan som hon lyst och lemnat?

Denna version har strukits och i marginalen har följande sedan strukna strof jämte den nuvarande lydelsen tillskrivits, bildande en mening:

Skall jag, då mitt öga mäter än
Hvad som gått, hvad som står quar af loppet
Skåda Minnet som en gången vän
Och begära intet mer af Hoppet

R. 209. *Och sist* ändr. fr. *Skall jag*; *griftens* i st. f. *grafvens*. — R. 215 efter *hon* är str. *lysa*.

Dikten inlämnades den 8 oktober 1803 till pristävlan i Svenska akademin, varom se SILOW, *Tegnérs täflingsskrifter i Svenska Akademien* (Saml. 1913). Se för övrigt MJÖBERG, *Stilstudier*, s. 17, 33, 45, 69, 81, 92, 108, 119, 132, 136 f., 208, 257 (vällustfull, yngling), 260 (oförrätta), 262—266 (*o*bedragen, ånger*fri*, ångerfylld, fjärilvingad, gnagorm, hedersglans, morgondröm, oskuldsdröm, straffqual, syskondans), 270 (dröja, svälla), BÖÖK, *Esaias Tegnér*, s. 30, SANTESSON, *Tegnérs reflexionsdiktning*, s. 33—40, BELFRAGE, *Stilistiska studier*, s. 269, SCHÜCK, *Svenska akademiens historia* 2, 1936, s. 545—550, H. ELOVSON, *Svenska morgondrömmar* (SDS 25/9 1961). — Mottot av A. G. Silverstolpe är hämtat från *Ynglingens hopp*.

92 "*Fridens Genier*". Efter Hs i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 67]. Följande ändringar förekommer:

R. 7—8. Ändr. fr.

Spred din storhet gagn kring Jordens famn?
Rodna om hon Jorden blott betungar!

R. 33. *vanns* ändr. fr. *fanns*.

R. 34. Ändr. fr.

Utan afund dela med dig skatten:

Om diktens ställning mellan å ena sidan *Ungdomen* och å den andra *Den Vise* (jfr t. ex. r. 10 och 35 med *Den Vise* r. 84 och 94) se SANTESSON, *Tegnérs reflexionsdiktning*, s. 40 (noten).

94 *Den Vise*. Efter trycket i Kongl. Göteborgska Vetenskaps och Vitterhets Samhällets Handlingar, Vitterhets Afdelningen, Femte stycket, Gbg 1806. Denna form hade poemet, då Tegnér den 28/10 1804 skickade det till G. Rosén för tryckning. Själva tävlingsskriften, som insändes före 1 nov. 1803, är bevarad i Malmö museums arkiv [P. 1966]; den är skriven av Tegnérs hand, ehuru med tysk stil. Följande olikheter gentemot den tryckta versionen föreligger:

R. 7. Bädda, skiftvis,
R. 14. styrde nyss.
R. 23. fri för stormen
R. 23—24. Blott *hans*
R. 25—30. Fåfängt! — Ock till dälden viggen ilar,
Fäller der en vän, bekymrens tröst,
Sliter der en maka från hans bröst:
Och den Ädle som i skuggan hvilar
Liksom fästets granne, ödets slaf,
Sitter, gråtande, på Hoppets graf.

R. 31. Till hvad gåta
R. 42. blott bestämdt
R. 51. Hell dig, Skaparns mästerverk, du Vise!
R. 53. Verlden dig
R. 54—56. Pligt, ej hopens domsnyck, styr din flygt.
Lik kompassen evigt vänd mot Norden
Visar hon det rätta — Och du går
R. 65—70. I dess sköte må han trygg sig drömma
Tills han väckes utaf stormen opp
Som bortsläpar i sitt segerlopp
Styrkan som hans hjerta trodde gömma:
Och han skådar, för sin blomsterbädd
Tistelns stig och brottets afgrundsbrädd.
R. 71—74. Men som klippan på sin grundval, hvilar
Trygg den Vise vid en högre dygd.
Himlens vilda dunder, stormens ilar
Finna honom lugn i hennes skygd.
R. 81—100 fattas. I stället finnes följande strof:
Som en våg af vinden, menskans sinne
Hvälfs af lustar, trängande hvarann.
Hon är säll då lugnet rår derinne
Hon är vis, då hon det fästa kan.
Se den Vise möter glädjens stunder
Som han möter sorgens tunga år
Ty hans fot i banan tryggad står
På Begären, tyglade derunder.
Frukta kan han — men blott för ett brott
Hoppas kan han — men på himlen blott.
R. 102. stormerna
R. 109—110. Nöjd att ha, för gagnet af ett folk
Köpt sig Tadlets eller Mordets dolk.
R. 112. glömda famn
R. 118. att han
R. 119—120. Hvar han nöden ser, han tröstar den
För sin pligt, ej för välsignelsen.
R. 121—130. Helga Sanning, skymt af himlens låga!
Evigt står ditt altar i hans bröst:
Högst på thronen spänner han din båga
Lägst ur bojan dundrar han din röst.
Varm för menskans värde, skyr han lika
Våldets och Passionens tyranni:
Aldrig trotsande, men alltid fri
Vet för rätt, vet ej för styrka vika.
Svaghet gråter vid hans graf sitt stöd,
Afunden hans lefnad, Dygd hans död. —

R. 132—138. Är hon endast svärmarns sköna dröm?
Endast bågen, klädd i länta strålar
Som far skingrad bort med vädrens ström?
Tro det, Fege, du som vill ett smicker
För din halfdygd, smidd i Lustars band. —
Men — ryck dolken först ur Catos hand,
Krossa bägarn, som Sokrat der dricker:
R. 141—150 fattas.
R. 155—157. Kom och följ mig till den skumma bygden
Der den ädles stoft förgätit bor,
Och känn der at menniskan är stor,
R. 161. dygdens värde!
R. 163. Blott en klump den grafvens svalj förtärde,
R. 168. Stoft, hans slott af guld, och vind, hans ära.
R. 171—172. Stormerna omkring hans läger vaka:
Fremling, handlöst vräkt på lifvets ö,
R. 175—178. Ensamt Du, med tröstefulla händer
Bygger der bortom en lycklig strand
Åt hans hopp — och grafvens töckenland
Med en blixt af himlaljuset tänder;
R. 181—190. Nu — hvad äro qval dem Tiden bringar?
Resans hinder på en utländsk strand.
Men Egiden kring hans skullror klingar
Evigheten är hans fosterland.
Lifvets tafla ter, i ständig blanning
Seklers plågor och minuters fröjd:
Men han står, ifrån dem alla höjd,
Stödd på klippan utaf denna sanning:
Att hans lugn, ur slumpens boja löst,
Hvilar evigt i hans eget bröst.

En rad olikheter i interpunktion och stavning, t. ex. bruket av versal till viktigare substantiv, har inte anmärkts här. Några ändringsförslag i marginalen (r. 2. *Vräkt* i st. f. *Svälld* och r. 39. *falla* i st. f. *hvälfvas*) är av annan hand än Tegnérs.

Ytterligare tre Hs föreligger, alla i LUB, Tegnérsaml. 2: A [P. 45], B [P. 47] och C [P. 48]. A är den äldsta versionen, närmast överensstämmande med själva tävlingsskriften, ehuru ändringarna för trycket till stor del har införts mellan raderna och i margen. Följande varianter och ändringar i förhållande till den ursprungliga tävlingsskriften förekommer:

R. 6 ändr. fr. Skall ett blindt och nyckfullt ödes hot
R. 7. *Skiftvis bädda* ändr. fr. *Bädda skiftvis*
Efter r. 20 följde urspr. denna sedan korsade strof:
Opp till trappan utaf thronen stiger
En Sejan med mången nedrig bragd;
För Nationen står han der, en Tiger,

Och en mask, för furstens fötter lagd.
Fräckt han trampar Sanningen och Lagen
Suger Bröders blod — Se nu han stalp
Vräkt med hån från toppen af sin Alp
Och i hatets armar emottagen.
Hans triumfport höjd mot himlens loft
Ligger der, ett glömdt, förbannadt stoft.

R. 25—30. Tävlingsskriftens lydelse har strukits och i marginalen ersatts av den tryckta versionen, med följande ändringar och varianter:

R. 25. *gömma räcka* ändr. fr. *tjäll* [ändr. fr. *gömma*] *besöka*
R. 26. Slumpen tar allt hvad hans gåfva var
ändr. fr. Lyckan sina skänker återtar
R. 27. *lyckan* ändr. till *slumpen* men ändr. återtagen.
R. 28 urspr. Sorgen bor på höjden, bor i dalen
R. 29. *vi skåda* ändr. fr. *du skådar*
R. 30. Sitter gråtögd på sin sällhets graf.
ändr. fr. Sitter gråtande på hoppets graf.
R. 31. Till hvad motsats
R. 42. *dock* ändr. fr. *blott*. — R. 45. *Ja, en dygd.*
R. 51. Var mig helsad, Tingens Kung, Du Vise,
ändr. fr. Hell Dig, Skaparns mästerverk, Du Vise,

R. 54—56. Tävlingsskriftens lydelse är över raderna ändrad till den tryckta versionen, varvid i r. 55 efter *Hög* är str. *och fast.*

R. 65—70. Tävlingsskriftens lydelse, vari r. 67 efter *Som* är str. *fort*, har strukits och i marginalen ersatts av:

Sorglös mot den mörka vishet ropa
Slumra lycklig fjärl på blom[m]ans knopp
Tills han plötsligt väcks af stormen opp
Som kom att hans park med härjning sopa
Och [*han* är str.] ser hvart sin skrämda blick han för
Ångern bakom brottets djup framför.

Även dessa rader är strukna och över dem är i marginalen tillskriven den tryckta versionen, dock i r. 66. *konung* i st. f. *herre* och r. 69—70 ändr. fr.:

Den är fri som pligtens bojor bär
Dygden styrka, brottet svaghet är

R. 71—74. Urspr. tävlingsskriftens lydelse, därefter har r. 73—74 strukits och två nya rader har tillfogats före de återstående:

Ja den lätta dygd dit flärden ilar
Svigtar för hvar fläkt, på böljan byggd
Men som Himlen uppå Atlas, hvilar
Trygg den Vise, vid en högre dygd.

Dessa fyra rader har sedan strukits och den tryckta versionen har tillskrivits i marginalen, dock i r. 72. *med* i st. f. *af.*

R. 81—100. Den strof som i tävlingsskriften motsvarade dessa två,

med i nionde raden *Rädas kan han*, har strukits och i marginalen har tillskrivits den tryckta versionen. Därvid följande ändringar:

R. 85—90 urspr.

Med en vink Begärens storm [ändr. fr. *flock*] han tvingar
Tidens kedjor brytas af hans hand
Evighetens är hans fosterland
Och Egiden kring hans skullror klingar.
Rädas kan han *etc.*

Dessa r. 85—88 är också strukna och den tryckta versionen tillskriven i marginalen med följande varianter:

R. 85—86. Från vårt stoft [ändr. fr. *Öfver skyn*] hans fria tanke ilar.
[*Så står klippan* är str. därunder.]
Ofvan [ändr. fr. *Öfver*] molnen stiger klippan så:

R. 99. *Himlen strålar* ändr. fr. *Himmelsk* [i sin tur ändr. fr. *Himlens*] *skönhet*

R. 109—110. Tävlingsskriftens lydelse har strukits och den tryckta versionen har tillskrivits i marginalen.

R. 117. gör godt

R. 118. Ångrar ej att han gör otacksamma.

R. 119—120. Tävlingsskriftens lydelse har strukits och den tryckta versionen har tillskrivits i marginalen.

R. 121—130. Tävlingsskriftens lydelse, dock med

R. 127. Och ej trotsande, men endast fri
ändr. till trotsig, men beständigt

men ändringen återtagen, har strukits och den tryckta versionen har tillskrivits i marginalen, varvid i r. 121 *Eko från* ändr. fr. *Echo af*, i r. 123. *tordön* ändr. fr. *åskor*, samt

R. 127. Dina fotsteg äro Sferers dans

R. 129. Vid ditt ljus han synar Tidens strand

R. 132—138. Tävlingsskriftens lydelse har strukits och den tryckta versionen har tillskrivits i marginalen; häri:

R. 133. Flärdens slappa Son

R. 134. Tviflarns [ändr. fr. *Tviflets*] starke ande den beler.

R. 141—150. Text enligt den tryckta versionen har tillagts i marginalen, varvid i r. 145. *punkt* ändr. fr. *höjd*.

R. 146. Står Du, lugn för verldens segrare

R. 149—150 urspr.

Härar, gudar, hela verldar hvälf
Mot hans bröst. — Han har mot dem sig sjelf —

R. 151—160. Denna strof, med r. 155 och 157 i tävlingsskriftens lydelse, har strukits men återtagits; häri:

R. 156. Der den ädles aska bortglömd bor

Därefter har strofen på nytt skrivits i marginalen i den tryckta versionen, vari

R. 157. Känner Du att stor är menniskan

R. 161. *menskans* ändr. fr. *dygdens*

R. 163. Blott en klump som grafvens svalj förtärde,

R. 171. *läger* ändr. fr. *hjessa*

R. 172. *sitter han* ändr. fr. *handlöst vräkt*

R. 175—178. Tävlingsskriftens lydelse har strukits och den tryckta versionen har tillskrivits nederst på sidan, dock i r. 177 *böljan* i st. f. *natten.*

Sista strofen (r. 181—190) har omarbetats flera gånger. Den lydde urspr.:

Nu — hvad äro qual dem Tiden föder
Kring hans bröst hvälfs fast Egidens skygd
Foten blott för resans törnen blöder
Evigheten är hans fosterbygd.
Lifvets tafla ter i ständig blanning
Brott och dygder, olyckor och fröjd
Men han står ifrån dem [ändr. fr. *utöfver*] alla höjd
Stödd på klippan utaf denna Sanning
Att hans lugn, ur slumpens boja löst,
Hvilar evigt i hans eget bröst.

Därefter har r. 181—184 och 186 strukits och tävlingsskriftens text tillskrivits i marginalen, vari r. 182 efter *hinder* är str. *blott* och r. 183 har ändr. till

Men omkring hans bröst Egiden klingar

Sedan har hela strofen kasserats, och en annan införts i marginalen. Denna lydde urspr.:

Sekler uppå sekler Tiden spolar
Tills dess hjul sin mätta ban kringskred.
Skörden utaf jordar och af solar
Mejas, mogen, då af Döden ned.
Döden går att njuta segerhvilan:
Men den Vises dygd, med uppfyldt hopp
Blixtrar, hämnande, ur Chaos opp
Och utur hans händer vrider bilan.
Hvilar sen i fallna solars skrud
Öfver Ödet, och blott under Gud.

Första raden har sedan ändrats till:

Tidens vagn sitt cirkellopp fullbordar

Tredje raden: solar och af jordar

Först efter alla dessa förändringar har Tegnér slutligen nått fram till den definitiva form, som strofen har i sitt tryckta skick, genom att r. 181—184 har ändrats över raderna, varvid i r. 181 *sin ban* ändr. fr. *sitt lopp*, i r. 182 *målet för sin ringdans ser* ändr. fr. *Evigheten återser*, i r. 184 *Mejas, mogen* ändr. till *Mogen, mejas* men ändr. återtagen, och genom att r. 185—190 strukits helt och den slutliga versionen har tillskrivits under strofen, vari r. 187 urspr. börjats *Endast Meniskan*, r. 188 *ande* i st. f. *tanke*, r. 189 *Kaos'* ändr. fr. *Chaos'*.

B, betecknad som *Fragment* och omfattande r. 1—80, 101—120, 131—

—140 + 151—190, närmar sig mera den för trycket omarbetade versionen. I jämförelse med denna finnes följande varianter och ändringar: R. 14, 24, 25—30, 51, 53, 102, 112, 132—137, 163, 175—178 har tävlingsskriftens lydelse; r. 45, 117, 118 överensstämmer med A.

R. 48. Öfver stormens ras som hvälfs dernedre

R. 65—70 har följande lydelse, som också förekommer i A:

Sorglös mot den mörka vishet ropa:
Slumra, lycklig fjärl, på blommans knopp;
Tills han plötsligt väcks af stormen opp
Som kom att hans park med härjning sopa;
Och ser, hvart sin skrämda blick han för
Ångern bakom, brottets djup framför.

R. 71—74. Men som Himlen uppå Atlas, hvilar
Trygg den Vise vid en högre dygd
Molnens vilda dunder, stormens ilar
Finna honom, lugn i hennes skygd.

Uteslutningstecken efter r. 80.

R. 119—120 har tillskrivits senare:

Vill det rätta endast, ej dess lön
Och tror Dygden, äfven straffad, skön.

Därefter uteslutningstecken och mellanrubriken (*Slutet*).

R. 138. Stjelp den kalk Sokrat i bojan dricker;

R. 141—150 saknas liksom i tävlingsskriften, utan markering.

R. 155—158. Kom och följ mig till den skumma bygden
Der den ädles aska bortgömd bor,
Och känn der att menniskan är stor
Stor igenom visheten och dygden. —

R. 168. Stoft hans slott af gull och vind hans ära.

R. 171. Här liksom i A har Hs den värmländska formen *Stormerna*, vilken också förekommer i *Öfver Lifvets Plågor och Tröst*, r. 50.

R. 181—184. Tidens vagn sin cirkelban fullbordar
Tills han Evigheten återser:
Skörden utaf Solar och af Jordar
Mejas, mogen, då af Döden ner.

R. 185—190 har en lydelse som också förekommer i A: *Döden går . . . under Gud.*

C överensstämmer i allt väsentligt med den tryckta versionen. Följande olikheter mot denna föreligger: R. 23 har tävlingsskriftens lydelse.

R. 30. Sitter tårögd på sin sällhets graf.

R. 48 överensstämmer med B. — R. 97. *Egna* ändr. fr. *Andras*. — R. 163. *klump den*. — R. 168. *gyllne*.

Slutligen finns strofen om Cato (r. 141—150) i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 46], på en lös pappersremsa, med överskriften *Målning af Cato* (*ur den Vise*). Strofen lyder där:

Der du står bland Häfdernas ruiner
Höga Skugga! o hvem är du då?
Minnets fackla kring din hjessa skiner,
Sekler böja knä för dig, och gå.
Hämnad bredvid fosterlandets urna
Trampar Du [ändr. fr. *han*] förtryckarns segervagn:
Budorden af [ändr. fr. *Buden utaf*] dygdens högre gagn
Flamma på din sköld, i lågor skurna,
Och i handen glimrar hemskt en dolk
Hämnaren af menska, stat och folk.

En avskrift i LUB, Tegnérsaml. Suppl. 15 [P. 1949: 1], ur De la Gardieska arkivet, har Tegnérs egenhändiga rättelser vid felläsningar och luckor; dessutom har han fullständigat mottot och tillagt: *Skaldestycke, som vunnit Stora Priset i Kongl. VitterhetsSällskapet i Göteborg, 1804* [ändr. fr. *3*] samt till r. 83 fogat noten: *Ragnar Lodbrok, enligt Historien, kastad i en ormgrop, vid hvilket tillfälle han sjöng sitt namnkunniga Bjarkamal.*

Den Vise insändes före den 1/11 1803 till tävlan i Göteborgs Kungl. Vetenskaps- och Vitterhetssamhälle, där dikten den 24/1 1804 erhöll stora priset. Jämför Tegnérs brev till G. Rosén av 9/2, 15/3 och 28/10 1804, det senare då den omarbetade versionen översändes.

Se Berg, *Om den poetiska friheten*, s. 79 f., 108, 264, 265, 323, Mjöberg, *Stilstudier*, s. 33 f., 43 f., 47 f., 57 f., 69, 79 ff., 91, 98, 100, 104, 112, 119, 126 ff., 131 f., 136, 141, 208, 237 f., 240 ff., 248—253 (barn, fackla, dröm, grus, minne, träl, son, spira, stod, vind), 257 (känsla, yngling), 260 f. (tårögd), 263 (tröstefull), 265 (blodsbud, domsnyck), 266 (halfdygd, systerbild), 270 (ljuga), Wrangel, *Dikten och diktaren*, 1912, s. 118 f., dens., *Tegnérs kärlekssaga*, s. 275 f., A. Nilsson, *Tegnérs filosofiska och estetiska studier*, s. 43—50, Santesson, *Tegnérs reflexionsdiktning*, s. 40—68, 142—144, Böök, *Esaias Tegnér*, s. 15—23, M. Lamm, *Upplysningstidens romantik* 1, 1918, s. 301 f., Belfrage, *Stilistiska studier*, s. 270, Werin, *Tegnér och Napoleon*, s. 81 f., 101, S. Bohman, *Esaias Tegnérs tänkesätt och idéer*, 1933, s. 85—100, Werin, *Monografien*, s. 39—44, 613, J. Tandberg, *Tegnér och astronomien* (Cassiopeia 1 [1939]), s. 24 f., Mjöberg, *Studier i språkets konst*, 1939, s. 141 f., M. Gravier, *Tegnèr et la France*, 1943, s. 14 f., Tandberg, *Tegnér och blixten* (Lundensia 1944), s. 15 f., Böök, *Levnadsteckningen*, I: 87—89, V. Andersen, *Horats* 4: 1, 1948, s. 100 ff., Mjöberg, *Några kärnord*, s. 23. — Om tankegången i r. 115—117 med Leopoldreminiscensen se O. Holmberg, *Leopold och Reuterholmska tiden*, 1957, s. 232 f. — Mottot av Vergilius är hämtat från *Ecloga* V och lyder i sitt sammanhang: "Candidus insuetum miratur limen Olympi / Sub pedibusque videt nubes et sidera Daphnis".

101 "*Det var ej längesen en tid*". Efter Hs i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 93 verso]; samma blad som en födelsedagsdikt till fru Myhrman 1802, se ovan s. 65. Kanske den dikt eller det brev som Tegnér 8/1 1804 i brev till Bengt Myhrman kallar "obilligt och förolämpande". Papperet är svårt vatten-

skadat och ett hörn är avrivet; texten är svårtydd. Konjekturer står inom klammer, i r. 18 är två stavelser otydbara. Andra strofen tycks vara överkorsad.

R. 14 urspr. Och der förr kärleken blott rådde

Se WRANGEL, *Tegnérs kärlekssaga*, s. 271 f. (delvis oriktig läsning).

102 "*Om i lifvets bägar*". Efter Hs i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 62]. R. 3 efter *jag* är str. *lid.* — R. 5. *fridens* ändr. fr. *dygdens.* — R. 8. *marmor* ändr. fr. *hällen.* — R. 10. *Hvarje öfrig* ändr. fr. *Och den ringa.* — R. 19. *en gång* är tillskrivet; efter andra *en* är str. *ädel.* — R. 17—28 är på baksidan tillskrivna på tvären; de saknas i en f. ö. likalydande avskrift av U. J. Åbergs hand i samma volym (med *lät* för *låt*).

Se MJÖBERG, *Stilstudier*, s. 133, 137, WRANGEL, *Tegnérska släktminnen och ungdomsbilder*, s. 281—283, BÖÖK, *Esaias Tegnér*, s. 72, WERIN, *Monografien*, s. 615.

104 "*Ren som bläddror bort*". Efter en avskrift av Tegnérs frände U. J. Åbergs hand i LUB, Tegnérsaml. 2.

Uppenbarligen blott ett fragment, troligen från den 13 nov. 1803, då Tegnér fyllde 21 år. Sista strofen avser säkerligen kronofogden Branting. — Om Tegnérs dystra stämning vid denna tid se WRANGEL, *Tegnérs kärlekssaga*, s. 268—270. Se f. ö. MJÖBERG, *Stilstudier*, s. 102, 133, 209, SVANBERG, *Tegnérstudier*, s. 59.

105 *Till Mamsell Maja Lovisa Kjellin.* Efter Hs i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 144]. Notens r. 5. *tid* ändr. fr. *tider*; r. 7. *misstydningar* ändr. fr. *misstag.* — R. 10 har urspr. börjats *Sjelf.* —

R. 23 urspr. Det skott hon mot Ert eget spänner:

R. 35. *Ifrån* ändr. fr. *Utaf.* — R. 36. *ifrån* ändr. fr. *utaf.* — R. 48. *uti* ändr. fr. *i de.* — R. 51 efter *Ser* är str. *otacksam.*

Bröllopet mellan Maja Lovisa Kjellin (1783—1804 1/11, död i barnsäng i Filipstad) och kapten Isak Widberg ägde rum i Karlstad 20/12 1803 (lysning i Filipstad 16/10). Bruden var dotter till vice lantmätare Erik Kjellin (1739—91) och Sofia Kajsa Jakobsdotter Jäger (d. 1804, 60 år); brudgummen tillhörde förmodligen Filipstadsfamiljen Widberg.

Se MJÖBERG, *Stilstudier*, s. 99, 250, BÖÖK, *Esaias Tegnér*, s. 29, HOLMBERG, *Minnesskriften*, s. 155 (not 18).

108 *Fru Myhrman.* Efter Hs i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 116]. — Se MJÖBERG, *Stilstudier*, s. 261 (vinterlig), 264 (silfverkrönt).

109 *Eva Chr. Myhrman.* Efter Hs i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 117], på samma blad som följande dikt. — R. 3. *Ni* ändr. fr. *Du.* — R. 10. *sex* ändr. fr. *fem.*

110 *Anna M G Myhrman.* Efter Hs i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 118].

Dessa tre poem skrev Tegnér i sina lärjungars namn. Gossarna Fadder och Tave, söner till den rike överdirektör Strübing i Stockholm, hade samman med sin lärare besökt Rämen på sensommaren 1803 och blivit omhuldade i familjens sköte. Från Landskrona, där Tegnér gästade hos Strübings svärfar, köpmannen E. Gjörloff, samman med eleverna, skickade han vid jul och nyår hälsningar till fru Myhrman och hennes döttrar;

gossarna fick kopiera dem, men koncepten är bevarade. På baksidan av den mera officiella nyårshälsningen till fru Myhrman läses: "Till Assmund, Alrik och Götrik be vi mycket helsa, och beklaga att det ej kan ske på rimmad prosa som det andra." Troligen har det varit gossarna ålagt att kopiera även dessa rader, och adresserna till husets döttrar är på samma blad noggrant textade till ledning för disciplarna. Gossarna var 9 och 11 år gamla.

Se WRANGEL, *Tegnérs kärlekssaga*, s. 202, 264—268, BÖÖK, *Levnadsteckningen*, I: 83—84, 92—93.

111 "*Goda Mor*". Efter Hs i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 103]. Därjämte är i samma volym bevarad en avskrift av Tegnérs frände U. J. Åbergs hand. — R. 7. *Men förrn* ändr. fr. *Innan* i sin tur ändr. fr. *Förrän*. — R. 17 ändr. till *Deras skuggor likväl dagar* men ändringen återtagen. — R. 18. *Ack! dess* ändr. fr. *Hoppets*. — R. 19. *Dock* ändr. fr. *Och*.

Dikten synes vara riktad till fru Anna Myhrman på nyåret 1804.

Se MJÖBERG, *Stilstudier*, s. 263 (känslofull).

113 "*Är det ej ljuft*". Efter Hs i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 77]. Förmodligen till Anna Myhrman, kan inte dateras närmare. — R. 4. *med* ändr. fr. *i*. — R. 5. *Slå* ändr. fr. *Se*.

Efter r. 6 är str. Att hälsas af sitt eget kön

R. 7 är tillskriven mellan raderna.

R. 8 urspr. För sitt och för Behagens kön,

Därefter är str. Som Pallas vis, som Fröja skön

R. 9. *prydnad* ändr. fr. *afund*; *afund* ändr. fr. *prydnad*. — R. 12. *Ett släp* ändr. fr. *En svärm*. — R. 15. *Säg är det ej* ändr. fr. *Skall det ej bli*. — R. 19. *En älskares* ändr. fr. *Två älskandes*. — R. 20. *sig ej* ändr. fr. *heligt*. — En klammer och ordet *Dumb* i höger marginal är tillskrivna senare.

Se MJÖBERG, *Stilstudier*, s. 70, 261 (förblända).

114 "*Hvad? älskar jag dig icke mer?*". Efter Hs i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 127], på samma blad som "*Dig, dig min Lyra sjunga borde*". Några skiljetecken är tillagda. R. 3. *Du då blott* ändr. fr. *Du endast*. —

R. 8 urspr. Tro ej, tro ej jag nånsin lär

R. 25—26 är tillskrivna på tvären och något skadade vid papperets rivning.

Se WRANGEL, *Tegnérs kärlekssaga*, s. 298 f.

115 *Vid Akademi Sekreterskan, Fru Anna Christina Wåhlins graf*. Efter originaltryck (Lund, Berlingska boktryckeriet); författarnamnet under titeln: *af Esaias Tegnér*. — Även en avskrift av U. J. Åbergs hand finnes bevarad, i LUB, Tegnérsaml. 2. Tegnér sände dikten till G. Rosén med brev 15/3 1804. — Se MJÖBERG, *Stilstudier*, s. 63, 208.

Fru Anna Christina Wåhlin, född Morsing, gift med akademisekreteraren, sedermera räntmästaren Otto Christian Wåhlin (1746—1808, halvbror till domprosten W.), var vid sin död (1/3 1804) fyrtio år gammal.

118 *Till Anna Myhrman*. Efter en avskrift av Tegnérs frände U. J. Åbergs hand, i LUB, Tegnérsaml. 2, i samma lägg som "*Goda Mor med fröjdadt öra*", "*Ren som bläddror*" och "*Göta kom i dans*". — R. 29 efter *Offrar* är str. *ej*. —

R. 40. *hon* syftar på *jordens* i r. 37. — R. 47. *fåfängt allt — ödets* är str. m. bläck och m. blyerts (sannolikt Åbergs hand) ändr. till *fördomens kalla.* — Interpunktionen delvis Böttigers; titeln (liksom till läggets övriga dikter) tillagd av annan hand än Åbergs eller Böttigers. De andra i denna avskrift gjorda ändringarna är av C. W. Böttigers hand; här har ingen hänsyn tagits till dem, då de uppenbarligen utgör en godtycklig omarbetning, som Böttiger verkställt för sin upplaga år 1847, där poemet först trycktes. Att Böttiger icke stöder sig på en annan text, framgår av att man på ett ställe kan spåra olika omarbetningsförslag; dessutom är en ändring i r. 37 avgjort korrumperande. Titeln "Till en aflägsen älskarinna" hämtade Böttiger från ett äldre Tegnérskt poem från 1803, som 1847 var otryckt; när detta poem från 1803 sedan trycktes i Efterlemnade skrifter 3, 1874, fick det titeln "Till Anna Myhrman" — alltså ett regelrätt titelbyte. — I en annan avskrift i LUB, Tegnérsaml. 44, A. J. Rydéns Tegnériana 8 från 1840-talet, börjar alla rader med versal och är interpunktionen delvis annorlunda samt har r. 15. *stormens*, r. 18. *uti*, r. 40. *han* som syftar på *trakt* i r. 37.

Dikten kan ha skickats till Anna Myhrman före den 30 mars 1804, eftersom Chr. Myhrman synes anspela på den i ett brev av detta datum. — Se Böök, *Esaias Tegnér*, s. 30—31, 388, Wrangel, *Tegnérs kärlekssaga*, s. 272—273 (i båda arbetena citeras poemet i den av Böttiger omarbetade och omdöpta versionen). Se f. ö. O. Sylwan, *Bidrag till svenska metrikens historia* (Saml. 19 [1898]), s. 36, Berg, *Om den poetiska friheten*, s. 93, 305, Mjöberg, *Stilstudier*, s. 45 f., 61, 92, 113, 127, 142, 144, 152, 206, 220, 256 (barm), 264 (rosendrägt, rosenband), 269, Sylwan, *Den svenska versen* 3, 1934, s. 45 f., Svanberg, *Tegnérstudier*, s. 91 f., Böök, *Levnadsteckningen*, I: 95—96, J. Mogren, *En kärleksdikt av Tegnér* (SLT 27 [1964]), s. 66—79.

121 *Öfver Gustafva Westers Död.* Efter Hs A i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 151], på brevpapper och vikt som brev; den har tillhört familjen Wester (Jubelfestuppl. VII: 126). R. 8. *refy* ändr. (av annan hand?) till *refus.* — R. 16, 36 utan skiljetecken, här suppl. ur B. — Efter r. 44 denna överkorsade strof:

Hvad! ser ej vårt öga häpet
Henne bland Cherubers tropp
Som med vördnad stjernesläpet
Af dess klädning bära opp?

I en annan troligen tidigare Hs B i LUB, Vitt. Saml., "Verser af Tegnér m. fl." [P. 1310], är titeln *Vid Mamsell Gustava Westers Graf* [ändr. fr. *Död*], efter titeln står *I hennes vänners namn*, och en not lyder: "Död i Carlstad, 17 år gammal, efter en långvarig sjukdom." Till r. 38 är fogad en not: *Har afseende på en partikuljer omständighet i den aflidnas lefnad.* Den i Hs A strukna strofen står i Hs B kvar. Även några mindre avvikelser mellan A och B finnes: i r. 1. *Bort* i st. f. *Ner*, i r. 6. *bortfly* i st. f. *förfly*, i r. 17. *tvinar* i st. f. *tynar*, i r. 20 efter *kinden* är str. *blom*, i r. 25. *Utur* i st. f. *se ur*, i r. 26. *Gråtögd* är tillagt, i r. 40. *gömd* ändr. fr. *glömd.*

Dikten är, säkerligen i Eva och Anna Myhrmans namn, ägnad Gustafva Wester, dotter till den några år förut avlidne landskamrer Lars Magnus W.,

som bodde på Wåxnäs nära Karlstad och var frände och vän till Chr. Myhrman. Hon hade dött den 8 maj och hennes begravning ägde rum i Karlstad den 15 maj 1804. — Se MJÖBERG, *Stilstudier*, s. 132, 134, SANTESSON, *Tegnérs reflexionsdiktning*, s. 108, WRANGEL, *Tegnérska släktminnen och ungdomsbilder*, s. 29, dens., *Tegnérs kärlekssaga*, s. 69—71, 274, BÖÖK, *Levnadsteckningen*, I: 89, C. FEHRMAN, *Liemannen, Thanatos och dödens ängel*, 1957, s. 31 f.

123 *Till min Hembygd.* Tryckt i Lunds Veckoskrift Nytt och Gammalt 22 (1804): 2 (23 maj), undert. *T.*; denna version är lagd till grund för texten. Tryckfelen *ditt* i r. 21 rättas i följande nr av LV; *skymmer* i r. 48 och *Til* i r. 64 är här ändrade efter Hs. En handskrift föreligger i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 44]; dessutom ett tryck i Stockholms Posten 1804: 148, den 29 juni, undert. *T-r*, och ett annat i Carlstads Tidningar 1804: 23, den 9 juni, undert. *T.*

I Hs förekommer följande varianter och ändringar: R. 32. *flög på* ändr. fr. *kysste*.

R. 33 urspr. Vår tropp ifrån dess spets nedstörte, som från skyn,

R. 37—48 motsvarades urspr. av en enda strof, som lydde:

Hur dystert hög du röjs då Månans matta strålar
Sig hvila, slumrande, bland dina drifvors bädd.
Hur skön din Sommarnatt, i skira skuggor klädd,
Då stjernors ljus dess flor med silfverränder målar
Och, snar och trängd, sin tysta vagn hon styr
Emellan dag som skymnar och som gryr.

Denna strof har strukits och r. 37—48 har tillagts i undre marginalen; r. 47 börjar här *Då snar och trängd.*

R. 49—54 lydde urspr.:

En flyktig prydnad blott lät Söderns lundar sira.
Din skog för evigt grön mot ilars härjning ler.
Och jordens årsbarn, Furn, ifrån din hed går ner
Att resa trotsande bland böljors skum sin spira;
Den Vises bild hvars namn, ock sen hans fall
Står ännu, vördnadsvärdt, bland Seklers svall.

Därefter omarbetades strofen med annat bläck mellan raderna, så att den fick följande lydelse:

I aldrig vissnad prakt sig dina lundar sira.
Med Diadem af Moln, med fot som trampar Styx
Står jordens årsbarn, Furn, som ned från heden rycks
Att vagga, herrskande, bland böljors skum sin spira;
Ej speglad mer i Insjöns lugn, hvars brädd
Är i en gördel utaf klippor klädd.

Först i en andra omarbetning, tillagd i undre marginalen med vanligt bläck, fick strofen den form som den äger i trycket i Lunds Veckoskrift. — R. 69 efter *vill* är str. *än.* — Under dikten står: *T.* —

Ur Stockholms Posten antecknas följande varianter:

R. 43. Mer mild din Sommarnatt kom att vår syn förnöja.
R. 48. Trängd mellan dag som skymnar och som gryr.
R. 50. Med Diadem af moln, der Stormens bo man ser,

I Carlstads Tidningar lyder r. 50—51:

Med Diadem af moln, med fot som trampar Styx
Står jordens årsbarn, Furn, som ned från heden rycks

En rad olikheter i fråga om stavning och interpunktion mellan de olika versionerna förekommer också.

Dikten infördes i StockholmsPosten genom A. D. Hummels försorg. — Om Värmland och Tegnérs barndoms- och ungdomsmiljö där se Böök, *Det rika och fattiga Sverige*, 1936, s. 86—129, dens., *Livet på landet*, 1948, s. 71—84, H. Olsson, *Det klassiska Värmland* (i förf:s *Fröding*, 1950), s. 9—34, V. Dahlgren, *Från Esaias Tegnérs barndomsbygd* (i Värmlands nation i Lund 1682—1957), s. 93—107. — Se f. ö. Th. Hasselqvist, *"Ossian" i den svenska dikten och litteraturen*, 1895, s. 153 f., Berg, *Om den poetiska friheten*, s. 181 f., Mjöberg, *Stilstudier*, s. 18, 35, 43 f., 47, 69 f., 76, 81 ff., 90, 93, 100, 102 ff., 111 f., 119, 124 f., 127, 129 f., 200, 208, 230 f., 233 f., 238 f., 252 (sekler), 256 (hydda), 259 (skymna), 261 (förgömd), 266 (tallkrans, yrmoln), 268, 270 (trampa, meja), Wrangel, *Dikten och diktaren*, 1912, s. 111, dens., *Tegnérska släktminnen och ungdomsbilder*, s. 251—276, Böök, *Esaias Tegnér*, s. 31—35, A. Blanck, *Geijers götiska diktning*, 1918, s. 14 ff., 254 f., Lamm, *Upplysningstidens romantik* 1, s. 479 f., Belfrage, *Stilistiska studier*, s. 269, Wrangel, *Tegnér i Lund* 1, s. 126 f., Sylwan, *Den svenska versen* 3, 1934, s. 43 f., J. Tandberg, *Tegnér och kemien* (Med hammare och fackla 9 [1938]), s. 151 f., dens., *Tegnér och norrskenet* (SDS 18/7 1938), Svanberg, *Tegnérstudier*, s. 126 f., Gravier, *Tegnèr et la France*, s. 71, A. Palmqvist, *Rämmen i dikten* 1, 1943, s. 9, P. Bogren, *På bergig ås, där står mitt hus* . . . (SLT 8 [1945]), s. 165—171, Böök, *Levnadsteckningen*, I: 93 f., Holmberg, *Minnesskriften*, s. 155 f., V. Andersen, *Horats* 4: 1, 1948, s. 104, Mjöberg, *Några kärnord*, s. 40, O. Holmberg, *Leopold under Gustaf IV Adolf*, 1962, s. 178, 293. — Se nedan kommentaren till s. 132.

126 *Till Herr Christofer Myhrman, Brukspatron.* Efter originaltrycket.

Dikten är en dedikation framför första delen av den akademiska avhandlingen *Dissertatio de Diis Iliadis*, som försvarades den 20 juni 1804. Se Tegnérs brev till Chr. Myhrman 17/6 1804.

Se f. ö. Berg, *Om den poetiska friheten*, s. 73, 145 f., Mjöberg, *Stilstudier*, s. 85, 103 f., 108, 110, 112, 131, 136, 138, 142, 202, 219, 222 f., 227, 236 f., 240, 242, 249—253 (dager, däld, dröm, höjd, namn, rökverk, son, stod, viktskål), 257 (tjäll, vällust), 264 (kringsluta), 266 (solvagn), 269, Nilsson, *Tegnérs filosofiska och estetiska studier*, s. 38 f., Böök, *Esaias Tegnér*, s. 8, 35—36, Wrangel, *Tegnérs kärlekssaga*, s. 276—278, dens., *Tegnér i Lund* 1, s. 132 f., O. Holmberg, *Inbillningens värld* 2: 1, 1929, s. 25, J. Tandberg, *Tegnér och fysiken* (Lychnos 1938), s. 381, Böök, *Levnadsteckningen*, I: 96 f.,

HOLMBERG, *Minnesskriften*, s. 151 f., B. OLSSON, *Minnesskriften*, s. 327. — Mottot av Leopold är hämtat från *Skaldebref till Konungen efter Dess hemkomst från kriget 1790*.

131 [*I en minnesbok vid Trollhättan*]. Efter Hs i Trollhätte kanalverks arkiv [P. 1967]. Dikten är skriven i en besöksbok och undertecknad *Trollhättan d. 28. Juni 1804. Esaias Tegnér*. En avskrift av U. J. Åberg finns i LUB, Tegnérsaml. 2, med titeln *Trollhättan*. Dikten omarbetades senare till fyrradig. Tegnér beskriver resvägen till sin hembygd i brev 17/6 1804 till Chr. Myhrman.

Se C. A. ADLERSPARRE, *Anteckningar om bortgångne samtida* 1, 1859, s. 24, O. SYLWAN, *Trollhättepoesi* (i Trollhättan, dess kanal- och kraftverk 2: 2, 1916), s. 155, B. RISBERG, *Göta = Göta älv* (NS 10 [1930]), s. 15—18, G. LUNDÉN, *Trollhättan genom tiderna*, 1946, s. 361 f.

132 *Eskulap*. Finnes i två Hs A och B, båda i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 109—110]. På den här följda, tydligen senare Hs B har en annan hand, möjligen Anna Myhrmans, tecknat upplysningen: "Mot Doctor H:—g: som smädat flera af Tegnérs Poëmer." I r. 7 är *Bellettrist* ändr. fr. *Beltrist*. — I den tidigare A, som saknar mottot, förekommer följande varianter och ändringar:

R. 10 urspr. Hörde gerna allting klandras:

R. 17. Och hans vers, af galla full,

R. 21—22 urspr.:

Fadren såg. Med vredgad blick
Skrek han: "Lär din tunga styra.

Därefter ändrat till:

Fadren skrek med vredgad blick
"Lär din kitslighet att styra.

R. 27 urspr. början:

När här ej

R. 29. *hörde* ändr. fr. *lydde*.

Om doktor Erik Högberg (1755—1837) i Karlstad se J. F. SACKLÉN, *Sveriges läkarehistoria* 2: 1, 1823, s. 368 f. och Nytt Suppl., 1853, s. 182, och om hans parodi på *Till min Hembygd*, se WRANGEL, *Tegnérska släktminnen och ungdomsbilder*, s. 260—267. Högberg finnes utförligt skildrad av Henrik Lilljebjörn, se KNUT och HENRIK LILLJEBJÖRNS *Hågkomster*, 1911, s. 189—196 och 215—224, där Högbergs okvicka parodier *Till skånska slätthygden* och *Faëton* återges; andra versioner förekommer i [P. HANSELLI], *Ur en samlares papper* 1, 1868, s. 146—156, 165 f. — Se f. ö. MJÖBERG, *Stilstudier*, s. 48, 69, 86 f., 109, BÖÖK, *Esaias Tegnér*, s. 36, N. SVANBERG, *Svensk stilistik*, 1936, s. 19, BÖÖK, *Levnadsteckningen*, I: 94.

134 *Förvillelsen*. Tvenne nästan identiskt lika Hs finns i LUB, Tegnérsaml. 2, A [P. 49] med mottot, B [P. 50] utan. A har här följts, ehuru med interpunktionen delvis från B. — I B följande varianter: R. 26. *Såg*.

R. 28. Säg då hvem mer välsignas bör:

R. 30. Den som gör lycklig och bedrager?

R. 77. salmer [!]
R. 91. Sol, som än aldrig klar gick opp,

Dikten skickades till A. C. Kullberg i ett brev av 29 nov. 1804 för att införas i Stockholms Posten, där den dock refuserades (se brev till densamme av 7 februari 1805). — Se MJÖBERG, *Stilstudier*, s. 43, 45 f., 48 f., 55, 100, 111, 208, 241, 248—253 (barn, bloss, dröm, stoft, lager, slaf, tron), 262 (förtränga), 265 (fosteröcken), 269, A. NILSSON, *Tegnérs filosofiska och estetiska studier*, s. 38—43, SANTESSON, *Tegnérs reflexionsdiktning*, s. 41, 68—78, BÖÖK, *Esaias Tegnér*, s. 23—27, S. BOHMAN, *Esaias Tegnérs tänkesätt och idéer*, 1933, s. 63 f., SYLWAN, *Den svenska versen* 3, s. 42, J. TANDBERG, *Tegnér och fysiken* (Lychnos 1938), s. 379, M. GRAVIER, *Tegnèr et la France*, 1943, s. 16 f., BÖÖK, *Levnadsteckningen*, I: 114. — Mottot av Schiller är hämtat från *Kassandra*.

138 *Vid Bryggaren Anders Påhlssons Enda Dotters Anna Maria Påhlssons graf.* Efter originaltrycket i bihang till Lunds Veckoskrift Nytt och Gammalt 22 (1804): 33, 19 dec., osignerat och med överskriften (*Insändt till Tryckning.*). I Hs i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 150], som bär titeln *Vid en Borgareflickas graf*, finnas följande varianter:

R. 37. Utur kretsen af den högre verlden
R. 62. Himlens dotter, än på jorden quar:

R. 38. *Födseln.* — R. 63. *Och hvar tanke.* — R. 84. *en graf.* — Efter r. 80 finns i Hs en strof av följande lydelse:

Dagens Sköna, sen i grafven neder!
Lifvets vishet ifrån döden kom.
Kanske öppnas ock hans famn för Eder
Förrn Er ungdoms Wienervals gått om.
Edra nöjen ve! han dem förstörer,
Edra planer ve! han bryter dem.
Tänken dock hvad Eder frid tillhörer,
Yra döttrar af Jerusalem!

R. 2—3 i denna strof lydde urspr.:

Från dess värd månn någon återkom?
Kanske, gästfri, bjuder han ock Eder

Anna Maria Påhlsson dog i Lund den 8 december 1804, 21 år gammal. Om poemets tillkomst berättar 1847 Tegnérs ungdomsvän medicine dr Ringenson i brev till Böttiger följande: "Denna flicka, hvars föräldrar voro achtningsvärdt Bryggarefolk, var utmärkt vacker och hade tillika godt ryckte om sig. Hon sjuknade i Decr 1804 i en typhus-feber, och dog på 13de dygnet. Profr Munck af Rosensköld var hennes läkare, och jag, såsom flerårigt biträde vid Ramlösa brunn, deltog i hans practique, besökte patienten ofta under sjukdomen. Jag omtalade hela denna tragiska händelse för Tegnér, med tillägg: Du som är poët kunde väl skrifva en Grafskrift öfver henne. Hvad blef följden — Ett par dagar derefter ett poëm af första Rangen. Jag begärte att få visa det för Rosensköld, som förtjust inlämnade det till tryckning i Veckobladet. T—r i början missnöjd med

sättet, lät saken passera." (Brevet i LUB, Tegnérsaml. 31.) Om poemets uppläsande i Svenska akademien se Tegnérs brev till A. C. Kullberg 7/2 1805 och LJUNGGREN, *Svenska vitterhetens häfder*, III: 564; i brev till Wallmark 27/7 1820 är Tegnér mera avfärdande. — Se f. ö. MJÖBERG, *Stilstudier*, s. 77 ff., 92, 98, 127, 132, 138 f., 142, 202 f., 240 f., 252 (skugga), 257 (sköna), 259, 265 (forndygd), 269, SANTESSON, *Tegnérs reflexionsdiktning*, s. 108 not 2, BÖÖK, *Esaias Tegnér*, s. 29—30, B. RISBERG, *En Tegnérsk perifras* (i Studier tillegnade Esaias Tegnér, 1918), s. 20 f., WRANGEL, *Tegnér i Lund* 1, s. 134 ff., V. SVANBERG, *Medelklassrealism* 2 (Saml. N. F. 25 [1944]), s. 55, BÖÖK, *Levnadsteckningen*, I: 104, 112, O. HOLMBERG, *Leopold under Gustaf IV Adolf*, 1962, s. 293.

142 *Altarena*. Efter Hs i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 105]. — R. 6 urspr. *Gudomen*.

Dikten är enligt en uppgift av KAHL (*Tegnér och hans samtida i Lund*, 1851, s. 20) riktad till Anna Laurentia Barfoth, född 1783, dotter av professor A. E. Barfoth, gift 1804 med konsistorienotarien i Linköping, sedermera biskopen Marcus Wallenberg.

I själva verket är namnet Laura dock en förklädnad för Anna Myhrman; se *Levnadsteckningen*, I: 104—105. — Se f. ö. MJÖBERG, *Stilstudier*, s. 15, 44, 48 f., 70 f., 82, 124, 136, 146, 207, 242, 256 (barm), S. BOHMAN, *Esaias Tegnérs tänkesätt och idéer*, 1933, not s. 294—297, A. NILSSON, *Tegnér och Uppsalafilosofien*, 1934, s. 119—121, SYLWAN, *Den svenska versen* 3, s. 45, dens., *Svensk verslära*, 1944, s. 28, V. SVANBERG, *Medelklassrealism* 2 (Saml. N. F. 25 [1944]), s. 56, HOLMBERG, *Minnesskriften*, s. 152 f.

144 *Jean Jacques Rousseau*. Efter Hs i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 64]. — R. 10 ändrad till *Till offer och prydnader*, men därpå har ändringen strukits. — R. 14 efter *Att* är str. *utaf*.

Se MJÖBERG, *Stilstudier*, s. 92, 126, 128, 206 f., 253 (vigtskål), 266 (Våldskraft), SANTESSON, *Tegnérs reflexionsdiktning*, s. 114—116, BÖÖK, *Esaias Tegnér*, s. 208—209, WERIN, *Tegnér och Napoleon*, s. 81, SYLWAN, *Den svenska versen* 2, 1931, s. 130, S. BELFRAGE, *Gustavianska dikter*, 2 u. 1950, s. 80, WERIN, *Monografien*, s. 53, GRAVIER, *Tegnèr et la France*, s. 25, WERIN, *Tegnér och Rousseau* (i Festskrift til Paul V. Rubow, 1956), s. 117 f.

145 [*Vid prinsessan Amalia Maria Charlottas födelse*]. Efter originaltrycket i Lunds Veckoskrift Nytt och Gammalt 22 (1805): 44, 6 mars, utan titel och författarnamn i ett festreferat: "hvarvid upplästes dessa till dagens högtid författade versar Prinsessa!" etc. — Hs bevarad i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 82], vari följande: R. 3, 11, 12. *Låt*. — R. 8. *lagern*. — R. 9. *födseln*. — R. 12. *Fredrikas* ändr. fr. *Gustafvers*.

Dikten upplästes vid en glädjefest, som Stadstraktören Petter Hellberg tillställt den 3 mars 1805 för borgerskapet, magistraten och akademistaten: kungliga husets skålar dracks under musik och kanonskott; festen slöts med bal. — Prinsessan, Gustaf IV Adolfs andra dotter, född den 22 febr., dog vid späd ålder.

Se MJÖBERG, *Stilstudier*, s. 96, 261 (försköna), 271, WRANGEL, *Tegnér i Lund* 1, s. 139 f.

146 *Vid Konungens Tro-Man, Direktören och Handlanden uti Landskrona, Herr Eric Gjörloffs Begrafning.* Efter originaltrycket (hos Johan Lundblad), Lund 1805; författarnamnet under titeln: *Af E. Tegnér. Akademie Adjunkt.* — Ett tryckfel i r. 45, *de* i st. f. *du*, är rättat.

E. Gjörloff, född 1732 och död den 4 mars 1805, var svärfar till överdirektör Strübing, i vars hus Tegnér varit informator. En annan dotter till G. var gift med professor Tegman i Lund, Tegnérs landsman, vän och gynnare. Om Gjörloff se KAHL, *Tegnér och hans samtida i Lund* (1851), s. 88—90 och N. E. LOVÉN, *Landskrona under svenska tiden* 1, 1908, s. 146 ff., 174 ff., 213 f., 3, 1909, s. 38 ff. — Se f. ö. om dikten MJÖBERG, *Stilstudier*, s. 98, 208, 222 f., 251 (marmor), 269 f. (hvila), SANTESSON, *Tegnérs reflexionsdiktning*, s. 34, BÖÖK, *Esaias Tegnér*, s. 60, 87.

149 *"O! om du ömt"*. Efter Hs i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 128], på samma blad som *"Må du ej förskräckas"*. — R. 6. *damast* ändr. fr. *marmor*; frågetecken tillagt här.

Se WRANGEL, *Tegnérs kärlekssaga*, s. 297.

150 *Lång fredagen.* Efter originaltrycket i Lunds Veckoskrift Nytt och Gammalt 22 (1805): 51, 24 april; utan författarnamn. Tegnér sände dikten till M. Lagerlöf med brevet 28/4 1805.

Se MJÖBERG, *Stilstudier*, s. 13 f., 75, 110 f., 126, 130, 138, 189, 200, 229, 269, SANTESSON, *Tegnérs reflexionsdiktning*, s. 78—82, BÖÖK, *Esaias Tegnér*, s. 63, G. HEDIN, *Dateringsproblem i Tegnérs diktning 1820—1826* (Saml. N. F. 11 [1930]), s. 2 f., GRAVIER, *Tegnèr et la France*, 1943, s. 21 f., BÖÖK, *Levnadsteckningen*, I: 119—120.

152 *Till Drottningen.* Efter Hs i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 88]. — R. 5. *glädjen* ändr. fr. *hoppet*. — Fjärde strofen har påbörjats av r. 13—14, följda av:

När ha Behagen ej förmått

Dessa tre rader har korsats och strofen har börjats på nytt med:

Din och Behagens gudalott
Blef, Drottning, att den Ädle röra.

följda av nuv. r. 13—14. Därpå har de två förra raderna strukits och nuv. r. 15—16 har slutligen skrivits till. — R. 20 efter *hans* är str. *ålders*.

Kungaparet gästade Ven 17/7 1805 från Hälsingborg med kungajakten Esplendian; de mottogs där av kyrkoherden i S:t Ibb Nils Sylwan, enligt utförligt referat i Lunds Veckoskrift 23 (1805): 16, 7 aug. Om Sylwan (1751—1824) som tillhörde kretsen kring Gjörloff se G. CARLQUIST, *Lunds stifts herdaminne* II: 2, 1948, s. 367 f., — Se f. ö MJÖBERG, *Stilstudier*, s. 15 f., 61, 263 (gudalott) och WRANGEL, *Tegnér i Lund* 1, s. 139.

154 *Ynglingens Sotsäng, eller Lifvet och Döden.* Efter avskrift av Elof Tegnérs hand i LUB, Tegnérsaml. 2; avskrivaren vacklar mellan sin egen stavning *at* och *til* och Esaias' *att* och *till*. Denna avskrift torde vara själva tävlingsskriften.

Dikten inkom före den 8 oktober 1805 till pristävlan i Svenska akademien, varom se SILOW, *Tegnérs täflingsskrifter i Svenska Akademien* (Saml. 1913); den torde vara författad samma år. — Se f. ö. BERG, *Om den poetiska friheten*, s. 121, 178, 320, MJÖBERG, *Stilstudier*, s. 13 f., 27, 59 f.,

71 (Arist), 91, 93, 101 ff., 111, 119, 123, 126 ff., 132 f., 140 f., 200, 227, 230 f., 238—241, 248 (barn), 249 (bloss), 251 (larf, natt), 257 (koja), SANTESSON, *Tegnérs reflexionsdiktning*, s. 17—33, BÖÖK, *Esaias Tegnér*, s. 13—15, 455 f., WERIN, *Monografien*, s. 26 f., 611, SCHÜCK, *Svenska akademiens historia* 2, 1936, s. 573—582, J. TANDBERG, *Tegnér och astronomien* (Cassiopeia 1 [1939]), s. 24, MJÖBERG, *Studier i språkets konst*, 1939, s. 64, 140 f., GRAVIER, *Tegnèr et la France*, 1943, s. 25, J. TANDBERG, *Tegnér och blixten* (Lundensia 1944), s. 17 f., BÖÖK, *Levnadsteckningen*, I: 87, 89, HOLMBERG, *Minnesskriften*, s. 154 noten, N. PALMBORG, *Minnesskriften*, s. 758 noten, MJÖBERG, *Några kärnord*, s. 13, 32. — Mottot, också i "*Det ges ännu en tröst*" (ovan s. 81), har tydligen gått under Voltaires namn; i den citerade lydelsen är det emellertid hämtat ur *Épître à ma sœur sur ma convalescence* av J.-B. Gresset.

160 *Kulturen*. Efter Hs i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 52]. — R. 18. *O Upplysning, Måne* ändr. fr. *O Kultur, o Måne*. — R. 116 efter *sina* är str. *hjeltar*.

Dikten insänd till pristävlan i Svenska akademien före den 8 oktober 1805, varom se A. SILOW, *Tegnérs täflingsskrifter i Svenska Akademien* (Saml. 1913). — Om dikten se A. NILSSON, *Schillers inflytande på Tegnér och Tegnérs samtida* (Saml. 26 [1905]), s. 32 f., MJÖBERG, *Stilstudier*, s. 34, 57 f., 59, 63, 68 f., 79 f., 93, 111, 120, 127 f., 132 f., 135 f., 138, 140, 227, 229 f., 241, 248—252 (barn, boja, gift, jern, marmor, ok, spira), 254 (åska), 255 f. (kula), 265 (fosterdal), 266 (snilleunder), 269, A. NILSSON, *Tegnérs filosofiska och estetiska studier*, s. 123, 443—446, SANTESSON, *Tegnérs reflexionsdiktning*, s. 82—114, BÖÖK, *Esaias Tegnér*, s. 40—45, B. RISBERG, *En Tegnérsk perifras* (i Studier tillegnade Esaias Tegnér, 1918), s. 21, BELFRAGE, *Stilistiska studier*, s. 270, WERIN, *Tegnér och Napoleon*, s. 84 f., A. NILSSON, *Tegnér och Uppsalafilosofien*, 1934, s. 164, H. SCHÜCK, *Svenska akademiens historia* 2, 1936, s. 573—582, G. HEDIN, *Tegnérs uppfattning av klassiskt och romantiskt*, 1936, s. 15 f., M. GRAVIER, *Tegnèr et la France*, 1943, s. 26 ff., 137 (not 62), V. SVANBERG, *Medelklassrealism* 2 (Saml. N. F. 25 [1944]), s. 59, G. WIDENGREN, *Gnostikern Stagnelius* (Saml. N. F. 25 [1944]), s. 145, E. NORBERG, *Diskussionen om den unge Tegnérs filosofiska åskådning* (i Studier tillägnade Anton Blanck, 1946), s. 207 f., BÖÖK, *Levnadsteckningen*, I: 115 f., MJÖBERG, *Några kärnord*, s. 16 ff. (snille), 37. — Mottot av Milton, förut använt till kandidatuppsatsen *Öfver Europas Tilstånd vid Reformations-Tiden* 1801, är hämtat från *Paradise Lost*, tredje boken.

169 "*Hvadan kring Bältens strand*". Efter Hs i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 78]. Det är ovisst vilken händelse som dikten syftar på. — R. 3. *kring jorden* ändr. fr. *tillhopa*. — R. 5 urspr. börjad *De båda sakn*. Radens första ord skall nu vara *Saknan*, objekt till predikatet *båda*.

Se MJÖBERG, *Stilstudier*, s. 70, 197, B. RISBERG, *Ordet "Bält, Bälten" i svensk poesi* (SoS 7 [1907]), s. 1—12.

170 "*Må du ej förskräckas*". Efter Hs i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 129], på samma blad som "*O! om du ömt*".

I likhet med andra fragment ur brev till Anna Myhrman kan detta näppeligen dateras. — Se WRANGEL, *Tegnérs kärlekssaga*, s. 274.

171 *Till min älskade Anna.* Två Hs föreligger i LUB, Tegnérsaml. 2, A [P. 101] och B [P. 102], av vilka A är en renskrift, undertecknad med *Esaias Tegnér* och vikt som brev, och B troligen ett senare rättat koncept, utan titel. Titeln tillhör A, men texten är hämtad från B, med skiljetecken i r. 10—12, 23, 27, 32 från A. Varianter och ändringar: R. 1 B *Min A—*. — R. 2 B *sinne* ändr. fr. *hjerta*. —

R. 2 lyder i A och urspr. i B:

Hur hårdt min sällhet Du i längtans pröfning luttrar.

R. 4 samtidigt:

Jag sitter sörjande i Cage d'amour och kuttrar.

R. 9 A *står der* i st. f. *stadnar*; B *stadnar* ändr. fr. *blir der*. — R. 10. A *der* i st. f. *tyst*; B *tyst* ändr. fr. *der*. — R. 16 A *stumt* i st. f. *tyst*. — R. 13—16 är i B tillskrivna efteråt. — R. 18 B *bredvid* ändr. fr. *ijemter*; *så* tillagt.

R. 20 urspr. i B:

Som kommer rullande med dig fram genom skogen.

Därefter samt i A:

Som rullar med mitt hopp fram ur den tysta skogen.

R. 21 B efter *och* är str. *ser ditt*. — R. 23 A *dufna* i st. f. *däfna*.

R. 23—24 urspr. i B.

Mot jorden fälla de sin sorgsna [ändr. fr. *tyngda*] krona ner
Ty längtan efter dig dem, liksom mig, förtärde.

R. 26 A *står som*; B *likt* ändr. fr. *som*.

Dikten skrevs på Rämen den 12 sept. 1805, då fästmön tillfälligt var frånvarande. — Se TH. EKELUND, *Tegnérminnen i Rämen* (i Från Värmland och Dal, 1907), s. 57—60, MJÖBERG, *Stilstudier*, s. 113, 129, 133, 144, 256 (barm), WRANGEL, *Tegnérs kärlekssaga*, s. 296—298, BÖÖK, *Esaias Tegnér*, s. 60, samt *Levnadsteckningen*, I: 107—108.

173 *Elden.* Två Hs i LUB, Tegnérsaml. 3: 1, A [P. 182] och B [P. 181], den senare på brevpapper med vikmärken; A följes här. Denna ändring i A: R. 51 lydde urspr.: *Nattens lyktor tänd till seglarns gagn.* — I B finnas följande varianter och ändringar: R. 13. *Nu kom* ändr. till *Kom så*. — R. 15. *I det djup*. — R. 16. *lossnade* ändr. till *skilde*.

R. 19—24 urspr.

Och det nakna, det förfrusna Tomma
Klädde Ljuset opp. Naturens blomma
Stod der, vicklad ur sin brustna knopp.
Middag glödde öfver land och vatten.
Månan, rodnande och blyg, i natten
Slog sitt öga opp.

R. 19—20 därefter ändr. till:

Och nu klädde Ljuset opp den tomma
Nakna rymden: Och Naturens blomma

R. 19—22 slutligen:

Herrligt klädde Ljuset opp den nakna
Tomma rymden: Och på en gång vakna
Verldens krafter började sitt lopp.
Dagen glödde öfver land och vatten.

R. 26—27. Skogens Resar hotade [ändr. fr. *trotsade*] på kullen:
Ibland [ändr. fr. *Djupt bland*] dalens häckar rosen log.

R. 29. *Framgick.* — R. 32. *plantans fibrer*, ändr. till *plantorna och.* — R. 33. *Eld!* — R. 34. *Men* ändr. till *Nej,*.

R. 39—42. Vestas altar nämnes icke mer:
Men ett större [ändr. fr. *högre*] Tempel än [ändr. fr. *nu*] dig hyser
Och ditt bibehållna altar lyser
Ifrån himlen ner.

R. 45—48. Andas söderns varma himmel in.
Vaksam du i Tänkarns lampa sitter
Och den dolda sannings gnista spritter
Opp [ändr. fr. *Fram*] och söker din.

R. 49. Mogna guldets skördar uti grufvan

R. 51. Sprid kring jorden värma, lif och gagn.

R. 52. Jäs i Etna att

R. 64. När Volkanens

Dikten skickades till A. C. Kullberg i ett brev av den 14 november 1805 för att erbjudas åt Stockholms Posten; den publicerades i omarbetat skick 1812 i Iduna (se bland detta års dikter i nästa del). — Se Berg, *Om den poetiska friheten*, s. 132, 136, Mjöberg, *Stilstudier*, s. 68 f., 83, 87, 129 f., 133, 139 f., 147, 209, 270 (fråga, mogna), A. Nilsson, *Tegnérs filosofiska och estetiska studier*, s. 125—129, Santesson, *Tegnérs reflexionsdiktning*, s. 128—140, Böök, *Esaias Tegnér*, s. 48—53, 57—59, 65, H. Celander, *Rytm och reminiscenser* (i Studier tillägnade Otto Sylwan, 1924), s. 131 f., S. Bohman, *Esaias Tegnérs tänkesätt och idéer*, 1933, s. 283 f., A. Nilsson, *Tegnér och Uppsalafilosofien*, 1934, s. 112—115, Sylwan, *Den svenska versen* 3, s. 41 f., Werin, *Monografien*, s. 58 f., H. Ruin, *Poesiens mystik*, 1935, s. 125 f., J. Tandberg, *Tegnér och kemien* (Med hammare och fackla 9 [1938]), s. 148 f., Svanberg, *Tegnérstudier*, s. 58, 128 f., 143 f., Tandberg, *Tegnér och blixten* (Lundensia 1944), s. 16 f., Böök, *Levnadsteckningen*, I: 117—118, 122, 218, 233, 268, Holmberg, *Minnesskriften*, s. 153, Mjöberg, *Några kärnord*, s. 24, Werin, *Den svenske Faust*, 1950, s. 85 f.

176 *Lifvet.* Efter Hs i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 58]. En kustod *Väl*, på sista sidan, visar att dikten är ofullständigt bevarad. En påteckning *Didaktik* förskriver sig från Tegnérs senaste år. I r. 50 är *Hela, gränslösa* en senare ändring från *Äfven, tigande.* Vid samma tillfälle som denna ändring gjordes har det varit Tegnérs avsikt att förkorta sista versen i varje strof med två stavelser; dessa ändringar, som genomförts för alla strofer utom den sista, har dock återtagits.

De löd: R. 8. Och vet ej hvarthän du far.
R. 16. Åt sitt lif, sin kraft, som jag.
R. 24. Syster, vet du den ej af?
R. 32. Låt mig tro I sen på mig.
R. 40. Hulda Mor, visst lefver Du.
R. 48. Kallnar vid ditt kalla bröst.

Se O. LEVERTIN, *Svenska gestalter*, 1903, s. 246, A. NILSSON, *Schillers inflytande på Tegnér och Tegnérs samtida* (Saml. 26 [1905]), s. 38 f., dens., *Tegnérs filosofiska och estetiska studier*, s. 117, 129—130, MJÖBERG, *Stilstudier*, s. 34, 126, 145, 257 (rön), BÖÖK, *Esaias Tegnér*, s. 47—50, S. BOHMAN, *Esaias Tegnérs tänkesätt och idéer*, s. 283 f., SYLWAN, *Den svenska versen* 3, s. 41, WERIN, *Monografien*, s. 59—71, J. TANDBERG, *Tegnér och astronomien* (Cassiopeia 1 [1959]), s. 32, BÖÖK, *Levnadsteckningen*, I: 119, 256, WERIN, *Tegnérdikter analyserade*, 1955, s. 135 f.

178 *Kronos Söner*. Efter originaltrycket i Lunds Veckoskrift Nytt och Gammalt 23 (1805): 35, 18 dec., undertecknat med *T—r*. Dikten var där försedd med följande not: "Det torde ej behöfva anmärkas att *Kronos* är Saturnus eller Tiden, och *Psyche* Menniskosjälen." — Hs bevarad i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 54]; noten lyder där: *Kronos, Grekernas namn på Saturnus eller Tiden. Psyche, menniskosjälen.* — Följande varianter och ändringar förekommer:

R. 7. Fick till [ändr. fr. *Till sitt*] fideikommiss — hvad [ändr. fr. *fick*] då?
R. 20. *allting* ändr. fr. *nådigt*.
R. 25—26 urspr.
Klokhet fick den äldsta på sin del:
Ett orakel uti alla bygder.
R. 35 urspr. Hoppets spegel håller han der opp,
R. 39. Menska, välta molnet från din syn,
R. 41. broderns

Se MJÖBERG, *Stilstudier*, s. 48, 86, 90, 133, 136, 208, 223 ff., N. SVANBERG, *Svensk stilistik*, 1936, s. 19, BÖÖK, *Esaias Tegnér*, s. 62, samt *Levnadsteckningen*, I: 106.

181 *Vid Prosten . . . Mauritz Kahls Begrafning*. Efter originaltrycket (hos Lundblad, Lund 1805); författarnamnet under titeln: *E. Tegnér. V. Bibliotekarie.*

Prosten Kahl, fader till Achatius Kahl, var född 1746 och dog den 25 november 1805; om honom se G. CARLQUIST, *Lunds stifts herdaminne* II: 7, 1959, s. 318 f. och A. GREEN, *Achatius Kahl* (Fören. Det gamla Lund. Årsskrift 43 [1961]), s. 7—13; om Tegnérs bekantskap med honom se KAHL, *Tegnér och hans samtida i Lund* (1851), s. 108—112. — Om dikten se MJÖBERG, *Stilstudier*, s. 126 f., 135 f., 138, 203, BÖÖK, *Esaias Tegnér*, s. 61, 64.

184 *Till en Far*. Efter originaltrycket i Lunds Veckoskrift Nytt och Gammalt 23 (1805): 36, 24 dec., undertecknat med *T—r*. — En Hs från Tegnérs senare år (1840-talet) är bevarad i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 152], märkt *B. IX. Minnen*; i r. 8 har den *vexlar* i st. f. *byter*, i r. 10 *halfsläckt* i st. f. *halfskymd*.

Om Nils Hultberg, sedan överjägmästare (1767—1809), se SJÖSTRÖM, *Skånska nationen 1682—1832*, nr 2327 och H. SAMZELIUS, *Jägeristaten*, 1915, s. 370. — Om dikten se MJÖBERG, *Stilstudier*, s. 126 f., 131, 136, BÖÖK, *Esaias Tegnér*, s. 49, 61—62, E. KÄLLQUIST, *Tegnérs Det eviga* (Saml. N. F. 20 [1939]), s. 114 not 2, J. TANDBERG, *Tegnér och astronomien* (Cassiopeia 1 [1939]), s. 32.

186 [*Med en julklapp*]. Efter en avskrift av G. Myhrmans hand i LUB, Tegnérsaml. 2; med en ingress: "Till en Julklapp, som Systrarna Eva och Anna Myhrman hade förfärdigat och förärade sin Far året före deras bröllopp, skref Tegnér en Vers af — som jag vill minnas — följande innehåll."

187 *Klosterruinerna*. Efter trycket i Smärre samlade dikter 1828. Dikten trycktes första gången i Idunas 8:e häfte, 1820; den sändes på uppmaning till J. Adlerbeth i brev 27/2 1817. Tre Hs finns bevarade, av vilka två i LUB, Tegnérsaml. 3: 1, A [P. 195] senast från 1805 och B [P. 196] från tiden för trycket; den tredje, C [P. 1381] på papper med vattenmärke Klippan 1819, i Götiska förbundets arkiv, Vitterhetsakademien.

I Iduna löd r. 49—50:

Med andakt böjs dess knä för helgonen,
med suckan hennes mund sitt Ave stammar,

I A förekommer följande varianter och ändringar: R. 7. *nejd* i st. f. *gård*.

R. 11. Från loften skriker Ufven fram sin sång

R. 12. *ändå tryggt* ändr. fr. *dock i ro*

Mellan nuvarande tredje och fjärde stroferna finnes följande.

De bleka vaxljus flämta icke mer:
Och klockan, brusten ingen folkhop lockar:
Bland grafvar korset sjunkit, multnadt, ner,
Och skator bygga i Marias lockar.

I denna strof är *bleka vaxljus flämta* ändr. fr. *gälla klockor ljuda*; *Och klockan, brusten* ändr. fr. *Den gälla klockan*; *skator bygga* ändr. fr. *skatan bygger*.

R. 14. Och smädarns fötter på reliken trampa.

R. 19. Den rörda Andakt under hvalfven gått

R. 22. efter *Hvad* är str. *Hosianna*

R. 23. Här Anden brinnande [ändr. fr. *svärmande*] sitt ursprung mött

R. 25—32 är överstrukna i denna version, där lydde:

R. 26—27. Blef Edert hem af Lidandet förgätet?
Stal ingen Åtrå friden ur Er själ,

R. 29—32. Hvem svarar? — Endast lifvet klaga vet,
Och ingen än ett ljud från döden kallat.
I grafven torkas ögat ut, som gret
Och jorden hvilar på det bröst som svallat.

R. 34. *bleka vålnader*. — R. 47. *med våld*.

R. 49—50. Med andakt böjs dess knä för Helgonen,
Med suckan hennes mun sitt Ave stammar,

R. 52. efter *samma* är str. *öga*

R. 55. Hvi blef så syndig då Naturens röst?

R. 56. *så grymma.* — R. 59. *trötta ögat.* — R. 62. *tärdes af* ändr. fr. *led och dog.*

I stället för nuvarande r. 65—72 finns dessa tre strofer, där i tredje raden efter *vi* är str. *där*:

Frid med din skugga, o hvem helst du var.
I Seklers öcken Minnets rosor tvina.
[ändr. fr. *I Seklers grus snart Minnet skall förtvina.*]
I dag vi irra på din aska quar,
I morgon multna våra ben hos dina.

Förgänglighet, när får din likvagn ro?
Den hämtar med sig Svagheten som Styrkan,
Ett Tempels murar som ett fogelbo,
Och menskors narrverk, som en Guddoms dyrkan.

Se — Nilens fordna Gud nu plogen drar,
Och Salems nejd vet blott förtryckets under.
På Vestas altar lågan slocknat har,
Och dufvan tystnat i Dodonas lunder.
R. 74—75. Den Götiskt täljda, förr tillbedna stoden:
Ty vid sin hammar slumrar AsaThor,

R. 78. *likt sommarfjärlen.* — R. 79. *Nu framgår.*

På slutet fanns ytterligare dessa två strofer, som senare överstrukits:

Hvem vet, kanske sen några Sekler gått
Ett okändt altar står der nu står kyrkan,
Och fridens lära är predikad blott
Af multna häfder och den ädles dyrkan.

Hvar sjelfgjord Guddom skall bli glömd en gång.
Der Templet yfdes skola hjordar vallas:
Men dygdens dyrkan blir, som tiden, lång
Dess gudstjenst enkel och dess tro [ändr. fr. *lag*] är allas.

I B finns följande varianter och ändringar: R. 7. *gård* ändr. fr. *nejd.* — R. 11. *ufvarna.*

R. 30 urspr. men det är tyst uppå de dödas läger.

R. 31. *torkas.* — R. 34. *bleka vålnader.* — R. 49—50 = A. — R. 59. *ögat.* — R. 65. *Du är hämnad ren* ändr. fr. *o hvem helst du var.*

C överensstämmer med trycket i Iduna, frånsett några detaljer i stavningen. Den är undertecknad *T—r.*

Förebilden är Matthissons *Das Kloster.*

Se Berg, *Om den poetiska friheten*, s. 303, Mjöberg, *Stilstudier*, s. 16, 57, 142, 230, 242, Santesson, *Tegnérs reflexionsdiktning*, s. 117—128, Böök, *Esaias Tegnér*, s. 59 f., 64—66, Belfrage, *Stilistiska studier*, s. 268, dens., *Helgonen i svensk romantisk dikt* (i Festskrift tillägnad Yrjö Hirn, 1930), s. 23, Werin, *Monografien*, s. 340 f., M. Gravier, *Tegnèr et la France*,

1943, s. 98, Böök, *Levnadsteckningen*, I: 116, 120, 148, C. Fehrman, *Ruinernas romantik*, 1956, s. 132—137.

190 *Förlofvade och Gifte.* Tre Hs, A [P. 107], B [P. 106] och C [P. 108], är bevarade i LUB, Tegnérsaml. 2. A, som här följes, och B är från tiden omkring 1805; C förskriver sig från Tegnérs sista år.

Ur A: R. 21. *lysning* ändr. fr. *bröllopp.* — R. 22. *brudsäng* ändr. fr. *bröllopp.*

I B: R. 5. *De smektes, de kysstes.* — R. 9. *Den näktergal spelar* ändr. till *De vårvindar spela.* — R. 10. *Den vårvind far sval öfver näset* ändr. till *Den Näktergal slår sina quäden.* — R. 12. *gräset* ändr. till *träden.* — R. 19. *Och flux sändes dit.* — R. 21. *blef det.* — R. 22. *Och bröllopp.* — R. 23. *svängde* ändr. fr. *lyfte.*

I C: R. 9. *Och näktergaln spelar.* — R. 10. *och vårvinden far.* — R. 14. *Och brudsången sorlar ur källa.* — R. 21. *blef det.* — R. 27. *en slängkyss de gåfvo åt Eden ännu.*

Se Berg, *Om den poetiska friheten*, s. 313, Mjöberg, *Stilstudier*, s. 139, 207, 221 f., 265 (äktenskapsöken), 270, A. Nilsson, *Ur diktens värld*, 1926, s. 224—228, N. Svanberg, *Svensk stilistik*, 1936, s. 20, Böök, *Levnadsteckningen*, I: 105—107.

192 *Jorden och Årstiderna.* Efter trycket i Vexiö-Bladet 1813: 15 (3 april). Dikten är där osignerad. En sen avskrift finnes bland Tegnériana i de Agardhska samlingarna i LUB, i samma lägg som avskrifter av *Altarena*, *Kyssarne*, *Halkan*. Där i r. 10. *ned åt skyn*, i r. 15. *var* i st. f. *väl.*

Dikten tillhör samma Fru Lenngrenska åder som *Kronos' söner.*

Se Mjöberg, *Stilstudier*, s. 69, 86, 260, N. Svanberg, *Svensk stilistik*, 1936, s. 19 f., Böök, *Levnadsteckningen*, I: 105 f., Mjöberg, *Verskonst och ordkonst*, 1961, s. 50 f.

194 "*Drakar vake öfver skatten*". Efter Hs i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 63]. — R. 2 ändr. fr. *Låtom oss dess bruk förstå.* — R. 14. *Julias* ändr. fr. *Lauras.*

Se Mjöberg, *Stilstudier*, s. 71, 227, 257 (den Sköna).

195 *Öfver Kornetten, Välborne Herr Eberhard Rosenblads död.* Efter originaltrycket, utgörande bihang till Lunds Veckoskrift Nytt och Gammalt 23 (1806): 49, 26 mars; dikten är där utan författarnamn och bihanget utan ursprungsbeteckning, varom se Tegnérs brev till Kullberg 27/4 1806. Dikten omarbetades fullständigt under Tegnérs sista år enligt Hs i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 157], märkt *Minnen. V.* Den i Tegnérs Samlade skrifter förekommande texten är en av Böttiger verkställd sammansmältning av 1806 års text och den omarbetade versionen.

Eberhard Rosenblad, född 1784, död 22 januari 1806 i Stockholm, var son till majoren vid Skånska Husarregementet J. E. Rosenblad, och sonson till medicine professorn Eberhard Rosén-Rosenblad i Lund. Hans mor var syster till professor Anders Lidbeck, Tegnérs faderlige vän. — Begravningen hade ägt rum med stor ståt i Klara kyrka i Stockholm den 27 januari; J. E. Angelin hade ägnat den döde verser, avtryckta i bihang till Lunds Veckoskrift nr 45 den 26 febr.; orden till sorgemusiken, författade av J. D. Valerius, hade följt som bilaga till samma tidning nr 47 den 12 mars (även i Stockholms Posten den 20 mars); Tegnér tog sålunda upp en

sorts poetisk tävlan, varom r. 1—2 också vittnar. — Förebild för denna liksom flera andra av Tegnérs gravdikter var J. Stenhammars elegi *Carl Sehmann*, vilken han beundrade som ett exempel på "det mildt rörande" (se *Filosofiska och estetiska skrifter*, s. 296, "Sellman" för Sehmann).

Se f. ö. BERG, *Om den poetiska friheten*, s. 25, MJÖBERG, *Stilstudier*, s. 91, 124, 126—129, 133, 135, 138 f., 143, BÖÖK, *Esaias Tegnér*, s. 60, 72, 87 f., WERIN, *Monografien*, s. 614, J. TANDBERG, *Tegnér och kemien* (Med hammare och fackla 9 [1938]), s. 154, BÖÖK, *Levnadsteckningen*, I: 128.

200 *Nelson och Pitt.* Efter Hs [P. 1950] i Smålands museum, Växjö; gåva av fröken Ida Charpentier, uppfostrad hos Tegnérs på Östrabo. Hs har under titeln ett senare tillskrivet *1804*. Dikten trycktes tidigast i Linköpings Bladet 1806: 101 (den 20 december), utan författarnamn.

I Hs är r. 3 urspr. börjad *F*; i r. 21. *För* ändr. fr. *Intet*; r. 33—36 tillagda senare, samtidigt som det felaktiga årtalet, varvid r. 34 urspr. börjad *evigt tom*. — Böttiger bär ansvaret för den meningslösa felläsningen i r. 34. *Som på rof*, först påpekad av WERIN, *Monografien*, s. 611; han har förväxlat *t* med långt *s*.

I Linköpings Bladet förekommer följande varianter, utom att r. 33—36 fattas:

R. 5. Krigare och Hjelte var den ena,
R. 9. Stormig som den våg han lydde:
R. 13. Trånande i friden, Vän af faran,
R. 21. För ett uphöjdt rum i minnets Boning
R. 41. Skynda Pitt och vingla upp Tartaren

C. A. Agardh om diktens popularitet i *Ur Esaias Tegnérs papper*, s. 34—35; om dikten f. ö. MJÖBERG, *Stilstudier*, s. 12, 68, 125, 127, 129, 137 f., 209, 251 (köl), 266 (vikingsdygder), 270, WRANGEL, *Tegnérs kärlekssaga*, s. 81 f., 301 f., BÖÖK, *Esaias Tegnér*, s. 80—82, WERIN, *Tegnér och Napoleon*, s. 86—90, dens., *Monografien*, s. 31—33, 611 f., SVANBERG, *Tegnérstudier*, s. 60, GRAVIER, *Tegnèr et la France*, s. 35 f., BÖÖK, *Levnadsteckningen*, I: 124—126, WERIN, *Minnesskriften*, s. 253, 294. — Lord Nelson dog 21/10 1805 och William Pitt d. y. 23/1 1806.

202 *England och Frankrike.* Efter trycket i Smärre samlade dikter 1828, där dikten bär det oriktiga årtalet 1805. I r. 18 har trycket ett komma efter *land*, som här avlägsnats; tryckfelen i r. 4. *hata* för *hota* och i r. 53. *för andra* rättas redan i originalupplagan. — Dikten är bevarad i tvenne Hs i LUB, Tegnérsaml. 2; den ena [P. 84] är en renskrift från 1828, överensstämmande med trycket; den andra [P. 83] är från 1806 (det oriktiga datum *1805 i Dec.* är senare tillskrivet). I denna Hs, där alla rader börjar med versal, är vid en något senare period flera ändringar införda, bl. a. de båda längsta replikerna, r. 47—64, tillagda; i dessa ändringar börjar raderna med gemena. I den tidiga Hs förekommer följande varianter och ändringar.

R. 4—5 urspr.

Störta throner och bygg. Gör våld på den suckande Jungfrun.
Albion trotsar dig än. Vielfras mig äter du ej.

Efter ändringen r. 4. *Filfras, nalkas*
R. 7—10 urspr.
Strandar ej folkens [ändr. till *folkslagens*] rätt, den heliga, på dina kuster?
Är icke hela din Stat en Dykerikommission?
Jorden stack du i brand, att bättre få plundra i vådan,
Och som en utsvulten haj stryker kring hafvet din köl.
R. 13. *nu är förtrycket dess lön* ändr. fr. *och fick sig förtrycket igen*
R. 15 ändr. fr.
Hindus ger perlor och blod. Som ett svedjeland ligger dess Eden:
R. 16 ändr. fr. Negern gisslas och dör,
R. 18—19 urspr.
Skåda Hesperiens land. Det står som ett utplundradt tempel
Och från det fattiga Schweitz stal du dock frihet och dygd.
R. 21—22 urspr.
Skåda det vidsträckta haf. Der röfvar du vän eller ovän
Belternas port bröt du opp. Hemgång är din Politik.
R. 25 ändr. fr. Härar köper jag opp. Furstarna
R. 30 urspr.
Hannibal-Dumouriez far, en irrande fremling, bland folken.
Därefter Guillotinen är still, men Pichegru är strypt i sitt fängsel
R. 31. Gracchus-Moreau
R. 33 urspr. Lik din Helvetsmachin kreverade Pitt utan nytta
Därefter Pitt — och din andra helvetsmachin misslyckades begge
Sedan ändr. till nuvarande lydelse.
R. 34 ändr. fr. Nelson, den segrande
Urspr. Nelson, den mäktige
R. 36—37 ändr. fr.
Fåfängt hatar du mig. Jag fiskar ju opp dina flottor.
Sträck ej ditt svärd öfver sjön. Ser du det räcker mig ej.
R. 39 ändr. fr.
Ja, visst hatar jag dig. Men du hatar menniskoslägtet.
R. 43. *Aldrig en* ändr. fr. *Ingen*
R. 46 ändr. fr. Herkules lefver ännu. Skäll icke, glupande Troll.
R. 47—64 är tillskrivna efter diktens slut, med i r. 51. *höra mig till*, i r. 52. *Frihet talar jag om*, efter *om* är str. *men*, i r. 53. *för de andra*, i r. 59 efter andra *är* är str. *föryng*, i r. 64. *fall för den starkare ned.*
Urspr. motsvarades detta parti av följande sex strukna rader:
England.
Se, jag bjuder dig fred. Vi dela emellan oss rofvet.
Grönskande jorden blir din. Min blir den blå Ocean.
Frankrike.
Icke din väpnade hand, din bedjande, bjude mig friden.
Frankrike talar om frid blott med Nationer på knä.
R. 66. Vimplarna sväfva i skyn. Det regnar som fordom i Sodom,
R. 67 urspr. Böljan går blodig och hög [ändr. fr. *djup*].

R. 69. Örnarna [ändr. fr. *Fanorna*] sväfva i skyn. Det dånar, som åskan på dom[dag] [ändr. fr. *Domedagsåskan*]:

R. 70 ändr. fr. Striden går blodig och djup.

R. 72—73 ändr. fr.

Stå, som en nytänd volkan, och härja de kringspridda vinberg.
Uti din egen eld faller du plötsligt en dag.

R. 75 urspr. Ligg som ett blockskepp i sjön. Kreditens ankartåg brister,
Ändr. till Ligg ett blockskepp trygg, men kreditens ankare sviker,

R. 76 ändr. fr. Och det blodiga vrak drifver för bölja och vind.

I den sena Hs följande varianter: r. 18 inget komma, r. 30. *är strypt*, r. 31. *Gracchus-Moreau*, r. 53. *för de andra*.

I själva tryckmanuskriptet till Smärre samlade dikter, ett band avskrifter med Tegnérs egenhändiga rättelser och ändringar, i LUB, Tegnérsaml. Suppl. 28 [P. 1954: 10] följande: r. 18 komma, r. 30. *stryps* ändr. fr. *är strypt*, r. 31. *Victor* ändr. fr. *Gracchus*, r. 53. *för andra*, r. 58. *byggd på* ändr. fr. *bygger*, i sin tur ändr. fr. *byggs*[?] *på*.

Se A. Nilsson, *Schillers inflytande på Tegnér och Tegnérs samtida* (Saml. 26 [1905]), s. 38, B. Risberg, *Ordet "Bält, Bälten" i svensk poesi* (SoS 7 [1907]), s. 9 f., R. G. B[erg], *Tvåstavig versfot i pentameterns andra hälft* (SoS 7 [1907]), s. 248 f., Mjöberg, *Stilstudier*, s. 12, 49, 68, 70, 103, 113, 125, 127, 138, 198, 230 f., 240, 251 (köl), 261 (föryngrad), 265, Böök, *Esaias Tegnér*, s. 77—86, Werin, *Tegnér och Napoleon*, s. 90 f., dens., *Monografien*, s. 33—35, 612 f., dens., *Svensk idealism*, s. 43—45, E. Bruno, *När skrev Tegnér "Det Eviga"?* (Saml. N. F. 11 [1930]), s. 110 f., Sylwan, *Den svenska versen* 3, s. 55 f., Svanberg, *Tegnérstudier*, s. 47, 127, Gravier, *Tegnèr et la France*, s. 36 f., Böök, *Levnadsteckningen*, I: 125—127, Mjöberg, *Verskonst och ordkonst*, s. 49 f., Th. Nilsson, *Till den Krigförande* (SLT 25 [1962]), s. 107 not 14.

206 *På Fru Direktörskan Hedvig Aulins Begrafnings-Dag.* Efter originaltrycket, Lund 1806 (hos Joh. Lundblad); författarnamnet under titeln: *Af E. Tegnér. v. Bibliotekarie.*

Fru Hedvig Aulin, född Åman, dog den 4 april 1806 på Övedskloster, vid 21 års ålder. Hon var gift med ekonomidirektören på Övedskloster, sedermera akademibokhållaren Nils Aulin, 1768—1836 (Sjöström, *Skånska nationen 1682—1832*, nr 2072), och syster till sedermera kyrkoherden C. A. Åman, som tillhörde Tegnérs bekantskapskrets, och var enligt Kahl (*Tegnér och hans samtida i Lund*, 1851, s. 97) berömd "för sin bländande skönhet och sitt intagande väsende".

Se Berg, *Om den poetiska friheten*, s. 128, 178 f., Mjöberg, *Stilstudier*, s. 127, 138, 163, 205, 221, Svanberg, *Tegnérstudier*, s. 90 f.

208 *Tålamodet och Hoppet.* Efter trycket i Lunds Veckoskrift Nytt och Gammalt 24 (1806): 3, 7 maj; undertecknat med T—r; några tryckfel är här rättade. En Hs finns i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 55]; den saknar underrubriken, har något kortare not, versaler endast vid ny mening, något annan interpunktion och i r. 5. *hade de*, r. 10. *modren*, r. 25. *Brodren*.

Dikten omarbetades och publicerades 1812 i Iduna under titeln *Herthas Barn*, se denna dikt i följande del; se också Atterboms brev till Tegnér 19/4 1811 (*Ur Esaias Tegnérs papper*, 1882, s. 39) och Tegnérs svar 13/6 samma år.

Se Mjöberg, *Stilstudier*, s. 15 not, 86, 127, 139, 205, 231, 249 (bloss), A. Nilsson, *Tegnérs filosofiska och estetiska studier*, s. 67 not, 123—125, Böök, *Esaias Tegnér*, s. 62, Svanberg, *Tegnérstudier*, s. 79, Böök, *Levnadsteckningen*, I: 122.

210 *Till A—n.* Efter Hs i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 115]. — R. 29 ändr. fr. *en röst som själ och sinne klyfver.*

Adressaten var Tegnérs vän och medbroder i poesin David Aspelin (1780—1821), om denne se G. Virdestam, *Växjö stifts herdaminne* 3, 1929, s. 278—283. Av Aspelins bevarade brev till Tegnér är det tidigaste daterat 2/6 1806. — Tegnér hade 1805 tävlat i Svenska akademien med *Kulturen* och *Ynglingens Sotsäng*, men för båda blott erhållit mention. Nordforss och Regnér hade båda erhållit stora priset, 1788 och 1789. Lehnberg var direktör 1805 och överlämnade prisen. Wallin erhöll detta år tre pris, det stora och tvenne mindre. A. C. Kullberg fick hedersbelöning (se f. ö. Tegnérs brev till honom 27/4 1806), Tranér andra priset för Ovidius-översättningar; Valerius blev utan. Wallmark hade 1804 fått andra priset för lärodikten *Handen*. Se Ljunggren, *Svenska akademiens historia*, och Schück, *Svenska akademiens historia* och, om Regnér, O. Holmberg, *Leopold och Gustaf III*, 1954, s. 243—248. Såväl Tegnér som Aspelin deltog dock i 1806 års tävling, den förre med *Försonligheten* och den senare med *Tvänne Elegiska Stycken*: *Till min Moders Skugga* och *Till Barndomen*.

Se vidare Berg, *Om den poetiska friheten*, s. 53, 313, Mjöberg, *Stilstudier*, s. 75, 79, 109 f., 200, 225, 263 (gudavin), Wrangel, *Tegnér i Lund* 1, s. 141 f., Böök, *Levnadsteckningen*, I: 112 f., Holmberg, *Leopold under Gustaf IV Adolf*, 1962, s. 294 f., Th. Nilsson, *Till den Krigförande* (SLT 25 [1962]), s. 95—97.

212 *Försonligheten.* Efter avskrift i Svenska akademiens arkiv. Detta bidrag till pristävlingen 1806 är, med undantag för mottot, skrivet av främmande hand. På några ställen har interpunktion och stavning här korrigerats med hjälp av Tegnérs egenhändiga Hs A. I r. 89 har avskriften *merjader* i st. f. *myriader* (stället rättat med blyerts, men säkerligen icke av Tegnér). — I r. 99 har avskriften *ledsvän*, vilket med blyerts rättats till *ledsven*, men denna rättelse är likaledes en senare (Tegnérs egenhändiga Hs har *ledsvän*). — I r. 191 har avskriften *sköt ihop* (likaså Tegnérs egenhändiga Hs); *sköt* är med blyerts ändrat till *knyt*, men denna rättelse är likaledes med all sannolikhet en senare, verkställd av en läsare.

Två egenhändiga Tegnérska Hs är bevarade i LUB, Tegnérsaml. 2, A [P. 59] och B [P. 60]. Följande varianter och ändringar i A, som bär titeln *Fördragsamheten* (ändr. fr. *Toleransen*), saknar motto och betecknas som (*Fragment*):

R. 9. Dagen stiger på det höga,

R. 14. efter *lugn* är str. *till*

R. 25 nuvarande lydelsen ändr. till:

Hvarför trotsar Du på stödet

R. 33—40 fattas och markeras av uteslutningstecken.

R. 41—48 är överkorsade.

R. 49—54 urspr.

Fåfängt edra Rykten flyga
vilda, blodiga mot skyn.
Snart skall edert minne smyga
rodnande ifrån vår syn.
Intet hjerta, blott en runa
död och kall, Er hågkomst bär.

R. 49—52 därefter i marginalen ändr. till:

Sakta, sakta, maktens [ändr. fr. *Ryktets*] jättar
tänken dock på folk och land
tänken dock att Leten tvättar
ej så lätt en blodig hand.

R. 53—54 över raderna ändr. till:

Intet bröst, en stenig runa
Tusen hjeltars minnen bär.

Ändringen av r. 53 slutligen återtagen.

R. 57—64 nuvarande lydelsen ändr. till:

Frid, Nationer; Jordens förstar,
frid i edra spirors hägn!
ack den usla [ändr. fr. *brända*] jorden törstar
icke efter blod, men regn.
Mot förtryck, mot villans ifver
vare edert härnadståg.
Genom lunder af oliver
leden Tidens stilla våg

R. 69—72 är korsade, men hade följande lydelse:

Tiden har klädt af dig larfven
som din nakna ondska bar.
Minnet står i tidehvarfven
ännu som ett spöke quar.

R. 76. som ett såradt villdjur ner.

R. 89. Blidka jordens myriader,

R. 97. O! hur kom du, som en aning

R. 133—135 nuvarande lydelsen ändr. till:

Medan än bekymret tiger
drick ur kärlekens pokal
drick dig varm, förrän du stiger

R. 143. endast goda andar kalla

R. 153—160 fattas utan markering. Efter r. 168 uteslutningstecken och ordet (*Slutet*).

R. 169—173. Kom, försonerska, försona
med sig sjelf en fallen ätt
och en lugnad dag din krona
uppå tidens [ändr. fr. *seklets*] tinning sätt.
Med ditt lidande o köp oss

R. 173—180 överkorsade. I r. 178 *olyckligt land*, r. 180 lydde: *svärdet i Rättvisans hand.* — R. 169—172 och 181—184 bildar efter strykningarna en strof.

R. 183. Alla stridens händer samla

R. 185—200 överkorsade. I r. 187 *opp ur stoftet.* — Uteslutningstecken efter r. 192.

Medan A sålunda är ett koncept till den äldre versionen, i vilket senare ändringar för omarbetningen har införts, är B identisk med den år 1808 till Svenska akademien ånyo insända, omarbetade, av en annan hand (inte samma som 1806) renskrivna tävlingsskriften. Denna tävlingsskrift med samma titel och motto som 1806 var försedd med följande anmärkning, sannolikt av Tegnérs hand men med tysk stil: "Detta stycke har redan för *2ne* År sedan varit inlemnadt till Svenska Academien. Det mindre ofördelaktiga omdöme som då blifvit fälldt deröfver har gifvit Författaren anledning att försöka några ändringar dervid, hvilka nu underkastas Academiens ompröfning. I händelse det ej skulle anses värdigt någon belöning, vågar likväl Författaren såsom en ynnest utbedja sig Academiens omdöme deröfver, till egen upplysning och rättelse." (Jfr PALMBORG i *Minnesskriften*, s. 850 f., not 6.) Då tävlingsskriften vanställes av avskrivarens bristfälliga stavning och interpunktion, avtryckes här i stället B, som ord för ord överensstämmer med den förra; dock har tävlingsskriften i r. 43 *att han* i st. f. *hur han*, i r. 78 *grafvens* i st. f. *dagens*, i r. 161 *kom att* i st. f. *kom och*.

När de store ödelägga
för sin nyck en osäll verld,
och i Themis vågskål lägga
ej sin rätt, men sina svärd:
när den svagare förtryckta
svekets dolk i gördeln bär:
i ditt eget hjerta flykta
och slut frid med verlden der.

Dagen stiger på det höga,
blomman öppnas, fälten le:
menska, låt hans rena öga
i ditt bröst blott oskuld se.
Quällen kommer med sin stjerna,
lugnet rår kring dal och fjäll:
stäng för hat din barm så gerna
som för nattens vind ditt tjäll.

Döm ej strax den vilseförda,
stolte vise, med förakt.
icke vägde du den börda
smärtan på hans skullra lagt.
Någon högre makt befaller
öfver menskan: lär och tig.
När hon en gång mognat faller
ödets frukt dock ner på dig.

Du som går att kufva jorden
sköflad för din ärestod,
hör, från Södern och från Norden,
ropar mot dig Abels blod.
I din bädd när natten tiger
kall hans vålnad lägger sig:
när du opp på thronen stiger
är han redan före dig.

Frid, Nationer, jordens Förstar,
frid i edra spirors hägn;
Ack den usla jorden törstar
icke efter blod, men regn.
Blott mot våld, mot villans ifver
vare edra härnadståg:
genom lundar af oliver
leden tidens stilla våg.

Och du grymme som förkunnar
hämd och hat i himlens namn
ser du icke hur han unnar
rum åt alla i sin famn.
Ve den smickerfödda runa
som ditt namn till Minnet bär:
skin på grafven ej, du Luna
och du blomma gro ej der!

Tanken är dock fri. Du binder
ej den väldige med hot.
Fruktan blekar ej hans kinder,
bojan tynger ej hans fot.
Vantrons långa dröm är faren,
gif den vakna jorden ro.
Gå, predika i Tartaren
och lär djeflarna din tro.

O hvad gör det hur vi kalla
denna far som ingen ser?
för hvad dyrkad bild vi falla,
för hvad heligt tecken ner!
Månn den vise med sin lära
än så djup, så konstigt bygd
kommer verldens Gud mer nära
än den vilde med sin dygd?

Hör mig, hör mig, gode Fader,
Väsen bakom verlden gömdt!
Blidka jordens myriader,
led de vilda som dig glömt.
Låt mig älska hvarje redlig
fast han ej min orden bar.
Fridens lära vare fredlig,
som dess första härold var!

O hur kom hon som en aning
ifrån himlen, ljuf och hög,
och till ledsven för vår spaning
som en svan i natten flög.
Hur hon målade de landen
bortom dagens nedgång hän
der den rena, frie Anden
vandrar under Edens trän.

Menska, någon himmelsk flamma
lefver i dig: släck ej den:
lär dig något ord att stamma
af Guds språk: Förlåtelsen.
Tro hvar oförrätt en tärning
kastad med förlust: glöm den:
minnet tryck af hvar välgerning
till ditt hjerta som en vän.

Är du lycklig och tillbeden
hvarför hatar du, Barbar?
hvarför håller i ditt Eden
du den vilda ormen quar?
Räck din hand: förvägra ingen,
låt hvar glädje som du njöt
flyga genom brödraringen,
liksom en elektrisk stöt.

Om du lider, om du faller
trampad af din fiende,
genom lifvets fängselgaller
in i fria himlen se:
der hvar hatfull själ, hvar bitter
svartnar som en slocknad brand,
och Försonligheten sitter
på den högstes högra hand.

Yngling, du hvars stjerna rullar
öfver lifvets paradis,
sola dig på dina kullar,
hata ej, var glad och vis.
Medan än bekymret tiger
drick ur kärlekens pokal,
drick dig varm förr än du stiger
ner i årens kalla dal.

Du som ren med fulla händer
uppå lifvets Zenith står,
gör det goda förn du vänder
åter med förblekta hår.
Res med svettig flit din boning
bygg den uti fridens land,
bjud hvar ovän till försoning
och hvar vän till stöd, din hand.

Du som släpar sista stenen
opp till lifvets pyramid,
vill du från dess topp se scênen
utan fasa, så äg frid.
Låt hvart hatfullt minne falla
som ett svärd i glömskans haf.
Endast goda andar kalla
opp ur det förflutnas graf.

Tag din oskulds hvita kläder,
skaka bort hvart jordiskt dam,
svaga menska, ty du träder
för den stora spegeln fram,
der hvart uppsåt som förseglas
djupt i natten af ditt bröst
der hvar ädel tanke speglas,
svaga menska, till din tröst.

Och hvart hemligt brott ej minder
hvarje bortgömd ondska der
stiger fram med bleka kinder
vittnar emot dig och svär:
lik en trolös slaf hvars sista
ånger samlar hop dess mod:
Furier i Demanten rista
vittnesmålet in med blod.

Lef, till tyngden af ditt öde
lägg ej hatets tyngd: gör godt:
dö, och hoppas bland de döde
ingen hämd, försoning blott.
Ingen ånger, ingen vrede
öfver Stygen tränge sig:
Stilla saligheter brede
sina vingar öfver dig.

Tro ej Åldrens dag som haltar
kraftlös på sin krycka fram
till den sena Ångrens altar
renar nog en otacksam.
Sen du hatat utan skoning,
bortvist ångren utan blygd,
vill du köpa dig försoning
med en timmas tvungna dygd.

Himlens dygd, kom och försona
med sig sjelf en fallen ätt,
och en klarnad dag din krona
uppå tidens tinning sätt.
Utur bojan hör den gamla
den förgätna nödens rop.
Alla stridens händer samla
till ett enda handslag hop!

På två ställen visar sig tävlingsskriften (som finnes tryckt i Samlaren 1913, s. 19—20) vara korrumperad vid jämförelse med B: i r. 51 har den *bleknar* i st. f. Tegnérs *blekar*; i r. 150 har den *tränger* i st. f. Tegnérs *tränge*.

I B, som saknar titel och motto, förekommer följande varianter och ändringar:

R. 25—32 är överkorsade; r. 29—32 lydde urspr.:

Se hans hamn när natten tiger
vid ditt läger ställer sig;
och för thronens trappor stiger
han, olycklige, med dig.

R. 29—32 över raderna ändr. till nuv. lydelse, dock i r. 30 *se hans*, r. 31 *opp för*. — Även detta är struket och nuv. lydelsen tillskriven i undre marg.

R. 43—44 urspr.:

ve den torfva som dig unnar
någon hvila i sin famn.

R. 133—136 lydde urspr. som i tävlingsskriften, men har sedan ändrats till följande lydelse:

der hvar hämdlust [ändr. fr. *tanke*] som förseglas
djupt uti ditt hjertas natt
der hvart ädelt uppsåt speglas
i din bild förevigadt.

R. 137—144 är överkorsade; r. 139 urspr. börjad *ser på dig.*

Dikten inkom 1806 (7 okt.) och 1808 (7 okt.) till tävling i Svenska akademien, men erhöll båda gångerna blott mention. Se härom SILOW, *Tegnérs täflingsskrifter i Svenska Akademien*, Saml. 1913. — Den publicerades 1828 i Smärre samlade dikter i omarbetad form med titeln *Fridsröster.*

Se A. NILSSON, *Schillers inflytande på Tegnér och Tegnérs samtida* (Saml. 26 [1905]), s. 39 f., MJÖBERG, *Stilstudier*, 59 f., 69, 93, 98, 126, 135 f., 138, 140 f., 251 (larf), 255 (barbar), 262 (förbleka), 263 (hatfull), SANTESSON, *Tegnérs reflexionsdiktning*, s. 141 f., M. LAMM, *Försoningstanken i Tegnérs Frithiofs Saga* (Saml. 37 [1916]), s. 22 f., BÖÖK, *Esaias Tegnér*, s. 66—72, 88, 102 f., TH. HJELMQVIST, *Stefanussynen i svensk diktning* (SoS 18 [1918]), s. 201—204, WERIN, *Tegnér och Napoleon*, s. 91—93, 101 f., E. BRUNO, *När skrev Tegnér "Det Eviga"?* (Saml. N. F. 11 [1930]), s. 92—97, WERIN, *Monografien*, s. 35—37, dens., *Svensk idealism*, s. 105—107, SYLWAN, *Den svenska versen* 3, s. 42, SCHÜCK, *Svenska akademiens historia* 2, 1936, s. 582—586, 587—594, J. TANDBERG, *Tegnér och fysiken* (Lychnos 1938), s. 383, SVANBERG, *Tegnérstudier*, s. 27 f., 144, GRAVIER, *Tegnèr et la France*, 1943, s. 20 f., BÖÖK, *Levnadsteckningen*, I: 120 f., 128—132, 237, 319, HOLMBERG, *Minnesskriften*, s. 156. — Mottot av Oxenstierna är, fritt citerat, hämtat från *Oskuldens religion* enligt trycket 1805.

219 *På Eva Myhrmans Bröllopsdag.* Efter Hs i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 104]. Häri följande ändringar:

R. 6 urspr. bär vår myrtenkrans, gunås.

R. 14 urspr. myrthen nog för denna dagen.

R. 35 urspr. börjad *Säg.* — R. 40 *stackars* ändr. fr. *sjuka.* — R. 52. *ditt* ändr. fr. *sitt.*

R. 62 urspr. tänkte jag att rimma samman

Skiljetecken är tillagda i r. 28, 30, 38, 54, 64. — En något annan version finns i avskrift i LUB, Tegnérsaml. Suppl. 6.

Eva Myhrman firade den 22 augusti 1806 sitt bröllop med Gustaf Billow, på samma gång som systern. Böttiger berättar: "Uppvuxna i skogen, lånade de unga brudarna af *den*, på sjelfva bröllopsdagen, sin enkla, nordiska prydnad; ty då af ett tillfälligt missöde de från Stockholm tingade myrtenkronorna uteblefvo, kransade i stället det finaste lingonris deras mörka lockar." Se emellertid BÖÖK, *Levnadsteckningen*, I: 108—111.

Se f. ö. A. STENHAGEN, *Franskt oi — svenskt oe* (SoS 9 [1909]), s. 175 f., MJÖBERG, *Stilstudier*, s. 61, 75, 147, 259, 270, WRANGEL, *Tegnérs kärlekssaga*, s. 305—307, dens., *Tegnér i Lund* 1, s. 143—145.

222 *C. A. Tiliander.* Dikten tryckt i Lund (på Berlingska Boktryckeriet) under titeln "Vid Astronomiæ Observatorn Herr Carl A. Tilianders Graf Den 24 oktober 1806", författarnamnet under dikten: *Esaias Tegnér.* Senare upptagen i Smärre samlade dikter 1828, vars text här är följd. Dikten föreligger dessutom i två Hs i LUB, Tegnérsaml. 2, A [P. 154] ett koncept utan titel och not samt B [P. 155] med titel *Vid en Väns Graf* och noten: *C. A. Tiliander, Astronomiæ Obs. och lycklig Latinsk Poët, död i Lund 1806 i sitt 25 år.* Gravtrycket överensstämmer väsentligen med den slutgiltiga texten. I detta liksom i båda Hs förekommer i r. 25—44 omnämnande i tredje personen i stället för direkt tilltal, och i r. 20, 23—24, 30, 36, 41, 55, 69 följer gravtrycket texten i A.

I A följande varianter och ändringar:

R. 1—4 urspr. Han är fallen, alla löften svika
som vi trott uppå.
Lifvets hopp, Neapels vinberg lika,
på Volkaner stå.

R. 5. Broder [ändr. fr. *Bröder*], Tiden

R. 13 urspr. Bröder, djupt i grafven multnar kärnan

Därefter Vänner, multnar ej i grafven kärnan

Slutligen ändr. till nuv. lydelse.

R. 15 urspr. Carolina, har ej morgonstjernan

R. 19. *tankens* ändr. fr. *snillets.* — R. 20. *emot.*

R. 21 urspr. Och ett hjerta mer så varmt, så redligt,

Därefter Och ett hjerta än så sant, så redligt,

Sedan Och hans hjerta Bröder, huru redligt,

I r. 22 samtidigt *af hur*; r. 21—22 slutligen ändr. till nuv. lydelse. — R. 23. *likt.* — R. 24. *goda.*

R. 25 urspr. Hur sokratisk var hans glada [stadga]

R. 27. *bort* ändr. fr. *af.* — R. 30. *var* i st. f. *blef.*

R. 31. Ingen suck drog han. Som Themis vigter

R. 36. *Schytien.* — R. 39. *Tyst* i st. f. *Lugnt.*

R. 41. Huru lyckan vårdade hans öden

R. 55. *schola.* — R. 61—72 tillskrivna på tvären i yttre marginalen. — R. 69. *Menskligheten.*

R. 63. och se ner till mig med deras öga

I den senare Hs B följande varianter:

R. 5—6. Tidens vinge ströfvar öfver tingen,
grafven fylls hvar dag.

R. 11. *stjernprydt fäste.* — R. 13—16 fattas. — R. 20, 23—24 = A.

R. 30—31. till ett glädtigt skämt
blef hvar möda. Såsom Themis vigter

R. 36. *Schythien.* — R. 41 = A.

R. 49—50. O! så var ditt hjerta, var ditt snille . . .!

R. 51—52. Borta är det allt hvad godt du ville . . .!

R. 53—56 fattas.

R. 57. Nej, hvad ädelt vi åt grafven lemne

R. 63 = A. — R. 71. *Evigheten.*

I samma volym som Hs finns slutligen ett exemplar av gravtrycket [P. 156] med Tegnérs ändringar till 1828 års version. — I tryckmanuskriptet 1828 (se ovan kommentaren till s. 202) är titel och not tillfogade av Tegnér.

C. A. Tiliander, född 1781, död 14 oktober 1806, var nära vän till Tegnér; se om honom SJÖSTRÖM, *Smålands nation i Lund 1668—1921*, s. 10 och nr 1382, samt A. O. LINDFORS, *Memoria Caroli Andreae Tiliander* (Lund 1807). Tiliander hade på latinsk vers sjungit gravsånger över ett par vänner (jfr r. 33—36) och en elegi vid Tegnérs bröllop (se hans *Poemata*, Lund 1808, p. XX—XXVI, XLV—LI). Om dikten se MJÖBERG, *Stilstudier*, s. 68, 91, 125, 132, 137, 209, 230, A. NILSSON, *Svensk romantik*, s. 428, BÖÖK, *Esaias Tegnér*, s. 73 f., B. RISBERG, *En Tegnérsk perifras* (i Studier tillegnade Esaias Tegnér, 1918), s. 17—30, WRANGEL, *Tegnér i Lund* 1, s. 143 f., 149—151, SVANBERG, *Tegnérstudier*, s. 59 f., E. KÄLLQUIST, *Tegnérs Det eviga* (Saml. N. F. 20 [1939]), s. 111—118, V. SVANBERG, *Medelklassrealism* 2 (Saml. N. F. 25 [1944]), s. 55, BÖÖK, *Levnadsteckningen*, I: 123, V. ANDERSEN, *Horats* 4: 1, 1948, s. 91.

225 *Vid C. W. Gestrichs Begrafning.* Efter originaltrycket, Lund 1806 (Berlingska Boktryckeriet), utan författarnamn. Ett tryckfel i r. 16 är rättat efter Tegnérs Hs i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 153], med den senare tillagda titeln *C. W. Gestrich.*

C. W. Gestrich, född 1786, död 10 december 1806, var son till regementsfältskären vid Jämtlands regemente Jonas G. (jfr r. 15—24); se CARL SJÖSTRÖM, *Norrlands nation i Lund*, s. 14; verser över hans död av C. L. Wåhlin åtföljde som bihang Lunds Veckoskrift Nytt och Gammalt den 31 december 1806. — Om J. Kallenberg, i vars namn poemet författats, se nedan kommentaren till s. 244. Se f. ö. WRANGEL, *Tegnér i Lund* 1, s. 137, 178. — Mottot av G. Paykull från *Ode IV* i Anacreonövers. 1787.

227 *Herkules* (*på Nyåret*). Två Hs är bevarade i LUB, Tegnérsaml. 3: 1, ett koncept [P. 226] som här följes och en renskrift [P. 227] från Tegnérs senare år. Ett blyertstillägg *1814* av okänd hand i renskriftens titel kan bero på att Herkulesmyten behandlas i *Hjelten* från denna tid. Konceptet torde emellertid inte vara senare än från 1808; med tanke på slutstrofen är kanske 1807 troligast. Tredje strofen här har vissa verbala likheter med första strofen av *Nyårsklagan 1807*, också den Schillerinfluerad; se i del 2 kommentaren till denna omdaterade dikt. — Följande ändringar i konceptet: R. 4. *mottogs uti* ändr. fr. *lyfte sig till.* — R. 9 urspr. börjad *kraftens.*

R. 9 därefter gnistan som Prometeus en gång stal

R. 16—18 urspr. du skall ändå hoppas. Strid med svärdet
strid med sångens röst för mskovärdet.
Starka, ädla själ förtvifla ej.

Därefter ändr. till Upp med svärdet
upp med lyran! strid för [ändr. fr. *skydda*] mskovärdet.

Sist: du skall ändå hoppas, fast ej svärdet
fast ej lyran räddar mskovärdet.

Även detta har strukits och nuv. r. 16—18 har skrivits till (sammanhanget kräver komma i r. 17).

R. 18 ändr. till Strid och hoppas och förtvifla ej —
men ändringen återtagen.

R. 19—20 urspr.
Står du tyst och gråtande och tittar [ändr. fr. *blickar*]
ner i det förflutnas grafchor — hittar [ändr. fr. *nickar*]

R. 22 urspr. af de ädle som du älskat
Därefter af försvunna vänner — Gif mig handen

R. 19—22 har sedan strukits och hela strofen har skrivits på ny sida.

R. 24 urspr. lid och hoppas och förtvifla ej.

I renskriften r. 24. *ädla* i st. f. *ömma*.

Se A. Nilsson, *Schillers inflytande på Tegnér och Tegnérs samtida* (Saml. 26 [1905]), s. 41, dens., *Svensk romantik*, s. 444 f., Böök, *Esaias Tegnér*, s. 491—493, Werin, *Monografien*, s. 614 f., N. Svanberg, *Svensk stilistik*, 1936, s. 22, dens., *Tegnérstudier*, s. 25 f., Böök, *Levnadsteckningen*, I: 220, 225.

228 *Till Hennes Majestät Drottningen.* Efter originaltrycket hos Fältboktryckaren Peter Sohm, Lund 1807, utan författarnamn; under dikten står: *Allerunderdånigast af Carl Fr. Berling.* En Hs är bevarad i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 87], den saknar de underdåniga kapitälerna och versalerna och har följande ändringar och varianter: R. 8. *hämd.*

R. 9 urspr. Du värmer opp de kulna tiders köld

R. 10. *sällhet* ändr. fr. *hjerta.* — R. 14. *Sverges söner* ändr. fr. *Sverge.* — R. 15—16 därför urspr. *det ser.* — R. 18. *Södren* ändr. fr. *jorden.* — R. 22. *Sångens.* — Under dikten: *C F B—g.*

C. F. Berling, i vars namn poemet skrevs (1785—1847), blev 1807 akademinotarie, sedermera räntmästare; se om honom *Berlingska boktryckeriet i Lund 1745—1945*, s. 44—50, och om dikten s. 152. — Se f. ö. Mjöberg, *Stilstudier*, s. 62, 69, 209, Werin, *Monografien*, s. 88 f.

230 *På Hennes Kongl. Majestäts Drottningens Höga Födelsedag.* Efter originaltrycket, Lund, Berlingska boktryckeriet, utan författarnamn.

Dikten överlämnades av en deputation i Malmö, där konungen och drottningen uppehöll sig den 12 mars 1807; se J. O. Friberg, *Malmö Stads Historia och Beskrifning*, 1842, s. 120—123, och E. Tegnér, *En minnesstod, som ej blef af* (i förf:s Från farfarsfars och farfars tid, 1900), s. 72—74. — Se f. ö. Mjöberg, *Stilstudier*, s. 103, 108, 253 (stål), 268, Svanberg, *Tegnérstudier*, s. 59, Werin, *Monografien*, s. 89.

232 [*I en stambok*]. Efter Hs i LUB, Tegnérsaml. suppl. 14 [P. 2088]. Under raderna står *EsT—*. Datum, *Lund d. 16 Maj 1807*, är av annan hand. — Efter *kän* är str. *igen.*

233 *L. P. Munthe.* Efter trycket i Smärre samlade dikter 1828. Dikten var där omarbetad (troligen strax före 1828). Den ursprungliga versionen, tryckt med titeln *Vid Herr Professor Lars P. Munthes graf, den 5 Juni 1807* (Lund,

Berlingska boktryckeriet) och med författarnamnet under dikten (även i *Minne af framlidne Professorn L. P. Munthe*, 1807; se nedan Tillägg s. 338), företer följande olikheter mot omarbetningen:

R. 1—10. Än en tår uti ditt öga,
stilla Dygd! en blomma än
mindre på din kind! en vän
mera i det fjerran höga!
Dagen kommer, dagen far,
slägten uppstå och försvinna,
Minnets bleka vaxljus brinna
hastigt neder. — Sång-Gudinna,
säg oss hvad den ädle var.
R. 13. snappat ur en Engels vinge,
R. 18. som han gjort för menskors väl;
R. 23—26 motsvaras av:
hur han skydde denna villa
som förgiftat våra dar,
der man Dygden blott till frilla
ej till laglig maka tar;
hvilket heligt hat han födde
mot hvar handling, klok och feg,
hur osvikeligt han stödde
vid det Rättas staf hvart steg;
R. 42. vill jag denna gode Anden
R. 48—51. hvilken är den bland er, Bröder,
som den ädle ej var kär?
hvar är hjertat som ej blöder,
ögat som ej gråter här? —
R. 53. *Sanning.* — R. 61. *Staten.* — R. 65—66. *svärd; / men.*
R. 66—67. men hvar seger honom rörde,
men han följde oförsagdt
R. 68. *Tidehvarfvets.* — R. 70. *Pedantism.* — R. 74. *Vises.*
R. 77—79. ty det sköna som det sanna,
Minos och Elysium,
i hans stora själ fick rum.
R. 83. *Sångmös.* — R. 86. *böd.*
R. 96. för mitt lugn, för allt, för allt. —
R. 99. och se med förklaradt öga
R. 104. Uriæbref
R. 114. du satt än med oss, och såg
R. 119—123. Flyger Minnets turturdufva
också öfver grafvens rand,
löser ingen död de ljufva
sammanstämda själars band:
o så dela än vår smärta,

R. 125—127. så fyll ofta än hans hjerta
med din himmel, fyll hans sång;
så tag mot hvar tår vi blande
R. 129. så farväl, du gode Ande,

Ändringarna till 1828 års version har Tegnér gjort i ett exemplar av gravtrycket, LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 158]; ändr. av r. 65—66 och 104 dock först i tryckmanuskriptet 1828 (se ovan kommentaren till s. 202), där även titel och not är tillfogade av Tegnér.

L. P. Munthe, född 1752, död den 27 maj 1807, var vän och faderlig gynnare till Tegnér; se dennes *Sjelfbiografiska anteckningar* 1839 och brevet till Chr. Myhrman av den 12 december 1799. Om Munthe se ovannämnda *Minne af framlidne Professorn L. P. Munthe* (1807), M. Weibull—E. Tegnér, *Lunds universitets historia*, II: 222 f., T. T. Segerstedt, *Moral sense-skolan och dess inflytande på svensk filosofi*, 1937, s. 446—475, C. Munthe, *Munthe från Flandern*, 1963.

Om dikten se Berg, *Om den poetiska friheten*, s. 140, 157, Mjöberg, *Stilstudier*, s. 64, 68, 78 f., 82, 84, 126 f., 132, 134, 138, 187 f., 203, 230, 260 (oerfaren), 262 (oförfeladt, tårlös), 263 (aningsfull), 266 (sträfsint), 270 (forska), A. Nilsson, *Tegnérs filosofiska och estetiska studier*, s. 29—32, Santesson, *Tegnérs reflexionsdiktning*, s. 49, Böök, *Esaias Tegnér*, s. 72—74, 91, Wrangel, *Tegnér i Lund* 1, s. 41 f., S. Bohman, *Esaias Tegnérs tänkesätt och idéer*, 1933, s. 178 f., A. Nilsson, *Tegnér och Uppsalafilosofien*, 1934, s. 12—14, Svanberg, *Tegnérstudier*, s. 142 f., Böök, *Levnadsteckningen*, I: 63 f., 123, Holmberg, *Minnesskriften*, s. 156, Mjöberg, *Några kärnord*, s. 16.

238 *Resignationen.* Efter trycket i tidningen Svenska Biet 1841: 286, 9 dec., undertecknat *T—r*. En Hs från skaldens senare år finns bevarad i LUB, Tegnérsaml. 3: 1 [P. 215]; den är märkt *Smärre D. T. V. Svenska Akad.*, och i en lista i marginalen räknas tävlingsskrifterna upp med *Resignationen 1808* mellan *Fridsröster* och *Svea*. I Brinkmanska arkivet på Trolle-Ljungby, Tegnériana 4, finns en avskrift av denna Hs med Tegnérs anteckning *TäflingsSkrifter i Sv. Akad. Smärre D. T. IV. För Biet. Uppläses i Akad. — Beskow.* Brinkman torde syfta på denna avskrift när han i brev till Ulla De Geer 1/1 1842 (i arkivet på Kulla-Gunnarstorp) och till Disa Tegnér 21/1 1842 (LUB, Tegnérsaml. 31) nämner att "Skalden sjelf påtecknadt, att det redan för 30 år sedan blifvit skrifvet, och då ämnadt till en täflings--skrift i Svenska Akademien". Då Beskow 1841 påkallade Tegnérs medverkan i den konservativa tidningen Svenska Biet, sände Tegnér bl. a. denna dikt, för vilken B. tackar med brev 19/10 1841; se *Bernh. v. Beskows brev till Esaias Tegnér* 3, 1840—1846 (Sv. Akad. Handl. 48 [1937]), s. 110——121; Beskows ändringsförslag, s. 119, beror på skriv- eller läsfel).

I samma tidning för d. 21/12 infördes några "Verser i anledning af Biskop Tegnérs poem: 'Resignationen' ", undertecknade F. B. [Fredrika Bremer], i vilka dikten, som antogs vara nyligen författad, med hänförelse hälsades som ett uttryck av skaldens återvunna hälsa (se Fredrika Bremers Brev 2, 1916, s. 177, 548).

Två tryckfel (r. 67. *eder* och r. 89. *mig, ej Faeton*) har rättats efter Hs. I denna följande varianter och ändringar: Titeln är *Resignation.*

R. 3 urspr. flög, att Jofurs fäste krossa

R. 5. *steg från thron.* — R. 7. *Etna.* — R. 8 efter *åt* är str. *oss.* — R. 19 efter *dömmer* är str. *Ed.*

R. 29 är urspr. påbörjad: Du mäter plågans kalk, men

Därefter *stå still* ändr. fr. *gå ner.* — R. 30. *stund* ändr. fr. *dag.* — R. 31. *stridas* ändr. fr. *lidas.* — R. 33. *onda* ändr. fr. *goda.* — R. 37 efter *värmt* är str. *ej vinden.*

R. 47 urspr. Och aldrig [ändr. fr. *Har du ej*] ofvan stjernor anat

R. 51. *otacksam. Din.* — R. 64. *Gudarna, som.* — Efter r. 64 är ny sida påbörjad med r. 89—98, med i r. 89 *Må jag ej*; dessa rader är strukna och dikten fortsätter med r. 65. — R. 81. *Ungdom; Nöjets.* — R. 82. *Majstång.* — R. 87. *Minnets.*

R. 101. I som mig älskat här, jag tackar Er, I Gode!

R. 108 efter *mina* är str. *bl*[*eka*]. — R. 118. *Vän.*

R. 118 urspr. hur skall jag söka

R. 125—128 fattas genom att arket är slut; ingen kustod.

De tre första stroferna finns bevarade i en Hs i LUB, Tegnérsaml. [P. 1960: 19], också den säkerligen från 1840-talet; häri:

R. 12. till storms mot höga Gudars borg

R. 17—24. Olycklige! du yfs, du skryter med din smärta
du kläder glädjen sjelf i svart.
Med himlen tvistar du. Hvem slet Er tvist? Ditt hjerta,
på en gång domare och part.
Hans plan fördömmer du. Månn du den dömma mäktar?
Du strider. Känner du din fiende igen?
Med sluten hjelm Försynen fäktar,
kanske du strider med din vän

Mottot, från *Paradise Lost*, första boken, är fritt citerat. Det heter hos Milton: "That to the highth of this great argument / I may assert Eternal Providence, / And justify the ways of God to men".

Se Mjöberg, *Stilstudier*, s. 12, 44, 64, 79, 84—86, 108, 126, 132, 133, 200, 249 (blind), 251 (lia, minne), 254 (öcken), 265 (sammansopa, sällhetsfordran), 266 (lagbesvuren), Böök, *Esaias Tegnér*, s. 390—392, B. Risberg, *En Tegnérsk perifras* (i Studier tillegnade Esaias Tegnér, 1918), s. 17—30, Svanberg, *Tegnérstudier*, s. 92, 144 f., Böök, *Levnadsteckningen*, II: 134, 424, C. Santesson, *Något om Tegnérs sista diktning* (i Studier tillägnade Anton Blanck, 1946), s. 292, Mjöberg, *Några kärnord*, s. 30 f.

243 *Gåta.* Efter Hs i LUB, Tegnérsaml. 3: 2 [P. 386]; titeln senare tillskriven.

Översättning efter en av Schillers *Parabeln und Rätsel.* Lösenordet är Regnbåge. — Dikten har sannolikt kommit till 1807 eller 1808, ty det förra årtalet finnes i en anteckning på konceptets baksida ang. en utbetalning 24/3 1807; se om Tegnérs lån i Malmö diskont breven till Chr. Myhrman 22 och 29/3 detta år.

Se A. Nilsson, *Ur diktens värld*, 1926, s. 229 f.

244 *Till Fruntimmerna.* Efter trycket i Lunds Veckoskrift Nytt och Gammalt 26 (1808): 25—26, 29 juni, utan författarnamn i promotionsreferat. Ett utkast till r. 1—8 finns på sista bladet av Tegnérs manuskript till *Föreläsningar i Aesthetiken. VårTermin 1808. Publice* i LUB, Tegnérsaml. 7 [P. 591]. Det har i r. 6 *dock vi skörda* [ändr. fr. *dyrka*] och i r. 7 *lagrar* ändr. fr. *altar*. I en avskrift bland Tegnériana i de Agardhska papperen i LUB har r. 18 *svinga* i st. f. *gripa*. En avskrift av B. M. Bolméers hand finns i KB, Vs 143.

Promotionen, vid vilken även magisterfrågan framställdes av Tegnér, hölls den 25 juni; se ELOF TEGNÉR, *En magisterpromotion i Lund under krigstid* (i förf:s Från farfarsfars och farfars tid, 1900), s. 92—104. Dikten skulle läsas upp av ultimus, J. Kallenberg; se om honom G. CARLQUIST, *Lunds stifts herdaminne* II: 2, 1948, s. 416—422. — Se f. ö. om dikten B. RISBERG, *En tillfällighetsdikt af Tegnér efterbildning från Schiller* (Saml. 25 [1904]), s. 197—203, A. NILSSON, *Schillers inflytande på Tegnér och Tegnérs samtida* (Saml. 26 [1905]), s. 43 f., dens., *Tegnérs filosofiska och estetiska studier*, s. 51 noten, MJÖBERG, *Stilstudier*, s. 124, 132, 135, 189, 226 noten, WRANGEL, *Rämen och Tegnérminnet*, s. 67 f., BÖÖK, *Esaias Tegnér*, s. 101, WRANGEL, *Tegnér i Lund* 1, s. 159 f., WERIN, *Tegnér och Napoleon*, s. 93 f., dens., *Monografien*, s. 92, BÖÖK, *Levnadsteckningen*, I: 131.

246 *Längtan.* Efter Hs i LUB, Tegnérsaml. 3: 2 [P. 385]. Förebilden är Schillers *Sehnsucht*. R. 31—36 har nästan ordagrant överflyttats till *Skidbladner* r. 37—42. — R. 16 urspr. *himmelsk glans*. — R. 22 urspr. börjad *Ack men floden*. — R. 31. *icke* ändr. fr. *ser du*. — Skiljetecken är tillagda i r. 6, 9, 15.

R. 43—44 urspr. Ser jag icke rätt! der flaggar
hoppets vimpel ju, der vaggar

Se A. NILSSON, *Schillers inflytande på Tegnér och Tegnérs samtida* (Saml. 26 [1905]), s. 41, dens., *Tegnérs filosofiska och estetiska studier*, s. 77, dens., *Svensk romantik*, s. 425 f., BÖÖK, *Svenska studier*, 1913, s. 11, dens., *Esaias Tegnér*, s. 428 f., WERIN, *Monografien*, s. 156 f., 162 f., 623, G. HEDIN, *Tegnérs uppfattning av klassiskt och romantiskt*, 1936, s. 35 f.

248 *De fåfänga Orden.* Efter Hs i LUB, Tegnérsaml. 3: 2 [P. 387]. Skiljetecken tillagda i r. 12, 16, 18, 22, 24. Ändringar i Hs:

R. 2—4 ändr. fr. de gode, de bäste dem föra;
dock ge de ej gagn ej [ändr. fr. *eller*] tröst på vår jord
tom slår deras klang på ditt öra.
R. 9 ändr. fr. Det rätta, det goda för evigt strid,
R. 11—12 ändr. fr. Och slog du ej Resen i luften än,
på jorden växer hans kraft igen.
R. 19—21 ändr. fr. Så länge du tror att ditt öga ser
den fackla San[n]ingen tänder
En förlåt föll för dess helgedom ner

Om Hs och datering av denna översättning av Schillers *Die Worte des Wahns*, vilken torde vara att anse som en förstudie till *Det Eviga*, se nedan kommentaren till denna dikt s. 252.

Se A. Nilsson, *Tegnérs filosofiska och estetiska studier*, s. 91—92, Sylwan, *Den svenska versen* 3, s. 12 f., Böök, *Esaias Tegnér*, s. 127—128, samt *Levnadsteckningen*, I: 145.

250 *Till en Yngling.* Efter trycket i Smärre samlade dikter 1828. En Hs bevarad i LUB, Tegnérsaml. 3: 1 [P. 216], med i r. 26. *vissnad* ändr. fr. *kraftlös*. Senare har Hs omarbetats till interpunktion och med följande ändringar: R. 1. *yngling* ändr. fr. *Yngling*. — R. 3. *jungfru* ändr. fr. *Jungfru*; *lifvet* ändr. fr. *Lifvet*. — R. 6. *gladt* ändr. fr. *friskt*. — R. 10. *engeln* ändr. fr. *Engeln*. — R. 14 andra *med* ändr. fr. *och*. — R. 25. *quällen* ändr. fr. *Åldren*. — R. 32. *Elyseum* ändr. fr. *Elysium*. Dikten sändes till Wallmark i brev 8/2 1810 och trycktes första gången i Journal för Litteraturen och Theatern 1810: 54, 6 mars, utan författarnamn. Häri följande varianter:

R. 3. *Tärna* i st. f. *jungfru*

R. 5—6. Den dagen du lefver, din flicka är:
Kyss hennes mund:

Därför i r. 7. *hon* i st. f. *han*. — R. 14. *och* i st. f. andra *med*.

R. 19. Fastän, förtviflande, seglade du

R. 25. *åldern* i st. f. *qvällen*.

I en avskrift bland C. A. Agardhs papper i Lunds universitetsbibliotek är titeln urspr. *Sokrats röst från Elyséen*, och texten har följande varianter:

R. 6. Upp, kyss hans kind
R. 8. Fly som en hind
R. 9—12. Till hoppet det tröstande lätt bestig
Dess oljoberg;
Och skåda hvad riken der vinka dig
I rosenfärg.
R. 13. menniskans väl
R. 17. Och tänk uppå räddning
R. 18. I stormars brak,
R. 21. Och allt som du framgår
R. 23. Väl dig om hvar afton
R. 25. Ty snart kommer åldren

R. 27. *från* i st. f. *ifrån* [likaså i 3:e uppl. av Smärre samlade dikter 1839].

Tegnér citerar inledningen i sina föreläsningar i *Poetisk Stylistik*, höstterminen 1808 (i LUB, Tegnérsaml. 7 [P. 592]): "I öfrigt förstorar ej Hyperb[olen] alltid, den kan äfven förminska. Bryt blomman o Yngling i morgon skall den På grafven strös." Om diktens datering se nedan kommentaren till *Det Eviga*, s. 252.

Se Berg, *Om den poetiska friheten*, s. 322, Mjöberg, *Stilstudier*, s. 91, 127, 136, 202, 207, 209, 257 (yngling), 262 (stjernlös), 264 (trekäftad), A. Nilsson, *Tegnérs filosofiska och estetiska studier*, s. 67 noten, Böök, *Esaias Tegnér*, s. 133—135, 476 f., Werin, *Tegnér och Napoleon*, s. 105, 107, dens., *Monografien*, s. 613 f., Sylwan, *Den svenska versen* 3, s. 45, Svanberg, *Tegnérstudier*, s. 24, 92 f., Böök, *Levnadsteckningen*, I: 143—144.

252 *Det Eviga.* Efter trycket i Smärre samlade dikter 1828. Förut tryckt i Journal för Litteraturen och Theatern 1810: 42, 20 febr., utan författarnamn; dikten sändes till Wallmark med brev 8/2 detta år. I förhållande till slutversionen förekommer i detta tryck följande olikheter:

R. 4. *örnarna.* — R. 5. *Våldet.* — R. 7. *Sanningen.*

R. 9—12. Hon fattar vår hand i den nattliga verld
Och lär oss att ana en annan.
Ej multnar hon bort vid sin älskades bröst:
Ur grafvarna ropar dess eviga röst.

R. 13. Och Friheten fins, och du rotar ej ut

R. 15. *Onda*; komma efter *slut.*

R. 16—18. Din själ kan det Goda dock vilja.
Låt fängelset fjettra din stoftbundna kropp,
Lätt springa dess dörrar för Anden opp.

R. 20. Tar mandom, lik Gud, och blir Handling:

R. 21. *Rätta*; *Sanna.* — R. 22. *opp.* — R. 23. *giorde* i st. f. *bragte*; inget komma efter *lopp.* — R. 24. *Lethen.*

R. 25—26. Och Skönheten är ej som blommornas doft,
Som regnbågen spänd öfver hafven.

R. 27. *Sköna*; komma efter *stoft.*

R. 28. Lätt flyger dess sken öfver grafven.

R. 29. Det Sköna är evigt. Med fiken håg

R. 32—36. Och bilda med glädje det Sköna.
Förgätes dess pris af en fåkunnig ätt
I ditt hjerta bor den som skall löna.
Hvad Tiden dig gaf gif igen utan harm:
Men akta det Eviga i din barm.

Dessutom föreligger tre Hs i LUB, Tegnérsaml. 3: 1, A [P. 202], B [P. 201] och C [P. 203]. Den sistnämnda är en renskrift, överensstämmande med trycket 1828; den har dock i r. 3 komma efter *svärd*, i r. 9. *igenom* ändr. fr. *oss genom*, i r. 20 komma efter *mandom*. B har mest likhet med trycket i Journalen 1810. Första strofen är skriven med annat bläck och i något större skrift än återstoden. Stavningen med *v* är genomgående; i omarbetningen av andra strofen stavas däremot *w*. Vid en jämförelse med detta 1810 års tryck är följande att anteckna ur B:

R. 1. *Starke.* — R. 2 punkt efter *rykten.* — R. 3. *Men* ändr. fr. *Dock*; *brytes* ändr. fr. *tröttnar.*

R. 5—6 lydde urspr. som i 1810 års tryck, men har i slutorden sedan ändrats till:

Hvad våldet må skapa tar hastigt slut
det dör som en stormvind i öcknen ut.

R. 9—12 lydde urspr.:

Hon lossar på bindeln i villornas verld
och låter oss skymta en annan.

Lik busken för Moses der Herran var
förbrinner hon ej, men hon brinner klar.

Raderna ändrades därefter till likhet med Journalens text, med i r. 9. *fattar vår hand i* ändr. fr. *leder oss genom*, i r. 11 inget kolon.

R. 12 lyder ur grafvarna skallar dess heliga röst —

(KÄLLQUISTS emendation av r. 13 *der rotas* i st. f. *du rotar* [Samlaren 1939 s. 95 f. not 1] kan inte grundas på Hs B.)

R. 15. *verlden* ändr. fr. *jorden*. — R. 16. *goda*. — R. 20 slutar med komma. — R. 21. *rätta*; *sanna*. — R. 22. *upp*. — R. 32. *sköna*. — R. 34. *hjerta bor den* ändr. fr. *bröst sitter han*.

R. 35. Hvad tiden dig gett, gif igen utan harm,

A är sannolikt den äldsta versionen, en renskrift med stavningen *v*. Vid jämförelse med Journalens text 1810 är följande att anteckna: R. 1. *Starke*.

R. 2. väl flyga, som örnar, hans Rykten.

R. 3. *brytes* ändr. till *tröttnar*. — R. 4. *fällas* ändr. fr. *tröttna*. — R. 5 slutar med semikolon. — R. 7. *Sanningen* är understr.

R. 9—12. Förloras dess sak i Napoleons verld
dock vädjar hon tryggt till en annan.
Ej quäfs hon i grafven. Kring himmel, kring jord
de skalla, de skalla, dess eviga ord.

R. 13—18. Och Dygden är fri, och hon dör icke ut,
hur brottet må smäda och bloda.
Eröfrar det Onda all jorden till slut
så kan du dock *vilja* det goda.
Det ädla du tänker, det *goda* du vill
det hörer dig sjelf, hör ej grafven till.

R. 20. *handling* är understr.; semikolon i st. f. kolon. — R. 22. *folken stå* ändr. till *menskan står*. — R. 24. *Stygen* i st. f. *Lethen*.

R. 25. Och snillet förgås ej som blommornas doft,

R. 27. Det *Sköna* du bildar dör ej med ditt stoft;

R. 30. *guldsand*. — R. 32. *sköna*. — R. 35 komma efter *gaf*; semikolon efter *harm*.

R. 33—34. Förgätes ditt värde af menniskors ätt,
ofvan skyn sitter han som skall löna.

Såväl A som den ursprungliga texten i B är äldre än tryckåret 1810. B är nämligen skriven på ett papper, som annars använts endast för följande dikter av Tegnér: *Klosterruinerna*, *Tålamodet och Hoppet*, *Till Drottningen 1807*, *De fåfänga Orden* och *Till en Yngling* samt dessutom tävlingsskriften av *Försonligheten* i 1808 års version. Av dessa har den första stora begynnelsebokstäver i varje rad, vilket bruk Tegnér avlade omkr. 1806, den andra trycktes 1806, den tredje är daterad 1807, och den femte citerades delvis vid Tegnérs föreläsningar i stilistik hösten 1808. Man kan alltså förslagsvis datera såväl den fjärde och femte av de uppräknade dikterna som de första formuleringarna av *Det Eviga* till senast 1808. Omarbetningen

av Hs B till *Det Eviga* gjordes emellertid troligen till publiceringen 1810. Den slutgiltiga omarbetningen, Hs C, är sannolikt gjord strax före 1828.

Se MJÖBERG, *Stilstudier*, s. 68, 92, 126, 130, 138, 207, 230, 260 (genljuda), A. NILSSON, *Tegnérs filosofiska och estetiska studier*, s. 83, 91 f., dens., *Svensk romantik*, s. 409—412, BÖÖK, *Esaias Tegnér*, s. 126—133, A. NILSSON, *Den nya upplagan av Tegnérs samlade skrifter* (GHT 27/3 1920), WERIN, *Tegnér och Napoleon*, s. 101—107, E. BRUNO, *När skrev Tegnér "Det Eviga"?* (Saml. N. F. 11 [1930]), s. 87—116, WERIN, *Monografien*, s. 44—50, 607, 613—615, C. MUNTHE, *Det eviga* (Studiekamr. 16 [1934]), s. 107—109, G. HEDIN, *Tegnérs uppfattning av klassiskt och romantiskt*, 1936, s. 14 f., E. KÄLLQUIST, *Tegnérs Det eviga* (Saml. N. F. 20 [1939]), s. 93—118, G. FREDÉN, *Det evigas apostlar uti Norden* (Studiekamr. 22 [1940]), s. 317—319, G. HEDIN, *Skalden och samhället* (i Tegnérstudier tillägnade A. Werin, 1942), s. 85 f., 98 f., SYLWAN, *Svensk verslära*, 1944, s. 47, BÖÖK, *Levnadsteckningen*, I: 143—148, 260 f., II: 429, 432, WERIN, *Tegnérdikter analyserade*, s. 9—15, 161, S. ARNÉR, *"Det eviga"* (MT 31/12 1956), *"Det eviga" som alibi* (DN 2/1 1957, ledare), I. HARRIE, *Vädje — glädje rim i Tegnérs nyckeldikter* (Expr. 9/1 1957), O. HOLMBERG, *Leopold och Reuterholmska tiden*, 1957, s. 70, TH. NILSSON, *Till den Krigförande* (SLT 25 [1962]), s. 98—104, S. LINNÉR, *Litteraturhistoriska argument*, 1964, s. 30—41, 49 f.

254 *De tre Bröderna.* Efter trycket i Smärre samlade dikter 1828. Förut tryckt i Iduna, h. 7, 1817. Två Hs bevarade, A i LUB, Tegnérsaml. 3: 1 [P. 200], och B [P. 1369] i Götiska förbundets arkiv, Vitterhetsakademien. Den senare är tryckmanuskript för Iduna, undertecknat *T—r*; den sändes i brev 27/2 1817 till J. Adlerbeth. I B följande varianter och ändringar i förhållande till trycket 1828:

R. 1. *fjellen.* — R. 4 och i det följande *Bröder.*
R. 18 urspr. Låt oss fly. Bak bergens rand
R. 32. *tjell.* — R. 54. *Hon.*
R. 58 urspr. en gång, en gång i min famn
R. 64. Brodren, äfven jag har valt.
R. 75. *Pelikan.* — R. 94. *ensamt.*
R. 109—110. Allt det glada hoppet säger
allt det ömma hjertat mins
R. 111. *jord, hvad* ändr. fr. *jord och.*
R. 127. Hastigt ljusnar det kring fjellen
R. 129—132. Det var *Skönhet* och den milda
Dygden, det var *Sanningen*
från hvarann ej mera skilda,
kända i hvart drag igen.

R. 133. *Pelikanen.* — R. 144. *Sant*; *Skönt*; *Godt.* — R. 147—148 ingen kursiv. — R. 152. *ej* ändr. fr. *och.* — R. 164. *Gudomliga.* — R. 167. *Eternellen.*

Trycket i Iduna = denna Hs, dock i r. 20. *härligt*, i r. 32. *tjäll*, i r. 38. *fönster-jalusien*, i r. 47. *Lifvets.* — Ändringarna i r. 18, 58, 111, 152 vidtogs på Adlerbeths förslag; se hans brev 9/8 1817 i *Ur Esaias Tegnérs papper*,

1882, s. 85. Ändring av r. 38 förkastades, och markeringar i Hs vid r. 27 och 117 har inte lett till något förslag.

A har urspr. haft titeln *Den Treeniga* och är försedd med mottot (ur *Carmina* III 22):

Ter vocata audis, adimisque leto,
Diva triformis.

Horatius.

I den äldre texten, som är en renskrift, genomgående stavad med *v*, förekommer följande olikheter mot den slutliga versionen: R. 4 och i det följande *Bröder*.

R. 9—24. Dessa fyra strofer motsvaras av följande trenne:

Säkert, tänkte de med smärta,
säkert bakom fjällens rand
klappar något ädelt hjerta,
vinkar något herrligt land.

Denna dal skall mer ej fjettra
all vår trängtan, allt vårt hopp,
låt oss våga, låt oss klättra
modigt öfver bergens topp,

och de sköna landen hinna,
och bli der de ädlas gäst.
Sökom hvar sin älskarinna:
pris för den som väljer bäst.

De två förra av dessa tre strofer har strukits, och nuv. r. 9—20 har tillskrivits i marginalen; häri r. 10. *dem alla* ändr. fr. *de trenne*, r. 11. *Något är* ändr. fr. *Någonting*, r. 17 inget citationstecken, r. 18 = B urspr., r. 20. *herligt* ändr. fr. *bättre*.

Den tredje strofen har ändrats mellan raderna till nuv. r. 21—24, dock utan citationstecken i r. 24.

R. 33. *funnit* ändr. till *skådat* men återtaget. — R. 34. *Gudomeliga*.

R. 35—36 urspr.

Alla folken voro frälste
lydde de blott hennes lag.

Dessa två rader, markerade *NB*, har strukits och nuv. lydelse tillskrivits i marginalen, i r. 36. *åt* ändr. fr. *för*. — R. 37. *hvarje* ändr. fr. *dödligt*.

R. 45—48 fattas urspr. men har tillagts i marginalen, med punkt i r. 46. — R. 58 = B urspr. — R. 63. *som han lyster* ändr. fr. *sina nöjen*. — R. 64 = B. — R. 65. *Brud, och*.

R. 73—80. Dessa båda strofer förekommer i motsatt ordning. I nuv. r. 75—76. *närde ungarna* ändr. fr. *när de älskade*. — R. 91. *med* ändr. fr. *i*. — R. 95. *yngsta, nej*. — R. 97. *Högsta*. — R. 102. *Tempels*. — R. 106. *Ideal*.

R. 108. henne, är mitt sköna mål.

R. 109—110 urspr.

Glad, som allt hvad hoppet säger,
öm, som allt hvad hjertat mins,

Ändr. till = B. — R. 111 = B urspr. — R. 112. *fins.* — R. 118. *Mor;*.

R. 123. Ser Ni ej, dess slöja glöder

R. 124. *aftonrådnan.*

R. 126—128 urspr.

skilde de oeniga.
Men se hastigt liusnar fjällen,
ned steg den Treeniga.

R. 126 och 128 ändr. till nuv. lydelse, dock i r. 126. *skymmer*, r. 127 ändr. = B.

R. 129—132. Det var Skönhet och den milda
Dygden, det var Sanningen,
från hvarann ej mera skilda
kända i hvart drag igen.

R. 133—136 urspr.

Tåren sågs som kinden lögat,
Bläddran än i handen låg
och det himmelsblåa ögat
forskande mot höjden såg.

R. 133—136 ändr. till nuv. lydelse, i r. 133. *Pelikanen*, r. 134 *Bläddran*, r. 136. *den gudomeliga* ändr. fr. *himmelsblåa ögat.*

R. 135 lyder Lagerkrönt [ändr. fr. *Forskande*] mot stjerneplanen

R. 140. *äldsta.* — R. 144. *Sant; Skönt.* — R. 146. *sök* ändr. fr. *vill.* — R. 147—148. *Dygdens;* ingen kursiv. — R. 150. *himmelsk* ändr. fr. *flyktig.* — R. 151. *Dygden.* — R. 152. *och att Sanningen.* — R. 156. *ser Ni.* — R. 158. *Heliga.* — R. 159. *njut det.* — R. 164. *Gudomliga.* — R. 167. *Eternellen.*

R. 157—164 i en något avvikande version finns inskrivna i C. L. Wåhlins stambok, daterade 1/12 1811, nu i UUB, Y 150 [P. 1949: 15]; se H. Elovson, *Ett tema i variationer* (SDS 24/4 1933) och T. Kleberg, *En stambok från den svenska diktningens guldålder* (SLT 11 [1948]), s. 128—132.

Några säkra hållpunkter för dateringen av denna dikt finnes ej, men den tidigaste handskriftens utseende ger vid handen, att den sannolikt författats åtskilliga år innan den trycktes första gången. Dessutom kan påpekas, att treenigheten av sanning, dygd och skönhet återfinnes i *Det Evigas* tidigaste version (i de senare är ordet *dygd* utbytt). R. 161—164 har nästan samma lydelse som r. 41—44 i den 1812 tryckta *Svanen och Fjelltrasten.* Papperet har samma stämpel som en omarbetning av gravdikten över Tiliander 1806; sannolikt har denna ej gjorts alltför många år efter den besjungnes död.

Formellt ansluter sig dikten till ett par poem av Franzén, *Tidens trenne döttrar* och *De tre bröderne*, vilka likaledes är filosofiska conter; det förra Franzénska poemet, skrivet på samma versslag som Tegnérs, har även en besläktad idé. — Själva den i dikten uttalade åskådningen går ytterst tillbaka på Kants *Kritik der Urteilskraft*, där det framställes möjligheten

att det logiska, det etiska och det estetiska ur en högsta synpunkt är ett och detsamma. Redan i sina estetiska föreläsningar 1808 hade Tegnér diskuterat denna tankemöjlighet, och antytt, att den kunde poetiskt behandlas (se *Filosofiska och estetiska skrifter*, s. 233). Sannolikt har Tegnér inspirerat sig ur Schillers *Votivtafeln*, där man finner följande tvenne distika:

Wahrheit.

Eine nur ist sie für alle, doch siehet sie jeder verschieden;
Dass es Eines doch bleibt, macht das Verschiedene wahr.

Schönheit.

Schönheit ist ewig nur eine, doch mannigfach wechselt das Schöne;
Dass es wechselt, das macht eben das Eine nur schön.

Parallellismen mellan dessa båda distika återfinnes i parallellismen mellan *De tre Bröderna* och mellan *Svanen och Fjelltrasten*.

Se Berg, *Om den poetiska friheten*, s. 169, 235, 248, 252, 338, Mjöberg, *Stilstudier*, s. 87, A. Nilsson, *Tegnérs filosofiska och estetiska studier*, s. 82, dens., *Svensk romantik*, s. 412 f., Werin, *Monografien*, s. 340 f., 396 f.

261 *Tornväktarn.* Efter Hs i LUB, Tegnérsaml. 2 [P. 73]; titeln är senare tillagd men kan vara egenhändig. — Efter r. 2 är följande rad struken:

kringdansar då fälten med vingade fötter

I r. 3 är samtidigt *då* ändr. fr. *och*.

Se Böök, *Esaias Tegnér*, s. 53—59, A. Nilsson, *Ur diktens värld*, 1926, s. 103, Werin, *Monografien*, s. 71—77, 597, 616, dens., *Svensk idealism*, s. 63, Svanberg, *Tegnérstudier*, s. 21 f., E. Källquist, *Tegnérs Det eviga* (Saml. N. F. 20 [1939]), s. 113 not 3, Böök, *Levnadsteckningen*, I: 210.

262 *KrigsSång för Landtvärnet.* Dikten är här tryckt efter den Hs som av Tegnér den 13 nov. 1808 överlämnades till Skånska lantvärnets organisatör, greve J. G. De la Gardie på Löberöd, och som nu förvaras i De la Gardieska arkivet i LUB, Cod. XII a 23 [P. 1182]. Dikten trycktes genom De la Gardies försorg i Stockholm 1809 (hos Directeuren och Kongl. Fältboktryckaren Peter Sohm) samman med ett obetydligt poem "Till Fosterlandet" av en löjtnant vid lantvärnet J. E. Schartau. Titeln är där *Krigs-Sång för Kongl. Skånska Landtvärnet* och författarnamnet *Tegnér* är utsatt. Trycket innehåller ett par smärre fel (r. 11. *Fädernesland*, r. 69—70 *lät*), och stavning och interpunktion följer ej Hs; se om tryckningen U. Willers, *Ernst Moritz Arndt och hans svenska förbindelser*, 1945, s. 270 not 4. I originalversion återgavs dikten första gången av P. Wieselgren, *DelaGardiska Archivet* 20, 1843, s. 161—165; jfr del 19, s. 86 om tryckningen hos Sohm. — Dikten omarbetades grundligt före införandet i Smärre samlade dikter 1828.

En några år yngre Hs finns i KB, Vf 205, Edelcrantzska saml. [P. 1347]; den är skriven på papper med 1811 i vattenmärket och har genomgående stavningen *w*. Avvikelser i denna Hs:

R. 2. svärden ännu?

R. 4. *itu*. — R. 8. *fädernebygd*. — R. 20. *fjerran från*. — R. 22. *fjellens Son*. — R. 25—26. *ramla. Der*. — R. 29. *Såsom röfvare*. — R. 36. *Söners*. —

R. 38—39. *berg. I.* — R. 40. *merg.* — R. 50, 54 punkt i st. f. kolon. — R. 53. *Tärnor.* — R. 59. *lyfte.* — R. 60. *hämne.* — R. 63. *kaste.* — R. 66. *Mäns.* — R. 67. *vaka.* — R. 77. *icke.*

R. 78. det rädes ej hot.
R. 79. De osälles söner
R. 82. oss som ej döden, men bojan sky.

R. 87. *räkne.* — R. 90, 92, 96 utropst. i st. f. punkt. — R. 94 komma i st. f. kolon. — R. 98. *Zon.* — R. 99 semikolon i st. f. komma. — Efter r. 104 är av misstag r. 113—116 skrivna men sedan strukna. — R. 108. *ynglingens.* — R. 118—119. *ler. Och.* — R. 126—127. *lek. Vår.* — R. 132 utropstecken i st. f. punkt.

Se O. Sylwan, *Bidrag till svenska metrikens historia* (Saml. 19 [1898]), s. 37, Berg, *Om den poetiska fribeten*, s. 108, 169, dens., *Prologen till Phosphoros* (i Nordiska studier tillegnade Adolf Noreen, 1904), s. 263 f., 268, B. Risberg, *Litterära inflytelser på Tegnérs Svea* (Saml. 25 [1904]), s. 187 f., dens., *Ordet "Bält, Bälten" i svensk poesi* (SoS 7 [1907]), s. 9 f., Mjöberg, *Stilstudier*, s. 35, 37 f., 49 f., 60—63, 70, 94, 98, 101, 104, 113 f., 123, 126, 202, 207, 211, 220, 227 f., 240, 247, 251 (jern), 252 (son), 255 (jern, tall, lejon, kula, jägare), 266 (sekelsgammal, verldsform), 269 (ströfva), 270 (dricka), Böök, *Tegnér och Ossian* (Saml. 37 [1916]), s. 139, 142—144, dens., *Esaias Tegnér*, s. 18, 91, 104—121, Wrangel, *Rämen och Tegnérminnet*, s. 71—74, A. Nilsson, *Den nya upplagan av Tegnérs samlade skrifter* (GHT 27/3 1920), Werin, *Tegnér och Napoleon*, s. 93—98, dens., *Monografien*, s. 92—98, 617 f., Wrangel, *Tegnér i Lund* 1, s. 162—183, Sylwan, *Den svenska versen* 3, s. 11, 46, Svanberg, *Tegnérstudier*, s. 28, 80—84, 145, Mjöberg, *Studier i språkets konst*, 1939, s. 40, B. Möller, *Tolkningens evidens* (i Tegnérstudier tillägnade A. Werin, 1942), s. 143 f., Gravier, *Tegnèr et la France*, 1943, s. 38—41, G. Samuelsson, *Lantvärnet 1808—09*, 1944, s. 194, 357 f., V. Svanberg, *Medelklassrealism* (Saml. N. F. 25 [1944]), s. 54, Böök, *Levnadsteckningen*, I: 88, 133—140, 142, 161—163, 212, Holmberg, *Minnesskriften*, s. 160, P. Hallberg, *Natursymboler i svensk lyrik* 2, 1951, s. 437, T. Ljunggren, *Lorenzo Hammarsköld som kritiker*, 1952, s. 484—493, Mjöberg, *Några kärnord*, s. 23, 37 f., Th. Nilsson, *Till den Krigförande* (SLT 25 [1962]), s. 99f.

267 [*I album på Löberöd*]. Tryckt efter Wieselgren, *DelaGardiska Archivet* 19, 1843, s. 86 f., under dikten står *Es. Tegnér. Löberöd d. 13 Nov. 1808*; om albumet se del 20, s. 166. Titeln här tillagd. Löberöd, herresäte 2 mil från Lund, ägdes då av greve J. G. De la Gardie, till vilken Tegnér denna dag hade överlämnat manuskriptet till Krigssången. Samtidigt passade han på att låna en volym Brinkmans *Gedichte*, enligt kvittering i grevens utlåningsbok (nu i De la Gardieska arkivet, LUB). — Se Böök, *Esaias Tegnér*, s. 112, Wrangel, *Tegnér i Lund* 1, s. 182.

233 *L. P. Munthe.* Minnesdikten över Lars Munthe har tidigt omarbetats en första gång. Den version som följer efter A. Lidbecks minnestal i *Minne af framlidne Professorn L. P. Munthe*, 1807, och som synes vara framställd med samma sättning, fast utan mellanslag, som gravtrycket, avviker från detta i följande rader: R. 18. = 1828.

R. 22. som när verlden hvälfs, står still;
R. 28. sant och skarpt, men blygt likväl,
R. 48—51. Hvilken kallar här ej åter
någon hågkomst, evigt kär?
hvar är ögat som ej gråter,
hjertat som ej blöder här? —
R. 83 slutar med punkt.
R. 84—87. Huru säker var hans rena
känsla, huru sann och fin
kände hon hvar Styrkans sena,
hvarje Gratiernas min!
R. 89. tack för hvarje gång hos dig
R. 91. som ett joller gladde mig;
R. 114. du satt qvar med oss, och såg
R. 123—126. o så göm ännu vårt minne,
hör oss, hör oss än en gång,
så fyll ofta än mitt sinne
med din himmel, fyll min sång;

"Säg, *dina puffar, dina kragar*". En av smådikterna till Anna Myhrman skriven för stundens behov har hittills undgått upptäckt. Den står uppochner på baksidan av en Voltaireöversättning [P. 172] i LUB, Tegnérsaml. 2, och meddelas här efter Hs — en fästmansklagan från något Rämenbesök.

Säg, dina puffar, dina kragar
Och svansen på din robe, flor, plumer och manchett
Ha de väl till din tid en mera dyrbar rätt
Än denna älskare som på din saknad klagar,
Som evigt helgat dig, på så upprigtigt sätt
Sitt lugn, sitt hjerta, sina dagar? —

Till dessa värden Du utaf Naturen har
Tro ej med konstens hjelp att lägga nya värden
Hvars norrskenslika glans blott fladdrar och bedrar.
Tro, tro att minst af allt i verlden
Det modets grannlåt är, som hjertan till sig drar
Och att sjelf flärden föredrar
Ett hjertas skönhet före flärden.

177077

STADS 7/10-65
321

Pris häft. 34:—, inb. 40:—

GLEERUPS

35:50
Vasastadens
Bokbinderi